

**ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΑ ΤΙΡΑΝΑ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ**

ΕΚΘΕΣΗ 2019

**«ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ
ΔΙΜΕΡΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ
ΕΛΛΑΔΟΣ - ΑΛΒΑΝΙΑΣ»**

*Επιμέλεια: Σ. Μοσχόβης, Σύμβουλος ΟΕΥ Α΄
Χ. Γρίμπας, Γραμματέας ΟΕΥ Α΄*

Σεπτέμβριος 2020

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΑΛΒΑΝΙΑ / ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α: ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ / ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ	
1. Στοιχεία Γεωγραφίας.....	6
2. Πληθυσμός.....	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β: ΑΛΒΑΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	
1. Βασικά Οικονομικά Μεγέθη.....	9
2. Εξέλιξη και Ανάλυση Βασικών Οικονομικών Μεγεθών.....	10
2.1 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν & Βασικά Οικονομικά Μεγέθη.....	10
2.2 Πληθωρισμός	11
2.3 Νομισματική πολιτική.....	11
2.4 Εθνικό νόμισμα - Συναλλαγματικές ισοτιμίες.....	12
2.5 Απασχόληση – Ανεργία – Αγορά εργασίας.....	13
3. Εξωτερικό Εμπόριο	16
4. Επενδύσεις.....	21
4.1 Άμεσες Ξένες Επενδύσεις.....	21
4.2 Ροές μεταναστευτικών εμβασμάτων.....	24
5. Τραπεζικός Τομέας.....	25
6. Ασφαλιστικός τομέας.....	30
7. Τομέας ενέργειας.....	31
7.1 Ηλεκτρική ενέργεια.....	29
7.2 Φυσικό αέριο.....	37
7.3 Πετρέλαιο.....	41
7.4 Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας	44
8. Υποδομές - Μεταφορές	47
8.1 Αεροπορικές μεταφορές.....	48
8.2 Σιδηροδρομικό δίκτυο.....	49
8.3 Θαλάσσιες μεταφορές.....	50
8.4 Οδικό δίκτυο.....	52
9. Ο τομέας τηλεπικοινωνιών.....	53
9.1. Στοιχεία αγοράς σταθερής τηλεφωνίας, ...	53
9.2 Στοιχεία αγοράς κινητής τηλεφωνίας.....	54
10. Τουριστικός τομέας	55
11. Αγροτικός τομέας.....	57
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ	
1. Πρόβλεψη του Δ.Ν.Τ. για την πορεία της αλβανικής οικονομίας.....	60
2. Εκτιμήσεις Παγκόσμιας Τράπεζας για πορεία αλβανικής οικονομίας.....	61
3. Αξιολόγηση της αλβανικής οικονομίας από Διεθνείς Οργανισμούς.....	63
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΑΣ – ΑΛΒΑΝΙΑΣ	
1. Διμερές Εμπόριο.....	66
2. Προοπτικές των ελληνικών εξαγωγών στην αλβανική αγορά.....	72
3. Ελληνικές Επενδύσεις στην Αλβανία.....	77

4.	Τομείς συνεργασίας.....	80
5.	Δράσεις Οικονομικής Διπλωματίας/Δράσεις Γραφείου ΟΕΥ 2019.....	83
6.	Εικόνα της Ελλάδος στην Αλβανία.....	89
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ: ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....		90
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ: ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ.....		94
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ		
1.	Εξωτερικές σχέσεις.....	98
1.1	Αλβανία – Ευρωπαϊκή Ένωση.....	98
1.2	Κοινά Συμπεράσματα οικονομικού διαλόγου ΕΕ – Αλβανίας.....	100
1.3	Συμμετοχή Αλβανίας σε Διεθνείς Οργανισμούς.....	100
1.4	Διεθνείς Συμφωνίες.....	101
1.5	Διμερείς συμφωνίες (οικονομικού περιεχομένου).....	101
2.	Στελέχωση του Γραφείου ΟΕΥ Τιράνων.....	103

ΑΛΒΑΝΙΑ / ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Επίσημη ονομασία	Δημοκρατία της Αλβανίας / Republic of Albania (Albania) / Republika e Shqipërisë (Shqipëria)
Έκταση	28.748 τετρ. χλμ. (από τα οποία 1.350 τετρ. χλμ. ύδατα) Μήκος συνόρων: 1.094 χλμ., από τα οποία 362 χλμ. ακτογραμμή Μήκος συνόρων με Ελλάδα: 282 χλμ.
Πληθυσμός	1.1.2020 2.845.955 1.1.2019 2.862.427 1.1.2018 2.870.324
Γλώσσα συναλλαγών	Αλβανική (ιδιαίτερα διαδεδομένη η χρήση της ελληνικής και της ιταλικής)
Πολίτευμα	Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία
Θρησκεία	Μουσουλμάνοι (σουνίτες) : 56,7% – Ορθόδοξοι: 6,75% – Καθολικοί: 10,03% – Λοιπά θρησκευόμενα: 26,52%
Πρωτεύουσα	Τίρανα (Tirana): 906.166 κάτοικοι (1.1.2020)
Νόμισμα	Αλβανικό λεκ (ALL) Ισοτιμία: ALL/EUR =125,93 – \$ ΗΠΑ/ALL=108,13 (29 Ιουνίου 2020) Μέση ισοτιμία: 2019 : ALL/EUR = 123,01– ALL/ US\$ = 109,85 2018 : ALL/EUR = 127,59– ALL/ US\$ = 107,99 2017 : ALL/EUR = 134.28 – ALL/ US\$ = 118.97
Διεθνείς κωδικοί	Διεθνής κωδικός Τηλεφωνικών κλήσεων: 00355 Διεθνής κωδικός διαδικτύου: .al
Τοπική ώρα	+1 Greenwich (-1 ώρα από ώρα Ελλάδας) Θερινή ώρα: +1 ώρα (έναρξη: τελευταία Κυριακή Μαρτίου – λήξη: τελευταία Κυριακή Οκτωβρίου)
Διεθνές αεροδρόμιο	Μητέρα Τερέζα, στη θέση Rinas (25 χλμ. από τα Τίρανα) http://www.tirana-airport.com/
Εθνική εορτή	28 Νοεμβρίου: Ημέρα Ανεξαρτησίας 29 Νοεμβρίου: Ημέρα Απελευθέρωσης

Πολίτευμα – Διοίκηση

Σύνταγμα	Τέθηκε σε ισχύ στις 21 Νοεμβρίου 1998 http://www.president.al/english/pub/kushtetuta.asp
Ανώτατα Δικαστικά Σώματα	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Συναγματικό Δικαστήριο http://www.gjk.gov.al/ ▪ Ανώτατο Δικαστήριο http://www.gjykataelarte.gov.al/
Κοινοβούλιο	Εθνικό Κοινοβούλιο / Kuvendi http://www.parlament.al (140 βουλευτές: 100 εκλεγόμενοι άμεσα και 40 από λίστα, ανάλογα με την εκλογική δύναμη των κομμάτων – κομματικών συνασπισμών) Επόμενες βουλευτικές εκλογές: 2021
Πρόεδρος Κοινοβουλίου	Gramoz Ruci, https://kryetari.parlament.al/
Πρόεδρος Δημοκρατίας	Ilir Meta (από 24 Ιουλίου 2017) http://www.president.al/
Πρωθυπουργός	Edi Rama, Πρόεδρος του Σοσιαλιστικού Κόμματος (από Σεπτέμβριο 2013 και για δεύτερη θητεία μετά τις πρόσφατες εκλογές: 25.06.2017, ανάληψη

	καθηκόντων από Σεπτέμβριο 2017), επόμενες εκλογές Ιούνιος 2021 http://kryeministria.al/	
Κυβέρνηση	Αντιπρόεδρος + 15 Υπουργοί http://www.kryeministria.al/al/qeveria/ministrat	
Διοικητική διαίρεση	12 Νομαρχίες: Berat, Dibër, Durrës, Elbasan, Fier, Gjirokaster, Korçë, Kukës, Lezhë, Shkodër, Tirana, Vlorë	
Πληθυσμός ανά Νομό (1.1.2020)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Τίρανα (Tiranë): 906.166 ▪ Φιέρι (Fier): 289.889 ▪ Δυρράχιο (Durrës): 290.697 ▪ Ελμπασάν (Elbasan): 270.074 ▪ Κορυτσά (Korçë): 204.831 ▪ Σκόδρα (Shkodër): 200.007 ▪ Αυλώνα (Vlorë): 188.922 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Μπεράτι (Berat): 122.003 ▪ Λέζα (Lezhë): 122.700 ▪ Ντίμπερ: (Dibër): 115.857 ▪ Κούκες (Kukës): 75.428 Αργυρόκαστρο (Gjirokastrë): 59.381
Δήμαρχος Τιράνων	Erion Veliaj από 21.06.2015 (http://www.tirana.gov.al)	

Δημογραφικά στοιχεία

Μεταβολή πληθυσμού	3.067.740 (1.1.2001) 2.870.324 (1.1.2018) 2.862.427 (1.1.2019) 2.845.955 (1.1.2020)
Φύλα πληθυσμού	Άνδρες: 1.420.613 – Γυναίκες: 1.425.342
Ηλικιακή δομή	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 0-14 ετών: 17,66% (506.899) ▪ 15-34 ετών: 31,02% (890.374) ▪ 35-64 ετών: 37,76% (1.083.834) ▪ 65+ ετών: 13,56% (389.215)
Αριθμός νοικοκυριών	απογραφή 2011: 722.262
Αριθμός κατοικιών	απογραφή 2011: 1.012.400
Αριθμός κτιρίων	απογραφή 2011: 598.267

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α: ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ / ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

1. Στοιχεία Γεωγραφίας

Η Αλβανία βρίσκεται στην Νότιο - Ανατολική Ευρώπη, στο νοτιοδυτικό δυτικό τμήμα της Βαλκανικής Χερσονήσου. Καλύπτει επιφάνεια 28.748 τ. χλμ από την οποία 1.350 τ. χλμ είναι ποταμοί και λίμνες και καταλαμβάνει την 144^η θέση σε έκταση στον κόσμο.

Η Αλβανία συνορεύει με την Ελλάδα στα νότια / νοτιοανατολικά (282 χλμ.), την ΠΓΔΜ προς τα ανατολικά (151 χλμ.), το Κοσσυφοπέδιο προς τα βορειοανατολικά (112 χλμ.) και το Μαυροβούνιο στα βορειοδυτικά (172 χλμ.). Στα δυτικά της βρέχεται από την Αδριατική Θάλασσα και το Ιόνιο Πέλαγος, σε ακτογραμμή μήκους 362 χλμ. Μεγάλο τμήμα της επιφάνειας της χώρας είναι ορεινό - με μέσο υψόμετρο διπλάσιο από το μέσο ευρωπαϊκό, ήτοι 708 μέτρα, ενώ η υψηλότερη κορυφή της το όρος Korabi (2.753 μ. από το επίπεδο της θάλασσας) βρίσκεται στα ανατολικά της χώρας.

Είναι πλούσια σε υδάτινους πόρους, καθώς διασχίζεται από οκτώ μεγάλους ποταμούς οι οποίοι διακλαδίζονται σε 152 παραποτάμους και εκβάλλουν στην Αδριατική θάλασσα. Από τη συνολική ετήσια ποσότητα ύδατος των 42,25 δις κυβικών μέτρων, μόνο τα 12,8 δις αποτελούν υπόγεια ύδατα. Ο μεγαλύτερος ποταμός είναι ο Δρίνος, (πάνω από 400 χλμ), ενώ ο ποταμός Buna με μήκος 44 χλμ., είναι πλωτός. Επίσης, στη χώρα υπάρχουν τρεις λίμνες, της Σκόδρας (368 τ.χ.), της Οχρίδας και των Πρεσπών. Πάνω από το ένα τρίτο του εδάφους της Αλβανίας είναι δασική έκταση και η χώρα είναι πολύ πλούσια σε χλωρίδα. Η Αλβανία είναι μια χώρα πλούσια σε φυσικούς πόρους, οι οποίοι περιλαμβάνουν τα ακόλουθα: πετρέλαιο, φυσικό αέριο, άνθρακα, βωξίτη, χρώμιο, χαλκό, σιδηρομεταλλεύματα, νικέλιο, αλάτι, ξυλεία και τεράστιο δυναμικό για την παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας.

Πρωτεύουσα της Αλβανίας είναι τα Τίρανα. Άλλες σημαντικές πόλεις είναι το Δυρράχιο, η Αυλώνα, το Φίερι και η Σκόντρα. Οι κυριότερες παραλίες είναι: Velipoja, Tale, Shengjiri, Dinjaka, Semani, Δυρράχιο, Αυλώνα, Δερμή, Χειμάρα και Άγιοι Σαράντα.

Η Αλβανία έχει ήπιο κλίμα, με ξηρά και θερμά καλοκαίρια και κρύους βροχερούς χειμώνες στα δυτικά και ήπιο ηπειρωτικό κλίμα στα ανατολικά. Η χώρα έχει κατά μέσο όρο περίπου 300 ημέρες ηλιοφάνειας το χρόνο. Ετήσια βροχόπτωση κυμαίνεται από περίπου 100 κ.μ. (40 ίντσες) στην ακτή και σε περισσότερα από 250 κ.μ. (100 ίντσες) στα βουνά.

Η τοπική ώρα είναι GMT +1. Από την τελευταία Κυριακή μηνός Μαρτίου μέχρι και την τελευταία Κυριακή μηνός Οκτωβρίου, ισχύει το θερινό ωράριο. (GMT+2).

2. Πληθυσμός

Ο συνολικός πληθυσμός της Αλβανίας την 1^η Ιανουαρίου 2020 ανήλθε σε 2.845.955 κατοίκους (σύμφωνα με στοιχεία του αλβανικού Ινστιτούτου Στατιστικής – INSTAT), εκ των οποίων 1.420.613 είναι άνδρες και 1.425.342 γυναίκες. Η πυκνότητα του πληθυσμού της χώρας είναι 100 κάτοικοι/τ.χλμ., ωστόσο ο δείκτης αυτός διαφοροποιείται στα μεγάλα αστικά κέντρα, όπως τα Τίρανα και το Δυρράχιο (652 κάτοικοι/τ.χλμ.).

Ο πληθυσμός της Αλβανίας παρουσιάζει σταδιακή μείωση, κυρίως λόγω της μαζικής μετανάστευσης. Την δεκαετία 2006–2016, ο αλβανικός πληθυσμός συρρικνώθηκε κατά 4,25%. Παράλληλα, το 2019 ο πληθυσμός της χώρας μειώθηκε κατά 16.472 κατοίκους σε σχέση με το προηγούμενο έτος (-0,6%).

Ο αστικός πληθυσμός αυξήθηκε σταδιακά και σήμερα αποτελεί περίπου το 59% του συνολικού πληθυσμού. Αντίθετα, ο αγροτικός πληθυσμός συρρικνώθηκε κατά 30% περίπου. Συγκεκριμένα στα Τίρανα και το γειτονικό Δυρράχιο κατοικεί πάνω από το ένα τρίτο του πληθυσμού της χώρας.

Επισημαίνεται ότι αυτές οι δυο πόλεις συγκεντρώνουν το ήμισυ, σχεδόν, της επιχειρηματικής δραστηριότητας (45%).

Κατανομή του πληθυσμού της Αλβανίας 2019-2020

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	1/1/2019	1/1/2020			
	Πληθυσμός 2019	Πληθυσμός 2020	% Μεταβολής 2019/2020	Άνδρες	Γυναίκες
Τίρανα	895.160	906.166	1,2 %	447.525	458.641
Φίερι	294.747	289.889	-1,6%	146.633	143.256
Δυρράχιο	290.126	290.697	0,2%	147.136	143.561
Ελμπασάν	274.982	270.074	-1,8%	134.707	135.367
Κορυτσά	207.889	204.831	-1,5%	101.774	103.057
Σκόδρα	202.895	200.007	-1,4%	97.774	104.137
Αυλώνα	189.311	188.922	-0,2%	94.809	94.113
Μπεράτι	125.157	122.003	-2,5%	61.147	60.856
Λέζα	125.195	122.700	-2%	60.977	61.723
Ντίμπερ	118.948	115.857	-2,6%	60.455	55.402
Κούκες	76.594	75.428	-1,5%	38.748	36.680
Αργυρόκαστρο	61.423	59.381	-3,3%	28.928	30.453
Σύνολο	2.862.427	2.845.955	-0,6%	1.420.613	1.425.342

Πηγή: INSTAT

Σύμφωνα με την α/Στατιστική Υπηρεσία το ισοζύγιο γεννήσεων στην Αλβανία παρέμεινε θετικό και κατά το 2019, καθώς ο αριθμός των γεννήσεων στη χώρα ήταν κατά 6.624 μεγαλύτερος έναντι των θανάτων. Κατά συνέπεια, η Αλβανία εξακολουθεί να εμφανίζει έναν από τους υψηλότερους δείκτες γονιμότητας στην Ευρώπη, καθώς καταγράφει θετική πληθυσμιακή μεταβολή, σημαντικά υψηλότερη από τις χώρες της περιοχής αλλά και τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, ήτοι ποσοστό 2,5 ανά 1000 κατοίκους.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τα δημογραφικά στοιχεία που συγκέντρωσε η INSTAT από τα ληξιαρχεία και τις δημοτικές αρχές της χώρας, οι γεννήσεις στην Αλβανία κατά το 2019 ανήλθαν σε 28.561 καταγράφοντας μείωση 1,3% σε σχέση με το 2018, όπου είχαν φτάσει τις 28.964, ενώ αντίστοιχα οι θάνατοι ανήλθαν σε 21.937, καταγράφοντας αύξηση κατά 0,6% σε σχέση με το 2018 (21.804 θάνατοι).

Ωστόσο επισημαίνεται ότι το θετικό ισοζύγιο γεννήσεων στη χώρα βαίνει μειούμενο κατά την τελευταία δεκαετία, σημειώνοντας πτώση κατά 57% έναντι του 2013, χρονιά κατά την οποία οι γεννήσεις στη χώρα ανήλθαν σε 35.750 και οι θάνατοι 20.442.

Σε κάθε περίπτωση, η εξέλιξη του πληθυσμού της Αλβανίας εξαρτάται και από το μεταναστευτικό ισοζύγιο (ισοζύγιο μεταναστευτικών εισροών και εκροών), το οποίο εξακολουθεί να είναι αρνητικό για τη χώρα, γεγονός που συμπαρασύρει πτωτικά τόσο τον πληθυσμό, όσο και το εργατικό δυναμικό. Συγκεκριμένα, ο συνολικός πληθυσμός της Αλβανίας κατά το 2019 ανήλθε σε 2,862 εκατ κατοίκους, έναντι 2,898 το 2013 και 3 εκ. το 2006, γεγονός που καταδεικνύει ότι ο θετικός δείκτης γονιμότητας δεν αρκεί για να αναπληρώσει την πληθυσμιακή μείωση που προκαλείται από τη συνεχιζόμενη μετανάστευση του αλβανικού πληθυσμού σε χώρες του εξωτερικού.

Η ηλικιακή σύνθεση του πληθυσμού της Αλβανίας έχει ως εξής:

Ηλικιακή κατηγορία	%
0 - 14	17,66%
15 - 34	31,02%
35 - 64	37,76%
65 και άνω	13,56%

Πηγή: INSTAT

Η σύνθεση του πληθυσμού αποτελείται από: 82,6% Αλβανούς, 0,9% Έλληνες και 1% άλλες εθνότητες (συμπεριλαμβανομένων των Βλάχων, Ρομά, καθώς και εθνοτήτων από ΠΓΔΜ, Μαυροβούνιο και Αίγυπτο), ενώ 15,5% θεωρείται μη καθορισμένη εθνότητα.

Ως προς το θρήσκευμα, 56,7% είναι Μουσουλμάνοι, 10% Ρωμαιοκαθολικοί, 6,8% Ορθόδοξοι, 2,1% Μπεκτάσι, 2,5% άθεοι, άλλο θρήσκευμα 5,7% και μη καθορισμένο θρήσκευμα 16,2%. Ο μουσουλμανικός πληθυσμός είναι διασκορπισμένος σχεδόν σε όλη τη χώρα, ενώ οι ορθόδοξοι βρίσκονται κυρίως στο Νότο και οι Καθολικοί στο Βορρά.

Επίσημη γλώσσα της χώρας είναι η αλβανική (98,67%). Στις επιχειρηματικές επαφές χρησιμοποιείται ευρέως η αγγλική γλώσσα. Επίσης, η ιταλική και η ελληνική γλώσσα είναι ιδιαίτερα διαδεδομένες λόγω του μεγάλου αριθμού αλβανών μεταναστών στην Ελλάδα και την Ιταλία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α: ΑΛΒΑΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

1. Βασικά Οικονομικά Μεγέθη

ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές	2019: 1.720.000 εκατ. ALL (εκτίμηση Υπουργείου Οικονομικών) 2018: 1.635.714.6 εκατ. ALL 2017: 1.551.281,3 εκατ. ALL					
Αύξηση ΑΕΠ (σε σταθερές τιμές)	2019: 2,2% 2018: 4,1% 2017: 3,8% 2016: 3,3%					
Κατά κεφαλή ΑΕΠ	2019: 4.200 € (εκτίμηση), 2018: 4.100 € (εκτίμηση), 2017: 3.980 €					
Τομεακή κατανομή ΑΕΠ (2019) (προσωρινά στοιχεία) ** Επιπλέον καθαροί φόροι 12,23%	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Αγροτικός τομέας: 20,06% ▪ Βιομηχανία: 12,2% ▪ Υπηρεσίες: 47,1% ▪ Κατασκευές: 8,98% 					
Εισροές άμεσων ξένων επενδύσεις	Έτος	2015	2016	2017	2018	2019
	Αξία σε εκ. €	890	943	908	1.024	1.081
	Μεταβολή %	2,42%	5,96%	-3,71%	12,8%	5,7%
Δημόσιο χρέος κεντρικής κυβέρνησης (ποσοστό ΑΕΠ)	2019: 66,7% 2018: 69,9% 2017: 71,8%					
Δημοσιονομικό έλλειμμα (ποσοστό ΑΕΠ)	2019: 2% 2018: 1,8% 2017: 2%					
Εισροές μεταναστευτικών εμβασμάτων	Έτος	2014	2015	2016	2017	2018
	Αξία σε εκ. €	592	598	615	636	665
	Μεταβολή από προηγ. έτος	8,6%	1,0%	2,8%	3,4%	4,6%
Πληθωρισμός	2019: 1,4% 2018: 2,0% 2017: 1,9%					
Ανεργία	2019: 11,2% 2018: 12,3% 2017: 13,7%					

2. Εξέλιξη και Ανάλυση Βασικών Οικονομικών Μεγεθών

2.1. Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν & Βασικά Οικονομικά Μεγέθη

Κατά το 2019 η αλβανική οικονομία κινήθηκε με ρυθμό ανάπτυξης της τάξεως 2,2%, σημαντικά χαμηλότερα από τα δύο προηγούμενα έτη όπου η αύξηση του εθνικού προϊόντος είχε διαμορφωθεί στο 4,1% και 4,3% αντίστοιχα. Η οικονομία της χώρας επηρεάστηκε σημαντικά κατά τη διάρκεια του 2019 από τον ισχυρό σεισμό που έπληξε το Νοέμβριο 2019 τη πόλη του Δυρραχίου, καθώς και από την έντονη λειψυδρία καθόλη τη διάρκεια του έτους. Για το 2020, οι εκτιμήσεις των διεθνών οικονομικών οργανισμών και των οίκων αξιολογήσεων συγκλίνουν ότι η επίδραση της πανδημίας Covid 19 στην αλβανική οικονομία θα είναι έντονη, και το ΑΕΠ της χώρας αναμένεται να υποχωρήσει σε ποσοστό που θα κυμανθεί από 6 έως 12%.

Η ανοδική πορεία της αλβανικής οικονομίας κατά το 2019, για πέμπτη συνεχόμενη χρονιά, αποδίδεται στην αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης και στην άνοδο των ξένων επενδύσεων, με έμφαση όπως και κατά τα προηγούμενα έτη στον ενεργειακό τομέα. Ο τομέας των υπηρεσιών και κυρίως του τουρισμού συνεισέφεραν στην αναπτυξιακή δυναμική της χώρας, καθώς οι αφίξεις ξένων τουριστών αυξήθηκαν σε ετήσια βάση κατά 15%. Αντίθετα, πτωτικά κινήθηκε η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, ως αποτέλεσμα της έντονης ξηρασίας κατά τη διάρκεια του έτους.

Η εγχώρια ζήτηση αποτέλεσε τον κύριο μοχλό ανάπτυξης της αλβανικής οικονομίας και κατά το 2019, καθώς αυξήθηκε μεσοσταθμικά κατά τα τρία πρώτα τρίμηνα του έτους σε ποσοστό 3%, υποχώρησε όμως κατά 1,8% στο τέταρτο τρίμηνο 2019. Όσον αφορά τις επενδύσεις, η αύξησή τους εκτιμάται ότι προήλθε κατά κύριο λόγο από το δημόσιο τομέα, καθώς η συμβολή του ιδιωτικού τομέα επιβραδύνθηκε. Εξετάζοντας το ΑΕΠ από απόψεως κατανάλωσης, η τελική κατανάλωση, καταγράφοντας αύξηση κατά 3,68% σε ονομαστικές τιμές και 2,94% σε πραγματικούς όρους, καταλαμβάνει το μεγαλύτερο μερίδιο της οικονομίας, με ποσοστό 92,54%. Από τη συνολική τελική κατανάλωση, η τελική κατανάλωση των νοικοκυριών προηγείται με μερίδιο της τάξεως του 80,45%, ενώ έπονται η τελική κατανάλωση της Γενικής Κυβέρνησης (κρατικές δαπάνες) με μερίδιο 11,25% και η τελική κατανάλωση των μη κερδοσκοπικών ιδρυμάτων που εξυπηρετούν νοικοκυριά με 0,85%.

Το ύψος του πληθωρισμού διατηρήθηκε σε χαμηλά επίπεδα και κατά το 2019, γεγονός που επέτρεψε την εφαρμογή χαλαρής νομισματικής πολιτικής από την Τράπεζα της Αλβανίας καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, με τη διατήρηση του βασικού επιτοκίου στο ιστορικό χαμηλό του 1%. Ο μέσος ετήσιος πληθωρισμός στην Αλβανία κατά το 2019 υποχώρησε στο 1,41%, έναντι ποσοστού 2,03% το 2018 και 1,99% το 2017. Σύμφωνα με την Τράπεζα της Αλβανίας, ο πληθωρισμός αναμένεται να κινηθεί εντός του στόχου του 2,5 με 3% κατά το 2020.

Η άνοδος της οικονομικής δραστηριότητας το 2019 συνοδεύτηκε από την αύξηση της απασχόλησης και την υποχώρηση του ύψους της ανεργίας της χώρας. Συγκεκριμένα το ποσοστό ανεργίας στην Αλβανία στο τέλος του Δ' τριμήνου 2019 διαμορφώθηκε στο 11,2%, σημειώνοντας μείωση κατά 1,1% έναντι του αντιστοίχου τριμήνου του 2018, και μείωση κατά 0,2% έναντι του Γ' τριμήνου 2019. Πρόκειται για το χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας που έχει καταγραφεί στη χώρα μετά το 1997. Η μέση αύξηση της απασχόλησης υπήρξε ισχυρότερη στους τομείς της μεταποίησης (4%) και υπηρεσιών (3,7%) ενώ η ανεργία των νέων υποχώρησε κατά 2 ποσοστιαίες μονάδες σε ετήσια βάση. Ο μέσος μισθός μηνιαίος σε όλους τους οικονομικούς τομείς, ανήλθε στα 53.458 lek (περίπου 438 €) στο τέλος Δεκεμβρίου 2019, αυξημένος κατά 2,2% έναντι του αντίστοιχου τριμήνου 2018.

Σημαντική διεύρυνση της τάξεως του 5,8% σημειώθηκε στο εμπορικό έλλειμμα της Αλβανίας το 2019, φθάνοντας τα 350 δισ. λεκ (2,89 δις. ευρώ). Ειδικότερα, οι αλβανικές εξαγωγές ανήλθαν στα 298,8 δισ. λεκ (2,47 δις. ευρώ), μειωμένες κατά 3,8% έναντι του 2018, ενώ οι εισαγωγές στα 649,1 δισ. λεκ (5,36 δις. ευρώ), ήτοι αυξημένες κατά 1,2%. Η συνολική αξία του όγκου του εξωτερικού εμπορίου της Αλβανίας κατά το 2019 σημείωσε οριακή αύξηση σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο, και ανήλθε στα 947,8 δισ. λεκ (7,83 δις. ευρώ περίπου).

Για το 2020, προβλέπεται ότι τα έσοδα του προϋπολογισμού θα μειωθούν κατά 360 εκατ. ευρώ, σε σχέση με τις προβλέψεις του Μαρτίου, ενώ οι δαπάνες θα αυξηθούν κατά 176 εκατ. ευρώ. Συνολικά, το έλλειμμα του προϋπολογισμού για το τρέχον έτος προβλέπεται να διαμορφωθεί σε 1,1 δις. ευρώ που αναλογεί στο 8,4% του ΑΕΠ. Πρόκειται για το μεγαλύτερο έλλειμμα στον προϋπολογισμό της χώρας τα 20 τελευταία χρόνια. Με τα δεδομένα αυτά, το δημόσιο χρέος της χώρας θα εκτιναχθεί στο 80% του ΑΕΠ.

Όσον αφορά στη διάρθρωση του ΑΕΠ ανά οικονομική δραστηριότητα για το έτος 2019, προηγείται ο τομέας των υπηρεσιών με 47,3% της συνολικής προστιθέμενης αξίας ως ποσοστό του ΑΕΠ και 42,9% επί της συνολικής απασχόλησης στη χώρα, και ακολουθεί η βιομηχανία και οι κατασκευές που αντιστοιχούν στο 21,3% της συνολικής προστιθέμενης αξίας ως ποσοστό του ΑΕΠ και 19,3% επί της συνολικής απασχόλησης ενώ ο τομέας γεωργία, κτηνία, δασοκομία και αλιεία αντιστοιχεί στο 18,4% της συνολικής προστιθέμενης αξίας και 37,8% της απασχόλησης.

2.2. Πληθωρισμός

Ο μέσος ετήσιος πληθωρισμός στην Αλβανία κατά το 2019 υποχώρησε στο 1,41%, έναντι ποσοστού 2,03% το 2018 και 1,99% το 2017. Σύμφωνα με την Τράπεζα της Αλβανίας, ο πληθωρισμός αναμένεται να κινηθεί εντός του στόχου του 2,5 με 3% κατά το 2020.

Ειδικότερα, σε ετήσια βάση, το επίπεδο τιμών στην κατηγορία των προϊόντων «τρόφιμα και μη αλκοολούχα ποτά» αυξήθηκε κατά 2,58%, ακολουθούμενο από τη κατηγορία «αναψυχή και πολιτισμός» με 2,55%. Στη συνέχεια εμφανίζονται οι κατηγορίες «ξενοδοχεία, καφετερίες και εστιατόρια» με 0,64%, «αλκοολούχα ποτά και καπνός» με 0,21%, «εκπαίδευση» με 0,18%, «οίκηση, ύδρευση, ηλεκτρισμός» με 0,12%, «μεταφορές» με 0,15%, «επικοινωνία» με 0,15%, κ.α. Αντίθετα, μείωση στο γενικό επίπεδο τιμών σημειώθηκε στις κατηγορίες «ρουχισμός και υπόδηση» κατά 0,22% και «υγεία» κατά 0,40%.

Γενικότερα, το ύψος του πληθωρισμού στην Αλβανία συνέχισε και κατά το 2019 να συγκλίνει με το επίπεδο του πληθωρισμού στις χώρες των εμπορικών της εταίρων.

2.3. Νομισματική πολιτική

Βασικός στόχος της νομισματικής πολιτικής που εφαρμόζει η Κεντρική Τράπεζα της Αλβανίας είναι η διατήρηση των πληθωριστικών πιέσεων σε χαμηλά επίπεδα και η επίτευξη υψηλών ρυθμών οικονομικής ανάπτυξης.

Η Τράπεζα της Αλβανίας, κατά την πενταετία 2011-2015, προέβη σε συνεχείς μειώσεις του βασικού της επιτοκίου αποσκοπώντας στη μείωση του κόστους δανεισμού, τη διατήρηση του μέσου ετήσιου πληθωρισμού στο 3%, την τόνωση της εγχώριας ζήτησης και τη μεγέθυνση της οικονομίας.

Τον Απρίλιο του 2016 η Τράπεζα της Αλβανίας μείωσε το βασικό επιτόκιο κατά 0,25 μονάδες, από 1,75% σε 1,5%, ενώ τον Μάιο 2016 αποφάσισε τη δεύτερη μέσα σε έναν μήνα μείωση του

βασικού επιτοκίου κατά 0,25 μονάδες, στο 1,25%. Στην απόφαση αυτή συνέβαλαν οι έντονες αποπληθωριστικές πιέσεις από τις αρχές του έτους, λόγω των χαμηλών τιμών του πετρελαίου και των τροφίμων.

Τον Ιούνιο 2018 η Τράπεζα της Αλβανίας έκρινε απαραίτητη την περαιτέρω νομισματική τόνωση της οικονομίας και προχώρησε σε νέα μείωση του βασικού επιτοκίου κατά 0,25 μονάδες, το οποίο διαμορφώθηκε στο ιστορικό χαμηλό του 1%. Παράλληλα, μείωσε αντίστοιχα τα επιτόκια στην διατραπεζική αγορά, με αποτέλεσμα το επιτόκιο διευκόλυνσης αποδοχής δανεισμού (overnight credit rate) να διαμορφωθεί στο 1,90% από 2,25%, ενώ το επιτόκιο διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων (overnight deposit facility rate) από 0,25% στο 0,10%. Τέλος, το Liquidity supporting loan μειώθηκε από 5,25% στο 5,00%.

Τον Απρίλιο 2020 η Κεντρική Τράπεζα της Αλβανίας ανακοίνωσε τη μείωση του βασικού επιτοκίου δανεισμού κατά μισή ποσοστιαία μονάδα, από 1% σε 0,5%, εξαιτίας των οικονομικών επιπτώσεων της επιδημίας Covid-19, επισημαίνοντας ότι το επιτόκιο θα παραμείνει σε αυτό το ύψος για όσο διάστημα διαρκεί η κρίση. Ανακοινώθηκε επίσης η μείωση του βασικού επιτοκίου πιστωτικής διευκόλυνσης (overnight lending facility) κατά μία ποσοστιαία μονάδα, από 1,9% στο 0,9%, ενώ το επιτόκιο διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων (overnight deposit facility) παρέμεινε σταθερό στο 0,1%.

Η μείωση του βασικού επιτοκίου έχει ως σκοπό τη μείωση του κόστους νέου δανεισμού, τη μείωση του κόστους εξυπηρέτησης του υπάρχοντος χρέους και τη διευκόλυνση της παροχής ρευστότητας σε επιχειρήσεις και νοικοκυριά. Παράλληλα, ο Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας της Αλβανίας δήλωσε ότι το επόμενο μέτρο νομισματικής πολιτικής που θα χρησιμοποιηθεί για την τόνωση της αλβανικής οικονομίας, οπότεδήποτε αυτό κριθεί αναγκαίο, θα είναι η επνομαζόμενη ποσοτική χαλάρωση, δηλαδή η αγορά προκαθορισμένου αριθμού βραχυπρόθεσμων κρατικών ομολόγων προκειμένου να ενισχυθεί η ρευστότητα στο τραπεζικό σύστημα και οι πιστώσεις προς τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά.

Η Τράπεζα της Αλβανίας στην Ετήσια Έκθεσή της σημειώνει ότι η χαλαρή νομισματική πολιτική δεν αρκεί από μόνη της για την επίτευξη σταθερών ρυθμών οικονομικής ανάπτυξης, και ότι θα πρέπει να εντατικοποιηθεί η υλοποίηση των αναγκαίων διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων σε διάφορους τομείς της οικονομίας, καθώς και η προσπάθεια βελτίωσης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

2.4. Εθνικό νόμισμα - Συναλλαγματικές ισοτιμίες

Το νόμισμα της Αλβανίας είναι το αλβανικό λεκ (ALL). Τα νομίσματα σε κυκλοφορία είναι:

- Χαρτονομίσματα: ALL 200, ALL 500, ALL 1.000, ALL 2.000, και ALL 5.000
- Κέρματα: ALL 1, ALL 2, ALL 5, ALL 10, ALL 20, ALL 50 και ALL 100

Το ισχύον συναλλαγματικό καθεστώς είναι εκείνο των ελεύθερα κυμαινόμενων ισοτιμιών, καθώς σύμφωνα με την Τράπεζα της Αλβανίας θεωρείται το πλέον κατάλληλο για την εκπλήρωση του βασικού στόχου, της σταθερότητας των τιμών. Η συναλλαγματική ισοτιμία του αλβανικού νομίσματος παρέμεινε μέχρι και το 2015 σχετικά σταθερή σε σχέση με το ευρώ, με τη μέση ετήσια ισοτιμία σχεδόν στα 139,74 λεκ. Ωστόσο από το 2016, ξεκίνησε σταδιακή ενίσχυση της αξίας του εθνικού νομίσματος, με αποτέλεσμα η μέση ετήσια ισοτιμία ευρώ/λεκ να διαμορφωθεί το 2019 στα 123,01 λεκ.

Μέση ισοτιμία ALL έναντι EURO, USD 2012-2019

Νόμισμα	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
EUR	139,04	140,26	139,97	139,74	137,37	134,28	127,59	123,01
USD	108,18	105,67	105,49	125,96	124,14	119,10	107,99	109,85

Πηγή: Τράπεζα της Αλβανίας

Σύμφωνα με την Τράπεζα της Αλβανίας, η επί τέσσερα συνεχόμενα έτη ανατίμηση του εθνικού νομίσματος οφείλεται σε μεσοπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους μακροοικονομικούς παράγοντες. Συγκεκριμένα, αντανακλά τη βελτίωση της εξωτερικής θέσης της αλβανικής οικονομίας, που είναι το αποτέλεσμα:

- της αύξησης των αλβανικών εξαγωγών και τον περιορισμό του ελλείμματος στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών της χώρας

- των αυξημένων συναλλαγματικών ροών στην Αλβανία, κυρίων υπό τη μορφή άμεσων ξένων επενδύσεων και μεταναστευτικών εμβασμάτων αλβανών εργαζομένων σε χώρες του εξωτερικού.

Παράλληλα, τα ιδιαίτερα χαμηλά επιτόκια καταθέσεων σε ξένο συνάλλαγμα καθιστούν ελκυστική τη μετατροπή κεφαλαίων σε λεκ και την κατάθεση τους σε προθεσμιακούς λογαριασμούς ή την αγορά ομολόγων του αλβανικού δημοσίου που προσφέρουν υψηλότερες αποδόσεις.

Η Τράπεζα της Αλβανίας παρεμβαίνει στην αγορά συναλλάγματος με σκοπό την προστασία από τις βραχυπρόθεσμες διακυμάνσεις της αγοράς και την αύξηση του επιπέδου των συναλλαγματικών αποθεμάτων. Κατά τα τελευταία 10 χρόνια ωστόσο, οι παρεμβάσεις από την Τράπεζα της Αλβανίας ήταν σπάνιες και είχαν ως στόχο να αμβλύνουν τις ισχυρές μονομερείς κινήσεις σε περιόδους μη φυσιολογικής συμπεριφοράς της αγοράς. Πιο σπάνια, παρεμβάσεις έχουν πραγματοποιηθεί προκειμένου να αυξηθεί το επίπεδο των συναλλαγματικών διαθεσίμων, δεδομένου ότι τα ποσά που αγοράζονται είναι ελάχιστα και δεν αυξάνουν τη μεταβλητότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας.

Οι συναλλαγματικές ισοτιμίες του λεκ με το ευρώ και τα υπόλοιπα διεθνή νομίσματα είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της Τράπεζας της Αλβανίας:

https://www.bankofalbania.org/Markets/Official_exchange_rate/Exchange_rate_archive/

2.5. Απασχόληση – Ανεργία – Αγορά εργασίας

Απασχόληση	
Εργατικό δυναμικό	2019: 1.434.887 2018: 1.404.000, 2017: 1.385.000
Εργαζόμενοι	2019: 2018: 1.230.000, 2017: 1.195.000, 2016: 1.157.000
Ανεργία	2019: 11,2% 2018: 12,3%, 2017: 13,7%
Αριθμός ανέργων	2019: 2018: 173.000, 2017: 190.000, 2016: 210.000
Κατώτατος μηνιαίος μισθός	26.000 λεκ (περίπου 211 ευρώ)
Μέσος μηνιαίος μισθός ιδιωτικού τομέα	47.299 λεκ (378 ευρώ). Ειδικότερα: Γεωργία, Υλοτομία: 37.343 ALL (301 € περίπου) Βιομηχανία: 44.672 ALL (360 € περίπου) Κατασκευαστικός τομέας: 43.475 ALL (350 € περίπου)

	Λιανικό και χονδρικό εμπόριο: 38.296 ALL (309 € περίπου) Πληροφορική και Επικοινωνίες: 77.719 ALL (626 € περίπου) Χρηματοπιστωτικές Υπηρεσίες: 111.626 ALL (900 € περίπου)
Μέσος μηνιαίος μισθός δημοσίου τομέα	63.826 λεκ (περίπου 523 €).
Μέσος μικτός μηνιαίος μισθός	53.458 λεκ (περίπου 438 €),

Σύμφωνα με τα στοιχεία της α/ Στατιστικής Υπηρεσίας, το ποσοστό ανεργίας στην Αλβανία στο τέλος του Δ' τριμήνου 2019 διαμορφώθηκε στο 11,2%, σημειώνοντας μείωση κατά 1,1% έναντι του αντιστοίχου τριμήνου του 2018, και μείωση κατά 0,2% έναντι του Γ' τριμήνου 2019.

Σημειώνεται ότι πρόκειται για το χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας που έχει καταγραφεί στη χώρα μετά το 1997, ενώ η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην έκθεση της για την αλβανική οικονομία (προ Covid 19) προέβλεπε περαιτέρω υποχώρηση της ανεργίας κατά τα επόμενα έτη στο 10,6% το 2020 και 9,9% το 2021.

Το μέσο ποσοστό ανεργίας του ανδρικού πληθυσμού της χώρας διαμορφώθηκε στο 11,3%, μειωμένο κατά 1,2% έναντι του Δ' τριμήνου 2018, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στο γυναικείο πληθυσμό ανήλθε στο 11%, μειωμένο κατά 0,9%. Επίσης η ανεργία μεταξύ των νέων ηλικίας 15-29 μειώθηκε, αντίστοιχα, στο 21,4%, από 22,3%, ενώ στην ηλικιακή ομάδα 30-64 διαμορφώθηκε στο 8,3% έναντι 9,2%.

Εξάλλου, το ποσοστό συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό, δηλαδή το ποσοστό των ατόμων που εργάζονται ή αναζητούν εργασία μεταξύ του οικονομικά ενεργού πληθυσμού (15-64 ετών) ανήλθε στο 69,7%, έναντι 68,7% κατά το αντίστοιχο διάστημα του 2018. Ειδικότερα, μεταξύ του αντρικού πληθυσμού, το ποσοστό συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό ανήλθε στο 77,7% ενώ μεταξύ του γυναικείου πληθυσμού έφθασε το 61,9%.

Επίσης το ποσοστό απασχόλησης μεταξύ του εν λόγω πληθυσμού ανήλθε στο 61,6%, σημειώνοντας αύξηση κατά 3,1% έναντι του Δ' τριμήνου 2018. Συγκεκριμένα, το ποσοστό απασχόλησης του ανδρικού πληθυσμού της χώρας ανήλθε σε 68,5%, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στο γυναικείο πληθυσμό ήταν 54,8%. Το ποσοστό απασχόλησης για τους νέους ηλικίας 15-29 ετών διαμορφώθηκε στο 40,6% ενώ για την ηλικιακή ομάδα 30-64 έτη κυμάνθηκε στο 72,7%.

Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι το μεγαλύτερο μερίδιο στην συνολική απασχόληση κατέχει ο γεωργικός τομέας με 38,2%, καθώς και ο τομέας των υπηρεσιών με 43,7%. Οι υπηρεσίες που σχετίζονται με την αγορά (χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευές οχημάτων, ξενοδοχεία και εστίαση, μεταφορές, αποθήκευση και επικοινωνία, νομισματική και χρηματοοικονομική διαμεσολάβηση, κτηματαγορά) αντιστοιχούν στο 24% της απασχόλησης, ενώ οι μη σχετιζόμενες με την αγορά υπηρεσίες, ήτοι δημόσια διοίκηση και άμυνα, κοινωνική ασφάλιση, εκπαίδευση, υγεία κλπ., στο 18,2%. Τέλος, η απασχόληση στη βιομηχανία και στις κατασκευές αντιστοιχεί στο 9,5% και 7,2% της συνολικής απασχόλησης, αντίστοιχα.

Σύμφωνα με εκτιμήσεις της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού που διενεργεί η INSTAT, το συνολικό εργατικό δυναμικό της Αλβανίας που περιλαμβάνει τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό ηλικίας άνω των 15 ετών, ανήλθε κατά τον Δεκέμβριο 2019 σε 1.434.887 άτομα, έναντι 1.409.416 τον Δεκέμβριο 2018. Το εργατικό δυναμικό ηλικίας 15-64 ετών κυμάνθηκε σε 1.369.789 άτομα, εκ των οποίων 352.188 ανήκαν στην ηλικιακή ομάδα 15-29 ετών και 1.017.602 στην ηλικιακή ομάδα 30-64 ετών.

Ειδικότερα, οι γυναίκες αποτελούν το 43,7% του εργατικού δυναμικού, ενώ οι άνδρες το 56,3%. Ο αριθμός των συνολικών απασχολούμενων ανήλθε σε 1.274.857, εκ των οποίων 43,9% γυναίκες και 56,1% άνδρες. Ο συνολικός αριθμός των ανέργων ανήλθε στα 160.030 άτομα, εκ των οποίων

42,3% είναι γυναίκες και 57,7% άνδρες. Σημειώνεται, ωστόσο, ότι κατά το δ' τρίμηνο του 2019, ο αριθμός του μη οικονομικά ενεργού πληθυσμού (μη ενταγμένου στην αγορά εργασίας) ανήλθε στα 934.113 άτομα.

Σύμφωνα με την INSTAT, κατά το δ' τρίμηνο του 2019, ο μέσος μικτός μηνιαίος μισθός σε όλους τους οικονομικούς τομείς, ανήλθε στα 53.458 λεκ (περίπου 438 €), αυξημένος κατά 2,2% έναντι του αντίστοιχου τριμήνου 2018. Σημειώνεται ότι ο μέσος μισθός αφορά δημόσιο και ιδιωτικό τομέα και υπολογίζεται με βάση τις επίσημες δηλώσεις των επιχειρήσεων προς τη Γενική Διεύθυνση Φορολογίας. Οι άνδρες εργαζόμενοι εμφανίζονται να λαμβάνουν κατά μέσο όρο 10% υψηλότερη αμοιβή από τις εργαζόμενες γυναίκες. Ο μέσος μισθός κυμαίνεται ανάλογα τη νομική μορφή της επιχείρησης και την σύνθεση του κεφαλαίου της, ενώ οι επιχειρήσεις ξένων ή μικτών συμφερόντων παρέχουν κατά βάση υψηλότερους μισθούς. Ο μέσος μικτός μηνιαίος μισθός καθ' όλη τη διάρκεια του έτους 2019, ανήλθε σε 52.380 λεκ (περίπου 429 ευρώ), αυξημένος κατά 3,5% έναντι της προηγούμενης χρονιάς.

Ο μέσος μικτός μηνιαίος μισθός στο δημόσιο τομέα το τέταρτο τρίμηνο του 2019, σύμφωνα με την INSTAT, κυμάνθηκε σε 63.826 λεκ (περίπου 523 €). Ο αντίστοιχος μισθός στον ιδιωτικό τομέα ήταν 48.767 λεκ (περίπου 399 ευρώ). Σημαντική διακύμανση παρατηρείται και στον μέσο μικτό μηνιαίο μισθό που παρέχεται από ξένες εταιρείες, ο οποίος ανέρχεται περίπου στα 75.000 λεκ (περίπου 600 €).

Ο κατώτατος μηνιαίος μισθός στην Αλβανία διαμορφώθηκε στα 26.000 λεκ (περίπου 211 ευρώ), από τα 24.000 λεκ (περίπου 195 ευρώ) από την 1η Ιανουαρίου 2019. Ο κατώτατος μισθός αφορά την πλήρη απασχόληση με 170 ώρες εργασίας μηνιαίως, οι οποίες πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια του κανονικού ωραρίου. Αντίστοιχα, ο κατώτατος μισθός ανά ώρα εργασίας καθορίστηκε στα 149 λεκ.

Το 2019 τα πέντε επαγγέλματα με τις υψηλότερες αποδοχές στον ιδιωτικό τομέα ήταν: οι διοικητικοί και εμπορικοί διευθυντές, επαγγελματίες τεχνολογιών πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών, διευθυντές παραγωγής, γενικοί διευθυντές, μέλη Δ.Σ. επιχειρήσεων, ανώτεροι υπάλληλοι και νομικοί. Τα καλύτερα αμειβόμενα επαγγέλματα στο δημόσιο τομέα ήταν: οι βουλευτές, οι ανώτεροι δημόσιοι υπάλληλοι και οι εκτελεστικοί διευθυντές.

Ο μέσος μισθός είναι σημαντικά υψηλότερος του γενικού μέσου σε τομείς όπως: χρηματοοικονομικές υπηρεσίες και ασφάλειες (115.094 λεκ / 943 ευρώ), πληροφορική και τηλεπικοινωνίες (80.003 λεκ / 656 ευρώ), δημόσια διοίκηση, ένοπλες δυνάμεις, δημόσια υγεία και εκπαίδευση (63.577 λεκ / 521 ευρώ), ενώ αντίθετα σε τομείς όπως, κατασκευές, χονδρικό εμπόριο και λιανικό εμπόριο, υπηρεσίες εστίασης, ο μέσος μισθός είναι κατώτερος του γενικού μέσου.

Σημειώνεται ότι το 2015, με το Νόμο 136/22.12.2015 τροποποιήθηκε ο εργατικός κώδικας της Αλβανίας (N.7961/1995) και ετέθη σε ισχύ από 22.6.2016. Πρόκειται για τη σημαντικότερη αλλαγή του εργατικού κώδικα από το 2003 για την εναρμόνισή του με το κοινοτικό κεκτημένο. Οι τροποποιήσεις αφορούν σε: i) νέους κανόνες κατά την πρόσληψη ξένων εποχιακών εργατών, την προσωρινή εργασία και την εργασία από το σπίτι, ii) υποχρέωση υπογραφής σύμβασης εργασίας από την 1η ημέρα εργασίας, με υποχρεωτική αναφορά σε συγκεκριμένα πεδία, iii) βελτίωση συνθηκών εργασίας, υπερωριακής εργασίας, αδειών μετ' αποδοχών και άνευ αποδοχών, iv) αλλαγές ως προς τους κανόνες λήξης της εργασιακής σχέσης, v) νέους κανόνες για τη γονική άδεια, την άδεια κύησης και τα δικαιώματα της εγκύου και της λεχώνας, vi) αλλαγές των όρων για τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας, την απεργία, τις συνδικαλιστικές ενώσεις και τις διαδικασίες διαιτησίας και διαμεσολάβησης, vii) πρόσβαση κατά προτεραιότητα των εργαζομένων μερικής απασχόλησης σε θέσης πλήρους απασχόλησης και viii) εισαγωγή όρων για την προστασία από διακριτική μεταχείριση, από σεξουαλική παρενόχληση στον χώρο εργασίας και προστασία προσωπικών δεδομένων.

3. Εξωτερικό Εμπόριο

Εξωτερικό εμπόριο	
Όγκος εμπορίου	2019: 947,84 δις. ALL (7,64 δις. €), 2018: 951,80 δις. ALL (7,68 δις. €), 2017: 899,17 δις. ALL (6,69 δις. €)
Εμπορικό ισοζύγιο	2019: 350,28 δις. ALL (-2,80 δις. €), 2018: -331,00 δις. ALL (-2,67 δις. €), 2017: 353,19 δις. ALL (-2,63 δις. €)
Εξαγωγές	2019: 298,77 δις. ALL (2,41 δις. €), 2018: 310,40 δις. ALL (2,50 δις. €), 2017: 272,99 δις. ALL (2,03 δις. €)
Εισαγωγές	2019: 649,06 δις. ALL (5,23 δις. €), 2018: 641,40 δις. ALL (5,17 δις. €), 2017: 626,18 δις. ALL (4,66 δις. €)
Ποσοστό κάλυψης εξαγωγών/εισαγωγών	2019: 46%, 2018: 48,4%, 2017: 43,6%
Κυριότερες χώρες εξαγωγής	2019: 2018: Ιταλία (47,9%), Κόσσοβο (10%), Ισπανία (8%), Γερμανία (4,7%), Ελλάδα (4,3%), Β. Μακεδονία (2,75%), Κίνα (1,83%), ΗΠΑ (1,72%)
Κυριότερα εξαγόμενα προϊόντα	2019: ΔΚ64 υποδήματα, γκέτες και ανάλογα είδη (484,29 εκ. ευρώ), ΔΚ27 ορυκτά καύσιμα (333,65 εκ. ευρώ), ΔΚ62 ενδύματα και είδη ένδυσης, που δεν είναι πλεκτά (275,15 εκ. ευρώ), ΔΚ72 σίδηρος – χάλυβας (261,54 εκ. ευρώ) ΔΚ61 ενδύματα και είδη ένδυσης (209,18 εκ. ευρώ)
Κυριότερες χώρες εισαγωγής	2019: Ιταλία (25,29%), Τουρκία (9,52%), Κίνα (9,20%), Ελλάδα (8,37%), Γερμανία (7,16%), Ισπανία (2,49%), Ρωσία (1,91%), Ελβετία (1,56%)
Κυριότερα εισαγόμενα προϊόντα	2019: ΔΚ27 ορυκτά καύσιμα (521,46 εκ. ευρώ), ΔΚ84 λέβητες, μηχανές, συσκευές (415,10 εκ. ευρώ), ΔΚ87 οχήματα (369,87 εκ. ευρώ), ΔΚ85 μηχανές, συσκευές και εξοπλισμός (353,31 εκ. ευρώ), ΔΚ72 σίδηρος – χάλυβας (214,76 εκ. ευρώ), ΔΚ39 πλαστικά (210,03 εκ. ευρώ), ΔΚ30 φαρμακευτικά προϊόντα (191,92 εκ. ευρώ),

Σύμφωνα με ετήσια στοιχεία της Αλβανικής Στατιστικής Υπηρεσίας (INSTAT), σημαντική διεύρυνση της τάξεως του 5,8% σημειώθηκε στο εμπορικό έλλειμμα της Αλβανίας κατά το έτος 2019, φθάνοντας τα 350 δις. λεκ (2,80 δις. ευρώ). Ειδικότερα, οι αλβανικές εξαγωγές ανήλθαν στα 298,8 δις. λεκ (2,41 δις. ευρώ), μειωμένες κατά 3,8% έναντι του 2018, ενώ οι εισαγωγές στα 649,1 δις. λεκ (5236 δις. ευρώ), ήτοι αυξημένες κατά 1,2%. Η συνολική αξία του όγκου του εξωτερικού εμπορίου της Αλβανίας κατά το 2019 σημείωσε οριακή αύξηση σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο, και ανήλθε στα 947,8 δις. λεκ (7,64 δις. ευρώ περίπου).

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΑΛΒΑΝΙΑΣ (2014 – 2019) (δισεκατ. λεκ*)

	ΑΛΒΑΝΙΚΕΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ	% μεταβολή	ΑΛΒΑΝΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	% μεταβολή	ΟΓΚΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	% μεταβολή	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ	% μεταβολή
2014	255,76	3,80%	552,28	6,70%	808,04		-296,52	
2015	243,18	-4,92%	544,61	-1,39%	787,79	-2,51%	-301,42	1,65%
2016	243,49	0,13%	578,98	6,31%	822,47	4,40%	-335,48	11,30%
2017	272,99	12,11%	626,18	8,15%	899,17	9,33%	-353,19	5,28%

2018	310,40	13,75%	641,40	2,42%	951,80	5,53%	-331,00	-6,28%
2019	298,77	-3,8%	649,06	1,2%	947,84	-0,1%	350,28	5,8%
Μεταβολή 2014/19		21,36%		16,14%		17,79%		11,63%

Πηγή: INSTAT

Μέση ισοτιμία λεκ/ευρώ: 2014: 139,97, 2015: 139,74, 2016: 137,37, 2017: 134,28, 2018:124

Το 60% των αλβανικών εισαγωγών προέρχονται από 5 χώρες, Ιταλία, Τουρκία, Κίνα, Ελλάδα και Γερμανία.

Η Ιταλία είναι ο κυριότερος εμπορικός εταίρος της Αλβανίας. Σύμφωνα με την Α/Στατιστική Αρχή, κατά το 2019, η αξία των α/εισαγωγών από την Ιταλία ανήλθε σε 164,18 δις. λεκ με μερίδιο 25,29% επί των συνολικών αλβανικών εισαγωγών. Παράλληλα, η Ιταλία κατατάσσεται στην 1^η θέση ως χώρα προορισμού των αλβανικών εξαγωγών με αξία 143,09 δις. λεκ και μερίδιο 47,89% επί των αλβανικών εξαγωγών (Ελλάδα: 12,781 δις. λεκ και μερίδιο 4,28%). Ο συνολικός όγκος διμερούς εμπορίου Ιταλίας – Αλβανίας το 2018 διαμορφώθηκε στα 307,27 δις. λεκ, ενώ ο αντίστοιχος μεταξύ Ελλάδας – Αλβανίας στα 67,12 δις. λεκ.

Η Τουρκία αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους εμπορικούς εταίρους της Αλβανίας, με αυξητική τάση τα τελευταία χρόνια. Συγκεκριμένα, το 2013 κατείχε την 4^η θέση ως προς τις αλβανικές εισαγωγές ενώ το 2019 κατέλαβε την 2^η θέση μεταξύ των προμηθευτών της Αλβανίας με ποσοστό 9,52% επί του συνόλου.

Η Κίνα, σύμφωνα με την Α/Στατιστική Αρχή, το 2019 κατέλαβε την 3^η θέση μεταξύ των προμηθευτών της Αλβανίας. Η αξία των α/εισαγωγών από την Κίνα ανήλθε σε 59,72 δις. λεκ και μερίδιο 9,20%. Αντιστοίχως, κατατάσσεται στην 7^η θέση ως χώρα προορισμού των αλβανικών εξαγωγών με αξία 6,21 δις. λεκ και μερίδιο 2,07%.

Η Ελλάδα, αν και κατείχε για περισσότερο από μια δεκαετία τη 2^η θέση μεταξύ των προμηθευτών της Αλβανίας (μερίδιο 2014: 9,43%, 2013: 8,83%), από το 2015 και μετά κατατάσσεται στην 4^η θέση, λόγω της υποχώρησης της αξίας των εξαγωγών της, αλλά και λόγω της παράλληλης ανόδου των εξαγωγών από μέρους των λοιπών προμηθευτών. Ωστόσο, κατά την τριετία 2016-2019 η συνολική αξία των ελληνικών εξαγωγών σημειώνει σταθερή αύξηση και τα ελληνικά προϊόντα αποκτούν νέα δυναμική στην αλβανική αγορά.

Η κατάταξη της Γερμανίας στην 5^η θέση των προμηθευτών της Αλβανίας οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην προμήθεια σωληνών για την κατασκευή του TAP. Συγκεκριμένα, η κάθετη αύξηση των γερμανικών εξαγωγών στην Αλβανία από το 2016, οφείλεται, κυρίως, στην ανάληψη, εκ μέρους της γερμανικής εταιρείας Salzgitter Mannesmann International GmbH, της σύμβασης προμήθειας σωληναγωγών για την κατασκευή του αγωγού TAP, οι οποίοι από 5.4.2016 άρχισαν να φθάνουν σταδιακά στο λιμάνι του Δυρραχίου, από το λιμάνι Brake της Γερμανίας.

ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΡΙΕΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ 2014-2019 (δισεκατ. λεκ*)

ΧΩΡΑ	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Μεταβολή 2018/2019	ΜΕΡΙΔΙΟ 2019
ΙΤΑΛΙΑ	164,419	165,000	169,582	179,232	175,271	164,179	-6.3 %	25,29%
ΤΟΥΡΚΙΑ	39,011	43,726	45,654	50,779	54,190	61,797	14.0 %	9,52%

ΚΙΝΑ	40,335	46,566	50,814	49,486	53,812	59,716	11.0 %	9,20%
ΕΛΛΑΔΑ	52,058	42,718	45,656	49,878	52,100	54,336	4.3 %	8,37%
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	32,963	36,349	54,959	50,712	49,560	46,476	-6.2 %	7,16%
ΣΥΝΟΛΟ	552,281	544,616	579,248	626,180	641,466	649,066	1,2%	100.00%

Πηγή: INSTAT

Την περίοδο 2013-2019 οι γερμανικές εξαγωγές, με εξαίρεση την εισαγωγή γερμανικών σωλήνων για την κατασκευή του TAP, παρέμειναν σταθερές σε αξία, ενώ οι εξαγωγές της Κίνας και Τουρκίας, παρουσιάζουν θεαματική άνοδο της τάξεως του 50%, καθώς καλύπτουν τις ανάγκες της αγοράς σε φθηνά προϊόντα. Σημειώνεται ότι, το 37% των εισαγωγών κινεζικών προϊόντων στην Αλβανία, αφορά στους κωδικούς Σ.Ο. 84 & 85, ήτοι μηχανές, συσκευές και εξαρτήματα. Αντιστοίχως, τα κυριότερα εισαγόμενα τουρκικά προϊόντα στην Αλβανία είναι: 61 & 62: αξεσουάρ ένδυσης (18%), 84 & 85: μηχανές, συσκευές και εξαρτήματα (12%) και 44: ξύλο και είδη ξύλου (6%).

Ως προς τις κατηγορίες των εισαγόμενων προϊόντων στην Αλβανία, το 1/5 (21,4%) περίπου της συνολικής αξίας των αλβανικών εισαγωγών αφορά σε «μηχανολογικό εξοπλισμό και ανταλλακτικά», το 17% σε «τρόφιμα, ποτά και καπνικά προϊόντα», το 13,7% σε «χημικά προϊόντα», το 13,4% σε «κλωστοϋφαντουργία και υπόδηση» και το 11,9% σε «ορυκτά, καύσιμα, ηλεκτρική ενέργεια».

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία της αλβανικής Στατιστικής Αρχής (INSTAT), κατά το 2019, σε επίπεδο διψήφιας ανάλυσης Συνδυασμένης Ονοματολογίας (Σ.Ο.), τα κυριότερα εισαγόμενα προϊόντα στην Αλβανία, η συνολική αξία των οποίων αντιστοιχεί στο μισό περίπου (52%) της συνολικής αξίας των αλβανικών εισαγωγών, ήταν: ΔΚ27 ορυκτά καύσιμα (73,124 δις. λεκ), ΔΚ84 λέβητες, μηχανές, συσκευές (47,365 δις. λεκ), ΔΚ85 μηχανές, συσκευές και εξοπλισμός (46,049 δις. λεκ), ΔΚ87 οχήματα (44.702 δις. λεκ), ΔΚ72 σίδηρος – χάλυβας (26.109 δις. λεκ), ΔΚ30 φαρμακευτικά προϊόντα (24,275 δις. λεκ), ΔΚ39 πλαστικά (23,161 δις. λεκ).

30 ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΙΣΑΓΩΜΕΝΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΣΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ 2018-2019 (σε χιλ. λεκ)

	2018	2019
27 Ορυκτά καύσιμα, ορυκτέλαια και προϊόντα απόσταξης	64.661.692	73.124.526
84 Πυρηνικοί αντιδραστήρες, λέβητες, μηχανήματα και μηχανικές συσκευές	51.475.978	47.365.922
85 Ηλεκτρικά μηχανήματα και εξοπλισμός και τα μέρη τους	43.811.861	46.049.886
87 Οχήματα εκτός του σιδηροδρομικού ή του τροχαίου υλικού	45.874.517	44.702.540
72 Σίδηρος και χάλυβας	26.630.870	26.109.232
30 Φαρμακευτικά προϊόντα	23.805.709	24.275.680
39 Πλαστικά και τεχνουργήματα από πλαστικές ύλες	26.044.689	23.161.018
61 Ενδύματα και εξαρτήματα της ένδυσης	17.349.901	17.768.017
73 Είδη από σίδηρο ή χάλυβα	16.251.982	17.141.731
62 Ενδύματα και εξαρτήματα του ενδύματος που δεν είναι	16.151.647	16.189.215

πλεκτά		
41 Δέρματα ακατέργαστα και δέρματα	17.632.536	16.029.047
64 Υποδήματα, γκέτες και παρόμοια είδη μερών	15.321.243	14.781.531
22 Ποτά, αλκοολούχα ποτά και ξίδι	13.288.365	13.853.820
48 Χαρτί και χαρτόνια	13.933.476	13.107.976
10 Δημητριακά	10.961.701	10.680.392
44 Ξυλεία και είδη από ξύλο	9.262.726	9.413.360
76 Αλουμίνιο και τεχνουργήματα από αργίλιο	9.518.526	9.314.073
19 Preparation of cereals, flour, starch or milk	8.079.837	8.493.481
90 Οπτικά, φωτογραφικά, κινηματογραφικά όργανα	8.279.352	8.423.136
03 Ψάρια και μαλακόστρακα, μαλάκια	8.333.238	8.282.345
69 Κεραμικά προϊόντα	7.501.636	7.985.855
33 Αιθέρια έλαια και ρητινοειδή, αρωματοποιία, καλλυντικά	7.365.082	7.732.576
34 Σαπούνια, οργανικές επιφανειακές ουσίες, παρασκευάσματα πλυσίματος	6.943.905	7.596.125
94 Έπιπλα, στρώματα κρεβατιών, υποστηρίγματα στρώματος	7.748.642	7.538.051
24 Καπνός και βιομηχανοποιημένα υποκατάστατα καπνού	7.346.201	7.460.785
83 Διάφορα είδη από κοινά μέταλλα	8.090.906	7.370.643
08 Φρούτα και ξηροί καρποί	6.997.138	6.876.377
21 Διάφορα βρώσιμα παρασκευάσματα	6.243.349	6.690.638
60 Πλεκτά υφάσματα	7.107.120	6.383.985
52 Βαμβάκι	6.264.532	6.193.572
ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ ΑΛΒΑΝΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	641.466.643	649.066.643

Πηγή: INSTAT

Αλβανικές εξαγωγές

Οι σημαντικότερες αγορές για τις αλβανικές εξαγωγές είναι η Ιταλία, το Κόσσοβο, η Ισπανία, η Γερμανία και η Ελλάδα. Συγκεκριμένα, κατά τη διάρκεια του 2019, η Ιταλία απορρόφησε το 47,9% των αλβανικών εξαγωγών, οι οποίες κατέγραψαν μείωση κατά 10,9% έναντι του 2018. Στην δεύτερη θέση κατατάσσεται το Κόσσοβο με 10% των συνολικών αλβανικών εξαγωγών (αύξηση κατά 10%), ενώ ακολουθεί η Ισπανία με 8% και μείωση κατά 1,4%. Τέταρτος προορισμός των αλβανικών προϊόντων είναι η Γερμανία με μερίδιο της τάξεως του 4,7%, (αύξηση 4,3%) ενώ η χώρα μας παραμένει στην πέμπτη θέση με ποσοστό 4,3%, παρά τη μείωση κατά 2,5% έναντι του 2018. Αξίζει περαιτέρω να σημειωθεί ότι το 76,5% των αλβανικών εξαγωγών κατευθύνθηκε προς χώρες της ΕΕ.

Στις αλβανικές εξαγωγές κυριαρχούν τα προϊόντα της κατηγορίας «κλωστοϋφαντουργία και υπόδηση» με 39,6%, ενώ ακολουθούν τα προϊόντα των κατηγοριών: «ορυκτά καύσιμα και ηλεκτρική ενέργεια» (16,8%), «δομικά υλικά και μέταλλα» (15,2%) και «τρόφιμα, ποτά, καπνός» με 11,8%.

Τα κυριότερα αλβανικά εξαγόμενα προϊόντα το 2018 σε επίπεδο διψήφιας ανάλυσης συνδυασμένης ονοματολογίας ήταν: ΔΚ64 υποδήματα, γκέτες και ανάλογα είδη (484,29 εκ. ευρώ), ΔΚ62 ενδύματα και είδη ένδυσης, που δεν είναι πλεκτά (275,15 εκ. ευρώ), ΔΚ27 ορυκτά καύσιμα (333,65 εκ. ευρώ), ΔΚ61 ενδύματα και είδη ένδυσης (209,18 εκ. ευρώ) ΔΚ72 σίδηρος – χάλυβας (261,54 εκ. ευρώ).

Το σημαντικότερο εξαγωγικό προϊόν της Αλβανίας είναι τα υποδήματα και τα εξαρτήματα υποδημάτων. Στον κλάδο της υποδηματοποιίας απασχολούνται πάνω από 35.000 εργαζόμενοι και στη χώρα παράγονται υποδήματα για πολλές γνωστές ιταλικές και άλλες εταιρείες, λόγω του ιδιαίτερα χαμηλού εργατικού κόστους και τις εξειδίκευσης που έχουν αποκτήσει οι τοπικοί παραγωγοί. Από τα 484,3 εκ. ευρώ εξαγωγών της κατηγορίας «64 Υποδήματα, γκέτες και παρόμοια είδη μερών», τα 402 εκ. ευρώ έχουν προορισμό την Ιταλία.

30 ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΞΑΓΩΓΙΚΩΝ ΑΛΒΑΝΙΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ 2018-2019 (σε χιλ. λεκ)

	2018	2019
64 Υποδήματα, γκέτες και παρόμοια είδη μερών	60.052.174	56.254.155
27 Ορυκτά καύσιμα, ορυκτέλαια και προϊόντα απόσταξης	41.371.737	33.482.295
62 Ενδύματα και εξαρτήματα του ενδύματος που δεν είναι πλεκτά	34.135.616	32.158.010
61 Ενδύματα και εξαρτήματα της ένδυσης	25.943.867	25.715.188
72 Σίδηρος και χάλυβας	32.432.363	25.388.100
85 Ηλεκτρικά μηχανήματα και εξοπλισμός και τα μέρη τους	11.151.163	12.071.343
26 Μεταλλεύματα, σκωρία και τέφρα	7.638.487	8.841.060
25 Αλάτι, θείο, χώμα και πέτρα, ασβέστη και τσιμέντο	7.387.423	7.950.547
07 Φρούτα λαχανικά και ορισμένες ρίζες	7.432.195	7.828.021
16 Παρασκευή κρέατος - ψαριών	6.473.222	7.073.247
76 Αλουμίνιο και τεχνουργήματα από αργίλιο	7.763.821	6.512.571
48 Χαρτί και χαρτόνια	6.336.788	6.110.225
84 Πυρηνικοί αντιδραστήρες, λέβητες, μηχανήματα και μηχανικές συσκευές	4.653.650	5.991.249
03 Ψάρια και μαλακόστρακα, μαλάκια	5.221.346	5.220.765
94 Έπιπλα, στρώματα κρεβατιών, υποστηρίγματα στρώματος	4.345.988	4.908.435
83 Διάφορα είδη από κοινά μέταλλα	5.254.329	4.617.825
12 Λάδια και ελαιώδη καρποί	4.125.722	4.511.743
73 Είδη από σίδηρο ή χάλυβα	3.171.294	4.018.312

44 Ξυλεία και είδη από ξύλο	2.912.069	3.088.895
87 Οχήματα εκτός του σιδηροδρομικού ή του τροχαίου υλικού	1.886.873	2.664.794
08 Φρούτα και ξηροί καρποί	2.091.541	2.619.091
63 Άλλα κατασκευασμένα υφαντουργικά είδη, σύνολα, φθαρμένα ενδύματα	2.301.406	2.607.868
39 Πλαστικά και τεχνουργήματα από πλαστικές ύλες	2.083.906	2.394.854
20 Παρασκευή λαχανικών, καρπών φρούτων	1.965.047	2.313.442
74 Χαλκός και τεχνουργήματα από χαλκό	1.765.355	1.749.332
41 Δέρματα ακατέργαστα και δέρματα	1.940.617	1.451.042
22 Ποτά, αλκοολούχα ποτά και ξίδι	1.365.194	1.357.134
96 Διάφορα τεχνουργήματα	901.813	1.258.868
69 Κεραμικά προϊόντα	1.196.513	1.227.010
32 Εκχυλίσματα μαυρίσματος ή βαφής	883.092	1.177.585
ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ	310.436.629	298.778.579

Πηγή: INSTAT

4. Επενδύσεις

4.1. Άμεσες Ξένες Επενδύσεις

Σύμφωνα με στοιχεία της Τράπεζας της Αλβανίας, το συνολικό ύψος του αποθέματος άμεσων ξένων επενδύσεων στην Αλβανία στο τέλος του 2019 ανήλθε σε 8.542 εκατ. ευρώ, με αύξηση κατά 11,49% σε σχέση με το 2018, ενώ οι συνολικές εισροές άμεσων ξένων επενδύσεων αυξήθηκαν κατά τη διάρκεια του έτους με ρυθμό 5,7% έναντι του 2018 και ανήλθαν σε 1.081 εκατ. ευρώ.

Απόθεμα Άμεσων Ξένων Επενδύσεων στην Αλβανία 2011 – 2019 (σε εκατ. ευρώ)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Αξία συνολικού επενδεδυμένου κεφαλαίου	3.400	3.893	4.113	4.564	4.982	5.677	6.547	7.661	8.542
Μεταβολή αποθέματος ΑΞΕ %	39,6%	14,5%	5,7%	11,0%	9,2%	14,0%	15,32%	15,64%	11,49%

Πηγή: Τράπεζα της Αλβανίας

Κατά την διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας το ύψος του συνολικού αποθέματος των ΑΞΕ στην Αλβανία αυξήθηκε σημαντικά. Ωστόσο, μολονότι ο ρυθμός ανάπτυξης των άμεσων επενδύσεων είναι ανοδικός, παρουσιάζει σημαντικές ετήσιες αυξομειώσεις, ανάλογα με τη διεθνή και την

εσωτερική οικονομική συγκυρία. Κατά το 2019, το 70% των ΑΞΕ προήλθε από τέσσερεις χώρες, ενώ εννέα χώρες καλύπτουν συνολικά το 90% των ξένων επενδύσεων στην Αλβανία.

Εισροές Άμεσων Ξένων Επενδύσεων στην Αλβανία 2011 – 2019 (σε εκατ. ευρώ)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Αξία εισροών	630	666	945	869	890	943	908	1.024	1.081
Μεταβολή %	- 20,54%	5,62%	41,90%	-8,02%	2,42%	5,96%	-3,71%	12,8%	5,7%

Πηγή: Τράπεζα της Αλβανίας

Η Ελβετία με συσσωρευμένες εισροές κεφαλαίων 1,53 δισ. ευρώ (18% επί του συνολικού αποθέματος) αποτελεί τη σημαντικότερη επενδύτρια χώρα στην Αλβανία, ενώ οι εισροές ελβετικών κεφαλαίων το 2019 ανήλθαν σε 209 εκ. ευρώ. Υπενθυμίζεται ότι η κοινοπραξία TAG AG που έχει αναλάβει το έργο κατασκευής του διερχόμενου από την Αλβανία τμήματος του αγωγού φυσικού αερίου TAP, έχει ως έδρα την Ελβετία.

Η Ολλανδία συνεχίζει να αποτελεί τον δεύτερο σημαντικότερο ξένο επενδυτή στην Αλβανία, με συνολικό απόθεμα 1,24 δισ. ευρώ (14,3% επί του συνολικού αποθέματος) και εισροές 235 εκ. ευρώ το 2019. Οι κυριότερες επενδύσεις εταιρειών ολλανδικών συμφερόντων στην Αλβανία είναι ο υδροηλεκτρικός σταθμός Devoll (από την κρατική νορβηγική εταιρεία Statkraft μέσω όμως της θυγατρικής της Statkraft Markets BV με έδρα την Ολλανδία), καθώς και η αγγλο-ολλανδική πολυεθνική Royal Dutch Shell στον τομέα της εξόρυξης πετρελαίου.

Έπεται ο Καναδάς με 1,06 δισ. ευρώ που αντιστοιχούν στο 12,5% των συνολικών επενδύσεων στη χώρα, με επενδυτικά κεφάλαια που αφορούν κυρίως στην канаδική εταιρεία εξόρυξης υδρογονανθράκων Bankers Petroleum (παρά την εξαγορά των μετοχών των θυγατρικών της εταιρειών Alberta Ltd και Charter Power Investment Limited, από τον κινεζικό Όμιλο Geo-Jade Petroleum Corporation).

Η Ιταλία βρίσκεται στην τέταρτη θέση μεταξύ των επενδυτριών χωρών με συνολικό απόθεμα επενδυτικών κεφαλαίων 829 εκατ. ευρώ και ροές 120 εκ. ευρώ το 2019. Ωστόσο, το 45% περίπου των ξένων ή μεικτών εταιρειών που δραστηριοποιούνται στην Αλβανία είναι ιταλικών συμφερόντων (2.853 σε σύνολο 6.259 εταιρειών), γεγονός που υποδηλώνει το εύρος της διείσδυσης της ιταλικής οικονομικής παρουσίας στη χώρα.

Η Τουρκία κατατάσσεται στην 5^η θέση, με συνολικό επενδυμένο κεφάλαιο 622 εκατ. ευρώ και μερίδιο 7,3% επί των συνολικών ΑΞΕ στη χώρα. Οι σημαντικότερες επενδύσεις τουρκικών συμφερόντων στην Αλβανία έχουν πραγματοποιηθεί στον τραπεζικό τομέα, στις τηλεπικοινωνίες, στην ενέργεια, στον εξορυκτικό τομέα, στις κατασκευές, στην υγεία και στην εκπαίδευση.

Οι συσσωρευμένες εισροές ελληνικών επενδύσεων στην Αλβανία το 2019 διαμορφώθηκαν στα 566 εκατ. ευρώ, έναντι συνολικού επενδυτικού αποθέματος ύψους 1,15 δισ. ευρώ το 2018, με τη χώρα μας να καταλαμβάνει την 8^η πλέον θέση μεταξύ των επενδυτριών χωρών, έναντι της πρώτης θέσης που κατείχε πάνω από μία δεκαετία. Ωστόσο, ο συνολικός αριθμός των ενεργών επιχειρήσεων με αμιγώς ελληνική ή μικτή συμμετοχή στην Αλβανία το 2019 παραμένει ακόμα πολύ υψηλός, ανερχόμενος σε 453 (καταλαμβάνοντας τη δεύτερη θέση μετά τις ιταλικές επιχειρήσεις), εκ των οποίων οι 321 δραστηριοποιούνται στην παραγωγή προϊόντων, ενώ οι 132 στην παροχή υπηρεσιών.

Απόθεμα Άμεσων Ξένων Επενδύσεων στην Αλβανία ανά χώρα 2014 - 2019 (εκατ. ευρώ)

Χώρα	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Μεταβολή 2018/2019	Μερίδιο 2019	Καθαρές εισροές ΑΞΕ 2019
------	------	------	------	------	------	------	-----------------------	-----------------	-----------------------------------

Ελβετία	79	121	550	894	1.326	1.534	15,68%	17,96%	209
Ολλανδία	506	703	718	846	1.043	1.243	19,17%	14,55%	235
Καναδάς	725	691	740	883	951	1.065	11,99%	12,47%	N/A
Ιταλία	524	547	604	610	686	829	20,85%	9,70%	120
Τουρκία	413	411	513	501	604	622	2,98%	7,28%	50
Βουλγαρία	20	22	22	26	26	583	2.142,3%	6,82%	13
Αυστρία	358	387	360	447	525	571	8,76%	6,68%	74
Ελλάδα	1.180	1.205	1.233	1.217	1.220	566	-53,60%	6,63%	5
Γαλλία	71	75	88	178	297	314	5,72%	3,67	66
Κύπρος	117	140	142	145	158	186	17,72%	2,17%	5
Σύνολο	3.973	4.280	4.918	5.824	6.810	7.513	10,32%	88,87%	
Σύνολο ΑΕΕ	4.563	4.981	5.677	6.453	7.661	8.542	18,71%	100%	

Πηγή: Τράπεζα της Αλβανίας

Το 31% περίπου των ξένων κεφαλαίων που εισέρευσαν στην Αλβανία κατά το 2019 επενδύθηκαν στον ενεργειακό τομέα και αφορούν στα δύο μεγάλα ενεργειακά έργα, τα οποία πλέον βρίσκονται στο τελικό στάδιο υλοποίησης, δηλαδή το αλβανικό τμήμα του Αγωγού TAP, καθώς και την υδροηλεκτρική μονάδα Devoll. Επίσης, το 20% των επενδυτικών κεφαλαίων κατευθύνθηκε προς τον εξορυκτικό κλάδο της χώρας, και ιδιαίτερα στην εξόρυξη πετρελαίου, ενώ ο χρηματοπιστωτικός και ασφαλιστικός κλάδος απορρόφησαν περίπου το 15% των συνολικών ξένων επενδύσεων.

Οι επιχειρήσεις αποκλειστικά ή εν μέρει ξένων συμφερόντων στην Αλβανία αποτελούν το 3,8% του συνολικού αριθμού των ενεργών επιχειρήσεων και απασχολούν το 9,6% των συνολικών εργαζομένων στη χώρα. Το 64,8% των ξένων επιχειρήσεων στην Αλβανία είναι ευρωπαϊκών συμφερόντων.

Ειδικότερα, οι επενδύσεις, που προέρχονται από τα κ-μ ΕΕ, κατέχουν την πρώτη θέση στους τομείς των υπηρεσιών (22,6%), του εμπορίου (20,6%) και της βιομηχανίας (14,4%). Επίσης το 71,7% του συνολικού αριθμού των επιχειρήσεων κ-μ της ΕΕ στην Αλβανία είναι μικρές επιχειρήσεις (σε σχέση με τον αριθμό εργαζομένων), ενώ μόνο το 5,1% χαρακτηρίζονται μεγάλες επιχειρήσεις. Κύριοι τομείς δραστηριοποίησης των εταιρειών αμιγώς ή μερικώς αλλοδαπών συμφερόντων είναι: οι τηλεπικοινωνίες, οι τραπεζικές υπηρεσίες, η μεταποιητική βιομηχανία και οι εξορυκτικές βιομηχανίες.

Σύμφωνα με στοιχεία της αλβανικής Στατιστικής Υπηρεσίας, ο συνολικός αριθμός των ενεργών επιχειρήσεων ξένων και μικτών συμφερόντων ήταν 6.259, εκ των οποίων οι 2.853 ήταν ιταλικές, 453 ελληνικές, 423 από το Κόσοβο, 374 από την Τουρκία, 172 από τη Γερμανία, 146 από τη Β. Μακεδονία και 1.625 από άλλες χώρες.

Επιχειρήσεις ξένων και μικτών κεφαλαίων ανά χώρα στην Αλβανία 2019

Χώρες	Παραγωγή προϊόντων	Παραγωγή Υπηρεσιών	Σύνολο επιχειρήσεων ξένων και μικτών κεφαλαίων
Ιταλία	758	2.253	3.011
Ελλάδα	117	313	430
Κόσοβο	99	348	447

Τουρκία	85	300	385
Γερμανία	38	146	184
Β. Μακεδονία	26	117	143
Ισραήλ	39	128	128
ΗΠΑ	21	114	114
Άλλες	285	1.256	1.541
Σύνολο	1.468	4.975	6.443

Επιχειρήσεις ξένων και μικτών κεφαλαίων στην Αλβανία 2019 ανά χώρα και αριθμό εργαζομένων

Χώρες	Σύνολο επιχειρήσεων ξένων και μικτών κεφαλαίων	1-4 εργαζόμενοι	5-9 εργαζόμενοι	10-49 εργαζόμενοι	Άνω των 50 εργαζόμενοι
Ιταλία	2.853	2.294	191	238	130
Ελλάδα	453	323	47	51	32
Κόσοβο	423	363	42	-	-
Τουρκία	374	292	39	26	17
Γερμανία	172	102	34	22	14
Β. Μακεδονία	146	123	12	8	3
Ισραήλ	100	75	17	-	-
ΗΠΑ	113	91	9	10	3
Άλλες	1.625	1.309	136	126	54
Σύνολο	6.259	4.972	191	504	256

Οι πόλεις Τίρανα και το γειτονικό Δυρράχιο συγκεντρώνουν το 77,1% των επιχειρήσεων ξένων συμφερόντων στην Αλβανία. Σε αυτές τις πόλεις είναι εγκατεστημένες πολλές ελληνικές και ελληνο-αλβανικές επιχειρήσεις, ενώ σημαντική παρουσία έχουν οι επιχειρήσεις συμφερόντων της Ελληνικής Εθνικής Μειονότητας.

4.2. Ροές μεταναστευτικών εμβασμάτων στην Αλβανία κατά το 2018 (διαθέσιμα στοιχεία 2018)

Σύμφωνα με στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας της Αλβανίας, κατά το 2018 σημειώθηκε αύξηση στην αξία των μεταναστευτικών εμβασμάτων που εισέρρευσαν στην Αλβανία κατά 4,6%, έναντι του 2017.

Συγκεκριμένα, η συνολική αξία των εμβασμάτων από αλβανούς πολίτες που διαβιούν στο εξωτερικό προς την Αλβανία ανήλθε σε 665 εκατ. ευρώ, έναντι 636 εκατ. ευρώ το 2017.

Σημειώνεται ότι η αξία των μεταναστευτικών εμβασμάτων προς την Αλβανία, κατά την περίοδο 2008-2014 είχε υποχωρήσει σημαντικά λόγω της διεθνούς οικονομικής κρίσης, ωστόσο κατά την τελευταία τριετία παρουσιάζει βαθμιαία ανάκαμψη, ανερχόμενη κατά το 2017 σε 635,7 εκατ. ευρώ, έναντι 614,5 εκατ. ευρώ το 2016 και 590 εκ. ευρώ το 2015. Η εν λόγω αύξηση των τελευταίων ετών σχετίζεται με τον επαναπατρισμό πολλών αλβανών μεταναστών και τη μεταφορά των αποταμιεύσεων τους από το εξωτερικό.

Εξάλλου, σύμφωνα με στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας, η οποία χρησιμοποιεί διαφορετική μεθοδολογία καταγραφής των διεθνών ροών συναλλάγματος, η Ελλάδα κατατάσσεται πρώτη ως προς την αποστολή εμβασμάτων προς την Αλβανία, αντιστοιχώντας στο 45% της συνολικής τους

αξίας. Ειδικότερα, κατά το 2017 (τελευταίο έτος για το οποίο υπάρχουν συγκεκριμένα διαθέσιμα στοιχεία) εισέρευσαν με την μορφή εμβασμάτων στην Αλβανία 1,382 δισ. ευρώ, εκ των οποίων τα 608 εκατ. δολ. προήλθαν από τη χώρα μας, 502 εκατ. δολ. από την Ιταλία και 102 εκατ. δολ. από τις ΗΠΑ, ενώ τα εμβάσματα από την Αλβανία προς τη χώρα μας ανήλθαν σε 24 εκ. δολ.

5. Τραπεζικός Τομέας

Η πορεία ανάπτυξης του αλβανικού τραπεζικού συστήματος συνεχίστηκε και κατά το 2019, με ικανοποιητικό επίπεδο κεφαλαιοποίησης, σταθερή χρηματοοικονομική θέση και θετικά χρηματοοικονομικά αποτελέσματα. Τα χαμηλά επιτόκια, σε συνδυασμό με τα υψηλά επίπεδα ρευστότητας και κεφαλαιοποίησης παρέχουν τις προϋποθέσεις για την πιστωτική επέκταση και τη χρηματοδότηση της αλβανικής οικονομίας. Το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας της αλβανικής τραπεζικής αγοράς διέπεται από τον Ν. 9662/2006 «Περί Τραπεζών στη Δημοκρατία της Αλβανίας», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

Συγκεκριμένα στο τέλος του 2019, ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας διατηρήθηκε σταθερός στα επίπεδα του 18,3%, ενώ το ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων ως προς τα συνολικά δάνεια συνέχισε να υποχωρεί φθάνοντας το 8,4%, ως αποτέλεσμα της εφαρμογής της στρατηγικής επίλυσης διαφορών και την εισαγωγή υποχρεωτικών διαγραφών.

Το μεγαλύτερο μέρος του τραπεζικού τομέα ελέγχεται από θυγατρικές τραπεζών κ-μ της ΕΕ και κυριαρχείται από 4 τράπεζες: BKT (τουρκική), Raiffeisen (αυστριακή), Credins (αλβανική με συμμετοχή 10% ολλανδικών κεφαλαίων) και Intesa San Paolo (ιταλική), οι οποίες συνολικά, κατέχουν το 69,75% των συνολικών καταθέσεων και διαχειρίζονται το 61,04% του χαρτοφυλακίου δανείων του τομέα.

Στο αλβανικό τραπεζικό σύστημα την πενταετία 2015-2019 πραγματοποιήθηκαν σημαντικές ανακατατάξεις. Συγκεκριμένα, το 2015, η Τράπεζα της Αλβανίας ενέκρινε τη μεταβίβαση του 100% της ειδικής συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιο της Credit Agricole Albania που ανήκε στη γαλλική IUB Holding στην αλβανική Tranzit Sh.p.k., η οποία είναι μη τραπεζικός χρηματοοικονομικός οργανισμός. Η τράπεζα πλέον λειτουργεί υπό την ονομασία American Bank of Investments Sh.a. Επίσης, την ίδια χρονιά, πραγματοποιήθηκε συγχώνευση της τράπεζας Credins με την Credins Leasing (με απορρόφηση).

Ο τραπεζικός τομέας της Αλβανίας το 2019

α/α	Επωνυμία Τράπεζας	Αριθμός καταστημάτων	Αριθμός Εργαζομένων	Στοιχεία ενεργητικού (σε εκ. ευρώ)	Δάνεια (σε εκ. ευρώ)	Καταθέσεις (σε εκ. ευρώ)
1	Banka Kombetare Tregtare (BKT)	65	953	3.317,3	772,2	2.592,6
2	Raiffeisen Bank	76	1.300	1.834,8	779,6	1.544,8
3	Credins Bank	58	921	1.815,6	843,5	1.552,9
4	Intesa San Paolo Bank	35	663	1.458,2	368,4	1.239,5
5	OTP BANK	37	454	744,4	435,3	544,8
6	American Bank of Investments (abi)	23	372	637,7	203,2	533,6

7	Alpha Bank	33	421	643,3	287,4	524,3
8	Tirana Bank	37	450	623,3	256,0	520,0
9	ProCredit Bank	5	111	262,3	181,9	176,8
10	United Bank of Albania (UBA)	6	75	73,4	45,1	60,0
11	Union Bank	33	428	541,3	234,5	426,6
12	First Investment Bank (Fibank)	14	218	260,5	120,4	218,3
	Σύνολο	420	6,366	12.212,6	4,528,3	9.934,7

Πηγή: Αλβανική Ένωση Τραπεζών - Ετήσια Έκθεση 2019

1 EYP=121.7 Lekë

Κατά τη συνεδρίαση του Εποπτικού Συμβουλίου της Τράπεζας της Αλβανίας (7.9.2016), εγκρίθηκε η μεταβίβαση του (έμμεσου) ελέγχου της ιταλικής Veneto Banka sh.a. στην Αλβανία, μέλος του ιταλικού ομίλου Veneto Banka, στην επίσης, ιταλική Quaestio Capital Management SGR, εταιρεία διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων, η οποία ενεργεί για λογαριασμό του ταμείου εναλλακτικών επενδύσεων Atlante Fund. Αργότερα, η Quaestio Capital Management SGR S.p.A. αγόρασε το 97,64% του μετοχικού κεφαλαίου της Veneto Banca S.p.A. της Ιταλίας, αποκτώντας, με αυτό τον τρόπο, τον άμεσο έλεγχο της Veneto Banka sh.a. στην Αλβανία.

Παράλληλα, εντός του 2018, δύο από τις συνολικά τρεις ελληνικές τράπεζες στην Αλβανία εξαγοράστηκαν από άλλα πιστωτικά ιδρύματα. Συγκεκριμένα, στις 2/2/2018 ανακοινώθηκε η υπογραφή της σύμβασης πώλησης της Banka NBG Albania (100% θυγατρική της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος (ΕΤΕ) στην Αλβανία) στην American Bank of Investments (ABI). Η εν λόγω πώληση, η οποία ολοκληρώθηκε τον Ιούνιο του 2018, πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης της ΕΤΕ και σύμφωνα με τις σχετικές δεσμεύσεις προς τη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Υπενθυμίζεται ότι η NBG Albania είχε αρχικά δραστηριοποιηθεί στην Αλβανία το 1996 ως υποκατάστημα της ΕΤΕ στα Τίρανα, προκειμένου να μετεξελιχθεί, το 2012, σε ανεξάρτητη τράπεζα με πλήρη αδειοδότηση και έκτοτε λειτουργούσε ως 100% θυγατρική της ΕΤΕ. Η NBG Albania προσέφερε ένα ευρύ φάσμα χρηματοπιστωτικών προϊόντων προς ιδιώτες και εταιρικούς πελάτες, συμπεριλαμβανομένων μεταξύ άλλων, προϊόντων δανεισμού, καταθέσεων, χρηματοδότησης εμπορικών συναλλαγών και διαχείρισης διαθεσίμων και χρηματαγορών.

Σημειώνεται ότι η American Bank of Investments SA είναι 100% θυγατρική της Tranzit Sh.p.k., ενός μη τραπεζικού χρηματοπιστωτικού ιδρύματος στην Αλβανία, το οποίο εστιάζεται στην παροχή ευέλικτων σχημάτων χρηματοδότησης προς εταιρείες και ιδιώτες. Συγκεκριμένα, η ABI διαθέτει τραπεζική άδεια για δραστηριότητες δανειοδότησης και καταθέσεων, υπηρεσίες πληρωμών στην Αλβανία και στο εξωτερικό, καθώς και λοιπές τραπεζικές εργασίες σύμφωνα με την αλβανική νομοθεσία.

Εξάλλου, κατά τον Αύγουστο του 2018, η Τράπεζα Πειραιώς προχώρησε στη σύναψη συμφωνίας με τον Όμιλο Balfin του Αλβανού μεγαλοεπιχειρηματία Samir Mane και την Komercijalna Banka AD Skopje για την πώληση της θυγατρικής της Tirana Bank στην Αλβανία. Η εξαγορά ολοκληρώθηκε τον Ιανουάριο 2019, κατόπιν της έγκρισης της από τη Α/Επιτροπή Ανταγωνισμού.

Το συνολικό τίμημα για το ποσοστό κατοχής της Tirana Bank από την Τράπεζα Πειραιώς (98,83%) ανήλθε σε 57,3 εκατ.ευρώ. Η Unicredit ενήργησε ως ο αποκλειστικός

χρηματοοικονομικός σύμβουλος της Τράπεζας Πειραιώς στη συναλλαγή. Η Norton Rose ενήργησε ως διεθνής νομικός σύμβουλος και το Αλβανικό Νομικό Γραφείο Boga & Associates ως τοπικός νομικός σύμβουλος της Τράπεζας Πειραιώς για τη συναλλαγή.

Σημειώνεται ότι ο Όμιλος Balfin είναι ο μεγαλύτερος ιδιωτικός επενδυτικός Όμιλος στην Αλβανία και την Ν.Α Ευρώπη. Συμμετέχουν σε αυτόν 18 εταιρείες, δραστηριοποιείται σε 7 χώρες, ενώ απασχολεί πάνω από 3.000 εργαζομένους. Οι δραστηριότητές του περιλαμβάνουν πωλήσεις ακίνητων, πωλήσεις λιανικής (Supermarket SPAR (μέχρι πρότινος σε συνεργασία με τον πρώην Ελληνικό Όμιλο CARREFOUR MARINOPOULOS), διαχείριση εμπορικών και βιομηχανικών εγκαταστάσεων και υπηρεσιών, εξόρυξη και μεταλλουργία, χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες κ.α., ενώ ο πρόεδρος και ιδιοκτήτης του Ομίλου Samir Mane θεωρείται ο πλουσιότερος Αλβανός επιχειρηματίας.

Τον Απρίλιο του 2019, η Societe Generale Albania προχώρησε στη σύναψη συμφωνίας με την OTP Bank για την πώληση των μετοχών της τράπεζας.

Επίσης τον Απρίλιο του 2019 ολοκληρώθηκε η αγορά της International Commercial Bank από την Union Bank.

Ο τραπεζικός τομέας παραμένει ο κύριος φορέας χρηματοπιστωτικής διαμεσολάβησης στην Αλβανία, με τα στοιχεία ενεργητικού, στα τέλη του 2019, να αντιστοιχούν, σύμφωνα με εκτιμήσεις της Κεντρικής Τράπεζας της Αλβανίας, στο 90% του ΑΕΠ αυξημένα κατά 2% σε σχέση με το 2018. Η αύξηση αυτή, οφείλεται κυρίως στην επέκταση του χαρτοφυλακίου των χρεογράφων. Τα τελευταία έτη, τα στοιχεία ενεργητικού έχουν υπερδιπλασιαστεί.

Οι δείκτες κερδοφορίας του τραπεζικού τομέα βελτιώθηκαν σημαντικά κατά τη διάρκεια του 2019, παρά τη συνέχιση της μείωσης των καθαρών εσόδων από τόκους, βασικό συστατικό στοιχείο των συνολικών λειτουργικών εσόδων, κυρίως λόγω της μείωσης του κόστους του πιστωτικού κινδύνου. Η μείωση του κόστους πιστωτικού κινδύνου αντανάκλα σημαντική μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Η μείωση των καθαρών εσόδων από τόκους αντικατοπτρίζει την απόδοση της δραστηριότητας διαμεσολάβησης σε περιβάλλον χαμηλού επιτοκίου, όπου η μείωση των δαπανών για τόκους δεν ήταν σε θέση να αντισταθμίσει τη μείωση των εσόδων από τόκους. Ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας ανήλθε σε 18,3% στα τέλη του 2019, με μείωση κατά 0,4ποσοστιαίες μονάδες σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος.

Τα δάνεια και οι καταθέσεις, το 2019, αυξήθηκαν, κατά 1,2% και 5,3% αντίστοιχα. Σύμφωνα με την Τράπεζα της Αλβανίας, η αύξηση των καταθέσεων, κατά τη διάρκεια του 2019, προήλθε κυρίως από ροές συναλλάγματος από το εξωτερικό, ενώ άλλοι παράγοντες που ευνόησαν την αύξηση των καταθέσεων ήταν οι ξένες επενδύσεις και η αυξητική τάση των εξαγωγών.

Το συνολικό ύψος των καταθέσεων στις αλβανικές τράπεζες ανήλθε, στο τέλος του 2019, στα 9,9 δισ. ευρώ, έναντι 9,1 δισ. ευρώ το 2018, ενώ ως ποσοστό επί του συνόλου των στοιχείων ενεργητικού του τραπεζικού τομέα, εξακολούθησαν και το 2019 να κυμαίνονται σε υψηλό επίπεδο, της τάξης του 82%. Σύμφωνα με εκτιμήσεις της Κεντρικής Τράπεζας της Αλβανίας, οι συνολικές καταθέσεις αντιστοιχούν στο 70,4% του ΑΕΠ της χώρας.

Υποχώρηση δείκτη μη εξυπηρετούμενων δανείων των αλβανικών τραπεζών

Η Τράπεζα της Αλβανίας παραμένει προσηλωμένη στη μείωση του ποσοστού των μη εξυπηρετούμενων δανείων (NPLs) και στον πιστωτικό κίνδυνο του τραπεζικού τομέα που απορρέει από αυτά.

Από τον Απρίλιο 2014, κατόπιν εισήγησης της Τράπεζας της Αλβανίας, με σκοπό τη διευκόλυνση των διαγραφών των μη εξυπηρετούμενων δανείων, οι διαγραφές δανείων θεωρείται ως

εκπίπτουσα δαπάνη για δημοσιονομικούς σκοπούς. Αξίζει να σημειωθεί, ακόμη, ότι, στις 26.2.2014, το Εποπτικό Συμβούλιο της Τράπεζας της Αλβανίας τροποποίησε τον Κανονισμό για τη «Διαχείριση πιστωτικού κινδύνου από τις τράπεζες και τα υποκαταστήματα ξένων τραπεζών», οπότε, από 1.1.2015, έγινε υποχρεωτική η εκκαθάριση των ισολογισμών των τραπεζών από τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια άνω των 3 ετών.

Κατά τα τελευταία τρία χρόνια έχει σημειωθεί σημαντική μείωση του δείκτη των ΜΕΔ, καθώς στο τέλος του 2018 ο δείκτης υποχώρησε στο 11,1%, έναντι 13,2% στο τέλος του 2017 και 18,2% το 2016. (2015:18,2%, 2014: 22,8% και 2013: 23,5%).

Περαιτέρω μείωση κατά 2,7% σε ετήσια βάση σημειώθηκε στο ύψος των μη εξυπηρετούμενων δανείων των αλβανικών τραπεζών κατά τη διάρκεια του 2019. Συγκεκριμένα, ο λόγος των μη εξυπηρετούμενων δανείων προς το σύνολο των δανείων διαμορφώθηκε στο 8,4% στο τέλος Δεκεμβρίου 2019 έναντι 11,1% στο τέλος 2018, επίδοση που αποτελεί τη χαμηλότερη των τελευταίων δέκα ετών.

Σύμφωνα με την Τράπεζα της Αλβανίας, η υποχώρηση του δείκτη των μη εξυπηρετούμενων δανείων σχετίζεται με τη βελτίωση του οικονομικού κλίματος στη χώρα, καθώς και με την εφαρμογή του σχεδίου εκκαθάρισης του δανειακού χαρτοφυλακίου των αλβανικών τραπεζών.

Σημειώνεται ότι καθ' όλη τη διάρκεια της τριετίας 2015-18, η μείωση του ποσοστού των μη εξυπηρετούμενων δανείων οφειλόταν, μεταξύ άλλων, στην πώληση μέρους αυτών, στη διαγραφή τους από τους ισολογισμούς των τραπεζών, στην αποπληρωμή των ληξιπρόθεσμων οφειλών της Κυβέρνησης προς τον ιδιωτικό τομέα, καθώς και σε σειρά μέτρων που έλαβε η Τράπεζα της Αλβανίας. Είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι οι 35 μεγαλύτεροι οφειλέτες (πρόκειται για μεγάλους ομίλους επιχειρήσεων) ευθύνονται για το 60% των ΜΕΔ των αλβανικών τραπεζών.

Επιδόσεις Αλβανίας στους δείκτες διαφθοράς-Έκθεση Επιτροπής MONEYVAL.

Στην ετήσια Έκθεση της οργάνωσης κατά της διαφθοράς Διεθνής Διαφάνεια διαπιστώνεται η επιδείνωση του φαινομένου της διαφθοράς στην Αλβανία κατά το παρελθόν έτος. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την εν λόγω έκθεση, σε σύνολο 180 χωρών που περιλαμβάνονται εφέτος στον “Δείκτη Αντίληψης Διαφθοράς” (CPI), η Αλβανία καταλαμβάνει στην 106η θέση, υποχωρώντας κατά 7 θέσεις σε σχέση με το 2018, και κατά 23 θέσεις σε σύγκριση με τις επιδόσεις της τελευταίας τριετίας.

Σημειώνεται, εν προκειμένω, ότι σύμφωνα με την ανωτέρω οργάνωση, κατά την περίοδο 2013-2016, είχε καταγραφεί βελτίωση στο πεδίο καταπολέμησης της διαφθοράς στην Αλβανία, ωστόσο η τάση αυτή έχει ανατραπεί, με αποτέλεσμα η Αλβανία μαζί με τη Βόρεια Μακεδονία, να κατατάσσονται τελευταίες μεταξύ των υποψηφίων προς ένταξη στην ΕΕ χωρών.

Αντίθετα, στην πρώτη συμπληρωματική έκθεση παρακολούθησης της Επιτροπής MONEYVAL του Συμβουλίου της Ευρώπης (Council of Europe Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism) για την Αλβανία, η οποία δημοσιεύτηκε πρόσφατα, διαπιστώνεται πρόοδος όσον αφορά τα μέτρα που έχουν ληφθεί και εφαρμόζονται για την καταπολέμηση του ξεπλύματος του παράνομου χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, με αποτέλεσμα να καταγράφεται βελτίωση στη βαθμολογία της χώρας.

Η MONEYVAL αξιολόγησε επίσης το επίπεδο συμμόρφωσης του νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου της Αλβανίας σύμφωνα με τις 40 συστάσεις για την καταπολέμηση του Ξεπλύματος Χρήματος, της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και της Διασποράς Όπλων Μαζικής Καταστροφής, όπως υιοθετήθηκαν από την Ομάδα Χρηματοπιστωτικής Δράσης (Financial Action

Task Force-FATF), διεθνή φορέα θέσπισης των σχετικών προτύπων και οδηγιών. Στην αξιολόγηση διαπιστώθηκε η «πλήρης εναρμόνιση» της Αλβανίας σε πέντε από τις 40 συστάσεις, «εναρμόνιση» σε 28 συστάσεις, «μερική εναρμόνιση» σε πέντε, «μη εναρμόνιση» σε μία μόλις σύσταση, ενώ ως προς μία σύσταση δεν υπάρχουν στοιχεία).

Ωστόσο, παρά την ανωτέρω βελτίωση, η Αλβανία παραμένει ακόμη σε καθεστώς ενισχυμένης επιτήρησης, γεγονός που συνεπάγεται την αξιολόγηση της χώρας σε τακτά διαστήματα, το συστηματικό έλεγχο κατά τα διεθνή ελεγκτικά πρότυπα, καθώς και τη συμμόρφωση σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Επιτροπής MONEYVAL.

Κατάταξη Αλβανίας στον γκριζο κατάλογο (grey list) FATF

Στο πλαίσιο της Ολομέλειας της Ομάδας Χρηματοπιστωτικής Δράσης (Financial Action Task Force-FATF) (Παρίσι, 15-21.2.2020), η Αλβανία κατετάγη στον γκριζο κατάλογο FATF, δηλαδή τελεί υπό καθεστώς αυξημένης εποπτείας μέχρις ότου βελτιώσει τις επιδόσεις στην καταπολέμηση της διακίνησης και νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (ξέπλυμα μαύρου χρήματος), καθώς και της χρηματοδότησης τρομοκρατικών ενεργειών (Anti-Money Laundering/Combating the Financing of Terrorism (AML/CFT)).

Για το σκοπό αυτό η χώρα καλείται να συνεργαστεί από κοινού με τις FATF και MONEYVAL, προκειμένου να βελτιώσει τη διεθνή εικόνα της στους ανωτέρω τομείς, στη βάση ενός συγκεκριμένου σχεδίου δράσης (Action Plan), που της έχει επιβληθεί, για την υλοποίηση του οποίου αναμένεται να παρασχεθεί τεχνική συνδρομή από την Ε.Ε.

Ειδικότερα, η Αλβανία έχει δεσμευτεί να υλοποιήσει τις εξής δράσεις:

1. Σε βάθος κατανόηση των τεχνικών ξέπλυματος μαύρου χρήματος, καθώς και άλλων συναφών πρακτικών, προώθηση της θεσμικής συνεργασίας και του συντονισμού
2. Έγκαιρος χειρισμός των αιτήσεων αμοιβαίας συνδρομής
3. Θεσμοθέτηση αποτελεσματικών μηχανισμών για την ανίχνευση και πρόληψη της εγκληματικότητας στην οικονομική δραστηριότητα, μεταξύ των οποίων και την ενίσχυση της δυνατότητας των αρμοδίων αρχών για την ανάληψη των αναγκαίων δράσεων
4. Εξασφάλιση της έγκαιρης και έγκυρης πληροφόρησης
5. Ενίσχυση των διωκτικών διαδικασιών και των κατασχέσεων των εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος
6. Υλοποίηση στοχευόμενων οικονομικών κυρώσεων, ιδιαίτερα μέσω προωθημένων μηχανισμών και δράσεων εποπτείας και πρόληψης.

Αξίζει, ωστόσο, να σημειωθεί ότι η κατάταξη της Αλβανίας στον γκριζο κατάλογο της FATF δεν συνεπάγεται ουσιαστικές δυσμενείς συνέπειες, όσον αφορά στη λειτουργία του τραπεζικού συστήματος και στην εν γένει οικονομική δραστηριότητα στη χώρα, ούτε φαίνεται να συνεκτιμάται ως προϋπόθεση για την έναρξη του διαλόγου στην ενταξιακή της πορεία προς την Ε.Ε.

6. Ασφαλιστικός τομέας

Η αλβανική ασφαλιστική αγορά στην Αλβανία χαρακτηρίζεται από σημαντική συγκέντρωση. Ο τομέας των ασφαλίσεων κυριαρχείται από τρεις μεγάλες ασφαλιστικές εταιρείες, οι οποίες κατέχουν το 58,1% της αγοράς και δραστηριοποιούνται σε εκτός ζωής ασφάλειες. Αντιστοίχως το

μερίδιο αγοράς της σημαντικότερης ασφαλιστικής εταιρείας, η οποία δραστηριοποιείται στις ασφαλίσσεις ζωής, ανέρχεται σε 67,9%.

Ειδικότερα, σύμφωνα με την α/Αρχή Χρηματοοικονομικής Εποπτείας (AMF), κατά την περίοδο Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου 2018 η συνολική παραγωγή ακαθάριστων ασφαλιστρών στην Αλβανία ανήλθε σε 12,460 δισ. Λεκ (περίπου 79,4 εκατ. €), σημειώνοντας αύξηση της τάξεως του 3,61% σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο του 2017, ενώ ο αριθμός των συμβολαίων, καταγράφοντας αύξηση κατά 5,34%. ανήλθε σε 955.620.

Η ασφαλιστική αγορά εξακολουθεί να κυριαρχείται από τις ασφαλίσσεις, πλην των ασφαλειών ζωής, το μερίδιο των οποίων ανέρχεται στο 93,04% του συνολικού όγκου ασφαλιστρών. Συγκεκριμένα, στην αγορά δραστηριοποιούνται 8 ασφαλιστικές επιχειρήσεις με κυρίαρχες την αυστριακή Sigal Uniqra Group, η οποία κατέχει το 27,8% του συνολικού κύκλου εργασιών, τη Sigma Inter Albania Vienna με το 15,2% και την Eurosiga με 15,1%. Εξάλλου, οι Εταιρείες Albsig Sha και Intersig Vienna Insurance Group Sha κατέχουν μερίδιο αγοράς της τάξεως του 11% περίπου.

Οι ασφάλειες ζωής αντιστοιχούν στο 6,61% της συνολικής ασφαλιστικής δαπάνης. Κυριαρχεί η SIGAL Life Group Austria με 67,9% ενώ στη δεύτερη θέση βρίσκεται η Sicred με 22,2%. Ο εν λόγω τομέας έχει αναπτυχθεί ελάχιστα, καθώς, λόγω του χαμηλού εισοδηματικού επιπέδου των αλβανικών οικογενειών, θεωρείται υπηρεσία πολυτελείας για τους κατοίκους της χώρας.

Συγκεκριμένα, η υποχρεωτική ασφάλιση αντιστοιχεί στο 62,28%, ενώ η προαιρετική στο 37,72%. Οι πληρωμές των απαιτήσεων μειώθηκαν, κατά 8,53% σε σύγκριση με το αντίστοιχο εννέαμηνο του 2017, στα 3,391 δισ. Λεκ (27,13 εκατ. € περίπου). Τα ασφάλιστρα για την υποχρεωτική ασφάλιση οχημάτων κατέγραψαν αύξηση της τάξεως του 5,12% σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο, ανερχόμενα σε 7,760 δισ. Λεκ (62,1 εκατ. € περίπου), ενώ τα ακαθάριστα εγγεγραμμένα ασφάλιστρα στην εγχώρια ασφάλιση αστικής ευθύνης υπέρ τρίτων MTPL (Motor Third Party Liability) αυξήθηκαν κατά 8,17%, καθώς και ο αριθμός των συμβολαίων κατά 4,73%.

Ωστόσο, τα ακαθάριστα εγγεγραμμένα ασφάλιστρα στη διασυννοριακή ασφάλιση μειώθηκαν κατά 5,6%, καθώς και ο αριθμός των συμβολαίων κατά 2,65%. Τα ακαθάριστα εγγεγραμμένα ασφάλιστρα στην πράσινη κάρτα μειώθηκαν κατά 4,40%, ενώ αντίθετα ο αριθμός των συμβολαίων αυξήθηκε κατά 18,81%. Όσον αφορά στην προαιρετική ασφάλιση, τα ασφάλιστρα ανήλθαν στα 4,700 δισ. Λεκ (37,6 εκατ. € περίπου), καταγράφοντας άνοδο 1,22%, σε σχέση με την περίοδο Ιανουαρίου - Σεπτεμβρίου 2017, καθώς και τα υπογεγραμμένα συμβόλαια κατά 4,22%. Η προαιρετική ασφάλιση που δεν αφορά σε ασφάλεια ζωής σημείωσε αύξηση 2,35%.

Το μεγαλύτερο μερίδιο καταλαμβάνουν οι ασφάλειες πυρός και λοιπών ζημιών στην ακίνητη περιουσία με 75,22%, ενώ ακολουθούν οι ασφάλειες γενικής αστικής ευθύνης με 16,08%. Τα ακαθάριστα εγγεγραμμένα ασφάλιστρα για ασφάλειες πυρός και λοιπών φυσικών καταστροφών κατέγραψαν αύξηση 15,92%, καθώς και ο αριθμός των συμβολαίων κατά 8,03%. Τα ακαθάριστα εγγεγραμμένα ασφάλιστρα για ασφάλειες ατυχημάτων και υγείας, σημειώνοντας αύξηση 2,81% σε σχέση με το 9/μηνο του 2017, ανήλθαν σε 899 εκατ. Λεκ (περίπου 7,19 εκατ. €). Εξάλλου, τα ασφάλιστρα ζωής, κατά την περίοδο Ιανουαρίου - Σεπτεμβρίου 2018, ανήλθαν σε 823 εκατ. Λεκ (περίπου 6,58 εκατ. €), καταγράφοντας μείωση 4.23%% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2017.

Περισσότερες πληροφορίες για την αλβανική ασφαλιστική αγορά είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της Αλβανικής Αρχής Χρηματοοικονομικής Εποπτείας: www.amf.gov.al.

7. Τομέας ενέργειας

7.1. Ηλεκτρική ενέργεια

7.1.1. Θεσμικό πλαίσιο για την ηλεκτρική ενέργεια / Παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας 2019

Η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας στην Αλβανία πραγματοποιείται από δημόσιες και ιδιωτικές μονάδες που έχουν λάβει σχετική άδεια από τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (ERE), η οποία αποτελεί ανεξάρτητο δημόσιο φορέα με αποστολή την εξασφάλιση συνεχούς και ασφαλούς παροχής ηλεκτρικής ενέργειας στον αλβανό καταναλωτή, με τη δημιουργία μιας λειτουργικής και ανταγωνιστικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας.

Η Αλβανική Επιχείρηση Ηλεκτρισμού (Αλβανία: Korporata Elektroenergjitike Shqiptare - KESH) είναι η μεγαλύτερη εταιρεία παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στην Αλβανία. Η KESH είναι δημόσια επιχείρηση και εκμεταλλεύεται τις σημαντικότερες μονάδες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στη χώρα, οι οποίες περιλαμβάνουν τις υδροηλεκτρικές μονάδες του ποταμού Drin (Fierza HPP, Komani HPP και Vau i Dejës HPP), με εγκατεστημένη ισχύ 1.350 MW, και το TPP Vlora, με εγκατεστημένη ισχύ 98 MW που ωστόσο δεν έχει λειτουργήσει ποτέ. Ο σταθμός στον ποταμό Drin είναι ο μεγαλύτερος στην περιοχή των Βαλκανίων όσον αφορά στην εγκατεστημένη ισχύ, καθώς και στο μέγεθος των υδροηλεκτρικών σταθμών.

Με την εκμετάλλευση του 79% της παραγωγικής ικανότητας στη χώρα, η KESH καλύπτει περίπου το 70-75% της ζήτησης των καταναλωτών για ηλεκτρική ενέργεια, παρέχει την ενέργεια που απαιτείται για την κάλυψη των ζημιών στο δίκτυο μεταφοράς και εγγυάται την ασφάλεια του αλβανικού ενεργειακού συστήματος μέσω της εξισορρόπησης της παροχής ενέργειας και των βοηθητικών υπηρεσιών. Η KESH είναι επίσης υπεύθυνη για τη διοίκηση, την ορθή λειτουργία καθώς και την εγγύηση της τεχνικής και επιχειρησιακής ασφάλειας των σταθμών ηλεκτροπαραγωγής που διαχειρίζεται.

Παράλληλα, στην Αλβανία λειτουργεί σημαντικός αριθμός μικρών υδροηλεκτρικών μονάδων, οι οποίες έχουν λάβει άδεια από την Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας, κατόπιν υπογραφής σύμβασης παραχώρησης για κατασκευή και λειτουργία τους με την αλβανική κυβέρνηση. Σύμφωνα με την ΡΑΕ, στο τέλος του 2018 είχαν υπογραφεί 540 συμβάσεις παραχώρησης για υδροηλεκτρικές μονάδες, εκ των οποίων οι 147, εγκατεστημένης δυναμικότητας 833 MW, είναι σε λειτουργία, οι 109 εγκατεστημένης δυναμικότητας 557 MW βρίσκονται σε στάδιο κατασκευής και οι 284 δεν έχουν ακόμη ξεκινήσει την εγκατάστασή τους.

Ο Διαχειριστής Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας (OSHEE) (Albanian: Operatori i Shpërndarjes së Energjisë Elektrike - OSHEE) είναι η εταιρεία που ασχολείται με την κατασκευή, λειτουργία, συντήρηση και ανάπτυξη του δικτύου διανομής ηλεκτρικού ρεύματος και εξυπηρετεί νοικοκυριά και επιχειρήσεις σε όλη την Αλβανία. Η Εταιρεία μετονομάστηκε από CEZ Shpërndarje Sh.A σε "Operatori i Shpërndarjes së Energjisë Elektrike Sh.A." τον Ιούλιο 2014. Αποτελεί δημόσια εταιρεία, η οποία λειτουργεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Ενέργειας και Βιομηχανίας.

Το σύστημα μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας στην Αλβανία διευθύνεται από τον Διαχειριστή του Συστήματος Μεταφοράς (OST), ο οποίος είναι αποκλειστικά κρατική εταιρεία. Ο OST δημιουργήθηκε στις 14 Ιουλίου 2004, ως αποτέλεσμα σειράς μεταρρυθμίσεων στο πλαίσιο της Αλβανικής Επιχείρησης Ηλεκτρισμού. Αποτελεί μία κάθετα οργανωμένη εταιρεία σε τρεις ξεχωριστές μονάδες επιφορτισμένες με την παραγωγή, μετάδοση και διανομή του ηλεκτρισμού, αντίστοιχα.

Ο OST διαχειρίζεται το σύστημα μεταφοράς σύμφωνα με τις μακροπρόθεσμες ανάγκες παροχής ηλεκτρικής ενέργειας της χώρας, ενώ παράλληλα, συντονίζει την ανάπτυξη της διασύνδεσης δικτύων με γειτονικές χώρες.

Παρά τη διαρκή αύξηση της εγκατεστημένης ισχύος στη χώρα, η Αλβανία υπήρξε κατά τα τελευταία χρόνια ελλειμματική σε ηλεκτρική ενέργεια, με την εγχώρια παραγωγή να μην επαρκεί για την κάλυψη των διαρκώς αυξανόμενων αναγκών των καταναλωτών. Η παραγόμενη, σχεδόν αποκλειστικά από υδροηλεκτρικούς σταθμούς ηλεκτρική ενέργεια (98% της συνολικής παραγωγής), εξαρτάται κατά κύριο λόγο από τις καιρικές συνθήκες και ειδικότερα από την ποσότητα των ετήσιων βροχοπτώσεων (περίπου το 80% της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας προέρχεται από Υ/Η σταθμούς επί του ποταμού Drin). Ως αποτέλεσμα, η ετήσια παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας μπορεί να κυμαίνεται από περίπου 8.500 GWh έως 3.000 GWh σε πολύ ξηρά χρόνια.

Σύμφωνα με στοιχεία της Αλβανικής Στατιστικής Υπηρεσίας, η συνολική καθαρή εγχώρια παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας κατά τη διάρκεια του 2019 ανήλθε σε 5.208 GWh, έναντι 8.552 GWh το 2018, καταγράφοντας μείωση κατά 39,1%. Το 57,2% (2,981 GWh) της ηλεκτρικής ενέργειας παρήχθη από δημόσιους υδροηλεκτρικούς σταθμούς ιδιοκτησίας της Αλβανικής Επιχείρησης Ηλεκτρισμού KESH, ενώ το 42,3 % (2.204,5 GWh) από ανεξάρτητους ιδιωτικούς σταθμούς, καθώς και παραχωρησιούχους, οι οποίοι έχουν λάβει σχετική άδεια από την αρμόδια Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας.

Σημειώνεται ότι η χαμηλή παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας στην Αλβανία κατά τη διάρκεια του 2019 οφείλεται στην σημαντική πτώση της στάθμης, λόγω των μειωμένων βροχοπτώσεων, των λιμνών που τροφοδοτούν τις υδροηλεκτρικές μονάδες. Υπενθυμίζεται ότι η παραγόμενη ηλεκτρική ενέργεια στην Αλβανία προέρχεται σχεδόν αποκλειστικά από υδροηλεκτρικούς σταθμούς (98% της συνολικής παραγωγής) και ως εκ τούτου εξαρτάται κατά βάση από τις καιρικές συνθήκες, και ειδικότερα από την ποσότητα των ετήσιων βροχοπτώσεων (περίπου το 80% της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας προέρχεται από Υ/Η σταθμούς επί του ποταμού Drin).

Η μειωμένη παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας κατά το 2019 (σε σχέση με το 2018), καθώς και η ολοένα αυξανόμενη ζήτηση, συνέτειναν στην αύξηση των καθαρών εισαγωγών ηλεκτρικής ενέργειας κατά 44,2% και στη μείωση των καθαρών εξαγωγών κατά 71,3%. Ως εκ τούτου, οι εισαγωγές ηλεκτρικής ενέργειας ανήλθαν σε 3.176,5 GWh κατά το 2019 έναντι 1.771,7 GWh, ενώ οι εξαγωγές ηλεκτρικής ενέργειας περιορίστηκαν σε 770,5 GWh έναντι 2.685,5 GWh κατά το 2018, με αποτέλεσμα να αποτελέσει η Αλβανία, κατά τη διάρκεια του εν λόγω έτους, για πέμπτη φορά κατά την τελευταία εξαετία, εισαγωγέα ηλεκτρικής ενέργειας.

Οι απώλειες δικτύου, στις οποίες περιλαμβάνονται και οι συνολικές απώλειες ενέργειας από τους σταθμούς παραγωγής έως τον τελικό χρήστη, μειώθηκαν κατά 7,3% το 2019, ανερχόμενες σε 1.653 GWh, έναντι 1.783 GWh κατά το 2018. Όσον αφορά στις απώλειες του συστήματος μεταφοράς το 2019, αυτές μειώθηκαν κατά 30,5%, σε σχέση με το προηγούμενο έτος, αντιστοιχώντας πλέον στο 10,2% των συνολικών απωλειών δικτύου, έναντι 89,2% που αναλογεί στις απώλειες του συστήματος διανομής ηλεκτρικής ενέργειας.

Η συνολική κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας από τους εγχώριους χρήστες κατά το 2019 ανήλθε σε 5.960 GWh, έναντι 5.856 GWh, σημειώνοντας αύξηση κατά 1,8% σε σχέση με το 2018. Επίσης το 2019, η τελική κατανάλωση των νοικοκυριών αυξήθηκε κατά 1,2%, ενώ η τελική κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας από μη νοικοκυριά αυξήθηκε κατά 0,6% σε σχέση με το 2018.

7.1.2.Χρηματιστήριο ηλεκτρικής ενέργειας Albanian Power Exchange (" APEX ")

Εντός του 2020, και μετά από συνεχιζόμενες αναβολές, αναμένεται να λειτουργήσει το χρηματιστήριο ηλεκτρικής ενέργειας της Αλβανίας Albanian Power Exchange (" APEX "). Το έργο συντονίζεται από τη Γραμματεία Ενεργειακής Κοινότητας και στοχεύει στη δημιουργία μιας ελεύθερης αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, όπως προβλέπεται στο Νόμο για τον τομέα ηλεκτρικής ενέργειας. Η μελέτη υλοποίησης του έχει πραγματοποιηθεί από τη νορβηγική εταιρεία Nord Pool Consulting, στο πλαίσιο της τεχνικής βοήθειας που προσφέρει η Πρεσβεία της Νορβηγίας στην Α/Κυβέρνηση.

Τον Φεβρουάριο του 2018, το Α /Κοινοβούλιο ενέκρινε μια σειρά τροποποιήσεων του Ν.43/2015, οι οποίες ήταν απαραίτητες για τη δημιουργία και τη λειτουργία μιας οργανωμένης αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας στο μέλλον και για την άρση των εμποδίων όσον αφορά στην εγκατάσταση του αλβανικού ενεργειακού συναλλάγματος (APEX), σύμφωνα με το μοντέλο της αγοράς που εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο το 2016. Σύμφωνα με τις τροπολογίες του 2018, καθορίστηκε ότι ο διαχειριστής της αγοράς είναι αρμόδιος για τη διοίκηση της αγοράς, καθώς και για λοιπές συναφείς δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοοικονομικής εκκαθάρισης μεταξύ των φορέων της αγοράς, σύμφωνα με τους σχετικούς κανόνες.

Το μοντέλο της αλβανικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας σχεδιάζεται ως αγορά χονδρικής, με βάση διμερείς συναλλαγές και συμβάσεις που συνάπτονται από δύο συμμετέχοντες στην αγορά (ΟΤΧ), ως ρυθμιζόμενη αγορά ημερήσιας ή ενδοημερήσιας διάρκειας, οργανωμένη μέσω του Albanian Power Exchange (" APEX ").

Τον Μάρτιο 2018, ο διαχειριστής συστήματος μεταφοράς OST κάλεσε τους αντίστοιχους διαχειριστές του Κοσσόβου, της Βόρειας Μακεδονίας και του Μαυροβουνίου να συμμετάσχουν στην APEX ως μέτοχοι. Επί του παρόντος, μόνο ο φορέας εκμετάλλευσης του συστήματος μεταφοράς στο Κοσσόβου έχει επιβεβαιώσει το ενδιαφέρον του.

7.1.3. Η τιμή ηλεκτρικής ενέργειας το 2019

Με απόφαση της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας, για το έτος 2019 η τιμή της ηλεκτρικής ενέργειας για τους οικιακούς πελάτες και άλλους λιανικούς πελάτες που εξυπηρετεί στη ρυθμιζόμενη αγορά παρέμεινε αμετάβλητη. Οι πολίτες θα συνεχίσουν να πληρώνουν 9,5 λεκ ανά κιλοβατώρα, οι επιχειρήσεις 14 λεκ ανά κιλοβατώρα, ενώ τα αρτοποιεία 7,6 λεκ ανά κιλοβατώρα.

Ο Διαχειριστής Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας OSHEE δεν υπέβαλε αίτημα για μεταβολές των τιμολογίων το 2019, ενώ η ίδια η εταιρεία υποβλήθηκε σε αναδιάρθρωση και βρίσκεται σε μεταβατική φάση, στο πλαίσιο της απελευθέρωσης της αγοράς ενέργειας. Χάρη στην ιδιαίτερα ευνοϊκή υδρολογική κατάσταση το 2018, ο OSHEE πραγματοποίησε κέρδη που ανήλθαν σε περίπου 3,5 δισ. λεκ.

Όσον αφορά την τιμή πώλησης ηλεκτρισμού από τις εγκατεστημένες στην Αλβανία μονάδες υδροηλεκτρικής ενέργειας με εγκατεστημένη ισχύ μέχρι 15 MW, αυτές θα πωλούν φθηνότερα την ενέργεια που θα παράγουν το 2019 σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (ERE) ενέκρινε την τελική τιμή, βάσει της μεθοδολογίας που είχε εγκρίνει νωρίτερα το Υπουργικό Συμβούλιο. Η διαφορά της τιμής είναι σχετικά χαμηλή, ως αποτέλεσμα των εξελίξεων στο ουγγρικό χρηματιστήριο, που αποτελεί τη βάση για τον υπολογισμό της τιμής, στην οποία πρόκειται να αγοράζει ο OSHEE από τους παραγωγούς, έχοντας σχετική προτεραιότητα.

Ειδικότερα, η Ρυθμιστική Αρχή αποφάσισε ότι κάθε κιλοβατώρα ενέργειας που παράγεται από τις συγκεκριμένες υδροηλεκτρικές μονάδες θα αποτιμάται στα 8.45 λεκ, ενώ το 2018 η τιμή της ήταν 8.56 λεκ / kWh.

7.1.4. Ολοκλήρωση υδροηλεκτρικής μονάδας Devoll

Σε τελικό στάδιο ολοκλήρωσης βρίσκεται το υδροηλεκτρικό έργο Devoll που κατασκευάζεται από τη νορβηγική εταιρεία Statkraft. Το έργο αποτελείται από δύο υδροηλεκτρικές μονάδες, συνολικής δυναμικότητας 256 MW και ετήσιας παραγωγικής ικανότητας 705 GWh. Με την ολοκλήρωση του η παραγωγική δυναμικότητα σε ηλεκτρισμό της Αλβανίας θα αυξηθεί κατά 17%.

Η κατασκευή του υδροηλεκτρικού εργοστασίου Banja ξεκίνησε το 2013, ενώ τέθηκε σε λειτουργία το 2016. Το φράγμα Banja έχει ύψος 80 μέτρα, η παραγωγική του δυναμικότητα είναι 72MW και η ετήσια παραγωγική ικανότητα εκτιμάται σε 255 GWh.

Η υδροηλεκτρική μονάδα Μόγκλιτσε θα έχει εγκατεστημένη παραγωγική δυναμικότητα 184 MW και ετήσια παραγωγική ικανότητα εκτιμώμενη σε 450 GWh. Αναμένεται να τεθεί σε λειτουργία κατά το δεύτερο εξάμηνο 2019. Το φράγμα Μόγκλιτσε με ύψος 168 μέτρα θα είναι ένα από τα υψηλότερα διεθνώς.

Τα δύο υδροηλεκτρικά εργοστάσια είναι εγκατεστημένα στον ποταμό Ντεβόλ, 65 χλμ νοτιοανατολικά των Τιράνων. Η συνολική επένδυση για την κατασκευή τους εκτιμάται στα 535 εκ. ευρώ.

7.1.5. Κατασκευή και λειτουργία της υδροηλεκτρικής μονάδας Kalinac 120 MW

Το υπουργείο Ενέργειας της Αλβανίας υπέγραψε τον Ιούνιο 2018 σύμβαση παραχώρησης με την Τουρκική-Αλβανική κοινοπραξία Ayen Enerji & Fusha για την κατασκευή και λειτουργία της υδροηλεκτρικής μονάδας Kalinac 120 MW στο νότιο τμήμα της Αλβανίας, μετά από διαγωνισμό που ολοκληρώθηκε τον Οκτώβριο 2017. Το εκτιμώμενο κόστος της HPP Kalinac είναι 125,3 εκατομμύρια ευρώ και τα κατασκευαστικά έργα θα διαρκέσουν δυόμισι χρόνια. Η ετήσια παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας στον υδροηλεκτρικό σταθμό, που θα βρίσκεται κοντά στο χωριό Kalinac, υπολογίζεται σε 366,6 εκατομμύρια kWh και η σύμβαση παραχώρησης θα έχει διάρκεια 35 έτη.

7.1.6. Γραμμές διασύνδεσης με δίκτυα άλλων χωρών

Για την ενίσχυση της επάρκειας του συστήματός της, η Αλβανία προβαίνει σε διασυνοριακές ανταλλαγές ηλεκτρικής ενέργειας με τις γειτονικές χώρες, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα. Οι γραμμές διασύνδεσης που συνδέουν την Αλβανία με άλλες χώρες είναι οι εξής:

- **400kV Αλβανίας - Κοσσόβου:** Η γραμμή έχει συνολικό μήκος 241,1 χλμ., εκ των οποίων 151,1 χλμ. σε αλβανικό έδαφος. Τέθηκε σε λειτουργία τις 28.06.2016. Τον Δεκέμβριο 2015 είχε ολοκληρωθεί το τμήμα του έργου εντός του Κοσσόβου και τον Ιούνιο 2016 ολοκληρώθηκε το τμήμα εντός της Αλβανίας. Το έργο χρηματοδοτήθηκε από τη Γερμανική Αναπτυξιακή Τράπεζα KfW και στοίχισε 29 εκατ. € για το αλβανικό τμήμα.

- **220kV Αλβανίας– Κοσσόβου (Πρίστινα)**

- **400kV Αλβανίας - Ελλάδας** μεταξύ Καρδιάς (Ελλάδα) και Zemblak (Αλβανία).

- **150kV Αλβανίας - Ελλάδας** μεταξύ Υ/Σ Μούρτου και Υ/Σ Bistrica στην Αλβανία.

- **220kV Αλβανίας (Κόπλικ)- Μαυροβουνίου**

- **400kV Αλβανίας - Μαυροβουνίου:** Το έργο χρηματοδοτήθηκε από την KfW και τέθηκε σε λειτουργία το 2011.

Παράλληλα, στις 29.01.2016, ολοκληρώθηκε η κατασκευή της γραμμής 110 kV «Νότιος Δακτύλιος Αλβανίας», με την οποία επιλύθηκαν μακροχρόνια προβλήματα στην ηλεκτροδότηση της νοτίου Αλβανίας. Ο Νότιος Δακτύλιος διασφαλίζει την παροχή ηλεκτρικής ενέργειας σε μια ευρεία περιοχή, που περιλαμβάνει τις επαρχίες Αγίων Σαράντα, Δέλβινου, Αργυροκάστρου και Τεπελενίου, καθώς και την ασφαλή λειτουργία του υδροηλεκτρικού εργοστασίου στην Bistrica. Η ολοκλήρωση του έργου επιτρέπει την κατασκευή δύο υποσταθμών 110 kV στη Χειμάρρα και στο Orikum. Το έργο, συνολικού ύψους 49 εκατ. €, χρηματοδοτήθηκε από την KfW.

Επίσης, σε εξέλιξη βρίσκεται η εγκατάσταση της γραμμής διασύνδεσης 400 kV μεταξύ Αλβανίας-Βόρειας Μακεδονίας: Ο αλβανικός Φορέας Διαχείρισης του Συστήματος Μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας (OST) και η γερμανική αναπτυξιακή τράπεζα KfW υπέγραψαν, στις 18.11.2016, συμφωνία χρηματοδότησης του έργου κατασκευής της συγκεκριμένης γραμμής διασύνδεσης. Το έργο περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την κατασκευή νέας εναέριας γραμμής 400 kV ανάμεσα στο Elbasan και την Bitola, μήκους περίπου 151 χλμ., επέκταση του υποσταθμού στο Elbasan και κατασκευή νέας εναέριας γραμμής 400 kV ανάμεσα στο Elbasan και το Fier, μήκους περίπου 70 χλμ. Ο προϋπολογισμός ανέρχεται σε 70 εκατ. €, εκ των οποίων τα 50 εκατ. € θα καλυφθούν με δάνειο από την KfW, με δωρεά 14 εκατ. € (ή 20% του έργου) από το Επενδυτικό Πλαίσιο Δυτικών Βαλκανίων (WBIF); δωρεά 0,6 εκατ. € του WBIF για την μελέτη μέρους της γραμμής Elbasan-Kufi, συνεισφορά της KfW 0,6 εκατ. € στη μελέτη μέρους της γραμμής Elbasan-Fier και ίδια συμμετοχή του OST, ύψους 5 εκατ. €. Το έργο αναμένεται να ολοκληρωθεί το 2019.

Από κυβερνητικής πλευράς έχει υιοθετηθεί ένα μακροπρόθεσμο ενεργειακό πρόγραμμα μέχρι το 2020, η Εθνική Στρατηγική Ενέργειας (National Energy Strategy), που επικαιροποιείται σε τακτά χρονικά διαστήματα.

Στις 30.04.2015, το αλβανικό Κοινοβούλιο υιοθέτησε νέο νόμο «Για τον τομέα ηλεκτρικής ενέργειας» (No.43/2015), που στοχεύει στην απελευθέρωση και ανάπτυξη της αλβανικής ενεργειακής αγοράς.

7.1.7 Χρηματοδοτικά προγράμματα για τον τομέα ενέργειας

Καθώς η κατάσταση του δικτύου μεταφοράς της ηλεκτρικής ενέργειας στην Αλβανία δεν είναι ικανοποιητική και οι απώλειες παραμένουν μεγάλες, ένα ευρύ πρόγραμμα έργων αναβάθμισης υλοποιείται στον τομέα, το οποίο εκτείνεται σε όλες τις διοικητικές περιφέρειες της χώρας, με την υποστήριξη και χρηματοδότηση Διεθνών Οργανισμών και Αναπτυξιακών Φορέων (USAID, EBRD, Επενδυτικό Πλαίσιο Δυτικών Βαλκανίων / WBIF, Kreditanstalt für Wiederaufbau / KfW της Γερμανίας, Παγκόσμια Τράπεζα, IFC κ.ά.). Στο εν λόγω πρόγραμμα, μεταξύ άλλων, προβλέπεται η ανανέωση, αναβάθμιση και επέκταση του δικτύου μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, η συντήρηση των λειτουργούντων και η κατασκευή νέων, μεγαλύτερης δυναμικότητας, σταθμών και υποσταθμών, η διαφοροποίηση των πηγών ενέργειας, η συντήρηση και ανακατασκευή φραγμάτων, η κατασκευή Υ/Η σταθμών, η κατασκευή νέων γραμμών σύνδεσης μέσα στη χώρα, αλλά και υπέργειας - υποθαλάσσιας διασύνδεσης με τα γειτονικά κράτη και την ευρύτερη περιοχή, καθώς και η βελτίωση του συστήματος συλλογής των οφειλών των καταναλωτών προς την εταιρεία διανομής.

Ενδεικτικά, παρατίθενται παρακάτω χρηματοδοτικά προγράμματα για την υποστήριξη του συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας της Αλβανίας, όπως το Πρόγραμμα Αποκατάστασης για τον Ενεργειακό Τομέα και οι μεταρρυθμίσεις στον τομέα της ενέργειας, ως μέρος του ευρύτερου Κυβερνητικού προγράμματος διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων:

- Τον Οκτώβριο 2014, η Παγκόσμια Τράπεζα ενέκρινε δάνειο ύψους 150 εκατ. \$ (118,3 εκατ. €) για τη μεταρρύθμιση στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας της Αλβανίας, εκ των οποίων τα 95 εκατ. \$ προορίζονται να διατεθούν στο σύστημα διανομής ρεύματος.
- Μέχρι το τέλος του 2016, ο Όμιλος της Παγκόσμιας Τράπεζας έχει διαθέσει ένα μεγάλο χαρτοφυλάκιο δανείων και εγγυήσεων στην Αλβανία, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδότησης \$ 615 εκατ. από τη Διεθνή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (IBRD), ένα χαρτοφυλάκιο ύψους \$ 187 εκατ. από το International Finance Corporation (IFC), συμπεριλαμβανομένων των κεφαλαίων από τους εταίρους και το χαρτοφυλάκιο \$ 214 εκατ. του Πολυμερούς Οργανισμού για την Εγγύηση Επενδύσεων.
- Ιδιαίτερης σημασίας είναι και το Πρόγραμμα για την Ασφάλεια Φραγμάτων για τους ΥΗΣ στους ποταμούς Drin (ΥΗΣ Fierza, Komani και Vau Deja) και Mat, που χρηματοδοτείται από την Παγκόσμια Τράπεζα και άλλους αναπτυξιακούς εταίρους (Σουηδικός Οργανισμός Ανάπτυξης, EBRD, USAID και KfW) για τη βελτίωση της ασφάλειας των φραγμάτων και την αύξηση της αποδοτικότητας της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας.
- Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (EBRD) χρηματοδότησε με 12,7 εκατ. € τις εργασίες αποκατάστασης στη μεγαλύτερη Υ/Η μονάδα της Αλβανίας στο Komani, στα βουνά της περιοχής Puka, στην οποία δεν έχει πραγματοποιηθεί καμία σημαντική εργασία συντήρησης, εδώ και 30 έτη. Το φράγμα Komani, με εγκατεστημένη ισχύ 600 MW, είναι το μεγαλύτερο από ένα σύμπλεγμα τριών υδροηλεκτρικών καταρρακτών που παράγουν το 65% της ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας της Αλβανίας.
- Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (EBRD), τον Ιούλιο του 2016, ενέκρινε δάνειο ύψους 218 εκατ. € στην κρατική Αλβανική Επιχείρηση Ηλεκτρισμού (KESH) για την υποστήριξη της αναδιάρθρωσής της. Το δάνειο στοχεύει στη μείωση του κόστους της εταιρείας και στην αύξηση της ρευστότητάς της. Η KESH σχεδιάζει να χρησιμοποιήσει την εν λόγω χρηματοδότηση για την απελευθέρωση άλλων πόρων της που χρησιμοποιεί για τη συντήρηση του ενεργητικού της και να προχωρήσει σε ένα πρόγραμμα εκσυγχρονισμού, με στόχο την λειτουργική αποδοτικότητα, την ανάπτυξη των ανταλλαγών ενέργειας και την περιφερειακή ολοκλήρωση.
- Τον Μάιο του 2017, υπεγράφη Μνημόνιο Συνεργασίας (MoU) μεταξύ του α/Υπουργείου Ενέργειας και Βιομηχανίας και της EBRD για την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, σύμφωνα με το οποίο, προβλέπεται, η εφαρμογή οδικού χάρτη για την αύξηση της ελκυστικότητας των επενδύσεων στην παραγωγή ηλιακής ενέργειας στη χώρα και τη μείωση της εξάρτησης της Αλβανίας από την υδροηλεκτρική ενέργεια και τις εισαγωγές ενέργειας. Στο πλαίσιο αυτό, η συνεργασία εστιάζει στην ανάπτυξη και την εφαρμογή ενός πλαισίου, μέσω μιας ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών από ιδιώτες επενδυτές, για την κατασκευή, εκμετάλλευση και λειτουργία έργων ηλιακής ενέργειας στην Αλβανία συνολικής δυναμικότητας 50-100 MW.
- Μέχρι στιγμής, η EBRD έχει επενδύσει περισσότερα από €1 δισ. σε 77 έργα στην Αλβανία. Οι υποδομές και η ενέργεια είναι οι μεγαλύτεροι τομείς των επενδύσεων της EBRD, αντανακλώντας τόσο τις πιο πιεστικές ανάγκες της χώρας, όσο και τις μεγαλύτερες δυνατότητες.
- Η Γερμανία επίσης, αποτελεί ένα σημαντικό χρηματοδότη της Αλβανίας στον τομέα της ενέργειας. Τον Ιούλιο 2015 υπεγράφησαν τρεις (3) συμφωνίες ανάμεσα στην Α/Κυβέρνηση και τη Γερμανία για τον τομέα της ενέργειας και ακολούθησε μία ακόμη τον

Δεκέμβριο 2015. Συγκεκριμένα, υπεγράφη συμφωνία, η οποία προβλέπει χορήγηση δανείου ως και 20 εκατ. € για το πρόγραμμα «Υδάτινη ενέργεια και ασφάλεια φραγμάτων ποταμού Ντριν», δύο συμφωνίες, οι οποίες προβλέπουν χρηματοδότηση 12 εκατ. € για τα προγράμματα «Ενεργειακή απόδοση μέσω του τραπεζικού τομέα» και «Ενεργειακή απόδοση στον τομέα των μεταφορών» και τέλος, συμφωνία χορήγησης 2 εκατ. €, μέσω της γερμανικής αναπτυξιακής τράπεζας KfW, για την ενίσχυση του ενεργειακού εφοδιασμού, τη διαχείριση της διανομής ηλεκτρικής ενέργειας μέσω του OSHEE και τη μείωση των απωλειών δικτύου.

7.2 Φυσικό αέριο

7.2.1. Γενικά

Η Αλβανία δεν διαθέτει υποδομές για οικιακή ή βιομηχανική χρήση φυσικού αερίου. Σύμφωνα με την Ενεργειακή Κοινότητα, η Αλβανία θεωρείται ως αγορά μεσαίου μεγέθους ως προς το φυσικό αέριο. Από την άλλη πλευρά όμως, η στρατηγική της σημασία είναι πλέον ιδιαίτερη λόγω της διέλευσης του Διαδριατικού Αγωγού (Trans Adriatic Pipeline - TAP) από το αλβανικό έδαφος.

Στόχος της αλβανικής Κυβέρνησης είναι η Αλβανία να μην αποτελέσει μόνο χώρα διέλευσης φυσικού αερίου, αλλά και να το χρησιμοποιήσει για την διαφοροποίηση των ενεργειακών πηγών της και την αύξηση της ενεργειακής ασφάλειας. Σε αυτό το πνεύμα, υπεγράφη Μνημόνιο Κατανόησης (MoU) με το Αζερμπαϊτζάν για την ανάπτυξη της αλβανικής αγοράς φυσικού αερίου. Επίσης, τον Ιούνιο 2015, με χρηματοδότηση 1,1 εκατ. € από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (μέσω του Επενδυτικού Πλαισίου Δυτικών Βαλκανίων) ξεκίνησε η μελέτη (master plan) για το φυσικό αέριο και την «αεριοποίηση» της Αλβανίας, η οποία ολοκληρώθηκε τον Ιούλιο 2016. Η μελέτη εξετάζει όλες τις πτυχές του βραχυπρόθεσμου, μεσοπρόθεσμου και μακροπρόθεσμου εφοδιασμού με φυσικό αέριο, συμπεριλαμβανομένων των τεχνικών, νομικών, κανονιστικών, οικονομικών, εμπορικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών ζητημάτων που συνδέονται με την εισαγωγή του φυσικού αερίου στην Αλβανία. Τα κύρια πορίσματα του Master Plan είναι τα εξής: Η συνολική εκτιμώμενη ζήτηση θερμικής ενέργειας από τα νοικοκυριά, τις υπηρεσίες και τη βιομηχανία (συμπεριλαμβανομένης της γεωργίας και των μεταφορών) που μπορεί να καλυφθεί με τη χρήση του φυσικού αερίου εκτιμάται στα 2,167 δισ. κ.μ (m³), το 2040. Η χρήση φυσικού αερίου για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, το 2040, εκτιμάται σε 770 εκατ.κ.μ. και από τα διυλιστήρια 89 εκατ. κ.μ. Στην περιοχή των Τιράνων και του Δυρραχίου αναμένεται να καταναλώνεται το μεγαλύτερο μέρος του φυσικού αερίου. Τα νοικοκυριά αναμένεται να αντικατοπτρίζουν το 32% της συνολικής κατανάλωσης, όπως επίσης και ο τομέας των υπηρεσιών, ενώ η βιομηχανία σχεδόν το 37%. Το προτεινόμενο δίκτυο μεταφοράς φυσικού αερίου διαιρείται σε πέντε κύριους κλάδους: 1. Βόρειος Κλάδος: από το σημείο της σύνδεσης με τον TAP (κοντά στο Fier) έως τη Shkodra και εν συνεχεία στα σύνορα με Μαυροβούνιο, 2. Κλάδος Elbasan: από το σημείο της σύνδεσης με τον TAP (κοντά στο Fier) έως το Elbasan, μέσω Lushnje και Dumre, 3. Νότιος Κλάδος: θα προμηθεύει τις περιοχές Fier, Vlora (Αυλώνα), Ballsh, Tepelen και Gjirokaster, 4. Ανατολικός Κλάδος: από το σημείο της σύνδεσης με τον TAP (κοντά στην Κορυτσά) έως το Rogradec και εν συνεχεία στα σύνορα με Β. Μακεδονία, 5. Κλάδος Κοσσόβου: από το Milot έως τη Morine, κοντά στο Kukës, στα σύνορα με το Κόσσοβο. Στον βραχυπρόθεσμο σχεδιασμό βρίσκεται η σύνδεση του θερμοηλεκτρικού εργοστασίου (TPP) στην Αυλώνα, με τον TAP. Σύμφωνα με το master plan, προτεραιότητα αποτελεί η κατασκευή του εθνικού δικτύου, αλλά και η συμμετοχή στον Αγωγό Αδριατικής - Ιονίου (IAP) και η σύνδεση με Κόσσοβο και Β. Μακεδονία.

Στις 23.09.2015, ψηφίσθηκε, από την αλβανική Βουλή, ο Νόμος 102/2015 «Περί του τομέα φυσικού αερίου», ο οποίος μεταφέρει τις απαιτήσεις του 3^{ου} ενεργειακού πακέτου της Ενεργειακής Κοινότητας για το φυσικό αέριο στην εσωτερική νομοθεσία της Αλβανίας. Ο νέος νόμος έθεσε τις βάσεις για την υλοποίηση μεγάλων έργων του τομέα, διασφάλισε την ασφαλή ανάπτυξη στρατηγικών σχεδίων, όπως του Διαδριατικού Αγωγού Φυσικού Αερίου (TAP) και του Αγωγού Αδριατικής - Ιονίου (IAP) και επέτρεψε την επέκταση της αγοράς φυσικού αερίου στην Αλβανία. Ο νόμος καθορίζει, μεταξύ άλλων, τους τύπους των εταιρειών που θα δραστηριοποιηθούν στον εν λόγω τομέα, καθώς και στη διανομή.

Σημειώνεται ότι, με τις υπ' αριθμ. 118 και 119 από 22.8.2012 αποφάσεις της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας (ERE), αδειοδοτήθηκε η κρατική εταιρεία Albpetrol Sha για δραστηριοποίηση στη μεταφορά και διανομή φυσικού αερίου αντίστοιχα.

Αξίζει να σημειωθεί, ακόμη, η επιχορήγηση, ύψους 6,6 εκατ. €, που διατίθεται από την Ελβετική Κυβέρνηση (μέσω της SECO - Υπηρεσίας Οικονομικών Υποθέσεων) για την ανάπτυξη ικανοτήτων για την υλοποίηση μεγάλων έργων υποδομής φυσικού αερίου. Η σχετική συμφωνία υπεγράφη στις 18.03.2015 και κυρώθηκε με το Νόμο 58/2015 στις 28.5.2015.

7.2.2 Διαδριατικός Αγωγός Φυσικού Αερίου (Trans Adriatic Pipeline - TAP)

Η κατασκευή του αλβανικού τμήματος του Αγωγού Φυσικού Αερίου TAP ολοκληρώθηκε εντός του 2020, μετά από εργασίες πέντε ετών. Ο TAP θα έχει μεταφορική ικανότητα 10 δισ. κυβικών μέτρων φυσικού αερίου κατ' έτος με δυνατότητα περαιτέρω αύξησης μελλοντικά στα 20 δισ. κ.μ. Το συνολικό κόστος για την κατασκευή του ανήλθε σε 1,5 δισ ευρώ, ενώ στο αλβανικού τμήμα του Αγωγού απασχολήθηκαν περί 3.000 εργαζόμενοι.

Η δοκιμαστική λειτουργία του Αγωγού επί του αλβανικού εδάφους άρχισε στις 20 Μαΐου 2020 με την εισαγωγή φυσικού αερίου στα πρώτα 4 χλμ., ήτοι από τα ελληνο-αλβανικά σύνορα έως τον σταθμό μέτρησης στο Bilisht. Κατά την περίοδο της δοκιμαστικής λειτουργίας του, η οποία αναμένεται να ολοκληρωθεί, σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα έως το τέλος Σεπτεμβρίου 2020, ελέγχεται η ασφάλεια της υποδομής κατά τη λειτουργία της, προκειμένου να ξεκινήσει η εμπορική λειτουργία του Αγωγού, η οποία τοποθετείται χρονικά το Δεκέμβριο τ.ε..

Τη συντήρηση του Αγωγού στην αλβανική επικράτεια έχει αναλάβει Κοινοπραξία των Εταιρειών Albgaz Sh.a και Snam S.p.a. Η Albgaz αποτελεί τον διαχειριστή του συστήματος μεταφοράς φυσικού αερίου στην Αλβανία, ενώ η ιταλική Snam είναι ένας από τους μεγαλύτερους διαχειριστές συστημάτων ενέργειας διεθνώς. Επί του παρόντος δεν προβλέπεται η τροφοδοσία της αλβανικής αγοράς με φυσικό αέριο από τον Αγωγό TAP, καθώς στη χώρα δεν υφίσταται η σχετική υποδομή.

Ωστόσο, η α/Κυβέρνηση συζητά ήδη με την Εταιρεία TAP AG για τη σύνδεση του θερμοηλεκτρικού σταθμού Αυλώνας με τον κεντρικό αγωγό φυσικού αερίου. Πρόκειται για το μοναδικό θερμοηλεκτρικό σταθμό στην Αλβανία, ο οποίος να διαθέτει ισχύ 100 MW, καθώς και δυνατότητα τριπλασιασμού της. Είναι ιδιοκτησίας της Εταιρείας TEC Vlora Sh.A., η οποία είναι θυγατρική της KESH Sh.A. Σημειώνεται ότι ο εν λόγω σταθμός ουδέποτε λειτούργησε, εξαιτίας προβλήματος στο σύστημα ψύξης που σημειώθηκε κατά την δοκιμαστική περίοδο της λειτουργίας του και παρόλο που έχει σχεδιασθεί να χρησιμοποιεί το πετρέλαιο ως καύσιμο, ωστόσο μπορεί να χρησιμοποιηθεί και φυσικό αέριο, χωρίς σημαντικές τεχνικές τροποποιήσεις.

Το χερσαίο τμήμα του TAP που διατρέχει την Αλβανία έχει μήκος 215 χλμ., ενώ το υποθαλάσσιο τμήμα που διασχίζει τα χωρικά ύδατα της Αλβανίας στην Αδριατική έχει μήκος 37 χλμ. Ξεκινά από το Bilisht στην περιφέρεια της Κορυτσάς στα ελληνοαλβανικά σύνορα και καταλήγει στις

ακτές της Αδριατικής, 17 χλμ. βορειοδυτικά της πόλης Fier στην ξηρά, σε απόσταση 400 μέτρων από την ακτογραμμή. Το έργο περιλαμβάνει την κατασκευή δύο σταθμών συμπίεσης στην Αλβανία, στο Fier και στο Bilisht για την περίπτωση της μελλοντικής επέκτασης της χωρητικότητας του αγωγού σε 20 δισ. κ.μ., καθώς και εννέα (9) βαλβιδοστάσια. Στις ορεινές περιοχές, θα κατασκευαστούν νέοι οδοί πρόσβασης, μήκους περίπου 51 χλμ., ενώ θα αναβαθμιστούν 41 χλμ. υφιστάμενου οδικού δικτύου. Προβλέπεται, ακόμη, η ενίσχυση 42 υπαρχουσών γεφυρών, ενώ θα οικοδομηθούν τρεις (3) νέες.

Μετά την υπογραφή της σχετικής σύμβασης τον Απρίλιο 2015, πραγματοποιήθηκαν στις 3.7.2015 τα εγκαίνια για την έναρξη των εργασιών των οδών πρόσβασης και των γεφυρών, κατά μήκος της όδευσης του αγωγού TAP στην Αλβανία, έργο που ανέλαβαν η αλβανική εταιρεία Gener 2 Sh.p.K και η ιταλική Sicilsaldo S.p.A.

Παράλληλα, η εταιρεία TAP AG ανέθεσε κατόπιν διαγωνισμού, τις συμβάσεις α) προμήθειας σφαιρικών βαλβίδων μεγάλης διαμέτρου και ενεργοποιητών (Ιούλιος 2015 - εταιρεία RMA) β) προμήθειας και εγκατάστασης σε δύο σταθμούς συμπίεσης, έξι υπερ-συμπιεστών φυσικού αερίου – τρεις για τον σταθμό συμπίεσης κοντά στο Fier, στην Αλβανία, και τρεις για τον σταθμό συμπίεσης κοντά στους Κήπους, στην Ελλάδα (Σεπτέμβριος 2015 - Siemens AG) γ) μελέτης, κατασκευής και παράδοσης εξαρτημάτων σωληνώσεων, μονωτικών αρμών, και αποξεστών 48 και 36 ιντσών (Οκτώβριος 2015 - ιταλικές εταιρείες Industria Meccanica Bassi S.p.A και Nuova Giungas s.r.l.) δ) προμήθειας σωληναγωγών, διαμέτρου 48 ιντσών και μήκους περίπου 270 χλμ. για τα επίγεια τμήματα του αγωγού TAP σε Αλβανία, Ελλάδα, και Ιταλία, καθώς και γωνιών 36 ιντσών για το υποθαλάσσιο τμήμα της Αδριατικής (Οκτώβριος 2015 - γερμανική εταιρεία Salzgitter Mannesmann International GmbH) ε) μελέτης, προμήθειας, κατασκευής και εγκατάστασης (Engineering, Procurement, Construction and Installation - EPCI) για το υποθαλάσσιο τμήμα του έργου στην Αδριατική Θάλασσα (Απρίλιος 2016 - ιταλική εταιρεία Sairem SpA) στ) προμήθειας σωληναγωγών 36 ιντσών για το υποθαλάσσιο τμήμα (Απρίλιος 2016 - γερμανική εταιρεία Salzgitter Mannesmann International GmbH) ζ) προμήθειας 1.550 χιλιομέτρων καλωδίου οπτικών ινών (Ιούνιος 2016 - ινδική εταιρεία Himachal Futuristic Communications Ltd) η) μελέτης, προμήθειας και κατασκευής των δύο σταθμών συμπίεσης του έργου (Κήποι - Ελλάδα και Φιέρι - Αλβανία) και του ενός σταθμού μέτρησης ροής (Βίγλιστα - Αλβανία) (Μάιος 2016 - κοινοπραξία της ιταλικής εταιρείας Renco S.p.A. και της ελληνικής εταιρείας TEPNA A.E.).

Σημειώνεται, ακόμη, ότι η κοινοπραξία των ελληνικών εταιρειών ASPROFOS, μέλος του Ομίλου ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ (ΕΛΠΕ Α.Ε.) και C&M Engineering S.A. ανέλαβε το έργο «Παροχή Υπηρεσιών Αδειοδότησης του Αγωγού TAP για Ελλάδα και Αλβανία», το οποίο απαιτεί ένα σύνολο τεχνικών μελετών (π.χ. μελέτες για την Άδεια Προτιμώμενης Περιοχής Έργου, τις Εγκρίσεις & Άδειες Δόμησης, τις Συμφωνίες & Άδειες Διέλευσης διασταυρώσεων και το Πρωτόκολλο Εγκατάστασης σε Δασικές Περιοχές) και υλοποιείται σε στενή συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές.

Σύμφωνα με μελέτη του Oxford Economics, η κατασκευή του Αγωγού αναμένεται να συνεισφέρει κατ' έτος στο ΑΕΠ της χώρας, 157 εκατ. € και να δημιουργήσει 2.900 θέσεις εργασίας (μερικής και πλήρους απασχόλησης). Τα οφέλη θα υφίστανται καθ' όλη τη διάρκεια των 50 ετών λειτουργίας του TAP, συνεισφέροντας άμεσα στο ΑΕΠ 500 εκατ. € αθροιστικά και έμμεσα 243 εκατ. €. Εξάλλου, 60 εκατ. € αναμένονται να επενδυθούν σε οδικές υποδομές.

Επισημαίνεται ότι, κατά την προκήρυξη της Εταιρείας TAP AG (Μάιος 2014), η αλβανική Κυβέρνηση δεν εκδήλωσε ενδιαφέρον δέσμευσης χωρητικότητας στον αγωγό TAP για διοχέτευση φυσικού αερίου στην εγχώρια αγορά. Από τα 10 δισ. κ.μ. της χωρητικότητάς του, 8 κ.μ. έχουν δεσμευθεί από την Ιταλία, 1 κ.μ. από τη Βουλγαρία, ενώ το υπόλοιπο 1 κ.μ. από την Ελλάδα. Σύμφωνα με τον Εκπρόσωπο του TAP στην Αλβανία, κ. Shkelqim Bozgo, η χωρητικότητα μπορεί

να αυξηθεί άνετα έως τα 20 δισ. κ.μ., προκειμένου να εξυπηρετηθούν και οι ανάγκες της Αλβανίας, οι οποίες εκτιμώνται σε 500 εκατ. κυβικά μέτρα.

Ακόμη, η αλβανική Κυβέρνηση βρίσκεται σε συζητήσεις με την εταιρεία TAP AG για τη σύνδεση του θερμοηλεκτρικού σταθμού στην Αυλώνα με τον κεντρικό αγωγό φυσικού αερίου. Πρόκειται για τον μοναδικό (κρατικό) θερμοηλεκτρικό σταθμό της Αλβανίας, ισχύος 100 MW (με δυνατότητα τριπλασιασμού της) και ιδιοκτησίας της TEC Vlora Sh.A., θυγατρικής της KESH Sh.A. Ο σταθμός, προς το παρόν, δεν βρίσκεται σε λειτουργία, εξ' αιτίας προβλήματος στο σύστημα ψύξης που σημειώθηκε κατά την δοκιμαστική περίοδο λειτουργίας του. Παρόλο που έχει σχεδιασθεί να χρησιμοποιεί πετρέλαιο (diesel) ως καύσιμο, μπορεί να χρησιμοποιηθεί και φυσικό αέριο, δίχως τεχνικές τροποποιήσεις.

Η συνολική επιφάνεια του σταθμού συμπιεστών στο Fier είναι 162.970 τμ. (σχεδόν 25 γήπεδα ποδοσφαίρου). Τα κατασκευαστικά έργα αναμένεται να ολοκληρωθούν τον Μάρτιο του 2019, ενώ ο σταθμός συμπιεστών αναμένεται να είναι έτοιμος για λειτουργία το τελευταίο τρίμηνο του 2019.

Τέλος, η Αλβανία, μαζί με τη Βοσνία - Ερζεγοβίνη, το Μαυροβούνιο και την Κροατία έχουν, ήδη, εκφράσει, επισήμως, την επιθυμία τους για υλοποίηση του αγωγού φυσικού αερίου Ιονίου - Αδριατικής (IAP) και βρίσκονται στη διαδικασία αναζήτησης πιθανής χρηματοδότησης. Η Αλβανία, το Μαυροβούνιο, η Κροατία και η αζέρικη εταιρεία πετρελαίου και φυσικού αερίου SOCAR έχουν υπογράψει Μνημόνιο Κατανόησης για την κατασκευή του αγωγού φυσικού αερίου Ιονίου - Αδριατικής (IAP). Είχε προηγηθεί η υπογραφή κοινής δήλωσης για τον IAP από την Αλβανία, την Κροατία και το Μαυροβούνιο, το 2007 και Μνημονίου Κατανόησης για τον TAP και τον IAP από την Αλβανία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Κροατία και το Μαυροβούνιο, τον Μάιο 2013. Ο αγωγός IAP αναμένεται να συνδέσει το Φιέρι της Αλβανίας με το Σπλιτ της Κροατίας, θα έχει μήκος 511 χλμ. και δυναμικότητας 5 δισ. κυβ. μέτρων, ετησίως. Ο προϋπολογισμός ανέρχεται σε περίπου 620 εκατ. €. Η Αλβανία εκτιμάται ότι θα πρέπει να επενδύσει περίπου 170 εκατ. € για το τμήμα εντός της επικράτειάς της.

Στις 14 Νοεμβρίου 2018, το Trans Adriatic Pipeline (TAP) υπέγραψε μια επιστολή προθέσεων, σημειώνοντας τα τελικά στάδια της διαπραγμάτευσης για τη συμφωνία διατήρησης μεταξύ του TAP και των Albغاز Sh.a και Snam S.p.a. - μια κοινοπραξία που θα συστήσει ένα φορέα ειδικού σκοπού για να ενεργεί ως πάροχος υπηρεσιών συντήρησης για τον αγωγό Trans Adriatic στην επικράτεια της Αλβανίας.

Η Albغاز, ο Αλβανός Διαχειριστής του Συστήματος Μεταφοράς, δημιουργήθηκε λίγο μετά την υπογραφή των τροποποιήσεων της συμφωνίας με την κυβέρνηση υποδοχής μεταξύ της κυβέρνησης της Αλβανίας και του TAP. Η Snam είναι ένας από τους Διαχειριστές Συστημάτων Μεταφοράς με την μεγαλύτερη εμπειρία στην Ευρώπη.

Η εργολήπτρια εταιρεία του TAP που έχει αναλάβει τη Μελέτη, Προμήθεια, Κατασκευή και Εγκατάσταση του υποθαλάσσιου τμήματος του αγωγού είναι η Saipem. Για τις ανάγκες της κατασκευής θα χρησιμοποιηθούν περί τα 10 σκάφη, 2 για την εγκατάσταση του αγωγού και τα υπόλοιπα ειδικών χρήσεων πλοία για τη βυθοκόρηση, τον εφοδιασμό των σωληναγωγών, ελαφρές κατασκευές, έλκυση αγκυρών, ρυμούλκηση και μετρήσεις. Για την εγκατάσταση του αγωγού σε μεγάλα βάθη θα χρησιμοποιηθεί ημι-βυθιζόμενο σκάφος και για τις αβαθείς παράκτιες περιοχές, φορτηγίδα τοποθέτησης.

7.3 Πετρέλαιο

Ο τομέας υπάγεται στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Υποδομών και Ενέργειας και εποπτεύεται από τον Εθνικό Οργανισμό Φυσικών Πόρων, National Agency of Natural Resources, Agjensia Kombetar e Burimeve Natyrore (AKBN), www.akbn.gov.al.

Τα πετρελαιϊκά αποθέματα της Αλβανίας εκτιμάται ότι ανέρχονται σε 220 εκ. βαρέλια και τα αποθέματα φυσικού αερίου σε 5,7 δις. κυβικά μέτρα, ενώ το κοιτάσμα Patos-Marinza στη πόλη Φιέρι, στη νοτιοδυτική Αλβανία, θεωρείται το μεγαλύτερο χερσαίο κοιτάσμα πετρελαίου στην ηπειρωτική Ευρώπη. Για την προσέλκυση επενδύσεων στον τομέα και τη διενέργεια ερευνών για εντοπισμό νέων κοιτασμάτων, όπως και για εξόρυξη και εκμετάλλευση, ο αρμόδιος Οργανισμός έχει χωρίσει την επικράτεια σε τμήματα (blocks), για τα οποία και χορηγούνται οι αντίστοιχες άδειες.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του AKBN, οι άδειες διενέργειας ερευνών – γεωτρήσεων εξόρυξης που έχουν παραχωρηθεί είναι για τα τμήματα A, B, D, E, καθώς και τα 2 και 3 (χερσαία), στην Petromanas Albania GmbH (ομίλου Petromanas Energy Inc./Manas Petroleum Corp./DWM Petroleum AG, που μάλιστα στις αρχές του 2012 προχώρησε σε σύσταση κοινοπραξίας με τη Shell Oil Company για πραγματοποίηση, από κοινού, γεωτρήσεων στα τμήματα 2 – 3). Επίσης, άδεια εξόρυξης έχει δοθεί για τη ζώνη Durrresi (θαλάσσια) στην Island International Exploration BV, θυγατρική της San Leon Energy plc και για το block F στην канаδική Bankers Petroleum Ltd. Σημειώνουμε, ότι η εκμετάλλευση του θαλασσιού οικοπέδου Joni-5 που βρίσκεται απέναντι από την Κέρκυρα, είχε εκχωρηθεί, παλαιότερα, στην εταιρεία Carpicorn Albania Ltd, η οποία δεν είχε, όμως, προχωρήσει σε εργασίες.

Επιπλέον, άδειες ανάπτυξης, παραγωγής και εκμετάλλευσης των υφιστάμενων κοιτασμάτων υδρογονανθράκων στην Αλβανία έχουν εκχωρηθεί:

- Για τις περιοχές Patos – Marinza, στην канаδική Bankers Petroleum Ltd (Albania), η οποία παράγει και το μεγαλύτερο μέρος του αργού πετρελαίου της χώρας.
- Για την περιοχή Kucove στη Sherwood International Petroleum Ltd, η οποία ανήκει πλέον, μετά την εξαγορά της, στην Bankers Petroleum Ltd.
- Για τις περιοχές Ballsh Hekal, Cakran Mollaj και Gorisht – Kocul στην επίσης канаδική Stream Oil & Gas Ltd (η οποία εξαγοράστηκε, το 2014, από την TransAtlantic Petroleum Ltd), που έχει υπογράψει και συμφωνία εκμετάλλευσης κοιτάσματος φυσικού αερίου στο Δέλβινο.
- Για την περιοχή Visoke στην ελβετική Transoilgroup AG (πλέον IEC Visoka).
- Άδειες παραγωγής και εκμετάλλευσης αργού πετρελαίου και φυσικού αερίου σε διάφορες περιοχές και πεδία στη χώρα, έχουν εκχωρηθεί και στη μέχρι σήμερα 100% κρατική εταιρεία Albpetrol ShA, η οποία έχει παράλληλα και συμφωνίες με τρίτες επιχειρήσεις (Bankers Petroleum Ltd, Stream Oil & Gas Ltd κ.ά.) για συνέργεια σε ορισμένα από τα πεδία τους.

Η παραγωγή αργού πετρελαίου στην Αλβανία το 2016 διαμορφώθηκε στους 1,055 εκατ. τόνους. Η канаδική εταιρεία Bankers Petroleum αποτελεί τον μεγαλύτερο επενδυτή στον τομέα του πετρελαίου στην Αλβανία. Το 2014, η μέση ημερήσια παραγωγή πετρελαίου ανήλθε σε 20.690 βαρέλια, καταγράφοντας αύξηση 14% σε σχέση με το 2013. Το 2015, ανταποκρινόμενη στην πτώση των διεθνών τιμών του πετρελαίου μείωσε τους ρυθμούς παραγωγής της, όπως εξάλλου οι περισσότερες εταιρείες στον κόσμο.

Η πιο ελπιδοφόρα ζώνη της αλβανικής επικράτειας για την εξόρυξη πετρελαίου είναι η ζώνη του Shpirag στο Berat, όπου γεωτρήσεις από τις εταιρείες της Κοινοπραξίας Petromanas Energy και

Royal Dutch Shell έχουν δείξει ότι η πηγή στο Shpiragu 2, στο οικόπεδο 2 - 3, μπορεί να παράξει πετρέλαιο και φυσικό αέριο, κατ' εκτίμηση, 1.500-2.200 βαρέλια την ημέρα.

Η κρατική Albpetrol δραστηριοποιείται στην ανάπτυξη, παραγωγή και εμπόριο αργού πετρελαίου. Η αλβανική Κυβέρνηση σχεδιάζει την ιδιωτικοποίησή της από το 2016, ωστόσο ακόμη δεν έχει προχωρήσει η σχετική διαδικασία. Με γνώμονα τα σχέδια ιδιωτικοποίησης της Albpetrol, τροποποιήθηκε, τον Απρίλιο 2015, ο Νόμος για τους Υδρογονάνθρακες, προκειμένου να διαβιβασθούν τα δικαιώματα διαχείρισης των ελεύθερων οικοπέδων από την Albpetrol στην Αλβανική Κυβέρνηση.

Τον Μάιο 2015, το αλβανικό Υπουργείο Ενέργειας και Βιομηχανίας προχώρησε στην προκήρυξη διαγωνισμού για την εκχώρηση δικαιωμάτων έρευνας, ανάπτυξης και παραγωγής υδρογονανθράκων για πέντε (5) χερσαία και δύο (2) θαλάσσια οικόπεδα. Με νεώτερες ανακοινώσεις, οι διαδικασίες για τις δύο θαλάσσιες περιοχές, ήτοι οι Joni-5 (απέναντι από την Κέρκυρα) και Rodoni (βόρεια του Δυρραχίου) αναβλήθηκαν μέχρι νεοτέρας, έως ότου συλλεχθούν τα δεδομένα από τις σεισμικές έρευνες.

Οι διαδικασίες προχώρησαν για τα πέντε χερσαία οικόπεδα, ήτοι τα 4, 5, Dumre, Panaja (Αυλώνα) και C. Συγκεκριμένα, τον Αύγουστο 2015, ολοκληρώθηκε η διαδικασία για τα οικόπεδα 4 και Dumre. Οι εταιρείες που αναδείχθηκαν νικήτριες είναι οι αγγλο-ολλανδική «Shell Upstream Albania» και η канаδική «Petromanas Albania» για το οικόπεδο 4 και η «Navitas Petroleum Limited» (του ισραηλινού ομίλου Delek) για το Dumre (κοντά στο Elbasan). Η Α/Εθνική Υπηρεσία Φυσικών Πόρων (AKBN) ξεκίνησε τις διαπραγματεύσεις με τις ανωτέρω εταιρείες σχετικά με τους βασικούς όρους των συμφωνιών που θα υπογραφούν. Σημειώνεται ότι οι εταιρείες Petromanas και Shell έχουν, ήδη, από κοινού, δικαιώματα έρευνας, ανάπτυξης και παραγωγής υδρογονανθράκων στα χερσαία οικόπεδα 2 και 3, ενώ η Petromanas είχε, στο παρελθόν, στα οικόπεδα D και E.

Όσον αφορά στα χερσαία οικόπεδα 5, C και Panaja, η προθεσμία υποβολής των προσφορών παρατάθηκε έως 30.11.2015. Σύμφωνα με δημοσιεύματα, περισσότερες από 20 ξένες εταιρείες έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον για την απόκτηση των δικαιωμάτων έρευνας, ανάπτυξης και παραγωγής πετρελαίου και φυσικού αερίου στα εν λόγω οικόπεδα, μεταξύ των οποίων η Shell και ο όμιλος Delek (Ισραήλ).

Το Φεβρουάριο 2018, το α/Υπουργείο Υποδομών και Ενέργειας υπέγραψε σύμβαση έρευνας και εξόρυξης υδρογονανθράκων με την Shell Upstream Albania, θυγατρική της Royal Dutch Shell στο οικόπεδο 4 στο βουνό Σπιράγκ στη νότιο Αλβανία, η οποία δραστηριοποιείται επίσης και στα οικόπεδα 2 και 3.

Ωστόσο, η διεξαγωγή των σεισμικών ερευνών για την εξεύρεση υδρογονανθράκων στην προστατευόμενη περιοχή του Ζαγορίου του Νομού Αργυροκάστρου ανεστάλη, καθώς η πραγματοποίηση σεισμικών ερευνών και η ενδεχόμενη ανακάλυψη αξιοποιήσιμων κοιτασμάτων υδρογονανθράκων προκάλεσε την έντονη αντίδραση των κατοίκων και των τοπικών φορέων της περιοχής του Αργυροκάστρου, λόγω των αρνητικών επιπτώσεων που θα επέφεραν στο φυσικό και πολιτιστικό πλούτο της περιοχής, στον τουρισμό, καθώς και στην τοπική γεωργική και κτηνοτροφική παραγωγή.

Το Οικόπεδο 4, στο βουνό Σπιράγκ στην Ν. Αλβανία έχει έκταση 2.264 τετρ. χιλιόμετρα, ενώ η σύμβαση μεταξύ της Shell Upstream Albania και του α/Υπουργείου Υποδομών και Ενέργειας προβλέπει, μέσα σε διάστημα 7 ετών, επενδύσεις σε έρευνες για υδρογονάνθρακες, ύψους 42,5 εκ. ευρώ.

Όσον αφορά στη διύλιση, μοναδική επιχείρηση στην Αλβανία είναι η Albanian Refinery & Marketing of Oil (ARMO), με διυλιστήρια στο Ballsh και το Fier, η οποία το 2008 εξαγοράστηκε από τον αλβανικό όμιλο Taci Oil International που δραστηριοποιείται στον κλάδο των πετρελαιοειδών ευρύτερα (διαθέτει και πρατήρια πώλησης καυσίμων). Η ARMO είχε παύσει τη λειτουργία των διυλιστηρίων της το 2012, αλλά τα επαναλειτούργησε με σημαντικά βελτιωμένα αποτελέσματα.

Σύμφωνα με το Υπουργείο Ενέργειας και Βιομηχανίας, η ικανότητα διύλισης αναμένεται να ανέλθει, το 2015, σε 700 χιλ. τόνους, με δεδομένες τις νέες επενδύσεις στην βιομηχανία διύλισης πετρελαίου. Το 2013 πάνω από 60 χιλ. τόνους αργού πετρελαίου διυλίσθηκε, ενώ το 2014 η διύλιση πετρελαίου τετραπλασιάσθηκε, φθάνοντας τους 260 χιλ. τόνους.

Στον τομέα των υδρογονανθράκων, σημαντικός είναι ο ρόλος στην Αλβανία και της La Petrolifera Italo Albanese ShA (PIA, του ιταλικού ομίλου PIR), <http://www.gruppopir.com/it/la-petroliera-italo-albanese>, η οποία διαχειρίζεται τον τερματικό σταθμό Αυλώνας, όπου διαθέτει και αποθηκευτικές εγκαταστάσεις – δεξαμενές, κυρίως για LPG, όπως και για πετρέλαιο και προϊόντα του (Diesel, Gasoline κ.λπ.).

Τερματικός σταθμός, δεξαμενές επιχειρήσεων εμπορίας καυσίμων και LPG, όπως και δίκτυο μεταφοράς υγραερίου, λειτουργούν και στο Porto Romano του Δυρραχίου, η κατασκευή, λειτουργία και εκμετάλλευση του οποίου έχει εκχωρηθεί, από το 2004, βάσει 30ετούς σύμβασης παραχώρησης (BOT), στη Romano Port ShA, www.romanoport.com.al.

Υπογραφή συμφωνίας για την έρευνα και εξόρυξη υδρογονανθράκων στο τεμάχιο Ντουμρέα της Αλβανίας με ιταλική εταιρεία ENI

Στην υπογραφή συμφωνίας για την έρευνα και εξόρυξη υδρογονανθράκων στο τεμάχιο Ντουμρέα της Αλβανίας προχώρησε το αλβανικό κράτος με την ιταλική εταιρεία πετρελαίου και φυσικού αερίου ENI, κατόπιν διενέργειας σχετικού διαγωνισμού από την Εθνική Υπηρεσία Φυσικών Πόρων.

Η συμφωνία, η οποία υπεγράφη από αλβανικής πλευράς από την Υπουργό Υποδομών και Ανάπτυξης κα Belinda Balluku, παραχωρεί στην ιταλική εταιρεία το 100% των δικαιωμάτων εξόρυξης σε μια περιοχή επιφάνειας 587 τετρ. χλμ, που βρίσκεται περίπου 40 χλμ. νότια της πόλης των Τιράνων και έχει πολύ θετικές προοπτικές ανεύρεσης εμπορικά εκμεταλλεύσιμων κοιτασμάτων υδρογονανθράκων.

Η θυγατρική της ENI στην Αλβανία θα ξεκινήσει άμεσα τις έρευνες, με την πραγματοποίηση μιας διερευνητικής γεώτρησης στην περιοχή. Σημειώνεται ότι η ιταλική εταιρεία στις αρχές της δεκαετίας του 1990 είχε ξεκινήσει την πραγματοποίηση γεωτρήσεων στις περιοχές Adriatiku-2 και Adriatiku-4, ωστόσο αποσύρθηκε από τη χώρα το 1999, καθώς τα τρία κοιτάσματα που ανακάλυψε δεν κρίθηκαν εμπορικά εκμεταλλεύσιμα. Σε ανακοίνωση της εταιρείας σημειώνεται ότι η Αλβανία θα μπορούσε να εξελιχθεί σε «σημαντικό ενεργειακό κόμβο» για την Ευρώπη και τα Βαλκάνια.

Ο πρωθυπουργός της χώρας Εντι Ράμα, ο οποίος ήταν παρών κατά την υπογραφή της συμφωνίας, την χαρακτήρισε ως «πολύ σημαντική στιγμή στον τομέα των υδρογονανθράκων και το οικονομικό μέλλον της Αλβανίας», τόνισε ότι οι έρευνες θα αρχίσουν άμεσα και εξέφρασε αισιοδοξία πως τα αποτελέσματα των ερευνών θα είναι ικανοποιητικά, για το αλβανικό κράτος και την ιταλική εταιρεία.

7.4 Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας

7.4.1 Θεσμικό πλαίσιο Α.Π.Ε.

Το Φεβρουάριο 2017 το αλβανικό κοινοβούλιο ενέκρινε το νομοσχέδιο για τις ΑΠΕ (N. 7/22.2.2017, Law on Incentives for Using of Energy from Renewable Sources), το οποίο είναι εναρμονισμένο με την κοινοτική νομοθεσία και τις καλύτερες πρακτικές των Ευρωπαϊκών και μη χωρών. Το νομοσχέδιο διασφαλίζει σε όλους τους έως τώρα παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ τη δυνατότητα πώλησης καθ' όλη τη διάρκεια της σύμβασης, σε τιμές που εξασφαλίζουν τη βιωσιμότητα της παραγωγικής μονάδας. Όσον αφορά στις νέες επενδύσεις, ο νόμος ορίζει ότι η τιμή αγοράς της ηλεκτρικής ενέργειας θα εγκρίνεται από την Αλβανική Αρχή Ενέργειας (ERE), βάσει συγκεκριμένης μεθοδολογίας, η οποία, για πρώτη φορά, περιλαμβάνει ως κριτήριο την εύλογη απόδοση της επένδυσης. Ειδική μεταχείριση προβλέπεται, ακόμη για τους μικρούς παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ, με δυναμικότητα έως 2 MW, οι οποίοι θα μπορούν να ενταχθούν σε ορισμένα καθεστώτα ενίσχυσης.

Ο νόμος 7/2017 προβλέπει "καθεστώς κινήτρων" για την κατασκευή μονάδων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος της παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ, το οποίο περιλαμβάνει, εγγυημένη τιμή αγοράς της ενέργειας, φοροαπαλλαγές ή χαμηλότερους φόρους, επιστροφή φόρων κλπ.

Βάσει του νόμου 7/2017, η διασύνδεση και η διανομή ηλεκτρικής ενέργειας σε διαφανή και αμερόληπτη βάση, στο πλαίσιο των τιμολόγιων που εγκρίνει η ERE είναι εγγυημένη και οι παραγωγοί ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές έχουν προτεραιότητα στην πρόσβαση στα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας. Οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς και διανομής παρέχουν σε κάθε νέο παραγωγό ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές που αιτείται να συνδεθεί με το δίκτυο, τις απαιτούμενες πληροφορίες σχετικά με τη σύνδεση αυτή. Κατόπιν αιτήματος του παραγωγού, προτείνεται ένα σημείο σύνδεσης που ταιριάζει καλύτερα στις απαιτήσεις του, όσον αφορά το κόστος και τις αποστάσεις. Οι δαπάνες που απαιτούνται για τη διασύνδεση των εγκαταστάσεων και τις συσκευές μετρήσεων επιβαρύνουν τους παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας. Το κόστος για τη βελτιστοποίηση, την ενίσχυση και την επέκταση του δικτύου συστήματος επιβαρύνει τον διαχειριστή του συστήματος.

Με σκοπό την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, υπεγράφη Μνημόνιο Συνεργασίας (MoU) μεταξύ του Υπουργείου Υποδομών και Ενέργειας της Αλβανίας και της EBRD τον Μάιο 2017. Στόχος της α/Κυβέρνησης είναι η εφαρμογή οδικού χάρτη για την αύξηση της ελκυστικότητας των επενδύσεων για την παραγωγή ενέργειας από φωτοβολταϊκές μονάδες στη χώρα και τη μείωση της εξάρτησης της Αλβανίας από την υδροηλεκτρική ενέργεια και τις εισαγωγές ενέργειας.

Η EBRD, σύμφωνα με το ως άνω Μνημόνιο, θα παρέχει υποστήριξη στο α/Υπουργείο Υποδομών και Ενέργειας για την ανάπτυξη και εφαρμογή θεσμικού πλαισίου για ιδιώτες επενδυτές, μέσω ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών (δημοπρασία), για την κατασκευή, εκμετάλλευση και λειτουργία έργων ηλιακής ενέργειας στην Αλβανία.

Σύμφωνα με Απόφαση της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας (ERE), η τιμή για την ενέργεια, που παράγεται από τις φωτοβολταϊκές εγκαταστάσεις προβλέπεται να είναι 98 ευρώ / MWh (για τις αιολικές εγκαταστάσεις 76 ευρώ / MWh). Η Ρυθμιστική Αρχή διατηρεί το δικαίωμα να προτείνει τροποποίηση αυτής της τιμής στο αρμόδιο Υπουργείο, σε περίπτωση που διαπιστωθεί διαφορά σε σχέση με τα πραγματικά επενδυτικά έξοδα, δεδομένου ότι επί του παρόντος τέτοιου είδους επενδύσεις στην αλβανική αγορά είναι ελάχιστες και ο καθορισμός της ως άνω τιμής έγινε κατ' εκτίμηση.

Οι περιοχές Fier, Lushnja και Myzeqeja έχουν προκαλέσει το ενδιαφέρον υποψήφιων επενδυτών, λόγω του υψηλού επιπέδου της ηλιακής ακτινοβολίας καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και την επίπεδη διαμόρφωση τους.

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας 2015-2020 προέβλεπε την κατασκευή φωτοβολταϊκών μονάδων συνολικής ισχύος 50 MW για την επίτευξη του εθνικού στόχου έως το 2020. Κατά τη διάρκεια της περιόδου Ιουλίου 2017 – Ιανουαρίου 2018, είχαν κατατεθεί στο Α/Υπουργείο Υποδομών & Ενέργειας 58 αιτήσεις για κατασκευή φωτοβολταϊκών μονάδων ισχύος έως 2 MW, αλλά μόνο 6 από αυτές έχουν λάβει τελική έγκριση, ενώ έχει υπογραφεί η σύμβαση για την κατασκευή των τριών εξ αυτών.

Η κατάσταση αυτή έκανε επιτακτική την επανεξέταση από την κυβέρνηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης 2015-2020 στα τέλη Φεβρουαρίου 2018, όπως προβλέπει ο νόμος αριθ. 7/2017. Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης 2018-2020, που κατήγγησε το προηγούμενο, αύξησε το όριο των 50 MW στα 120 MW (τα αιολικά από 30 σε 70 MW).

Στην Αλβανία, το μοναδικό φωτοβολταϊκό πάρκο με εγκατεστημένη ισχύ περίπου 1 MW, που λειτουργεί σήμερα, ανήκει στην εταιρεία "UKKO" Sh.A. στην Κορυτσά. Με την ιδιότητα του "αυτοπαραγωγού" η εταιρεία ξεκίνησε την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας για δικές της ανάγκες.

Η κατασκευή ιδιωτικών μονάδων παραγωγής ενέργειας με δηλωμένη εγκατεστημένη ισχύ έως 2 MW εγκρίνεται από τον Υπουργό Ενέργειας ενώ για άνω των 2MW απαιτείται Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου μετά από αντίστοιχη πρόταση του Υπουργού, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 49 ν. 43/2015.

Πιο συγκεκριμένα, το δικαίωμα υποβολής αιτήσεως προβλέπεται στο άρθρο 4 & 23 της υπ. αρ. 822/2015 Απ. Υπ. Συμβουλίου.(παράρτημα 4) για κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που ασκεί δραστηριότητα κατά το ν. 9901/2008 «Για τους εμπόρους και εμπορικές εταιρείες». Ειδικότερα δε, για αλλοδαπούς (εταιρείες ή και φυσικά πρόσωπα) θεσπίζεται δικαίωμα υποβολής αιτήσεως μόνο εφόσον έχουν ιδρύσει κάποιο υποκατάστημα ή γραφείο αντιπροσωπίας στην Αλβανία.

7.4.2 Ολοκλήρωση διαγωνισμού κατασκευής μονάδας παραγωγής ηλιακής ενέργειας Akerni στην Αλβανία.

Ολοκληρώθηκε το Νοέμβριο 2018 ο διαγωνισμός για την κατασκευή της πρώτης μονάδας ηλιακής ενέργειας μεγάλης κλίμακας στην Αλβανία, εγκατεστημένης ισχύος 100 MW, καθώς ολοκληρώθηκε η αξιολόγηση των έξι προσφορών που είχαν κατατεθεί. Όπως ανακοίνωσε το α/Υπουργείο Υποδομών και Ενέργειας, μειοδότη ανακηρύχθηκε Κοινοπραξία με βασικό μέτοχο την India Power Corporation Ltd και συμμετέχουσες εταιρείες τις Mining Resources FZE από τα ΗΑΕ και Midami Limited με έδρα Χονγκ Κονγκ. Το συνολικό ύψος της επένδυσης πρόκειται να ανέλθει στα 70 εκ. ευρώ.

Η σύμβαση που θα υπογραφεί μεταξύ της α/Κυβέρνησης και της Κοινοπραξίας, προβλέπει την αγορά ηλεκτρικής ενέργειας ισχύος 50 MW για περίοδο 15 ετών από τον κρατικό διανομέα ηλεκτρισμού OSHEE με εγγυημένη σταθερή τιμή 59.9 ευρώ ανά MWh, καθώς και τη δημιουργία ελεύθερης ανταγωνιστικής αγοράς ενέργειας στη χώρα, όπου ο επενδυτής θα μπορεί να διαπραγματευτεί με τους δυνητικούς αγοραστές την πώληση των υπόλοιπων ποσοτήτων ηλεκτρισμού.

Η επικεφαλής της Κοινοπραξίας India Power Corporation Ltd είναι μία από τις μεγαλύτερες εταιρείες παραγωγής και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας της Ινδίας, με μονάδες εγκατεστημένης ισχύος 1500 MW, ενώ η συγκεκριμένη επένδυση θα αποτελέσει την πρώτη σημαντική

επιχειρηματική δραστηριότητα ινδικής εταιρείας στην Αλβανία. Η μονάδα θα εγκατασταθεί στην περιοχή Ακέρνι της επαρχίας Vlore (Αυλώνας), περίπου 130 χλμ νότια των Τιράνων και αναμένεται να ολοκληρωθεί εντός 18 μηνών περίπου.

Ωστόσο η κατασκευή του έργου έως και τον Ιούνιο 2020 δεν είχε ακόμη ξεκινήσει.

7.4.3. Επιλογή γαλλικής Εταιρείας Voltalia για την κατασκευή φωτοβολταϊκού σταθμού Karavastas.

Στην γαλλική Εταιρεία Voltalia κατακυρώθηκε ο μειοδοτικός διαγωνισμός επιλογής αναδόχου του Α/Υπουργείου Υποδομών και Ενέργειας για το σχεδιασμό και την κατασκευή του φωτοβολταϊκού σταθμού Karavastas (περιοχή Divjake-Fier), συνολικής δυναμικότητας 140 MW.

Η τιμή προσφοράς της αναδόχου εταιρείας ανέρχεται σε 24,89 ευρώ ανά MW. Ο ανάδοχος θα έχει στην διάθεση του συνολικά 198 στρέμματα για την κατασκευή του σταθμού, εκ των οποίων τα 122 στρ. ανήκουν στον Δήμο Fier και τα 76 στον Δήμο Libofsha. Η συνολική εγκατεστημένη ισχύς του σταθμού θα είναι 140 MW, εκ των οποίων τα 70 MW θα πωληθούν στην ελεύθερη αγορά και τα υπόλοιπα 70 MW θα αγοραστούν από την OSHEE μέσω σύμβασης PPA σταθερής τιμής.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η τιμή των 24,89 ευρώ ανά MW που προσέφερε η ανάδοχος εταιρεία θεωρείται ιδιαίτερα χαμηλή, καθώς στο διαγωνισμό του Υπουργείου Υποδομών και Ενέργειας είχε τεθεί ως ανώτατη τιμή τα 55 ευρώ ανά MW.

Η ολοκλήρωση του διαγωνισμού ανακοινώθηκε σε συνέντευξη τύπου του α/ Πρωθυπουργού Edi Rama. Η διάρκεια Συμφωνίας Ανάπτυξης Έργου, σύμφωνα με τις προδιαγραφές που ετέθησαν στα έγγραφα διαδικασίας υποβολής προσφορών, είναι 30 έτη.

Σύμφωνα με εδώ δημοσιεύματα, ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την έκβαση του διαγωνισμού υπέρ της ανωτέρω Εταιρείας επέδειξε η Γαλλική Κυβέρνηση και μάλιστα μετά τον αντίστοιχο διαγωνισμό για την κατασκευή του φωτοβολταϊκού σταθμού Akëthia προ διετίας, στον οποίο η προσφορά της εν λόγω Εταιρείας είχε απορριφθεί έπειτα από καταγγελίες για διαφθορά.

Σημειώνεται ότι η ανάδοχος Εταιρεία έχει διεθνή παρουσία στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας., ενώ σύμφωνα με την ιστοσελίδα της Voltalia Ελλάδος Α.Ε, θυγατρικής της γαλλικής, η Εταιρεία λειτουργεί 31 φωτοβολταϊκά πάρκα στην Ελλάδα, συνολικής ισχύος 4,72 MW.

8. Υποδομές - Μεταφορές

Μεταφορές	
Διεθνές αεροδρόμιο	Μητέρα Τερέζα, στη θέση Rinas (25 χλμ. από τα Τίρανα) http://www.tirana-airport.com/
Αριθμός πτήσεων	2019: 28.270 πτήσεις 2018: 25.416 πτήσεις 2017: 24.324 πτήσεις
Επιβατική κίνηση αεροδρομίου	2019: 3.338.147 επιβάτες 2018: 2.947.172 επιβάτες 2017: 2.646.212 επιβάτες
Αερομεταφορές cargo	2019: 2.372 τόνοι 2018: 2.250 τόνοι
Σιδηρόδρομος	Αλβανικοί Σιδηρόδρομοι HSH

	http://www.hsh.com.al/ Δίκτυο σε λειτουργία: 334 χλμ. (2016)	
Επιβατική κίνηση σιδηροδρόμων	2019: 78.000 άτομα 2018: 75.881 άτομα 2017: 66.000 άτομα	
Μεταφερόμενο φορτίο μέσω σιδηροδρόμων	2019: 202 τόνοι 2018: 199 τόνοι 2017: 150 τόνοι	
Θαλάσσιες μεταφορές	Αρχή Λιμένος Δυρραχίου http://www.apdurre.com.al Αρχή Λιμένος Αυλώνας http://www.portivlore.com	Αρχή Λιμένος Αγ. Σαράντα Α.Ε. http://www.portisarande.al Αρχή Λιμένος Σεντζίν http://www.portofshenjijn.com
Μεταφερόμενο φορτίο από τα αλβανικά λιμάνια	2019: 4.455 τόνοι 2018: 3.890 τόνοι 2017: 4.022 τόνοι	
Επιβατική κίνηση σε λιμένες	2019: 1.600.000 άτομα 2018: 1.522.896 άτομα 2017: 1.507.116 άτομα,	

Πυλώνες του συστήματος μεταφορών της Αλβανίας είναι το λιμάνι του Δυρραχίου, καθώς και το αεροδρόμιο Ρίνας στα Τίρανα, το μόνο αεροδρόμιο που δύναται να εκτελεί διεθνείς πτήσεις στην Αλβανία.

Δυστυχώς, οι δύο αυτές υποδομές υποστηρίζονται από ανεπαρκές, προς το παρόν, οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο. Παρόλ' αυτά, τα τελευταία έτη, υλοποιούνται επενδύσεις για την βελτίωση του δικτύου, συχνά με την χρηματοδότηση διεθνών χρηματοδοτικών οργανισμών και άλλων δωρητών.

8.1 Αεροπορικές Μεταφορές

Σύμφωνα με ανακοίνωση της διαχειρίστριας εταιρείας του Διεθνούς Αεροδρομίου των Τιράνων (ΤΙΑ) κατά το 2019 καταγράφηκε αύξηση της επιβατικής κίνησης κατά 13% σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Συνολικά, εξυπηρετήθηκαν 3.338.147 επιβάτες, ενώ πραγματοποιήθηκαν 28.270 πτήσεις από και προς το Αεροδρόμιο των Τιράνων, ήτοι κατά 11% αυξημένες έναντι του προηγούμενου έτους. Ο συνολικός όγκος των εμπορευμάτων που διακινήθηκαν ανήλθε σε 2.372 τόνους, με αύξηση κατά 5% έναντι του 2018.

Σημειώνεται ότι στο Αεροδρόμιο των Τιράνων δραστηριοποιούνται 15 αεροπορικές εταιρείες, οι οποίες συνδέουν την χώρα με 50 διεθνείς προορισμούς. Οι εταιρείες που διακίνησαν τους περισσότερους επιβάτες εντός του 2018 ήταν οι εξής: Blue Panorama (21%), Ernest Airline (12%), Albawings (11%), Alitalia (9%) και Turkish Airlines (6%), ενώ η ελληνική Aegean Airlines που συνδέει την Αθήνα με τα Τίρανα διατήρησε το μερίδιο αγοράς της (3%).

Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι το σύνολο του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας διαχείρισης του Διεθνούς Αεροδρομίου των Τιράνων (ΤΙΑ) εξαγοράστηκε την 1^η Οκτωβρίου 2016 από την Keen Dynamic Limited, Κοινοπραξία της εταιρείας China Everbright Limited (μερίδιο 75%) με την εταιρεία Friedmann Pacific Asset Management Limited (μερίδιο 25%). Η συμφωνία παραχώρησης του Διεθνούς Αεροδρομίου Τιράνων με την α/ Κυβέρνηση υπεγράφη το 2005 και είχε διάρκεια 20 ετών (έως το 2025), ωστόσο στις 1.4.2016, παρατάθηκε η διάρκεια παραχώρησης κατά 2 έτη (έως τον Απρίλιο του 2027), σε αντάλλαγμα για τη λειτουργία του αεροδρομίου Kukës στη βορειοανατολική Αλβανία. Η υλοποίηση της Συμφωνίας θα επιτρέψει τη λειτουργία του

αεροδρομίου Kukes στη ΒΑ Αλβανία, μετά τη διενέργεια των απαραίτητων δοκιμών των εγκαταστάσεων και του εξοπλισμού, καθώς και την κατασκευή και λειτουργία και άλλων αεροδρομίων στη χώρα, ειδικότερα στη νότιο Αλβανία, εφ' όσον η σχετική μελέτη σκοπιμότητας που συνταχθεί την κρίνει πρόσφορη.

Ο επονομαζόμενος εθνικός αερομεταφορέας της Αλβανίας Air Albania συνεστήθη στις 16 Μαΐου 2018 και αποτελεί κοινοπραξία της Αλβανικής και Τουρκικής Κυβέρνησης, στην οποία η Turkish Airlines, ως ιδρυτικός εταίρος, κατέχει το 49,12% των μετοχών, ενώ το υπόλοιπο 50,88% μοιράζεται μεταξύ της Albcntrl, εταιρείας που ανήκει στο αλβανικό δημόσιο, και της MDN Investment, ιδιωτικής εταιρείας στην Αλβανία. Έχει έδρα το χωριό Ρήνας, 25 χιλιόμετρα βορειοδυτικά των Τιράνων, ενώ τα κεντρικά της γραφεία βρίσκονται στο Διεθνές Αεροδρόμιο των Τιράνων "Μητέρα Τερέζα". Ο στόλος της Air Albania αποτελείται από ένα αεροσκάφος Airbus A319-132, ενώ αναμένεται να προστεθεί ένα επιπλέον αεροσκάφος Airbus A320.

Η Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας της Αλβανίας εξέδωσε τον Απρίλιο 2019 το πιστοποιητικό λειτουργίας και τη τεχνική άδεια πραγματοποίησης πτήσεων στη νέα αεροπορική εταιρεία Air Albania. Έως τον Απρίλιο 2020 η Air Albania πραγματοποιούσε ή είχε προγραμματίσει τακτικές πτήσεις στην Τουρκία (Κωνσταντινούπολη) και στην Ιταλία (Ρώμη, Μπέργκαμο, Μιλάνο, Πίζα, Μπολόνια και Βερόνα).

Διενέργεια διεθνούς ανοικτού διαγωνισμού για την κατασκευή του αεροδρομίου Αυλώνας

Ο διαγωνισμός επιλογής αναδόχου για τον σχεδιασμό, κατασκευή, συντήρηση και παραχώρηση του Διεθνούς Αεροδρομίου Αυλώνας θα ενεργοποιηθεί εκ νέου εντός του 2020 σύμφωνα με την Υπουργό Υποδομών και Ενέργειας κα Balluku. Η Α/ Υπουργός τόνισε ότι ο διαγωνισμός ανεστάλη προσωρινά (κατόπιν δύο συνεχόμενων παρατάσεων της καταληκτικής ημερομηνίας υποβολής προσφορών) εξαιτίας των δυσμενών συνθηκών που προέκυψαν από την πανδημία covid 19, ιδίως στον κλάδο των αερομεταφορών, ωστόσο οι ενδιαφερόμενες εταιρείες αναμένεται να καταθέσουν τις προτάσεις τους.

Ο διαγωνισμός για την κατασκευή του Διεθνούς Αεροδρομίου Αυλώνας προκηρύχθηκε από το α/Υπουργείο Υποδομών και Ενέργειας τον Δεκέμβριο 2019, με εκτιμώμενο προϋπολογισμό 86.638.359 εκ. ευρώ και διάρκεια παραχώρησης 35 έτη.

Η κατασκευή του αεροδρομίου Αυλώνας είχε ανακοινωθεί τον Ιούνιο 2018 από τον αλβανό πρωθυπουργό Ράμα μετά από «επίσημη πρόσκληση» που έλαβε από κοινοπραξία των εταιρειών τουρκικών συμφερόντων Cengiz Construction, Kalyon Construction και Kolin Construction, πριν ακόμη συνταχθεί η σχετική μελέτη βιωσιμότητας. Η αλβανική κυβέρνηση προέβη εν συνεχεία στην ψήφιση ειδικού νόμου (Ειδική Διαπραγματευτική Διαδικασία), ο οποίος προέβλεπε απευθείας διαπραγματεύσεις με την τουρκική κοινοπραξία, παρακάμπτοντας την πραγματοποίηση δημόσιου διαγωνισμού.

Το συνολικό ύψος της επένδυσης για την κατασκευή του αεροδρομίου Αυλώνας είχε εκτιμηθεί στα 100 εκ. ευρώ και η διάρκεια της παραχώρησης θα κυμαινόταν ανάμεσα σε 30 και 35 έτη. Ωστόσο, τον παρελθόντα Απρίλιο η τουρκική κοινοπραξία με την οποία η αλβανική κυβέρνηση διεξήγαγε σχετικές διαπραγματεύσεις απέσυρε το ενδιαφέρον της και το Υπουργείο Υποδομών και Ενέργειας ανακοίνωσε τη διενέργεια διεθνούς ανοικτού διαγωνισμού εντός του έτους.

8.2 Σιδηροδρομικό δίκτυο

Εντός του 2020 αναμένεται να ξεκινήσουν τα έργα αναβάθμισης και εκσυγχρονισμού της σιδηροδρομικής γραμμής Τίρανα-Δυρράχιο και κατασκευής της σιδηροδρομικής γραμμής Τίρανα-

Αεροδρόμιο Μητέρα Τερέζα, η οικονομοτεχνική μελέτη των οποίων είχε αναληφθεί από την κοινοπραξία ελληνικών επιχειρήσεων JV RAILCON (ΔΡΟΜΟΣ ΑΕ, ΔΟΜΗ Α.Ε., ΕΔΑΦΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΑΤΕ και ENVECO ΑΕ).

Ήδη, το Εθνικό Συμβούλιο της Αλβανίας ενέκρινε την άδεια κατασκευής του έργου, το συνολικό κόστος του οποίου αναμένεται να ανέλθει στα 90,3 εκ. ευρώ, εκ των οποίων τα 35,4 εκ ευρώ αποτελούν χρηματοδότηση της ΕΕ μέσω του προγράμματος Western Balkans Investment Framework (WBIF), ενώ τα 36,9 εκ. ευρώ δάνειο από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης.

Οι εργασίες αναβάθμισης της υφισταμένης μονής σιδηροδρομικής γραμμής, μήκους 34,2 χλμ. η οποία συνδέει τα Τίρανα με το λιμάνι του Δυρραχίου και η κατασκευή νέας για τη σύνδεση με το αεροδρόμιο "Nënë Tereza", μήκους 5 χλμ, αναμένεται να διαρκέσουν 30 μήνες. Το έργο αποτελεί μέρος της Διαδρομής 2 του κεντρικού δικτύου των Δυτικών Βαλκανίων και θεωρείται προέκταση του Διευρωπαϊκού Δικτύου Μεταφορών. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης ενέκρινε τον Δεκέμβριο 2017 δανειοδότηση συνολικού ύψους 190,5 εκ. ευρώ για σιδηροδρομικά έργα στην περιοχή, ενώ η χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση θα περιλαμβάνει επιπρόσθετα 120 εκ. ευρώ.

Παράλληλα, ξεκίνησε η εκπόνηση μελέτης σκοπιμότητας για την σιδηροδρομική Rrogozhinë-Elbasan-Librazhd-Pogradec και Lin., ενώ σχεδιάζεται η κατασκευή σιδηροδρομικής γραμμής Vore-Hani i Hotit.

Επίσης, η Α/Κυβέρνηση μελετά σε συνεργασία με τις ελληνικές αρχές την κατασκευή σιδηροδρομικής γραμμής που θα συνδέει τις δυο χώρες. Το έργο βρίσκεται στο στάδιο της μελέτης βιωσιμότητας και έχει κατατεθεί σχετική πρόταση στο πλαίσιο του προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας INTERREG IPA II «Ελλάδα – Αλβανία 2014-2020», η οποία αναμένεται να εγκριθεί τον Απρίλιο τ.ε. Η εν λόγω πρωτοβουλία συζητείται μεταξύ των Υπουργείων Μεταφορών των δύο χωρών και το συνολικό ποσό του έργου περίπου € 1 εκατ.

8.3 Θαλάσσιες μεταφορές

Σύμφωνα με στοιχεία της Αλβανικής Στατιστικής Υπηρεσίας για το 2019, μέσω του τομέα των θαλάσσιων μεταφορών εξυπηρετήθηκε το 51,9% της συνολικής αξίας του αλβανικού εξωτερικού εμπορίου. Συγκεκριμένα, από τους λιμένες της χώρας διακινήθηκε το 59,2% των συνολικών αλβανικών εξαγωγών και το 48,5% των αλβανικών εισαγωγών. Η Ιταλία αποτελεί τον κυριότερο εμπορικό εταίρο της Αλβανίας, και το μεγαλύτερο ποσοστό των διά θαλάσσης εμπορικών ροών αφορά τις εισαγωγές και εξαγωγές μεταξύ των δύο χωρών.

Τα στατιστικά στοιχεία που αφορούν τη διακίνηση εμπορευμάτων και επιβατών από τα αλβανικά λιμάνια για το έτος 2019 έχουν ως εξής: Οι επιβάτες που ταξίδεψαν από και προς την Αλβανία μέσω των λιμένων της χώρας το 2019 ανήλθαν σε 1.574.095, έναντι 1.522.896 το προηγούμενο έτος, σημειώνοντας αύξηση κατά 3,4%. Παράλληλα, ο συνολικός όγκος των εμπορευμάτων που διακινήθηκαν από τους αλβανικούς λιμένες το 2019 ανήλθε σε 4,5 εκ. τόνους, αυξημένος κατά 14,5% έναντι της προηγούμενης χρονιάς (3,89 εκ. τόνοι).

Το μεταφορικό έργο που διακινήθηκε μέσω των τριών κυριότερων αλβανικών λιμανιών κατά τα τελευταία πέντε έτη έχει ως εξής:

ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΟ ΕΡΓΟ ΛΙΜΕΝΩΝ ΑΛΒΑΝΙΑΣ 2016-2019

	2017		2018		2019	
	Φορτία (εκ. τόνοι)	Επιβάτες	Φορτία (εκ. τόνοι)	Επιβάτες	Φορτία (εκ.τόνοι)	Επιβάτες
Δυρράχιο	3.683.773	879.905	3.750.000	910.000	3.850.000	930.000
Αυλώνα	74.804	184.914	34.768	184.345	14.021 (έως 7/19)	152.744 (έως 10/19)
Αγ. Σαράντα	13.620	442.119	39.300	482.216	40.000	490.000

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία του Οργανισμού Λιμένα Δυρραχίου, κατά τους πρώτους δέκα μήνες του 2019 σημειώθηκε αύξηση κατά 3,9% στην επιβατική και εμπορευματική κίνηση από και προς το λιμάνι του Δυρραχίου σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2018.

Συγκεκριμένα, μετακινήθηκαν συνολικά 778.554 επιβάτες και 161.606 επιβατικά οχήματα από και προς τον λιμένα, ενώ κατά τη θερινή περίοδο του έτους καταγράφηκαν 17 αφίξεις κρουαζιερόπλοιων, τα οποία μετέφεραν 7.500 επιβάτες κρουαζιέρας, κυρίως από ΗΠΑ, Ιαπωνία, Γαλλία και Τουρκία.

Παράλληλα, στις ακτοπλοϊκές γραμμές Δυρράχιο-Μπάρι και Δυρράχιο-Ανκόνα-Τεργέστη πραγματοποιήθηκαν 885 τακτικά δρομολόγια με επιστροφή (34 περισσότερα έναντι της περσινής περιόδου), ενώ μετακινήθηκαν συνολικά 66.000 φορτηγά οχήματα, κατά 4% αυξημένα σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2018. Η εμπορευματική κίνηση με τακτικά δρομολόγια από το λιμάνι του Δυρραχίου ανήλθε σε 740 χιλ. τόνους εμπορευμάτων, εκ των οποίων 470 χιλ. τόνοι αφορούσαν σε εισαγωγές εμπορευμάτων (αύξηση κατά 5%), ενώ 270 χιλ. τόνοι σε εξαγωγές (αύξηση κατά 4%).

Εξάλλου, η εμπορευματική κίνηση με εμπορικά πλοία σημείωσε αύξηση κατά 3%, καθώς καταγράφηκαν 470 κατάπλοι εμπορικών πλοίων, με συνολικό όγκο φορτωθέντων και εκφορτωθέντων εμπορευμάτων 2,5 εκ. τόνους.

Οι γραμμές εξωτερικού που εκτελούνται από και προς τον Λιμένα Δυρραχίου είναι οι εξής:

- Δυρράχιο – Ανκόνα (διάρκεια 16 ώρες)
- Δυρράχιο – Μπάρι (διάρκεια 9 ώρες)
- Δυρράχιο – Τεργέστη (διάρκεια 14 ώρες)

Στο λιμένα Δυρραχίου δραστηριοποιείται η ελληνικών συμφερόντων ναυτιλιακή Ventouris Ferries.

8.3.1. Πρόγραμμα UNDP για την ανάπτυξη του ναυτιλιακού τομέα στην Αλβανία.

Όσον αφορά στις προοπτικές ανάπτυξης του ναυτιλιακού τομέα στην Αλβανίας αξίζει να σημειωθεί σχετικό Πρόγραμμα του UNDP με τη χρηματοδότηση της Κυβέρνησης της Νορβηγίας και σε συνεργασία με το α/Υπουργείο Υποδομών και Ενέργειας. Το εν λόγω Πρόγραμμα, ο προϋπολογισμός του οποίου ανέρχεται σε 7 εκατ. USD για τα επόμενα τρία έτη, έχει ως στόχο την ανάπτυξη του ναυτιλιακού τομέα, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την εναρμόνιση της αλβανικής

νομοθεσίας για τις θαλάσσιες μεταφορές σύμφωνα με τα διεθνή και ευρωπαϊκά πρότυπα με έμφαση σε τρεις πυλώνες δράσεων:

-τη διαμόρφωση του νομοθετικού πλαισίου για τη ναυτιλία σύμφωνα με τις διεθνείς και ευρωπαϊκές προδιαγραφές

-την κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού σύμφωνα με τις ανωτέρω προδιαγραφές, μέσω της ανταλλαγής εκπαιδευτικών προγραμμάτων

-τη δημιουργία ομάδων εργασίας (clusters) μεταξύ των εμπλεκόμενων στο εν λόγω Πρόγραμμα Οργανισμών (UNDP, Κυβέρνηση της Νορβηγίας, Νορβηγικό Πανεπιστήμιο για την Επιστήμη και Τεχνολογία, Νορβηγική Χαρτογραφική Υπηρεσία) και των επιμέρους αλβανικών αρχών (Υπουργείο Υποδομών και Ενέργειας, Υπουργείο Τουρισμού και Περιβάλλοντος, Λιμένες Δυρραχίου και Αυλώνας, Λιμεναρχεία, Πανεπιστήμια Τιράνων, Δυρραχίου και Αυλώνας, το Δι-υπηρεσιακό Ναυτιλιακό Κέντρο), καθώς και με τη σύμπραξη του ιδιωτικού τομέα.

Το Γραφείο μας, στο πλαίσιο του εν λόγω Προγράμματος, έχει καταγράψει το έντονο ενδιαφέρον τόσο του UNDP και Νορβηγικής Κυβέρνησης, όσο και των εμπλεκόμενων αλβανικών φορέων για συνεργασία με ελληνικούς δημοσίου και ιδιωτικούς φορείς, καθώς και επιχειρήσεις του ναυτιλιακού κλάδου, ιδιαίτερα σε θέματα εκπαίδευσης και κατάρτισης στελεχών εμπορικού ναυτικού, καθώς και σε θέματα ασφάλειας θαλασσίων μεταφορών (maritime transport safety).

Εν προκειμένω, σημειώνεται η πολύ επιτυχημένη δραστηριοποίηση, κατά τα τελευταία δύο έτη, της ελληνικής Εταιρείας Management Force, με σκοπό την παροχή τεχνογνωσίας σε θέματα ασφάλειας αγωγών φυσικού αερίου (gas pipeline safety), καθώς και της ναυτιλιακής Εταιρείας VENTOURIS FERRIES, η οποία πραγματοποιεί τη γραμμή Δυρράχιο- Μπάρι και ήδη έχει εκδηλώσει ενδιαφέρον να παράσχει υπηρεσίες κατάρτισης/εκπαίδευσης για στελέχη εμπορικού ναυτικού στην Αλβανία.

8.4 Οδικό δίκτυο

Ολοκλήρωση οδικού άξονα Τίρανα- Ελμπασάν

Ο οδικός άξονας που συνδέει τα Τίρανα με την πόλη Ελμπασάν και κατασκευάστηκε από την ελληνική τεχνική εταιρεία ΑΚΤΩΡ ολοκληρώθηκε εντός του 2019. Η κατασκευή του νέου αυτοκινητόδρομου που μείωσε την απόσταση ανάμεσα στις δύο πόλεις από 48 σε 27 χιλιόμετρα ξεκίνησε τον Απρίλιο 2011, με προϋπολογισμό 290 εκ. δολ. και τριετές χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης, ενώ το συνολικό κόστος έχει εκτοξευθεί στα 450 εκ. δολ., εξαιτίας τεχνικών προβλημάτων και κατολισθήσεων.

Ο νέος αυτοκινητόδρομος αποτελεί την πρώτη φάση του νότιου οδικού άξονα που θα συνδέει τις πόλεις Τίρανα-Ελμπασάν-Μπεράτ-Τεπελένι. Βασικό τμήμα της χρηματοδότησης του ύψους 258 εκ. δολ. προήλθε από την Ισλαμική Τράπεζα Ανάπτυξης (IBD), ενώ η αλβανική κυβέρνηση για την ολοκλήρωση του σύναψε δανειακές συμβάσεις με το Saudi Fund for Development καθώς και το Ταμείο Διεθνούς Ανάπτυξης του OPEC, για την πραγματοποίηση έργων αποτροπής κατολισθήσεων που δεν είχαν προβλεφθεί στο αρχικό σχέδιο, κατά μήκος του οδικού άξονα.

Έναρξη εργασιών κατασκευής του αυτοκινητοδρόμου Κάρντικ-Ντελβίνε

Η Υπηρεσία Αυτοκινητοδρόμων της Αλβανίας, Albanian Road Authority (ARA) ανακοίνωσε τον Οκτώβριο 2018 την έναρξη των εργασιών κατασκευής των τμημάτων 4,5 και 6 του

αυτοκινητοδρόμου Κάρντικ-Ντελβίνε, στο νότιο τμήμα της χώρας, έργο που περιλαμβάνει την κατασκευή σήραγγας μήκους 1 χλμ. και το κομμάτι που συνδέει την πόλη Ντελβίνε με το χωριό Σιζάν.

Ο διαγωνισμός για την εκτέλεση του έργου, που πραγματοποιείται με τη μέθοδο ΣΔΙΤ, ολοκληρώθηκε με την ανάδειξη των αναδόχων εταιρειών ALB - STAR, Cobial & Gjoaka και Agbes Konstruksion & Arberia. Η συνολική δαπάνη του έργου θα ανέλθει σε 51 εκ. ευρώ και αναμένεται να ολοκληρωθεί το 2022.

Ο οδικός άξονας Κάρντικ-Ντελβίνε θα έχει μήκος 33 χλμ και θα περνάει από τις περιοχές Αργορόκαστρο, Ντελβίνε και Άγιοι Σαράντα. Οι εργασίες για την κατασκευή του ξεκίνησαν το 2009, ωστόσο ολοκληρώθηκαν μόνο 16 χλμ δρόμου, ενώ η σήραγγα που είχε κατασκευαστεί δεν πληροί τις νέες προδιαγραφές του έργου.

Με την ολοκλήρωση του αυτοκινητοδρόμου Κάρντικ-Ντελβίνε θα μειωθεί αισθητά ο χρόνος που απαιτείται για τη διαδρομή μεταξύ Τιράνων και Αγίων Σαράντα, γεγονός που αναμένεται να δώσει ώθηση στον τουρισμό της περιοχής και ευρύτερα στην τοπική οικονομία.

Κατασκευή του οδικού άξονα Milot-Balldren / Κριτική Διεθνών Οργανισμών για τη σκοπιμότητα υλοποίησης έργων με σύμπραξη δημόσιου - ιδιωτικού τομέα στην Αλβανία.

Το Υπουργείο Υποδομών και Ενέργειας της Αλβανίας ανακοίνωσε εντός του 2018 ότι η αλβανική εταιρεία ANK αναδείχθηκε ανάδοχος διαγωνισμού του έργου κατασκευής του οδικού άξονα Milot-Balldren, στο βόρειο τμήμα της χώρας, το οποίο θα υλοποιηθεί με τη μορφή ΣΔΙΤ. Η σύμβαση παραχώρησης μεταξύ αλβανικού δημοσίου και εταιρείας προβλέπει την κατασκευή και συντήρηση του νέου αυτοκινητοδρόμου για περίοδο 13 ετών και το συνολικό κόστος του έργου εκτιμάται ότι θα ανέλθει σε 161,5 εκ. ευρώ. Η ANK ήταν η μόνη εταιρεία που κατέθεσε προσφορά για τον διαγωνισμό και επιδοτήθηκε με «μπόνους» 8,5%, σε συνέχεια «αυτόκλητης πρότασης» (unsolicited proposal) που κατέθεσε για την υλοποίηση του έργου τον Ιούλιο 2018. Η πρώτη δόση της πληρωμής για την κατασκευή του έργου θα καταβληθεί στην ανάδοχο εταιρεία αφού ολοκληρωθεί το 25% των εργασιών.

Ο νέος αυτοκινητόδρομος αποτελεί τμήμα της οδικής αρτηρίας Αδριατικής-Ιονίου, θα έχει μήκος 18 χλμ, 4 λωρίδες κυκλοφορίας και 2 λωρίδες έκτακτης ανάγκης, μία σήραγγα 850 μέτρων, ενώ οι παράπλευροι δρόμοι θα έχουν μήκος 9,5 χλμ. Το έργο είναι μέρος του κυβερνητικού προγράμματος «1 δισεκατομμύριο ευρώ για υποδομές», και με την ολοκλήρωση του θα βελτιωθεί η οδική σύνδεση με το Μαυροβούνιο.

Ολοκλήρωση διαγωνισμού ανακατασκευής τμήματος του περιφερειακού αυτοκινητόδρομου των Τιράνων

Ολοκληρώθηκε το Νοέμβριο 2018 ο διαγωνισμός για την ανακατασκευή τμήματος του περιφερειακού αυτοκινητόδρομου της πόλης των Τιράνων, από το «Κτίριο με τα Βέλη» έως τον «Κόμβο Αετού», προϋπολογισμού περίπου 40 εκ. ευρώ. Η δημοτική αρχή των Τιράνων «έσπασε» το έργο σε 3 μέρη, στην δημοπράτηση των οποίων συμμετείχαν συνολικά 4 κοινοπραξίες. Η κατασκευαστική εταιρεία Vëllezërit Hysa αποχώρησε τη τελευταία στιγμή από το διαγωνισμό και, ως αποτέλεσμα, ανάδοχα σχήματα ανακηρύχθηκαν, στο πρώτο τμήμα του έργου εκτιμώμενου προϋπολογισμού 18 εκ. ευρώ η κοινοπραξία των εταιρειών Biba X και DH Albania, στο δεύτερο τμήμα προϋπολογισμού 12,6 εκ. ευρώ η εταιρεία Salillari και στο τρίτο τμήμα προϋπολογισμού 9,4 εκ. ευρώ η κοινοπραξία Viktoria Invest International and Viktoria Invest shpk.

Δημοσιεύματα στον εδώ τύπο, αναφερόμενα στους εν λόγω διαγωνισμούς δημοπράτησης, θέτουν ερωτήματα για τις εταιρείες Biba X και DH Albania που αποτελούν την ανάδοχο κοινοπραξία του α΄ τμήματος του έργου, επισημαίνοντας ότι πρόκειται για εταιρείες με μηδενική εμπειρία, η συμμετοχή των οποίων στο διαγωνισμό ήταν αμφιβόλου νομιμότητας.

Το συνολικό κόστος για την ανακατασκευή του εξωτερικού περιφερειακού αυτοκινητόδρομου της πόλης των Τιράνων, συνολικού μήκους 18 χλμ, εκτιμάται ότι θα ανέλθει σε 210 εκ. ευρώ και τα έργα θα ολοκληρωθούν σε διάστημα 2 ετών.

9. Ο τομέας τηλεπικοινωνιών

9.1. Στοιχεία αγοράς σταθερής τηλεφωνίας 2018

Σύμφωνα με μελέτη της Αλβανικής Αρχής Ταχυδρομείων και Τηλεπικοινωνιών (AKEP), υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας στην Αλβανία παρέχουν 150 επιχειρήσεις περίπου, οι οποίες διαθέτουν δίκτυα/υποδομές, συμπεριλαμβανομένων των δικτύων πρόσβασης ή άμεσης πρόσβασης στους τελικούς χρήστες.

Ο αριθμός των συνδρομητών σταθερής τηλεφωνίας στα τέλη του 2018 ανήλθε σε 247.000, καταγράφοντας αύξηση 1,23% σε σύγκριση με το 2017 (244.000). Το ποσοστό διείσδυσης στη σταθερή τηλεφωνία (αριθμός συνδρομητών ανά 100 κατοίκους) στα τέλη του 2018 ανήλθε στο 8,6% (2017: 8,6%), ποσοστό πολύ χαμηλότερο από τις χώρες (περίπου 40%), περίπου δύο φορές χαμηλότερο από τον παγκόσμιο μέσο όρο (15,2%), χαμηλότερο ακόμη και από τον μέσο όρο των αναπτυσσόμενων χωρών (10%).

Το 2018 ο αριθμός συνδρομητών ευρυζωνικών υπηρεσιών (broadband) μέσω σταθερού δικτύου ανήλθε σε 360.000 (2017:249.000), καταγράφοντας αύξηση 44,58% σε σχέση με το 2017. Το ποσοστό διείσδυσης στον πληθυσμό και σε επίπεδο οικογένειας ανέρχεται σε 12,6% και 50% αντίστοιχα. Το μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς κατέχει η Albtelecom με 36% (2017: 40,9%).

Ο αριθμός των συνδρομητών σταθερού δικτύου που έχουν πρόσβαση σε ολοκληρωμένες διπλές ή τριπλές υπηρεσίες (συνδυασμός τηλεφωνίας / Internet / τηλεόρασης) στο τέλος του 2018 ανήλθε σε περίπου 225.000, περίπου 11% περισσότερο από ό, τι το 2017. Το 2018, οι συνδρομητές με ολοκληρωμένα πακέτα κάλυψαν το 62% των συνδρομητών με ευρυζωνική πρόσβαση σε σταθερά δίκτυα, ενώ το 30% ήταν σε τριπλά πακέτα (τηλεφωνία, Internet και τηλεόραση).

9.2. Στοιχεία αγοράς κινητής τηλεφωνίας 2018

Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση της Αλβανικής Αρχής Ταχυδρομείων και Τηλεπικοινωνιών για το 2018, οι ενεργοί συνδρομητές κινητής τηλεφωνίας ανήλθαν σε 2.714.878 (2017: 3.460.171), σημειώνοντας μείωση 25,12% σε σχέση με το 2017. Οι κάρτες SIM ανήλθαν σε περίπου 4.143.603 (2017:5.392.964), καταγράφοντας μείωση 25,45 % σε σχέση με το 2017.

Τα μερίδια αγοράς, το 2018, βάσει του αριθμού των ενεργών χρηστών, διαμορφώνονται ως εξής: Vodafone (47%), Telekom (πρώην AMC) (34%), Albtelecom (πρώην Eagle) Mobile (19%). Το 2017 ήταν αντίστοιχα: Vodafone (48%), Telekom (πρώην AMC) (34%), Albtelecom (πρώην Eagle) Mobile (13%) και Plus Communication (6%).

Τα έσοδα των τεσσάρων κορυφαίων παρόχων υπηρεσιών και δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών, της Vodafone Albania, της Telekom Albania και της Albtelecom αντιπροσωπεύουν

το 91-92% των συνολικών εσόδων του τομέα κατά την περίοδο 2010-2018. Τα συνολικά έσοδα από υπηρεσίες σε δίκτυα κινητής τηλεφωνίας κατέγραψαν μείωση κατά 10% το 2018.

Τα συνολικά έσοδα των παρόχων κινητής τηλεφωνίας το 2018 ανήλθαν σε 26,8 δισ. ΑΛΛ, καταγράφοντας μείωση κατά 10% σε σχέση για το 2017. Η Vodafone σημείωσε αύξηση κατά 10%, ενώ η Telekom και η Albtelecom κατέγραψαν αύξηση 5% και 9% αντίστοιχα, απορροφώντας έτσι την επίδραση της απόσυρσης της Plus Communication από την αγορά.

Βάσει των στοιχείων της Αλβανικής Αρχής Ταχυδρομείων και Τηλεπικοινωνιών για το 2018, μόνο η Vodafone Albania κατέγραψε καθαρά κέρδη ύψους περίπου 700 εκατ. ΑΛΛ, έναντι 1 δισ. ΑΛΛ ζημιών που είχε το 2017, ενώ οι άλλοι δύο πάροχοι σημείωσαν αρνητικά αποτελέσματα με τις απώλειες της Telekom Albania να είναι περίπου 3,940 δισ. ΑΛΛ, από 5,401 δισ. ΑΛΛ το 2017, ενώ η Albtelecom μείωσε τις ζημιές της σε περίπου 330 εκατ. ΑΛΛ το 2018, από περίπου 1,139 δισ. ΑΛΛ που είχε το 2017.

Το 2018 οι επενδύσεις σε υποδομές δικτύων κινητής τηλεφωνίας αυξήθηκαν κατά περίπου 50%, φθάνοντας σε αξία τα 4 δισ. ΑΛΛ. Η αύξηση αφορά τις επενδύσεις της Telekom Albania (περίπου 800 εκατ ΑΛΛ) και της Vodafone (περίπου 320 εκατ. ΑΛΛ), ενώ η Albtelecom είχε επενδύσεις στο ίδιο επίπεδο με το 2017, περίπου 80 εκατ. ΑΛΛ.

Οι συνολικές τηλεφωνικές κλήσεις μέσω κινητών, το 2018, σημείωσαν μείωση της τάξης του 8%, ενώ ο αριθμός των γραπτών μηνυμάτων κατέγραψε μείωση 13%, ως αποτέλεσμα της υποκατάστασής τους από εφαρμογές που χρησιμοποιούν το διαδίκτυο. Κατά μέσο όρο, ένας ενεργός χρήστης πραγματοποίησε 158 λεπτά εξερχόμενων κλήσεων/μήνα (2017: 160 λεπτά/μήνα) και απέστειλε 31 SMS/μήνα.

Η μέση χρήση του Διαδικτύου μέσω κινητής τηλεφωνίας αυξήθηκε κατά 26%. Παράλληλα, το 2018, ένας χρήστης κινητού (χρησιμοποιώντας το Διαδίκτυο τουλάχιστον μία φορά το χρόνο) έχει μέσο όρο 2.6 GB μηνιαίως στο Διαδίκτυο σε σύγκριση με 2,06 GB το 2017, με αύξηση κατά 26,21%.

10. Τουριστικός τομέας

Τουρισμός	
Δυναμικότητα διαμονής	2019: 18.000 δωμάτια 40.000 κλίνες 2018: 17.000 δωμάτια 38.000 κλίνες
Συνολικές αφίξεις αλλοδαπών επισκεπτών	2019: 6.406.038 2018: 5.926.803 2017: 5.117.700
Αφίξεις αλλοδαπών βάσει μέσου μεταφοράς	2019: 783.863 μέσω αέρος 468.364 μέσω θαλάσσης 5.153.811 μέσω εδάφους 2018: 691.550 μέσω αέρος 439.331 μέσω θαλάσσης 4.795.922 μέσω εδάφους
Κυριότερες χώρες προέλευσης αλλοδαπών επισκεπτών	2019: Κόσοβο 2.246.540 Β.Μακεδονία 753.533 Ελλάδα 596.884 Ιταλία 467.745 Μαυροβούνιο 366.817

Σύμφωνα με στοιχεία της α/Στατιστικής Αρχής, η διεθνής τουριστική κίνηση στην Αλβανία, κατά το 2019, σημείωσε αύξηση της τάξεως του 8,1%, σε σχέση με το 2018. Συγκεκριμένα, ο αριθμός των τουριστών από το εξωτερικό ανήλθε σε 6.406.038, έναντι 5.926.803 κατά το 2018.

Ωστόσο θα πρέπει να διευκρινισθεί ότι 50% των ανωτέρω διεθνών αφίξεων αφορά αλβανούς πολίτες που έχουν μεταναστεύσει σε ευρωπαϊκές χώρες, όπως στη Ελλάδα και Ιταλία και έχουν αποκτήσει την υπηκοότητα των χωρών διαμονής τους, καθώς και αλβανόφωνους κατοίκους του Κοσόβου και της Βόρειας Μακεδονίας.

Σημειώνεται ότι ο βασικός όγκος των ξένων επισκεπτών στην Αλβανία μετακινήθηκε οδικώς, καθώς, σύμφωνα με τα στοιχεία, οι αφίξεις στους χερσαίους μεθοριακούς σταθμούς της χώρας το 2019 ανήλθαν σε 5.153.811, έναντι 4.795.922 κατά το 2018. Επίσης, κατεγράφησαν 783.863 διεθνείς αεροπορικές αφίξεις, έναντι 691.550 κατά το 2018, σημειώνοντας άνοδο κατά 13,3%, ενώ οι αφίξεις στους διεθνείς λιμένες της χώρας αυξήθηκαν κατά 6,6%, προσεγγίζοντας τις 468.364 από 439.331.

Αντίστοιχα άνοδος κατά 7% κατεγράφη στα τουριστικά έσοδα της χώρας το 2019 σε σύγκριση με τα αντίστοιχα έσοδα του 2018, που έφθασαν περίπου τα 2 δις. ευρώ συνεισφέροντας καταυτόν τον τρόπο σημαντικά στην αύξηση του ΑΕΠ της χώρας, που αναμένεται στο 2,2% περίπου. Το 2019, η τουριστική βιομηχανία υποστήριξε άμεσα περίπου 90.000 θέσεις εργασίας (8% της συνολικής απασχόλησης).

Ο τομέας του τουρισμού στην Αλβανία, άρχισε να αναπτύσσεται σταδιακά κατά τη διάρκεια της περιόδου 2009-2010, με την πραγματοποίηση επενδύσεων σε υποδομές καταλυμάτων, εστίασης, οδικών αξόνων, καθώς και μετά την ολοκλήρωση του έργου του εκσυγχρονισμού και επέκτασης του αεροδρομίου των Τιράνων, από την γερμανική εταιρεία Hochtief. Παρά ταύτα η έλλειψη επαρκών υποδομών, ακόμη και σήμερα, λειτουργεί περιοριστικά για την ανάπτυξη του τομέα, συγκρατώντας τον σε επίπεδα χαμηλότερα των δυνατοτήτων του.

Ενδεικτικό της έλλειψης των επαρκών υποδομών αποτελεί το γεγονός ότι μόλις το 2016 εγκαινιάστηκε η λειτουργία του πρώτου ξενοδοχείου 5 αστέρων στην Αλβανία, το οποίο βρίσκεται στην κεντρική πλατεία των Τιράνων, με δυναμικότητα 190 κλίνες. Πρόκειται για επένδυση αλβανικών και ομογενειακών συμφερόντων. Σύμφωνα με έρευνα της INSTAT του 2014, η συντριπτική πλειοψηφία των ξενοδοχείων, ήτοι 81,5% ή 720 ξενοδοχεία, δεν κατηγοριοποιούνται με αστέρια. Μόνο 47 ξενοδοχεία ή 5,3% είναι δύο αστέρων και 117 ή 13,2% είναι τριών και άνω αστέρων.

Ο τουρισμός, λόγω της ισχυρής αναπτυξιακής συμβολής του στην οικονομία και την απασχόληση, αποτελεί στρατηγικό τομέα της οικονομίας για την αλβανική Κυβέρνηση, η οποία ευελπιστεί να μετατρέψει την Αλβανία σε έναν από τους πιο ελκυστικούς προορισμούς της Μεσογείου, τα επόμενα έτη. Στο πλαίσιο αυτό, η αλβανική Κυβέρνηση έχει προβεί σε θέσπιση μέτρων, όπως αυτά που ακολουθούν παρακάτω:

Με τον Νόμο για τον τουρισμό (Ν.93/2015), ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 5.10.2015, επιδιώκεται να δημιουργηθεί ένα ολοκληρωμένο, σύγχρονο πλαίσιο λειτουργίας του τομέα, με την ενσωμάτωση συστάσεων από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού UNWTO, την Παγκόσμια Τράπεζα, τις τουριστικές επιχειρήσεις και εμπειρογνώμονες του τομέα. Ο νόμος περιλαμβάνει προβλέψεις για την υλοποίηση επενδύσεων στον τομέα, για τα πρότυπα που θα εφαρμοσθούν

στα καταλύματα, στους τουριστικούς πράκτορες και στους ξεναγούς, καθώς και για τη σχετική κατηγοριοποίηση και πιστοποίηση, ενώ είναι μερικώς εναρμονισμένος με τον Κανονισμό 692/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου για τα στατιστικά του τουρισμού και την Ευρωπαϊκή Οδηγία 90/314/EEC του 1990 για τα πακέτα ταξιδιών, διακοπών και οργανωμένων εκδρομών.

Κατ' εφαρμογή του Ν. 93/2015, «Περί τουρισμού» και της απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου της Αλβανίας Νο. 827/23.11.2016, προβλέπεται η ρύθμιση του τομέα, καθώς όλοι οι φορείς που δραστηριοποιούνται στον τομέα «Γραφεία Ταξιδιών και Τουρισμού» (travel agencies) και «Ταξιδιωτικοί πράκτορες» (tour operators) υποχρεούνται, πλέον, να αποκτήσουν τη σχετική άδεια για την δραστηριότητά τους από το Εθνικό Κέντρο Επιχειρήσεων (QKB). Οι σχετικοί κωδικοί των αδειών είναι XIII.1.A και XIII.1.B αντίστοιχα.

Επίσης, από τις 20.01.2017, ξεκίνησε η διαδικασία κατηγοριοποίησης των καταλυμάτων, μέσω ειδικής πλατφόρμας στη διαδικτυακή πύλη e-albania, όπου οι ιδιοκτήτες θα δηλώνουν τη δυναμικότητα και τις προδιαγραφές των καταλυμάτων τους και στη συνέχεια, ειδική επιτροπή θα ελέγχει την εν λόγω δήλωση, προκειμένου εκδοθεί το σχετικό πιστοποιητικό. Στο τέλος Φεβρουαρίου 2017 ολοκληρώθηκε η πιστοποίηση των 70 πρώτων ξεναγών, προκειμένου να μπορούν να ξεκινήσουν να εργάζονται τη νέα τουριστική περίοδο.

Παράλληλα, με την επίτευξη συμφωνίας της α/Κυβέρνησης με την εταιρεία, που μέχρι πρότινος είχε την εκμετάλλευση της λειτουργίας του αεροδρομίου των Τιράνων, για την κατάργηση της αποκλειστικότητας των διεθνών πτήσεων, ανοίγει ο δρόμος για την υλοποίηση τριών νέων έργων, που αφορούν στην κατασκευή δύο άλλων αεροδρομίων, που επιτρέπουν πτήσεις χαμηλού κόστους, καθώς και ενός τρίτου αεροδρομίου (Αυλώνα, Άγ. Σαράντα και Kukës).

Η κατάργηση ή διευκόλυνση των θεωρήσεων με 12 - 13 χώρες, που μπορούν να προσελκύσουν τουρίστες, όπως η Κίνα, οι χώρες της Μέσης Ανατολής και η Ρωσία, αναμένεται να συμβάλουν περαιτέρω στην αύξηση των αφίξεων τουριστών στην χώρα.

Τον Ιούνιο του 2017, με την ψήφιση του Νόμου 71/2017 (ΦΕΚ113/2017), η αλβανική κυβέρνηση προχώρησε σε μείωση του συντελεστή του φόρου προστιθέμενης αξίας για τις υπηρεσίες παραμονής σε ξενοδοχειακές μονάδες της Αλβανίας, από 20% στο 6%. Ο εν λόγω νόμος ενσωμάτωσε εν μέρει την Οδηγία του Συμβουλίου 2006/112/ Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στις 28 Νοεμβρίου 2006, «Περί κοινού συστήματος για το φόρο προστιθέμενης αξίας» όπως τροποποιήθηκε και ισχύει. Η α/Κυβέρνηση επιχείρησε μέσω της δραστηρικής μείωσης της φορολογίας να δημιουργήσει πιο ανταγωνιστικό τουριστικό προϊόν, σε σχέση με άλλες χώρες της περιοχής και να δώσει κίνητρο για την επισημοποίηση της τουριστικής οικονομίας.

11. Ο αγροτικός τομέας

Η Αλβανία καλύπτει επιφάνεια 2,8 εκατομμύριων εκτάρων, εκ των οποίων 699,021 αποτελούν καλλιεργήσιμη γεωργική γη (24% της συνολικής έκτασης). Λιβάδια και βοσκοτόπια καταλαμβάνουν το 16%, ενώ η μη παραγωγική έκταση (αστική, εξωτερικά ύδατα) καταλαμβάνει το 15%, τα δάση 36%, και το υπόλοιπο 9%.

Στις αγροτικές περιοχές κατοικούν περίπου 1,2 εκατομμύρια άνθρωποι και δραστηριοποιούνται 352.000 αγροκτήματα. Από αυτά μόνο τα 36.000 είναι επίσημα καταχωρημένα (με ΑΦΜ) ως γεωργικές επιχειρήσεις στο Εθνικό Κέντρο Επιχειρήσεων (ΓΕΜΗ) και μπορούν να έχουν πρόσβαση τα προϊόντα τους στην αγορά.

Στο 50% και πλέον της καλλιεργήσιμης έκτασης κυριαρχούν οι ζωοτροφές, οι οποίες καλύπτουν κατά βάση την εγχώρια ζήτηση, καθώς 3,5 εκατομμύρια αγελάδες και 985.000 αιγοπρόβατα εκτρέφονται στην χώρα.

Παρά τις όποιες προσπάθειες, οι αγοραπωλησίες των γεωργικών γαιών αναπτύσσονται με αργούς ρυθμούς λόγω του κατακερματισμού τους σε μικρά αγροτεμάχια (Ν. 7501/1991 "Περί κατανομής γης"), πολιτική που έχει επιδράσει αρνητικά στην αγροτική ανάπτυξη της χώρας.

Η Αλβανία, μέχρι τη δεκαετία του 1990, διέθετε περίπου 400.000 εκτάρια αρδευόμενων εκτάσεων, λόγω των πλουσίων φυσικών υδάτινων πόρων της και των σχετικών επενδύσεων.

Σε ότι αφορά τον αγροτικό εξοπλισμό στη χώρα, είναι καταχωρημένα 9.794 τρακτέρ, από τα οποία τα 4.013 είναι μίνι - τρακτέρ, τα περισσότερα από τα οποία δεν φέρουν πινακίδες, ούτε άδεια κυκλοφορίας, ενώ παράλληλα δεν πληρούν τις απαιτούμενες τεχνικές προδιαγραφές, προκειμένου να τεθούν ως εγγύηση σε δανειοδοτικά ιδρύματα. Σήμερα κυκλοφορούν 5.000 τρακτέρ περίπου.

Το μέσο ετήσιο γεωργικό εισόδημα ανέρχεται σε 54% από την κτηνοτροφία και 46% από τη γεωργία, ενώ η μέση ετήσια δαπάνη αντιστοιχεί στο 68% για τη γεωργία, το 4% για τη μηχανική, το 16% για την κτηνοτροφία και 12% για τη γεωργία. Επί συνόλου 352.000 αγροτικών οικογενειών, οι 292.000 ασχολούνται με την κτηνοτροφία.

Ειδικά οι μη καλλιεργούμενες επί πολλά έτη εκτάσεις θεωρούνται οι πλέον κατάλληλες για την παραγωγή γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων αρίστης ποιότητας, με χαμηλό κόστος, καθώς είναι αρδευόμενες και μπορούν να καλλιεργηθούν με γεωργικά μηχανήματα. Προσφέρουν σημαντικότερες ευκαιρίες για επενδύσεις, καθώς μπορεί να εισφέρουν 100 - 400 εκ. δολάρια ακαθάριστου εισοδήματος το χρόνο στο ΑΕΠ της χώρας. Ωστόσο δεν καλλιεργούνται αποδοτικά για τους κατωτέρω κυρίως λόγους:

- μικρό μέγεθος των κλήρων και κακή οργάνωση των γεωργικών επιχειρήσεων,
- έλλειψη συνεργασίας μεταξύ των γεωργών και έλλειψη τυποποίησης των προϊόντων τους,
- έλλειψη προηγμένης τεχνολογίας και καινοτομίας,
- έλλειψη υποδομών (δρόμοι, αποχετευτικό και αρδευτικό σύστημα),
- ανεπάρκεια χρηματοδότησης,
- εμπόδια στην υλοποίηση των προγραμμάτων χρηματοδότησης,
- νομοθετικά κενά στη γεωργική δραστηριότητα.

Το έτος 2018 θα μπορούσε να χαρακτηριστεί επιτυχημένη χρονιά για την αλβανική γεωργία, καθώς σημειώθηκε αύξηση της τάξεως του 14% στις εξαγωγές των εγχώριων αγροτικών προϊόντων. Σε αυτό συνέβαλαν αναμφίβολα και οι πολιτικές για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας στον αγροτικό τομέα, όπως φορολογικά κίνητρα, μεταρρυθμίσεις στην ιδιοκτησία γης, καθώς και επιδοτήσεις και δάνεια με ευνοϊκούς όρους από τις εμπορικές τράπεζες. Οι ενισχύσεις παρέχονται, τόσο από τον αλβανικό κρατικό προϋπολογισμό στο πλαίσιο του Εθνικού Προγράμματος Επενδύσεων, το οποίο προβλέπει κονδύλια ύψους 23 εκατ. ευρώ, όσο και από το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα IPARD II, η χρηματοδότηση του οποίου ανέρχεται σε 71 εκατ. ευρώ.

Η ανάπτυξη του αγροτικού τομέα αποτελεί σημαντική προτεραιότητα της α/Κυβέρνησης, καθώς η συμβολή του στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της χώρας είναι αδιαμφισβήτητη. Το Εθνικό Σχέδιο για τον Αγροτικό Τομέα για το 2018, είναι το σημαντικότερο των τελευταίων ετών και

περιλαμβάνει τομεακές δράσεις για την γεωργία, την κτηνοτροφία, την αλιεία και τη γεωργική Μεταποίηση. Εστιάζει στην αύξηση των εξαγωγών γεωργικών, κτηνοτροφικών και αγροδιατροφικών προϊόντων, τον περιορισμό των εισαγωγών και την υιοθέτηση προτύπων ασφάλειας τροφίμων. Ειδικότερα:

α. Στον τομέα της φυτικής παραγωγής έχουν επιλεγεί 15 επιλέξιμα προϊόντα, συμπεριλαμβανομένων οπωροφόρων δέντρων, προϊόντων θερμοκηπίου, φαρμακευτικών φυτών κ.λπ, βάσει κριτηρίων που σχετίζονται με τις εξαγωγικές δυνατότητες και προοπτικές των προϊόντων, καθώς και τις θέσεις απασχόλησης, που δημιουργούν.

β. Η ασφάλεια τροφίμων και κυρίως των ζωικών προϊόντων αποτελεί βασική προτεραιότητα της α/Κυβέρνησης, καθώς λόγω ελλείψεως πιστοποίησης απαγορεύονται οι εξαγωγές αυτών των προϊόντων στην ΕΕ. Η ανιχνευσιμότητα, η εγγύηση για τις αναγραφόμενες ημερομηνίες λήξης των προϊόντων που πωλούνται στα ράφια των σούπερ μάρκετ (συχνά γίνεται παραποίηση των ημερομηνιών αυτών), αποτελούν απαραίτητες προϋποθέσεις για την καθιέρωση ενός σύγχρονου συστήματος ασφάλειας των τροφίμων.

γ. Στο πλαίσιο αυτό, εντάσσεται η μεταρρύθμιση στον τομέα της μεταποίησης γαλακτοκομικών προϊόντων και υποπροϊόντων, ως βασική προϋπόθεση για την τήρηση και βελτίωση των προτύπων ασφάλειας στη χώρα. Στόχος της μεταρρύθμισης είναι ο έλεγχος όλων των σταδίων από την συλλογή και την επεξεργασία μέχρι την κατανάλωση, ενώ προβλέπεται επιδότηση 10 λεκ ανά λίτρο πρώτης ποιότητας γάλακτος, στις μονάδες, που πληρούν τα κριτήρια και τις προϋποθέσεις και εναρμονίζονται με τους σχετικούς κανόνες υγιεινής και ασφάλειας τροφίμων. Επισημαίνεται ότι προϋποθέσεις για την επιδότηση είναι: α) το γάλα να είναι ποιότητας πρώτης κατηγορίας, βάσει σχετικής εργαστηριακής ανάλυσης και β) οι επιλέξιμες μονάδες να έχουν 15 αγελάδες.

δ. Παράλληλα, προβλέπεται η δημιουργία νέων σημείων συλλογής γάλακτος ή εκσυγχρονισμός υφιστάμενων γαλακτοκομικών μονάδων. Στο πλαίσιο αυτό παρέχεται επιδότηση 50% της συνολικής δαπάνης για τον εξοπλισμό μηχανημάτων και εκσυγχρονισμό των μονάδων, με ελάχιστη προϋπόθεση 10 αγελάδες ή 100 αιγοπρόβατα και ανώτατο ύψος της τα 30 εκατ. λεκ ανά μονάδα (περίπου 225.000 ευρώ).

ε. Στον τομέα της κτηνοτροφίας για εκμεταλλεύσεις άνω των 100 κεφαλών προβάτων ή/και αιγών η επιδότηση ανέρχεται σε ποσό 500 λεκ/κεφαλή και για εκμεταλλεύσεις με περισσότερες από 10 κεφαλές αγελάδων σε ποσό 2.000 λεκ/κεφαλή. Με αυτό το μέτρο το α/Υπουργείο εστιάζει στην καταγραφή των ζώων, ούτως ώστε σταδιακά να δημιουργηθεί η βάση για την ιχνηλασιμότητα και ασφάλεια των τροφίμων.

Στο πλαίσιο των μεταρρυθμίσεων, επιχειρείται επίσης η αλλαγή κουλτούρας των αγροτών με την προώθηση της δημιουργίας γεωργικών συνεταιρισμών για την επίτευξη οικονομιών κλίμακας, άντλησης χρηματοδότησης και καλύτερων συμφωνιών με δυνητικούς αγοραστές των προϊόντων τους.

Περισσότερες πληροφορίες είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα του Γραφείου ΟΕΥ, στον ακόλουθο σύνδεσμο: <http://agora.mfa.gr/ta-grafeia-oikonomikon-emporikon-upotheseon/grafeia-anaxora/infofile/63031>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

1. Πρόβλεψη του Δ.Ν.Τ. για την πορεία της αλβανικής οικονομίας

Δυσοίωνα είναι η νέα πρόβλεψη του Δ.Ν.Τ. για την πορεία της αλβανικής οικονομίας κατά το 2020. Συγκεκριμένα, ο Διεθνής Οργανισμός εκτιμά ότι το εθνικό προϊόν της χώρας θα συρρικνωθεί κατά 5%, ωστόσο την επόμενη χρονιά θα ανακάμψει και θα σημειώσει άνοδο κατά 8%, υπερκαλύπτοντας τις προηγούμενες απώλειες.

Ο δείκτης τιμών καταναλωτή θα κυμανθεί στο 2,6% το 2020 και στο 2,9% το 2021. Αύξηση θα σημειωθεί και στο έλλειμμα του κρατικού προϋπολογισμού, ως αποτέλεσμα της επεκτατικής δημοσιονομικής πολιτικής που αναπόφευκτα εφαρμόζεται, το οποίο θα διαμορφωθεί στο 5,4% του ΑΕΠ το 2020 και στο 3,1% το 2021.

Παράλληλα, το ΔΝΤ ενέκρινε δάνειο ύψους 174 εκ. ευρώ για την Αλβανία, προκειμένου να καλυφθούν άμεσες ανάγκες και απώλειες στην εθνική οικονομία που προέκυψαν από την πανδημία COVID 19 και το σεισμό του Νοεμβρίου 2019.

Η εκταμίευση του ποσού θα γίνει άμεσα και θα διατεθεί για την ενδυνάμωση του συστήματος δημόσιας υγείας και τη στήριξη των πλέον ευπαθών εισοδηματικών κατηγοριών και επαγγελματικών τομέων. Το δάνειο ενεκρίθη από το Εκτελεστικό Συμβούλιο του ΔΝΤ στο πλαίσιο της γραμμής παροχής "ταχείας χρηματοδότησης" (Rapid Financing Instrument, RFI), που αποτελεί ένα ευέλικτο εργαλείο αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών. Στην ανακοίνωση του ΔΝΤ, όπως αναμενόταν, προβλέπεται σημαντική μείωση της οικονομικής δραστηριότητας στη χώρα για το 2020.

Στην αξιολόγηση της αλβανικής οικονομίας από το ΔΝΤ που πραγματοποιήθηκε την άνοιξη 2019, επισημαίνεται ότι οι μεσοπρόθεσμες προοπτικές της αλβανικής οικονομίας είναι θετικές, παρά το γεγονός ότι η ανάπτυξη της οικονομίας θα επιβραδυνθεί κατ' αρχήν κατά τα επόμενα δύο χρόνια. Το 2018 οι κυριότεροι παράγοντες της οικονομικής μεγέθυνσης υπήρξαν η αύξηση της εγχώριας ζήτησης, οι μεγάλες άμεσες ξένες επενδύσεις, ιδιαίτερα στον τομέα της ενέργειας, το αυξανόμενο τουριστικό ρεύμα, οι εξαγωγές, καθώς και η οικονομική ανάκαμψη των βασικών εμπορικών εταίρων της ΕΕ.

Οι συνθήκες χρηματοδότησης είναι ευνοϊκές, λόγω του πολύ χαμηλού επιπέδου του πληθωρισμού και των επιτοκίων. Εξάλλου οι ροές των ξένων άμεσων επενδύσεων στη χώρα παρέμειναν υψηλές, ενισχύοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τα αποθέματα της Κεντρικής Τράπεζας της Αλβανίας σε ξένο συνάλλαγμα. Παράλληλα, οι αλβανικές εξαγωγές, λόγω και της οικονομικής ανάκαμψης των εμπορικών εταίρων της ΕΕ, εμφανίζουν ανοδική πορεία, ενώ ο τραπεζικός τομέας παραμένει σταθερός, διαθέτοντας ρευστότητα και κερδοφορία.

Η ανάκαμψη της απασχόλησης αναμένεται να συνεχισθεί και κατά την επόμενη διετία, με σταδιακή αποκλιμάκωση της ανεργίας, ενώ ο πληθωρισμός, σε ετήσια βάση, θα ακολουθήσει ελαφρώς ανοδική πορεία, λόγω των εισαγωγών και της αυξανόμενης εγχώριας ζήτησης για να ανέλθει στο 2,5% περίπου.

Η εντατικοποίηση στην υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων είναι ζωτικής σημασίας για τη διατήρηση της μακροοικονομικής σταθερότητας, τη μείωση των δημοσιονομικών κινδύνων και την αύξηση του αναπτυξιακού δυναμικού. Ως εκ τούτου, οι προοπτικές ανάπτυξης της Αλβανίας θα παραμείνουν θετικές, εφόσον ενισχυθεί το κλίμα εμπιστοσύνης και δημιουργηθεί ευνοϊκό επιχειρηματικό περιβάλλον για την προσέλκυση νέων επενδύσεων. Δεδομένου ότι οι συνθήκες τόσο στο εσωτερικό της χώρας όσο και στο εξωτερικό περιβάλλον παραμένουν, προς το παρόν, θετικές, η

παρούσα συγκυρία θα πρέπει να αξιοποιηθεί για την χάραξη πολιτικών που αποσκοπούν στην προώθηση μεταρρυθμίσεων για την αντιμετώπιση του υψηλού δημοσίου χρέους και των μη εξυπηρετούμενων δανείων στον χρηματοπιστωτικό τομέα.

Παράλληλα, η ολοκλήρωση των επενδύσεων στον ενεργειακό τομέα (TAP, Y/H Devoll) και οι επιπτώσεις της ξηρασίας στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας αναμένεται να επιβραδύνουν τους ρυθμούς ανάπτυξης, ενώ το υψηλό δημόσιο χρέος και οι ολοένα αυξανόμενες ληξιπρόθεσμες οφειλές του δημοσίου θα μπορούσαν να προκαλέσουν δημοσιονομικές αποκλίσεις, με αρνητικό αντίκτυπο στην οικονομία και τις ιδιωτικές επενδύσεις.

Στο δημοσιονομικό πεδίο, υπάρχει η πολιτική δέσμευση για μείωση του δημοσίου χρέους κάτω από το 60% του ΑΕΠ έως το 2021 και σταδιακή εξυγίανση για την επίτευξη πρωτογενούς πλεονάσματος 2,3 τοις εκατό του ΑΕΠ μέχρι το 2021. Ωστόσο, το ΔΝΤ εκτιμά ότι το δημοσιονομικό έλλειμμα θα διευρυνθεί βραχυπρόθεσμα στο 2,5% του ΑΕΠ εξαιτίας της αποπληρωμής ληξιπρόθεσμων οφειλών του αλβανικού δημοσίου, καθώς και λόγω της εφαρμογής φορολογικών μέτρων που συρρικνώνουν τη φορολογική βάση και εισάγουν προνομιακή μεταχείριση σε ορισμένους τομείς της οικονομίας, διά μέσω της μείωσης του ΦΠΑ και των εταιρικών φόρων.

Εξάλλου μεσοπρόθεσμα ελλοχεύουν κίνδυνοι σε σχέση με την επίτευξη των στόχων, ενώ θα χρειαστούν επιπρόσθετα μόνιμα μέτρα για την επίτευξη του στόχου του χρέους. Στο τέλος του Μαρτίου 2019, οι ληξιπρόθεσμες οφειλές του δημοσίου ανήλθαν σε 1% του ΑΕΠ, συμπεριλαμβανομένων των υποχρεώσεων από επιστροφές ΦΠΑ (0,3% του ΑΕΠ). Για την αποφυγή συσσώρευσης των εν λόγω οφειλών, συστήνεται η βελτίωση της διαδικασίας επιστροφής και η συστηματική παρακολούθηση της όλης διαδικασίας.

Οι χορηγούμενες πιστώσεις από το αλβανικό χρηματοπιστωτικό σύστημα παραμένουν συγκρατημένες, ενώ θετικά αξιολογείται ο περιορισμός των μη εξυπηρετούμενων δανείων λόγω και της διαδικασίας διαγραφής.

Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται από το ΔΝΤ στο καθεστώς των ΣΔΙΤ, λόγω του τεράστιου κόστους για τον κρατικό προϋπολογισμό και του αναποτελεσματικού τρόπου υλοποίησης των δημοσίων έργων. Η πρακτική των «αυτόκλητων προτάσεων» που ακολουθείται κατά κόρον κατά την υλοποίηση έργων ΣΔΙΤ παρέχουν στις αλβανικές αρχές τη δυνατότητα να συνάπτουν συμβάσεις για υποδομές μεγάλης κλίμακας μέσω μιας προβληματικής διαδικασίας, σε συνθήκες ανεπαρκούς ή ανύπαρκτου ανταγωνισμού και έλλειψης διαφάνειας. Το ΔΝΤ επικρίνει παράλληλα την αλβανική κυβέρνηση για πολλαπλές αδυναμίες και αναποτελεσματικότητα κατά την υλοποίηση του κυβερνητικού προγράμματος «1 δισεκατομμύριο ευρώ για υποδομές».

Συνεπώς, σύμφωνα με τα πορίσματα της αποστολής του ΔΝΤ στην Αλβανία, βασικές προτεραιότητες παραμένουν: η προώθηση της δημοσιονομικής εξυγίανσης, η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των δημοσίων επενδύσεων, η ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου της τραπεζικής εποπτείας για τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, καθώς και η βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, μέσω των μεταρρυθμίσεων στο δικαστικό σύστημα και της καταπολέμησης της διαφθοράς. Η αντιμετώπιση των προκλήσεων του υψηλού δημοσίου χρέους, των χαμηλών πιστώσεων και των αδύναμων θεσμών αναμένεται να δημιουργήσουν νέες ευκαιρίες ανάπτυξης, να υποστηρίξουν την Αλβανία στην διαδικασία ένταξης στην ΕΕ και να συμβάλουν στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου.

2. Εκτιμήσεις Παγκόσμιας Τράπεζας για πορεία αλβανικής οικονομίας υπό αρνητική επίδραση πανδημίας του ιού Covid 19.

Υποχώρηση κατά 1,4% προβλέπεται να καταγράψει το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν της Αλβανίας το 2020, εξ αιτίας της αρνητικής επίδρασης της πανδημίας COVID-19, επισημαίνει η Παγκόσμια Τράπεζα στην εαρινή έκθεσή της. Όπως ήταν αναμενόμενο, ο Διεθνής Οργανισμός αναθεώρησε επί τα χείρω την προηγούμενη αξιολόγηση της αλβανικής οικονομίας, η οποία προέβλεπε άνοδο του εθνικού προϊόντος κατά 3,4%, λόγω των έντονα αρνητικών επιπτώσεων σε βασικούς οικονομικούς τομείς, όπως ο τουρισμός, η μεταποίηση και το εμπόριο. Αντίθετα, παράγοντες που πρόκειται να επιδράσουν θετικά στην αλβανική οικονομία κατά τη διάρκεια του έτους εκτιμάται ότι θα είναι το πρόγραμμα ανοικοδόμησης των πληγέντων περιοχών από τον σεισμό του Νοέμβριου 2019 και η ανάκαμψη της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στους υδροηλεκτρικούς σταθμούς της χώρας.

Εντούτοις, σύμφωνα με τους αναλυτές της Παγκόσμιας Τράπεζας, ενδεχόμενη αναχαίτιση της πανδημίας έως το τέλος του β' εξαμήνου του 2020 θα έχει ως αποτέλεσμα τη δυναμική επανεκκίνηση της αλβανικής οικονομίας, με βασικούς άξονες τους τομείς των κατασκευών και του τουρισμού, ενώ το ΑΕΠ της χώρας το 2021 προβλέπεται να επιτύχει ρυθμό ανάπτυξης 6,6%, το δε 2022 η άνοδος θα κυμανθεί στο 3,5%.

Επιπλέον, το δημόσιο χρέος της χώρας θα αυξηθεί στο 71,5% επί του αλβανικού ΑΕΠ, καθώς το έλλειμμα του προϋπολογισμού για έτος 2020 θα διαμορφωθεί στο 3,9%, ως αποτέλεσμα της δημοσιονομικής αντιμετώπισης της απώλειας εισοδήματος των αλβανικών νοικοκυριών και επιχειρήσεων και της στήριξης στις κοινωνικές ομάδες που επλήγησαν από τον σεισμό. Το δημόσιο έλλειμμα προβλέπεται να περιοριστεί στο 2,4% του ΑΕΠ το 2021 και στο 2,1% το 2022. Με βάση αυτή την πρόβλεψη, το επίπεδο φτώχειας στη χώρα θα αυξηθεί κατά 0,4% το 2020 και η ανάκαμψη που θα ξεκινήσει το 2021 θα εξαρτηθεί από τη διάρκεια των περιοριστικών μέτρων και τις επιπτώσεις στην απασχόληση και τα εισοδήματα.

Στην έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας επισημαίνεται επίσης ότι ενδεχόμενη συνέχιση της πτωτικής τάσης των διεθνών τιμών των εμπορευμάτων και του πετρελαίου θα επηρεάσει αρνητικά τον εξορυκτικό κλάδο της χώρας, στον οποίο περιλαμβάνεται και ο πετρελαϊκός, με αρνητικές επιπτώσεις στα δημόσια έσοδα και το εμπορικό ισοζύγιο (η Αλβανία παρήγαγε 910.000 μετρικούς τόνους αργού πετρελαίου το 2018, ενώ, την ίδια χρονιά, η παραγωγή χρωμίου ανήλθε σε περίπου 1,2 εκ. τόνους).

Η ιδιωτική κατανάλωση αναμένεται να υποχωρήσει κατά 1,4% το 2020, οι εξαγωγές κατά 17% και οι εισαγωγές κατά 9,5%. Ανοδικά κατά 3,9% προβλέπεται να κινηθούν οι επενδύσεις, καθώς προεξοφλείται η βούληση της α/Κυβέρνησης να υλοποιήσει το πρόγραμμα ανασυγκρότησης και ανοικοδόμησης των περιοχών που επλήγησαν από τον σεισμό του Νοεμβρίου 2019. Προδιαγράφεται επιπροσθέτως επιτάχυνση των πληθωριστικών πιέσεων στην εθνική οικονομία, με τον δείκτη τιμών καταναλωτή να διαμορφώνεται στο 2% στο τέλος του έτους.

Επισημαίνονται οι αρνητικές επιπτώσεις από την υφιστάμενη πορεία των ευρωπαϊκών οικονομιών, οι οποίες, εκτός από την επίδραση στις αλβανικές εξαγωγές, μεταφράζονται επίσης σε μειωμένα μεταναστευτικά εμβάσματα, πτώση στις ροές άμεσων ξένων επενδύσεων και καθίζηση στα τουριστικά έσοδα. Εκφράζονται τέλος φόβοι ότι η κατάσταση θα επιβραδύνει την υλοποίηση του μεταρρυθμιστικού προγράμματος της κυβέρνησης, γεγονός που θα ενισχύσει την αβεβαιότητα στην αλβανική κοινωνία και θα περιορίσει περαιτέρω την εγχώρια κατανάλωση.

3. Αξιολόγηση της αλβανικής οικονομίας από Διεθνείς Οργανισμούς

Αξιολόγηση ανταγωνιστικότητας αλβανικής οικονομίας (Global Competitiveness Report 2019).

Σύμφωνα με την Έκθεση του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ 2019 (Global Competitiveness Report), η ανταγωνιστικότητα της αλβανικής οικονομίας υποχώρησε κατά πέντε θέσεις στη διεθνή κατάταξη ανάμεσα σε 141 χώρες, καταλαμβάνοντας πλέον την 81η θέση έναντι της 76ης θέσης που κατείχε στην αντίστοιχη Έκθεση του 2018.

Ειδικότερα, οι πλέον επιβαρυντικοί παράγοντες στην ανταγωνιστικότητα της αλβανικής οικονομίας, έτσι όπως παρουσιάζονται στην Έκθεση, είναι α) η διαφθορά και το οργανωμένο έγκλημα, β) η ελλιπής προστασία των ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων (στον συγκεκριμένο τομέα καταλαμβάνει την 129η θέση), ιδίως της έγγειας, αλλά και της πνευματικής ιδιοκτησίας, ενώ ακολουθούν: γ) η έλλειψη ανεξαρτησίας και οι κυβερνητικές παρεμβάσεις στη Δικαιοσύνη, δ) το περιορισμένο μέγεθος της τοπικής αγοράς, ε) οι ανεπάρκειες του χρηματοπιστωτικού συστήματος, λόγω των μη εξυπηρετούμενων δανείων, οι ελλείψεις στις οδικές και σιδηροδρομικές υποδομές, η αρνητική δυναμική εξυπηρέτησης του δημοσίου χρέους, καθώς και παθογένειες στο ευρύτερο πλαίσιο της επιχειρηματικότητας.

Στον αντίποδα, στα θετικά σημεία για την ανταγωνιστικότητα της αλβανικής οικονομίας περιλαμβάνονται α) η ευελιξία στην οργάνωση της αγοράς εργασίας, καθώς και β) το χαμηλό κόστος του εργατικού δυναμικού σε σχέση με ένα αρκετά ικανοποιητικό επίπεδο κατάρτισης.

Αναλυτικότερα, στους 12 βασικούς τομείς που διαμορφώνουν την επιχειρηματική δραστηριότητα, κατά την εν λόγω Έκθεση, η Αλβανία καταλαμβάνει τις εξής θέσεις: «Θεσμοί» την 76η, «Υποδομές» την 98η, «Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών» την 75η, «Μακροοικονομική Σταθερότητα» την 104η, «Υγεία» την 46η, «Δεξιότητες Εργατικού Δυναμικού» την 50η, «Αγορά Προϊόντων» την 75η, «Αγορά Εργασίας» την 38η, «Χρηματοοικονομικό Σύστημα» την 102η, «Μέγεθος Αγοράς» την 111η, «Δυναμικότητα των Επιχειρήσεων» την 63η και «Καινοτομία» την 110η.

Έκθεση Παγκόσμιας Τράπεζας Doing Business 2020 για την Αλβανία.

Στην Έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας «Doing Business 2020», η Αλβανία κατατάσσεται στην 82η θέση μεταξύ 190 χωρών, με συνολική βαθμολογία 67,70 βαθμούς, σε σύγκριση με την 63η θέση και 69,51 βαθμούς που κατείχε στην αντίστοιχη Έκθεση του 2019.

Στα δέκα συνολικά κριτήρια για την αξιολόγηση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος που χρησιμοποιεί η έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας, η Αλβανία βελτίωσε τη θέση της σε ένα μόνο, παρέμεινε αμετάβλητη σε δύο, ενώ υποχώρησε στα υπόλοιπα επτά.

Η μοναδική βελτίωση αφορά στο κριτήριο που αφορά στην ηλεκτροδότηση και την αξιοπιστία του συστήματος διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, όπου η Αλβανία αναβαθμίζεται στην 107^η θέση από την ιδιαίτερα χαμηλή 140^η θέση της περσινής έκθεσης.

Εξάλλου, η καλύτερη επίδοση της αλβανικής οικονομίας σημειώθηκε στον τομέα του διασυνοριακού εμπορίου, παρόλο που υποχώρησε κατά μία θέση, καταλαμβάνοντας την 25^η θέση έναντι της 24^{ης} που κατείχε.

Αντίθετα, η χειρότερη επίδοση της Αλβανίας καταγράφηκε στο δείκτη που αφορά στη χορήγηση οικοδομικών αδειών, όπου κατέλαβε την 166^η θέση, από την 151^η πέρυσι.

Σημειώνεται ότι η μεγαλύτερη υποχώρηση σημειώθηκε στο κριτήριο που αφορά στην προστασία των μειοψηφικών μετόχων μιας εταιρείας όπου η Αλβανία κατέλαβε την 111^η έναντι της 26^{ης} θέσης το 2019.

Επίσης, στο κριτήριο σχετικά με τις διαδικασίες σύστασης επιχείρησης, η Αλβανία, υποχωρώντας κατά τρεις θέσεις, κατατάσσεται στην 53^η θέση, ενώ στις διασυνοριακές συναλλαγές στην 25^η (από την 24^η). Παράλληλα, ως προς το κριτήριο της χορήγησης πιστώσεων, οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις κατά τη χρηματοδότηση τους από το τραπεζικό σύστημα είχαν ως συνέπεια την υποχώρηση της αλβανικής οικονομίας στην 48^η θέση από την 44^η πέρυσι.

Επιπλέον, αμετάβλητη στην 98^η θέση παρέμεινε η χώρα, ως προς την καταχώρηση των δικαιωμάτων επί της ακίνητης περιουσίας, επίσης υποχώρηση κατά μία θέση σημειώθηκε στην πληρωμή εταιρικών φόρων (στην 123^η από 122^η), ενώ στον τομέα της εφαρμογής συμβάσεων διολίσθησε στην 120^η (έναντι της 98^{ης} κατά το 2019).

Συμπερασματικά, στην Έκθεση 2020 της Παγκόσμιας Τράπεζας καταγράφεται η επιδείνωση του επιχειρηματικού κλίματος στην Αλβανία κατά τα τελευταία χρόνια, παρά την εφαρμογή ενός κατ' αρχήν φιλικού προς το επιχειρείν πρόγραμμα στη χώρα, καθώς αυτό πλήττεται από τις χρόνιες αδυναμίες, παθογένειες και υστερήσεις του κρατικού μηχανισμού.

Υποχώρηση Αλβανίας σε ετήσια έκθεση “Δείκτης Αντίληψης Διαφθοράς” / Πρόοδος στον τομέα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες σε έκθεση Επιτροπής MONEYVAL

Ενίσχυση του φαινομένου της διαφθοράς στην Αλβανία διαπιστώνεται στην ετήσια έκθεση της οργάνωσης κατά της διαφθοράς Διεθνής Διαφάνεια για το 2019. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την έκθεση της Διεθνούς Διαφάνειας, σε σύνολο 180 χωρών που περιλαμβάνει φέτος ο “Δείκτης Αντίληψης Διαφθοράς” (CPI), η Αλβανία κατατάσσεται στην 106^η θέση, υποχωρώντας κατά 7 θέσεις σε σχέση με το προηγούμενο έτος, και κατά 23 θέσεις την τελευταία τριετία.

Σημειώνεται ότι μεταξύ 2013 και 2016 είχε καταγραφεί βελτίωση στο πεδίο καταπολέμησης της διαφθοράς στην Αλβανία, όπως την αντιλαμβάνεται ο μη κυβερνητικός οργανισμός Διεθνής Διαφάνεια, ωστόσο αυτή η τάση έχει αναστραφεί, και πλέον η Αλβανία, μαζί με τη Βόρεια Μακεδονία, κατατάσσονται στις τελευταίες θέσεις της σχετικής κατάταξης μεταξύ των υποψηφίων προς ένταξη στην ΕΕ χωρών.

Αντίθετα, στην πρώτη συμπληρωματική έκθεση παρακολούθησης της Επιτροπής MONEYVAL του Συμβουλίου της Ευρώπης (Council of Europe Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism) για την Αλβανία που δημοσιεύτηκε πρόσφατα, διαπιστώνεται πρόοδος όσον αφορά στα μέτρα που έχουν ληφθεί και εφαρμόζονται στον τομέα της καταπολέμησης του ξεπλύματος παράνομου χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, και ως εκ τούτου υπάρχει βελτίωση στη βαθμολογία της χώρας.

Η MONEYVAL αξιολόγησε επίσης το επίπεδο συμμόρφωσης του νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου της Αλβανίας με τις 40 συστάσεις για την καταπολέμηση του Ξεπλύματος Χρήματος, της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και της Διασποράς Όπλων Μαζικής Καταστροφής, όπως υιοθετήθηκαν από την Ομάδα Χρηματοπιστωτικής Δράσης (Financial Action Task Force-FATF) ως διεθνή φορέα θέσπισης των σχετικών προτύπων και οδηγιών. Στην αξιολόγηση διαπιστώθηκε «πλήρης εναρμόνιση» της Αλβανίας σε πέντε από τις 40 συστάσεις, «εναρμόνιση» σε 28

συστάσεις, «μερική εναρμόνιση» σε πέντε συστάσεις και «μη εναρμόνιση» σε μία σύσταση (Δεν υπάρχει διαθέσιμη πληροφόρηση ως προς την 17^η Σύσταση)

Παρά τη βελτίωση, η Αλβανία παραμένει σε καθεστώς ενισχυμένης επιτήρησης, γεγονός που συνεπάγεται την αξιολόγηση της χώρας σε τακτά διαστήματα, τον συστηματικό έλεγχο κατά τα διεθνή ελεγκτικά πρότυπα, καθώς και η συμμόρφωση σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Επιτροπής MONEYVAL.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΑΣ - ΑΛΒΑΝΙΑΣ

1. Διμερές Εμπόριο

Διμερές εμπόριο Ελλάδος - Αλβανίας

Όγκος εμπορίου	2019: 67.11 δισ. ALL (526,08 εκ. €) 2018: 65,23 δισ. ALL (526,08 εκ. €) 2017: 61,48 δισ. ALL (457,86 εκ. €)
Εμπορικό Ισοζύγιο	2019: 41.55 δισ. ALL (314,25 εκ. €) 2018: 38,97 δισ. ALL (314,25 εκ. €) 2017: 38,27 δισ. ALL (285,05 εκ. €)
Ελληνικές εξαγωγές προς Αλβανία	2019: 54.33 δισ. ALL (420,17 εκ. €) 2018: 52,10 δισ. ALL (420,17 εκ. €) 2017: 49,88 δισ. ALL (371,46 εκ. €)
Κυριότερα εξαγόμενα ελληνικά προϊόντα στην Αλβανία	2019: (HS 27) ορυκτά καύσιμα (8,52%), (HS 72) σίδηρος – χάλυβας (6,50%), (HS 39) πλαστικές ύλες (3,59%), (HS 48) χαρτί και χαρτόνια (3,02%), (HS 24) καπνά (2,91%), (HS 08) καρποί και φρούτα βρώσιμα (2,54%), (HS 20) παρασκευάσματα λαχανικών, φρούτων και ξηρών καρπών (2,29%), (HS 30) φαρμακευτικά προϊόντα (2,54), (HS 01) ζώντα ζώα (2,11%) και (HS 84) λέβητες, μηχανές, συσκευές (2,04%)
Αλβανικές εξαγωγές προς Ελλάδα	2019: 12.78 δισ. ALL (105,91 εκ. €) 2018: 13,13 δισ. ALL (105,91 εκ. €) 2017: 11,60 δισ. ALL (86,40 εκ. €)
Κυριότερα εξαγόμενα αλβανικά προϊόντα προς Ελλάδα	2019: (HS 62) ενδύματα και συμπληρώματα ένδυσης, που δεν είναι πλεκτά (23,27%), (HS 61) ενδύματα και συμπληρώματα ένδυσης (20,85%), (HS 20) παρασκευάσματα λαχανικών, φρούτων και ξηρών καρπών (9,48%), (HS 48) χαρτί και χαρτόνια (5,06%), (HS 72) σίδηρος – χάλυβας (4,70%), (HS 76) αλουμίνιο και είδη (4,49%), (HS 44) ξύλο και τεχνουργήματα από ξύλο (3,01%) και (HS 73) είδη από σίδηρο – χάλυβα (2,98%)

Σύμφωνα με στοιχεία της Αλβανικής Στατιστικής Υπηρεσίας (INSTAT), η ανοδική πορεία των ελληνικών εξαγωγών στην Αλβανία που σημειώθηκε τα δύο προηγούμενα χρόνια συνεχίστηκε και κατά τη διάρκεια του 2019. Συγκεκριμένα, οι ελληνικές εξαγωγές κατά το 2019 ανήλθαν σε 54,336 δισ. λεκ (449 εκ. ευρώ), σημειώνοντας αύξηση της τάξεως του 4,3% σε σχέση με το 2018. Ωστόσο η χώρα μας κατέλαβε την τέταρτη θέση (έναντι της τρίτης που κατείχε) μεταξύ των σημαντικότερων χωρών προέλευσης των αλβανικών εισαγωγών, ενώ σε όρους όγκου εμπορίου (άθροισμα εξαγωγών και εισαγωγών), τη δεύτερη θέση μεταξύ των εμπορικών εταιρών της Αλβανίας.

Διμερές εμπόριο Αλβανίας - Ελλάδας 2013 - 2019 (εκατ. λεκ)

Έτος	α/εισαγωγές	α/εξαγωγές	όγκος εμπορίου	εμπορικό ισοζύγιο
2013	45.699,99	7.775,60	53.475,59	-37.924,40
2014	52.058,15	8.848,02	60.906,18	-43.210,13
2015	42.718,06	9.511,17	52.229,23	-33.206,89
2016	45.656,54	11.150,29	56.806,83	-34.506,26
2017	49.878,99	11.602,27	61.481,26	-38.276,71
2018	52.100,61	13.133,42	65.234,03	-38.967,19
2019	54.336,54	12.781,13	67.117,83	-41.555,39
Μεταβολή 2018/2019	4,3%	-2,5%	6,6%	5,30%

Πηγή: INSTAT

Εξάλλου, κατά την ίδια περίοδο, οι αλβανικές εξαγωγές προς τη χώρα μας ανήλθαν σε 12,781 δισ. λεκ (105,6 εκ. ευρώ), σημειώνοντας μείωση κατά 2,5%, σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο, με αποτέλεσμα την αύξηση του πλεονάσματος του εμπορικού ισοζυγίου υπέρ της χώρας μας κατά 6,6%, διαμορφούμενο στα 41,6 δισ. λεκ (343,8 εκ. ευρώ).

Αξίζει να σημειωθεί ότι η πτωτική πορεία των ελληνικών εξαγωγών στην Αλβανία κατά την περίοδο 2009-2016 (μείωση κατά 31,46%), αντιστράφηκε κατά την τελευταία τριετία 2016-2019 και ως εκ τούτου η συνολική τους αξία (σε Λεκ), τείνει να προσεγγίσει τα επίπεδα του 2011.

Εξέλιξη εισαγωγών Αλβανίας από σημαντικότερους εμπορικούς εταίρους 2009 - 2019 (σε δισ. λεκ)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	% μεταβολή 2009-2019
Ιταλία	134,57	166,05	168,37	170,45	164,42	164,99	169,57	179,24	175,27	164,17	46,36%
Ελλάδα	62,62	57,8	50,12	45,7	52,06	42,72	45,66	49,88	52,10	54,34	-18,42%
Κίνα	30,23	34,73	33,57	34,99	40,34	46,57	50,65	49,49	53,81	59,71	92,30%
Τουρκία	27,05	30,2	30,38	32,89	39,01	43,73	45,65	50,78	54,19	61,79	122,99%
Γερμανία	26,77	31,16	31,94	30	32,96	36,35	54,96	50,71	49,56	46,47	67,58%

Πηγή: INSTAT

Τα κυριότερα ελληνικά εξαγόμενα προϊόντα στην Αλβανία κατά το έτος 2019

Σύμφωνα με την κατάταξη των ελληνικών εξαγωγών στην Αλβανία ανά διψήφιο δασμολογικό κωδικό, την πρώτη θέση καταλαμβάνει η κατηγορία **27 ορυκτά καύσιμα** και ακολουθούν οι κατηγορίες **72 σίδηρος και χάλυβας**, **39 πλαστικά και τεχνουργήματα πλαστικών**, **48 χαρτί και χαρτόνια**, **24 καπνός**, **20 παρασκευάσματα λαχανικών και φρούτων** και **8 φρούτα και ξηροί καρποί**. Στον παρακάτω πίνακα απεικονίζονται οι 30 κυριότερες κατηγορίες προϊόντων ανά διψήφιο κωδικό κατά τα έτη 2017-2019.

ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΕΞΑΓΩΓΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΣΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ ΑΝΑ ΔΙΨΗΦΙΟ ΔΑΣΜΟΛΟΓΙΚΟ ΚΩΔΙΚΟ 2017-2019 (σε χιλ. λεκ)					
		2017	2017	2019	Μεταβολή 2018/2019
1	27 Ορυκτά καύσιμα, ορυκτέλαια και προϊόντα απόσταξης	6.616.330	7.790.534	10.078.000	29,35
2	72 Σίδηρος και χάλυβας	5.045.698	3.914.369	3.953.755	1,02
3	39 Πλαστικά και τεχνουργήματα από πλαστικές ύλες	2.789.060	3.003.647	2.583.002	-16,30
4	48 Χαρτί και χαρτόνια	2.344.879	2.271.419	2.359.065	3,87
5	24 Καπνός και βιομηχανοποιημένα υποκατάστατα καπνού	2.261.618	2.321.091	2.303.454	-1,00
6	20 Παρασκευή λαχανικών, καρπών φρούτων	1.774.849	2.200.011	2.526.200	14,82
7	08 Φρούτα και ξηροί καρποί	1.969.356	2.232.691	2.169.044	-2,95
8	01 Ζωντανά ζώα	1.638.913	1.650.351	2.043.709	23,88
9	84 Πυρηνικοί αντιδραστήρες, λέβητες, μηχανήματα και μηχανικές συσκευές	1.583.878	1.901.020	1.837.695	-3,43
10	76 Αλουμίνιο και τεχνουργήματα από αργίλιο	976.566	1.361.637	1.350.578	-0,81
11	30 Φαρμακευτικά προϊόντα	1.721.112	1.075.811	1.348.605	25,37
12	22 Ποτά, αλκοολούχα ποτά και ξίδι	1.300.779	1.213.550	1.281.809	5,60
13	32 Εκχυλίσματα μαυρίσματος ή βαφής	1.103.822	1.167.374	1.248.470	6,94
14	73 Είδη από σίδηρο ή χάλυβα	1.549.740	1.695.143	1.220.606	-38,82
15	62 Ενδύματα και εξαρτήματα του ενδύματος που δεν είναι πλεκτά	1.413.271	1.171.071	1.163.384	-0,69

16	25 Αλάτι, θείο, χρώμα και πέτρα, ασβέστη και τσιμέντο	835.408	927.575	1.014.950	9,37
17	44 Ξυλεία και είδη από ξύλο	592.970	863.563	965.044	11,69
18	96 Διάφορα τεχνουργήματα	1.063.483	930.164	855.081	-8,77
19	19 Παρασκευή σιτηρών, αλεύρων, αμόλου ή γάλακτος	858.323	917.519	848.976	-6,99
20	61 Ενδύματα και εξαρτήματα της ένδυσης	723.951	761.549	822.042	7,87
21	60 Πλεκτά υφάσματα	814.719	799.310	780.284	2,44
22	85 Ηλεκτρικά μηχανήματα και εξοπλισμός και τα μέρη τους	543.556	820.780	713.546	-15,00
23	34 Σαπούνια, οργανικές επιφανειακές ουσίες, παρασκευάσματα πλυσίματος	572.382	633.885	688.765	8,67
24	31 Λιπάσματα	438.311	412.408	661.820	60,68
25	21 Διάφορα βρώσιμα παρασκευάσματα	553.047	616.562	586.993	-5,11
26	69 Κεραμικά προϊόντα	512.622	543.017	560.365	4,79
27	02 Κρέας και παραπροϊόντα σφαγίων βρώσιμα	380.027	393.611	551.440	39,85
28	15 Λίπη και λάδια ζωικά ή φυτικά	615.481	618.864	540.487	14,63
29	11 Προϊόντα της βιομηχανίας άλεσης	370.284	405.690	527.071	29,80
30	23 Υπολείμματα και απόβλητα από τις βιομηχανίες τροφίμων	279.143	426.608	486.839	14,05
31	07 Φρούτα λαχανικά και ορισμένες ρίζες	394.733	453.271	453.950	0,1
32	33 Αιθέρια έλαια και ρητινοειδή, αρωματοποιία, καλλυντικά	407.350	455.995	441.984	-3,07
33	94 Έπιπλα, στρώματα κρεβατιών, υποστηρίγματα στρώματος	429.013	355.952	440.926	23,88
34	03 Ψάρια και μαλακόστρακα, μαλάκια	535.960	604.704	381.592	36,9
35	68 Είδη από πέτρες, γύψο, τσιμέντο, αμίαντο, μαρμαρυγία	305.560	338.161	354.454	4,73
36	83 Διάφορα είδη από κοινά μέταλλα	361.634	370.378	349.150	-5,65
37	18 Κακάο και παρασκεύασμα κακάο	349.557	314.321	327.001	4,14
38	54 Ανθρώπινα νήματα	237.638	205.845	294.108	42,72
39	38 Διάφορα χημικά προϊόντα	300.239	302.722	292.877	-3,31
40	04 Γαλακτοκομικά προϊόντα, πουλιά, αυγά, φυσικό μέλι	110.848	173.614	216.953	24,72
41	82 Εργαλεία, εργαλεία, εργαλεία, κουτάλια και πιρούνια από κοινά μέταλλα	258.863	241.940	213.748	-6,56
42	49 Τυπωμένα βιβλία, εφημερίδες, εικόνες	366.497	251.948	209.603	-11,57
43	70 Γυαλί και υαλικά	126.731	142.491	181.679	28,17
44	90 Οπτικά, φωτογραφικά, κινηματογραφικά όργανα	233.754	461.772	179.673	-61,03
45	55 Μη συνεχείς συνθετικές ίνες	137.331	199.724	173.738	-13
46	10 Δημητριακά	82.949	82.316	160.526	97,43
47	56 Βάτες, πιλήματα και μη υφασμένα, ειδικά νήματα	178.689	176.436	156.082	-11,36
48	87 Οχήματα εκτός του σιδηροδρομικού ή του τροχιαίου υλικού	189.675	242.611	133.084	45,45
49	36 Εκρηκτικά, πυροτεχνικά προϊόντα, αγώνες	179.919	315.834	111.629	-62,97
50	28 Ανόργανα χημικά	103.850	97.400	109.425	12,37
51	06 Ζωντανά δέντρα και άλλα φυτά	121.208	92.586	105.087	12,90
52	16 Παρασκευή κρέατος ψαριών ή καρκινιοειδών	81.961	104.583	104.495	-
53	40 Ελαστικά και τεχνουργήματα από καουτσούκ	207.678	122.530	100.716	-17,62
54	52 Βαμβάκι	191.311	132.678	89.691	-32,33
55	35 Αλουμινοειδή, ένζυμα	84.589	101.571	84.839	16,66

56	17 Ζάχαρη και ζαχαρώδη προϊόντα	90.605	99.149	82.327	-17,17
57	29 Οργανικά χημικά	83.678	100.698	76.261	24,75
58	63 Άλλα κατασκευασμένα υφαντουργικά είδη, σύνολα, φθαρμένα ενδύματα	91.577	67.084	66.473	-1,5
59	59 Εμποτισμένα επικαλυμμένα ή επικαλυμμένα υφάσματα	11.250	30.304	48.954	63,33
60	64 Υποδήματα, γκέτες και παρόμοια είδη μερών	16.336	55.097	43.247	-21,81
61	74 Χαλκός και τεχνουργήματα από χαλκό	48.649	71.468	42.194	-40,84
62	58 Ειδικά υφάσματα	49.646	43.352	34.049	-20,93
63	89 Πλοία, πλοία και πλωτές κατασκευές	30.423	24.335	24.983	2,00
64	12 Λάδια και ελαιώδη καρποί	40.680	37.190	24.587	32,43
65	99 Άλλα	10.803	31.647	23.620	-26,66
66	95 Παιχνίδια, παιχνίδια και αθλητικά είδη	19.550	21.693	22.718	5,44
67	41 Δέρματα ακατέργαστα και δέρματα	60.630	42.783	19.260	-55,81
68	09 Καφές, τσάι, ζευγάρι και μπαχαρικά	20.974	22.772	18.516	-17,39
69	05 Προϊόντα ζωικής προέλευσης	4.709	12.685	10.836	15,38
70	42 Είδη από δέρμα	9.633	11.068	9.720	9,09

Πηγή: INSTAT

Στην πρώτη θέση της κατάταξης των ελληνικών εξαγωγών προς την Αλβανία κατά το 2019 βρίσκονται τα προϊόντα της κατηγορία **27 Ορυκτά καύσιμα**, η αξία της οποίας σημείωσε αύξηση κατά 29,35% έναντι του 2018 και διαμορφώθηκε στα 81,27 εκ. ευρώ. Η Ελλάδα αποτελεί τον κυριότερο εξαγωγέα πετρελαιοειδών στην Αλβανία με μερίδιο 13,78% το 2019, ενώ τη δεύτερη θέση καταλαμβάνει η Ελβετία με 12,86% και στην τρίτη θέση βρίσκεται η Σερβία με 11,11%. Το σημαντικότερο μερίδιο των ελληνικών εξαγωγών στην εν λόγω κατηγορία καταλαμβάνει η υποκατηγορία **2710 Στερεά καύσιμα από λιθάνθρακα** με 76,08 εκ. ευρώ, όπου η ελληνικές εξαγωγές καλύπτουν το 25% των συνολικών αλβανικών εισαγωγών. Ακολουθεί η υποκατηγορία **2716 Ηλεκτρική ενέργεια** με 3,54 εκ. ευρώ, ενώ στην τρίτη θέση βρίσκεται η υποκατηγορία **2711 Αέρια πετρελαίου και άλλοι αέριοι υδρογονάνθρακες** με 1,39 εκ ευρώ.

Η δεύτερη κυριότερη κατηγορία ελληνικών εξαγόμενων προϊόντων είναι η **72 Σίδηρος και χάλυβας**, όπου η Ελλάδα αποτελεί τον δεύτερο σημαντικότερο προμηθευτή της Αλβανίας με εξαγωγές ύψους 31,88 εκ. ευρώ, αυξημένες κατά 1,02% έναντι του 2018. Πρώτος προμηθευτής της Αλβανίας είναι η Τουρκία με εξαγωγές ύψους με 43,65 εκ ευρώ, ενώ στην τρίτη θέση βρίσκεται η Τυνησία με 25,53 εκ. ευρώ και στην τέταρτη η Β. Μακεδονία με 19,44 εκ. ευρώ. Κυριότερη τετραψήφια υποκατηγορία στις ελληνικές εξαγωγές ήταν οι **7214 Ράβδοι από σίδηρο ή από χάλυβες** με 20,62 εκ. ευρώ, και ακολουθεί στη δεύτερη θέση η **7210 Πλατέα προϊόντα έλασης, από σίδηρο ή από όχι σε κράμα χάλυβες, με πλάτος 600 mm ή περισσότερο, επιστρωμένα με άλλο μέταλλο** με 3,21 εκ. ευρώ. Οι εξαγωγές της **7216 Είδη με καθορισμένη μορφή από σίδηρο σε κράμα χάλυβες** ανήλθαν σε 2,93 εκ. ευρώ, οι εξαγωγές της **7217 Σύρματα από σίδηρο σε κράμα χάλυβες** σε 1,38 εκ. ευρώ και η **7208 Κατασκευές και μέρη από χυτοσίδηρο, σίδηρο ή χάλυβα λαμαρίνες, ράβδοι, σωλήνες** ακολουθεί με 1 εκ. ευρώ.

Στην επόμενη θέση της κατάταξης βρίσκεται η διψήφια κατηγορία **39 Πλαστικά και τεχνουργήματα από πλαστικές ύλες** με ελληνικές εξαγωγές που ανήλθαν σε 20,83 εκ. ευρώ, μειωμένες κατά 16,30% έναντι της προηγούμενης χρονιάς. Η Ελλάδα καταλαμβάνει τη δεύτερη θέση στην εν λόγω κατηγορία, με πρώτη την Ιταλία με 54,37 εκ. ευρώ, τρίτη την Κίνα με 20,22 εκ. ευρώ, τέταρτη τη Τουρκία με 19,61 εκ. ευρώ και πέμπτη τη Γερμανία με 14,91 εκ. ευρώ. Κυριότερη υποκατηγορία των ελληνικών εξαγωγών είναι η **3923 Είδη μεταφοράς ή συσκευασίας, από**

πλαστικές ύλες. Πώματα, καπάκια με εξαγωγές αξίας 6,65 εκ. ευρώ. Ακολουθούν οι τετραψήφιες **3920 Άλλες πλάκες, φύλλα, μεμβράνες, ταινίες από πλαστικές ύλες** με 3,33 εκ. ευρώ, η **3921 Άλλες πλάκες, φύλλα, μεμβράνες, ταινίες και λουρίδες από πλαστικές ύλες** με 3,04 εκ. ευρώ, και η **3917 Σωλήνες κάθε είδους και τα εξαρτήματά τους από πλαστικές ύλες** με 1,32 εκ. ευρώ.

Ακολουθεί η διψήφια κατηγορία **48 Χαρτί και χαρτόνια**, στην οποία οι ελληνικές εξαγωγές στην Αλβανία το 2019 κατέλαβαν τη δεύτερη θέση των συνολικών αλβανικών εισαγωγών, φθάνοντας τα 19,02 εκ. ευρώ, με αύξηση κατά 3,87% έναντι της προηγούμενης χρονιάς. Κυριότερος προμηθευτής της Αλβανίας υπήρξε η Ιταλία με 46,03 εκ. ευρώ, η Σερβία κατατάσσεται τρίτη με 4,97 εκ. ευρώ και ακολουθεί η Κίνα με 4,93 εκ. ευρώ. Η κυριότερη τετραψήφια υποκατηγορία για τις ελληνικές εξαγωγές είναι η **4803 χαρτί υγιείας, πετσέτες χεριών, χαρτοπετσέτες φαγητού** με εξαγωγές αξίας 5,92 εκ. ευρώ, ενώ ακολουθεί η υποκατηγορία **4819 Συσκευασίες από χαρτί, χαρτόνι, χαρτοβάμβακα, Είδη από χαρτόνι** με εξαγωγές 4 εκ. ευρώ. Στη συνέχεια βρίσκονται οι υποκατηγορίες **4808 Χαρτί και χαρτόνια κυματοειδή** με 1,66 εκ. ευρώ, η **4802 Χαρτί και χαρτόνια, για το γράψιμο και την εκτύπωση** με 1,60 εκ. ευρώ, η **4810** με 1,54 εκ. ευρώ και η **4818 Χαρτί καθαριότητας και συναφή χαρτιά, χαρτοβάμβακας** με 1,49 εκ. ευρώ.

Στην πέμπτη θέση των κυριότερων κατηγοριών προϊόντων των ελληνικών εξαγωγών ανά διψήφιο κωδικό βρίσκεται η **24 Καπνός και βιομηχανοποιημένα υποκατάστατα καπνού** με αξία 18,58 εκ. ευρώ και μείωση κατά 1% έναντι του 2018. Στη συγκεκριμένη κατηγορία οι ελληνικές εξαγωγές καταλαμβάνουν την πρώτη θέση στις αλβανικές εισαγωγές με ποσοστό 30,87%, ενώ ακολουθούν οι εισαγωγές από την Πολωνία με 25,1%, από την Τουρκία με 16,03% και από τη Γερμανία με 8,44%. Το συντριπτικά μεγαλύτερο ποσοστό των ελληνικών εξαγωγών της κατηγορίας καταλαμβάνουν οι εξαγωγές της τετραψήφια **2402 πουράκια και τσιγάρα, από καπνό ή υποκατάστατα του καπνού**.

Ακολουθεί η κατηγορία **20 Παρασκευάσματα λαχανικών, καρπών φρούτων**, στην οποία οι ελληνικές εξαγωγές με αξία 20,37 εκ. ευρώ και αύξηση κατά 14,82% έναντι του 2018 καταλαμβάνουν με διαφορά την πρώτη θέση μεταξύ των χωρών που εξάγουν αντίστοιχα προϊόντα. Η Ιταλία με 6,78 εκ. ευρώ και η Τουρκία με 1,74 εκ. ευρώ βρίσκονται στις επόμενες θέσεις. Κυριότερη υποκατηγορία στις ελληνικές εξαγωγές είναι η **2005 Άλλα λαχανικά παρασκευασμένα ή διατηρημένα** με 17,10 εκ. ευρώ και ακολουθεί η τετραψήφια **2008 Καρποί και φρούτα και άλλα βρώσιμα μέρη φυτών**, με 1,65 εκ. ευρώ.

Οι ελληνικές εξαγωγές της διψήφιας κατηγορίας **08 Φρούτα και ξηροί καρποί** στην Αλβανία ανήλθαν σε 17,49 εκ. ευρώ μειωμένες σε ετήσια βάση κατά 2,95%. Στη συγκεκριμένη κατηγορία, η Ελλάδα βρίσκεται στη δεύτερη θέση των κυριότερων χωρών, ενώ στην πρώτη με μικρή διαφορά βρίσκεται το Εκουαδόρ με εξαγωγές αξίας 18,24 εκ. ευρώ. Ακολουθεί η Ιταλία με 6,93 εκ. ευρώ και η Τουρκία με 1,67 εκ. ευρώ. Οι ελληνικές εξαγωγές στην υποκατηγορία **0805 Εσπεριδοειδή, νωπά ή ξερά** (κατά βάση πορτοκάλια) ανήλθαν σε 6,58 εκ. ευρώ με την Ελλάδα να αποτελεί τον κυριότερο εξαγωγέα στην Αλβανία με ποσοστό 60%, έναντι 10% της Ιταλίας και 16% της Τουρκίας. Ακολουθεί η τετραψήφια **0808 Μήλα, αχλάδια και κυδώνια, νωπά** με 2,79 εκ. ευρώ, ενώ στη συνέχεια βρίσκονται η **0809 Βερίκοκα, κεράσια, ροδάκινα δαμάσκηνα και αγριοδαμάσκηνα, νωπά** με 2,48 εκ. ευρώ (κυρίως ροδάκινα), η **0802 Άλλοι καρποί με κέλυφος, νωποί ή ξεροί** με 2,30 εκ. ευρώ και η **0810 Άλλοι καρποί και φρούτα νωπά** με 1,68 εκ. ευρώ.

Στη διψήφια κατηγορία **01 Ζωντανά ζώα** όπου οι ελληνικές εξαγωγές έφθασαν τα 16,48 εκ. ευρώ, αυξημένες κατά 23,88% έναντι του 2018 κυριαρχεί η υποκατηγορία **0103 Χοιροειδή ζωντανά** με 12,71 εκ. ευρώ και ακολουθεί η **0105 Πετεινοί, κότες, πάπιες** με 2,98 εκ. ευρώ. Και στη

συγκεκριμένη κατηγορία κυριαρχούν οι ελληνικές εξαγωγές, ενώ οι εξαγωγές από την Ρουμανία και τη Βουλγαρία ακολουθούν, με 6,57 εκ. ευρώ και 5,54 εκ. ευρώ αντίστοιχα.

Στη συνέχεια βρίσκεται η ΚΣΟ **84 Πυρηνικοί αντιδραστήρες, λέβητες, μηχανήματα και μηχανικές συσκευές** με 16 εκ. ευρώ και μείωση κατά 3,43% έναντι του 2018. Σημαντικότερες υποκατηγορίες είναι η **8419 Συσκευές και διατάξεις, Θερμαντήρες νερού μη ηλεκτρικοί, στιγμιαίας θέρμανσης** με 2,62 εκ. ευρώ, η **8424** με 1,50 εκ. ευρώ, η **8431 Μέρη που προορίζονται για τις μηχανές** με 1,28 εκ. ευρώ, η **8415 Μηχανές τεχνητού κλίματος για μεταβολή της θερμοκρασίας και της υγρασίας**, με 1,019 εκ. ευρώ και **8403 Λέβητες για την κεντρική θέρμανση** με 980 χιλ. ευρώ.

Οι ελληνικές εξαγωγές της διψήφιας κατηγορίας **76 Αλουμίνιο και τεχνουργήματα από αργίλιο** ανήλθαν σε 10,89 εκ. ευρώ σημειώνοντας μείωση κατά 0,81% έναντι του 2018 και κατέλαβαν τη δεύτερη θέση στις κυριότερες εισαγωγικές χώρες. Την πρώτη θέση κατέλαβαν οι εισαγωγές από την Ιταλία με 13,67 εκ. ευρώ, την τρίτη θέση οι τουρκικές εξαγωγές με 7,58 εκ. ευρώ και την τέταρτη θέση οι εξαγωγές από την Κίνα με 6,79 εκ. ευρώ. Οι ελληνικές εξαγωγές της τετραψήφιας κατηγορίας **7601 Αργίλιο** διαμορφώθηκαν σε 5 εκ. ευρώ, ενώ ακολουθούν οι εξής: **7604 Ράβδοι και είδη καθορισμένης μορφής από αργίλιο** με 2,95 εκ. ευρώ, **7612 Δεξαμενές, βαρέλια, τύμπανα, μπιτόνια, κουτιά και παρόμοια δοχεία, από αργίλιο** με 1,90 εκ. ευρώ και **7610 Φύλλα και ταινίες, λεπτά, από αργίλιο με πάχος που δεν υπερβαίνει τα 0,2 mm** με 730 χιλ. ευρώ.

Ακολουθεί η κατηγορία **30 Φαρμακευτικά προϊόντα** με εξαγωγές αξίας 10,88 εκ. ευρώ, αυξημένες κατά 25,37% έναντι της προηγούμενης χρονιάς. Η υποκατηγορία **3004 Φάρμακα** κυριαρχεί στην συγκεκριμένη κατηγορία με 10,72 εκ. ευρώ. Η Ελλάδα με μερίδιο 5,55% επί της συνολικής αξίας εισαγόμενων φαρμακευτικών προϊόντων απετέλεσε τον 7^ο κυριότερο προμηθευτή της χώρας. Οι κύριες χώρες προέλευσης φαρμακευτικών προϊόντων στην Αλβανία το 2019 ήταν οι ακόλουθες: Ιταλία (27,31 εκ. ευρώ), Γερμανία (27 εκ. ευρώ), Τουρκία (21,90 εκ. ευρώ), Ελβετία (20,32 εκ. ευρώ), Σλοβενία (13,90 εκ. ευρώ), και Γαλλία (13,82 εκ. ευρώ), σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία του INSTAT.

Έπονται οι εξαγωγές της κατηγορίας **22 Ποτά, αλκοολούχα ποτά και ξίδι** με 10,33 εκ. ευρώ, αυξημένες κατά 5,60% έναντι της προηγούμενης χρονιάς. Το μεγαλύτερο ποσοστό τους καταλαμβάνει η υποκατηγορία **2203 Μπύρα από βύνη** όπου οι εξαγωγές από την Ελλάδα ανήλθαν σε 9,16 εκ. ευρώ και κατέλαβαν την πρώτη θέση της σχετικής κατηγορίας με το 40% των αλβανικών εισαγωγών, ακολουθούμενες από τις εισαγωγές από Ιταλία με 25% και από Γερμανία με 17%.

Στη συνέχεια βρίσκονται οι εξαγωγές της ΚΣΟ **32 Δεψικά και βαφικά εκχυλίσματα, χρώματα επίχρυσης και βερνίκια** με αξία 10,07 εκ. ευρώ και αύξηση κατά 6,94% έναντι του 2018. Και στη συγκεκριμένη κατηγορία οι ελληνικές εξαγωγές κυριαρχούν επί των συνολικών στην Αλβανία, ενώ ακολουθούν οι εισαγωγές από την Ιταλία αξίας 9,37 εκ. ευρώ και από την Τουρκία, με 2,66 εκ. ευρώ. Κυριότερη υποκατηγορία στις ελληνικές εξαγωγές είναι η **3209 Χρώματα επίχρυσης και βερνίκια με βάση συνθετικά πολυμερή ή τροποποιημένα φυσικά πολυμερή** με 5,26 εκ. ευρώ και ακολουθεί η **3208 Χρώματα επίχρυσης και βερνίκια με βάση συνθετικά πολυμερή ή τροποποιημένα φυσικά πολυμερή** με 1,93 εκ. ευρώ. Στη συνέχεια κατατάσσονται οι **3214 Στόκος υαλουργών, κονίες ρητίνης και άλλες μαστίχες (στόκοι)**, με 1,09 εκ. ευρώ και **3204 Χρωστικές ύλες συνθετικές οργανικές καθορισμένης χημικής σύστασης** με 530 χιλ. ευρώ.

Υποχώρηση κατά 38,82% σημείωσαν το 2019 οι ελληνικές εξαγωγές της κατηγορία **73 Είδη από σίδηρο ή χάλυβα** και διαμορφώθηκαν στα 9,84 εκ. ευρώ. Κυριότερη υποκατηγορία είναι η **7308**

Κατασκευές και μέρη από χυτοσίδηρο, σίδηρο ή χάλυβα, Λαμαρίνες, ράβδοι, είδη με καθορισμένη μορφή, σωλήνες με 5,80 εκ. ευρώ, ενώ ακολουθεί η **7306 Άλλοι σωλήνες κάθε είδους από σίδηρο ή χάλυβα** με 620 χιλ. ευρώ. Η Ιταλία με εξαγωγές αξίας 44 εκ. ευρώ ηγείται της συγκεκριμένης διψήφιας κατηγορίας, ακολουθεί η Κίνα με 33,51 εκ. ευρώ, στην τρίτη θέση η Τουρκία με 14,54 εκ. ευρώ και οι ελληνικές εξαγωγές βρίσκονται στην τέταρτη θέση.

Οι εξαγωγές της κατηγορίας **62 Ενδύματα και εξαρτήματα του ενδύματος που δεν είναι πλεκτά** ανήλθαν σε 9,38 εκ. ευρώ σημειώνοντας οριακή υποχώρηση κατά 0,69%. Οι κυριότερες υποκατηγορίες ήταν οι **6203 Κουστόμια, σύνολα, σακάκια, παντελόνια, φόρμες για άντρες ή αγόρια** με 5,13 εκ. ευρώ, **6210 Ενδύματα κατασκευασμένα από προϊόντα των κλάσεων** με 2,20 εκ. ευρώ και **6204 Κουστόμια-ταγιέρ, σύνολα, ζακέτες, φορέματα, φούστες για γυναίκες ή κορίτσια** με 1,10 εκ. ευρώ.

Οι ελληνικές εξαγωγές της κατηγορίας **25 Αλάτι, θείο, χρώμα και πέτρα, ασβέστη και τσιμέντο βρίσκονται στη δεύτερη θέση των συνολικών αλβανικών εισαγωγών, καθώς** διαμορφώθηκαν σε 8,18 εκ. ευρώ σημειώνοντας αύξηση κατά 9,37%. Οι εισαγωγές από την Ιταλία προηγούνται και στη συγκεκριμένη κατηγορία με 10,95 εκ. ευρώ και στη τρίτη θέση βρίσκονται οι εξαγωγές από τη Β. Μακεδονία με 2,63 εκ. ευρώ. Η αξία των εξαγωγών της υποκατηγορίας **2523 Τσιμέντα υδραυλικά** έφθασε τα 5,55 εκ. ευρώ ακολουθούμενη από την **ΚΣΟ 2515 Μάρμαρα, τραβερτίνες, ασβεστόλιθοι** με 1,24 εκ. ευρώ.

Στη 17^η θέση συναντάμε την διψήφια **44 Ξυλεία και είδη από ξύλο** με εξαγωγές αξίας 7,78 εκ. ευρώ και αύξηση σε ποσοστό 11,69%. Στη συγκεκριμένη κατηγορία οι τουρκικές εξαγωγές καταλαμβάνουν την πρώτη θέση με 22,60 εκ. ευρώ, ακολουθούν οι εξαγωγές από τη Βοσνία με 9,55 εκ. ευρώ και στην επόμενη θέση συναντάμε τις εξαγωγές από την Ελλάδα. Σε επίπεδο τετραψήφιας κατηγορίας η αξία των ελληνικών εξαγωγών αποτελείται κυρίως από τις **4411 Πλάκες-διαφράγματα από ίνες ξύλου ή άλλες ξυλώδεις ύλες** με αξία εξαγωγών 2,71 εκ. ευρώ και **4410 Πλάκες-διαφράγματα από μικρά τεμάχια, πετάσματα** με 1,49 εκ. ευρώ.

Στη συνέχεια βρίσκεται η διψήφια **96 Διάφορα τεχνουργήματα** με 6,89 εκ. ευρώ και μείωση κατά 8,77% έναντι της προηγούμενης χρονιάς. Οι κυριότερες υποκατηγορίες της είναι οι **9619** με 4,69 εκ. ευρώ και **9607 Κλείστρα (φερμουάρ)** με 1,66 εκ. ευρώ.

Ακολουθεί η κατηγορία **19 Παρασκευή σιτηρών, αλεύρων, αμύλου ή γάλακτος** με εξαγωγές αξίας 6,85 εκ. ευρώ μειωμένες κατά 6,99%, στην οποία η ελληνικές εξαγωγές βρίσκονται στην τέταρτη θέση (πρώτη η Ιταλία με 19,83 εκ. ευρώ, ακολουθούν Τουρκία και Βουλγαρία). Κυριότερη υποκατηγορία εντός της συγκεκριμένης είναι η **1902 Ζυμαρικά** με εξαγωγές 4,17 εκ. ευρώ, ενώ στη συνέχεια βρίσκεται η **1905 Προϊόντα αρτοποιίας, ζαχαροπλαστικής ή μπισκοτοποιίας** με 1,35 εκ. ευρώ και η **1901 Εκχυλίσματα βύνης** με 93 χιλ. ευρώ.

Στην 20^η θέση των κυριότερων ελληνικών εξαγωγικών προϊόντων βρίσκεται η **61 Ενδύματα και εξαρτήματα της ένδυσης** με εξαγωγές αξίας 6,63 εκ. ευρώ, αυξημένες κατά 7,87% έναντι του 2018. Το 45% των αλβανικών εισαγωγών στην εν λόγω κατηγορία προέρχεται από την Τουρκία, ενώ οι ελληνικές εξαγωγές καταλαμβάνουν το 4,6% της συνολικής αξίας τους.

2. Προοπτικές των ελληνικών εξαγωγών στην αλβανική αγορά

Η Ελλάδα κατέχει ηγετική θέση σε πολλούς κωδικούς προϊόντων της κατηγορίας τρόφιμα – ποτά, ενώ διατηρεί σημαντική παρουσία σε διάφορες κατηγορίες προϊόντων των αλβανικών εισαγωγών, όπως αργίλιο, σίδηρο και χάλυβα, πλαστικές ύλες και τεχνουργήματα, χαρτί και χαρτόνια, δομικά υλικά, μηχανές-συσκευές και εξαρτήματα κ.ά..

Ενδεικτικά αναφέρονται οι παρακάτω κατηγορίες, στις οποίες, είτε υπάρχει σημαντική παρουσία ελληνικών προϊόντων, είτε προοπτικές για περαιτέρω δραστηριοποίηση από μέρος των ελληνικών επιχειρήσεων:

Κλάδος Τροφίμων και Ποτών

Τα ελληνικά προϊόντα του κλάδου τροφίμων και ποτών κατέχουν σημαντική θέση στην αλβανική αγορά. Ειδικότερα, οι επιμέρους κατηγορίες προϊόντων, στις οποίες σημειώνονται οι καλύτερες επιδόσεις, είναι: τα νωπά φρούτα και λαχανικά, παρασκευάσματα λαχανικών, νωπά ψάρια, τα ζωντανά χοιροειδή και πουλερικά, μπίρα, τα εσπεριδοειδή και τα καπνά.

Η συνολική αξία των εισαγόμενων προϊόντων στη κατηγορία «τρόφιμα, ποτά καπνά» στην Αλβανία κατά το 2019, ανήλθε σε 890 εκατ. ευρώ περίπου, ήτοι 17% επί του συνόλου των αλβανικών εισαγωγών. Η αξία των ελληνικών εξαγωγών τροφίμων και ποτών ήταν περίπου 127 εκατ. ευρώ και μερίδιο 13,5% επί του συνόλου των αλβανικών εισαγωγών στα συγκεκριμένα προϊόντα.

Τις συνολικές αλβανικές εισαγωγές αγρο-διατροφικών προϊόντων, μοιράζονται κατά βάση η Ιταλία (18%) και η Ελλάδα (14%), ενώ ακολουθούν, με μικρότερα μερίδια, Σερβία (7%), Ρωσία (5,5%), Τουρκία (5%), Γερμανία και Πολωνία με μερίδια της τάξεως του 4,5% και Βραζιλία με 4%.

Τα τυριά, αν και κύρια εξαγώγιμα ελληνικά, καταλαμβάνουν μόνο το 8% των εισαγόμενων προϊόντων στην Αλβανία, με βασικούς ανταγωνιστές την Γερμανία (35%) και την Ιταλία (32%). Σημειώνεται ότι ο επιβαλλόμενος δασμός για προϊόντα προέλευσης ΕΕ, κατά την υπό εξέταση περίοδο (2014 – 2016), είναι μηδενικός στα τυριά εκτός από τη φέτα και το πεκορίνο που είναι 15%.

Στην αγορά του κρασιού κυριαρχεί η Ιταλία (75%), ενώ ο ανταγωνισμός με τα ιταλικά κρασιά είναι ιδιαίτερα έντονος, τόσο λόγω των τιμών, όσο και της εμπέδωσης τους στη συνείδηση του Αλβανού καταναλωτή, ως προϊόντων υψηλής ποιότητας και «life style». Κατά συνέπεια, η διείσδυση των ελληνικών κρασιών προϋποθέτει στοχευμένες δράσεις προώθησης και προβολής.

Η εισαγωγή των ελληνικών κρασιών στην Αλβανία πραγματοποιείται, από δύο κυρίως μεγάλες ελληνικές ή ομογενειακές επιχειρήσεις. Η σημαντική μείωση των εισαγωγών των ελληνικών κρασιών ήδη από το 2016 και έπειτα, οφείλεται, μεταξύ άλλων, και στην μεταβίβαση της ελληνικών συμφερόντων αλυσίδας CARREFOUR από τον Όμιλο Μαρινόπουλο στον αλβανικό Όμιλο Balfin, η οποία επηρέασε γενικότερα τις ελληνικές εισαγωγές τροφίμων στην Αλβανία.

Ωστόσο, ελληνικές εξαγωγές μπίρας ανήλθαν σε 8,71 εκ. ευρώ και κατέλαβαν την πρώτη θέση της σχετικής κατηγορίας με 37% μερίδιο στις αλβανικές εισαγωγές, ακολουθούμενες από τις ιταλικές και γερμανικές εισαγωγές με 24% και 17%, αντίστοιχα.

Το 88% του εισαγόμενου ελαιόλαδου (κωδ. Σ.Ο. 1509) προέρχεται από δύο χώρες: την Ιταλία (59,7%) και την Ελλάδα (28,5%). Η Ελλάδα κυριαρχεί στις μαργαρίνες (κωδ. Σ.Ο. 1517) με ποσοστό 90,36% και έχει σημαντικά μερίδια και στα άλλα λίπη και έλαια.

Πάντως, ανεξάρτητα από τη δυναμική παρουσία των ελληνικών αγροδιατροφικών προϊόντων στην αλβανική αγορά, θα πρέπει να σημειωθεί και η ενίσχυση της γεωργίας ως τομέα προτεραιότητας της α/Κυβέρνησης, με αυξανόμενη συμμετοχή στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της χώρας και σημαντική συμβολή στην απασχόληση και τις αλβανικές εξαγωγές.

Συνεπώς, εκτός των καλών επιδόσεων των ελληνικών εξαγωγών, διαγράφονται περιθώρια για περαιτέρω διμερή συνεργασία σε τομείς συναφών υπηρεσιών, όπως μεταφορά τεχνογνωσίας των σύγχρονων καλλιεργητικών μεθόδων, τη χρήση εφαρμογών εφαρμογές πληροφορικής στον

αγροτικό τομέα, την φυτοπροστασία και την ολοκληρωμένη διαχείριση των καλλιεργειών, τις διαπιστευμένες αναλύσεις ως ένα εργαλείο ανάπτυξης της σύγχρονης γεωργικής παραγωγής κ. ά.

Επίσης, η δυνατότητα ανάπτυξης συμπληρωματικών καλλιεργειών, θα μπορούσε να είναι αμοιβαία επωφελής για την Ελλάδα και την Αλβανία, όπως για παράδειγμα, η καλλιέργεια γεωργικών προϊόντων στην Αλβανία, τα οποία θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ως πρώτες ύλες για την παραγωγή ζωοτροφών στην Ελλάδα. Ενδεχομένως, θα μπορούσε να εξεταστεί η δυνατότητα για συμπαραγωγή προϊόντων μέσω μεικτών επιχειρήσεων (joint ventures), προκειμένου τα προϊόντα αυτά να διεισδύσουν σε μεγαλύτερες αγορές, τις οποίες αδυνατεί να καλύψει, λόγω μεγέθους από μόνη της, η ελληνική παραγωγή.

Πρώτες ύλες & χημικά προϊόντα (Κωδ. Σ.Ο 25 – 29 εκτός 27)

Ισχυρή είναι η παρουσία των ελληνικών εισαγόμενων προϊόντων των κατηγοριών Σ.Ο. 25 – 29, εκτός των ορυκτών καυσίμων (27). Η Αλβανία προμηθεύεται από την Ελλάδα αρκετούς κωδικούς, σε επίπεδο 4ψήφιας ανάλυσης, αποκλειστικά (100%), σχεδόν αποκλειστικά (75% και άνω) ή κατά σημαντικό ποσοστό (20% και άνω). Η συνολική αξία των αλβανικών εισαγωγών των ανωτέρω κατηγοριών προϊόντων (Σ.Ο. 25,26,28,29), το 2018 ανήλθε σε 58,8 εκατ. ευρώ, (59,4 εκατ. ευρώ το 2017), έτσι ώστε, η Ελλάδα να καταλάβει τη δεύτερη θέση (9,1 εκατ. ευρώ και 15,5%) μετά την Ιταλία (28,8%). Το υπόλοιπο 77% της αλβανικής αγοράς καταλαμβάνουν οι: Κίνα (10,2%), Τουρκία (8,6%), και Β. Μακεδονία (8,2%).

Από το σύνολο των ανωτέρω εισαγωγών, τα υδραυλικά τσιμέντα (2523 - clinkers), διεθνώς από τα κυριότερα εξαγώγιμα ελληνικά προϊόντα, αποτελούν το 28% των αλβανικών εισαγωγών με 12 εκατ. ευρώ. Η Αλβανία προμηθεύεται υδραυλικά τσιμέντα κατά βάση από τρεις χώρες, Ιταλία (61%), Τουρκία (20%) και Ελλάδα (18%), ενώ από την Γερμανία μόλις το 1% των αντιστοίχων εισαγωγών. Στην Αλβανία δραστηριοποιείται η Εταιρεία ελληνικών συμφερόντων ANTEA (Όμιλος TITAN), με σημαντική παραγωγή, η οποία εξυπηρετεί όχι μόνο την αλβανική αγορά στην Αλβανία αλλά και τις εξαγωγές clinker και τσιμέντου στην Αίγυπτο, το Μαυροβούνιο, τη Λιβύη και την Ιταλία.

Φαρμακευτικά προϊόντα (Κωδ. Σ.Ο 30)

Τα φαρμακευτικά προϊόντα (ΚΩΔ. Σ.Ο.30), κατέχουν σημαντική θέση στις αλβανικές εισαγωγές με συνολική αξία, το 2019, 195 εκατ. ευρώ περίπου, ήτοι το 3,74% του συνόλου των εισαγωγών. Η αξία των ελληνικών εξαγωγών ανήλθε σε 10,87 εκατ. ευρώ περίπου και μερίδιο 5,55% επί της συνολικής αξίας εισαγόμενων φαρμακευτικών προϊόντων, έτσι ώστε η Ελλάδα να αποτελέσει τον 7^ο κυριότερο προμηθευτή της χώρας. Κύριες χώρες προέλευσης των φαρμακευτικών προϊόντων στην Αλβανία το 2018 ήταν: Ιταλία (13%), Γερμανία (13%), Τουρκία (11,8%), Ελβετία (11,5%), Σλοβενία (8%), και Γαλλία (7,5%), (Στοιχεία INSTAT).

Επισημαίνεται ότι η αλλαγή της νομοθεσίας στις αρχές του 2015, όσον αφορά την εισαγωγή των φαρμάκων στην Αλβανία, επηρέασε τις ελληνικές εξαγωγές, προκαλώντας διακυμάνσεις κατά την τριετία 2014-2016. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της διαδικασίας εγγραφής στον κατάλογο εισαγόμενων φαρμάκων, η εφαρμογή νέας μεθοδολογίας για την τιμολόγηση των φαρμακευτικών προϊόντων στην αλβανική αγορά, από 1.1.2015, δημιούργησε εμπόδιο για συγκεκριμένες κατηγορίες φαρμάκων, ιδίως, για καλά εδραιωμένα προϊόντα που διατίθενται επί δεκαετίες στη χώρα προέλευσης. Η νέα μεθοδολογία προβλέπει την σύγκριση με τις τιμές που διατίθενται τα προϊόντα αυτά στις χώρες προέλευσης, μη λαμβάνοντας υπόψη τα κόστη προώθησης σε μια νέα αγορά, γεγονός, που καθιστά ασύμφορες για τις επιχειρήσεις τις εν λόγω εξαγωγές στην Αλβανία.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι στην Αλβανία δραστηριοποιούνται στον τομέα της υγείας επιχειρήσεις όπου απασχολούνται αρκετοί Έλληνες γιατροί, εκτιμάται ότι υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης του μεριδίου των ελληνικών φαρμακευτικών προϊόντων στην αλβανική αγορά.

Δομικά υλικά

Μελετώντας τον κατάλογο που περιλαμβάνει την 4ψήφια ανάλυση στατιστικών στοιχείων των αλβανικών εισαγωγών, καθίσταται εμφανές ότι τα ελληνικά δομικά υλικά κατέχουν σημαντικό μερίδιο στο σύνολο των εισαγόμενων προϊόντων στην Αλβανία.

Ενδεικτικά, αναφέρεται ότι, στην διψήφια κατηγορία **39 Πλαστικά και τεχνουργήματα από πλαστικές ύλες**, οι ελληνικές εξαγωγές το 2019 ανήλθαν σε 20,83 εκ. ευρώ, μειωμένες κατά 16,30% έναντι της προηγούμενης χρονιάς. Η Ελλάδα καταλαμβάνει τη δεύτερη θέση στην εν λόγω κατηγορία, με πρώτη την Ιταλία με 54,37 εκ. ευρώ, τρίτη την Κίνα με 20,22 εκ. ευρώ, τέταρτη τη Τουρκία με 19,61 εκ. ευρώ και πέμπτη τη Γερμανία με 14,91 εκ. ευρώ. Κυριότερη υποκατηγορία των ελληνικών εξαγωγών είναι η 3923 Είδη μεταφοράς ή συσκευασίας, από πλαστικές ύλες. Πώματα, καπάκια με εξαγωγές αξίας 6,65 εκ. ευρώ. Ακολουθούν οι τετραψήφιες 3920 Άλλες πλάκες, φύλλα, μεμβράνες, ταινίες από πλαστικές ύλες με 3,33 εκ. ευρώ, η 3921 Άλλες πλάκες, φύλλα, μεμβράνες, ταινίες και λουρίδες από πλαστικές ύλες με 3,04 εκ. ευρώ, και η 3917 Σωλήνες κάθε είδους και τα εξαρτήματά τους από πλαστικές ύλες με 1,32 εκ. ευρώ.

Αναφορικά με την κατηγορία **32 Δεσικά και βαφικά εκχυλίσματα, χρώματα επίχρυσης και βερνίκια** με αξία 10,07 εκ. ευρώ και αύξηση κατά 6,94% έναντι του 2018, οι ελληνικές εξαγωγές κυριαρχούν επί των συνολικών στην Αλβανία, ενώ ακολουθούν οι εισαγωγές από την Ιταλία αξίας 9,37 εκ. ευρώ και από την Τουρκία, με 2,66 εκ. ευρώ. Κυριότερη υποκατηγορία στις ελληνικές εξαγωγές είναι η 3209 Χρώματα επίχρυσης και βερνίκια με βάση συνθετικά πολυμερή ή τροποποιημένα φυσικά πολυμερή με 5,26 εκ. ευρώ και ακολουθεί η 3208 Χρώματα επίχρυσης και βερνίκια με βάση συνθετικά πολυμερή ή τροποποιημένα φυσικά πολυμερή με 1,93 εκ. ευρώ. Στη συνέχεια κατατάσσονται οι 3214 Στόκος υαλουργών, κονίες ρητίνης και άλλες μαστίχες (στόκοι). με 1,09 εκ. ευρώ και 3204 Χρωστικές ύλες συνθετικές οργανικές καθορισμένης χημικής σύστασης με 530 χιλ. ευρώ.

Επίσης, σημαντική θέση έχουν τα ελληνικά προϊόντα σιδήρου και χάλυβα (Σ.Ο. 72 & 73) και αργιλίου (Σ.Ο.76), όπου σε αρκετούς 4ψήφιους κωδικούς, τα ελληνικά προϊόντα είτε έχουν ηγετική θέση, είτε σημαντικά μερίδια επί των αντίστοιχων συνολικών αλβανικών εισαγωγών. Η δεύτερη κυριότερη κατηγορία των ελληνικών εξαγόμενων προϊόντων είναι η **72 Σίδηρος και χάλυβας**, όπου η Ελλάδα αποτελεί τον δεύτερο σημαντικότερο προμηθευτή της Αλβανίας με εξαγωγές ύψους 31,88 εκ. ευρώ, αυξημένες κατά 1,02% έναντι του 2018. Πρώτος προμηθευτής της Αλβανίας είναι η Τουρκία με εξαγωγές ύψους με 43,65 εκ. ευρώ, ενώ στην τρίτη θέση βρίσκεται η Τυνησία με 25,53 εκ. ευρώ και στην τέταρτη η Β. Μακεδονία με 19,44 εκ. ευρώ. Κυριότερη τετραψήφια υποκατηγορία στις ελληνικές εξαγωγές ήταν οι 7214 Ράβδοι από σίδηρο ή από χάλυβες με 20,62 εκ. ευρώ, και ακολουθεί στη δεύτερη θέση η 7210 Πλατέα προϊόντα έλασης, από σίδηρο ή από όχι σε κράμα χάλυβες, με πλάτος 600 mm ή περισσότερο, επιστρωμένα με άλλο μέταλλο με 3,21 εκ. ευρώ. Οι εξαγωγές της 7216 Είδη με καθορισμένη μορφή από σίδηρο σε κράμα χάλυβες ανήλθαν σε 2,93 εκ. ευρώ, οι εξαγωγές της 7217 Σύρματα από σίδηρο σε κράμα χάλυβες σε 1,38 εκ. ευρώ και η 7208 Κατασκευές και μέρη από χυτοσίδηρο, σίδηρο ή χάλυβα λαμαρίνες, ράβδοι, σωλήνες ακολουθεί με 1 εκ. ευρώ.

Παράλληλα, ελληνικές εξαγωγές της διψήφιας κατηγορίας **76 Αλουμίνιο και τεχνουργήματα από αργίλιο** ανήλθαν σε 10,89 εκ. ευρώ σημειώνοντας μείωση κατά 0,81% έναντι του 2018 και κατέλαβαν τη δεύτερη θέση στις κυριότερες εισαγωγικές χώρες. Την πρώτη θέση κατέλαβαν οι

εισαγωγές από την Ιταλία με 13,67 εκ. ευρώ, την τρίτη θέση οι τουρκικές εξαγωγές με 7,58 εκ. ευρώ και την τέταρτη θέση οι εξαγωγές από την Κίνα με 6,79 εκ. ευρώ. Οι ελληνικές εξαγωγές της τετραψήφιας κατηγορίας 7601 Αργίλιο διαμορφώθηκαν σε 5 εκ. ευρώ, ενώ ακολουθούν οι εξής: 7604 Ράβδοι και είδη καθορισμένης μορφής από αργίλιο με 2,95 εκ. ευρώ, 7612 Δεξαμενές, βαρέλια, τύμπανα, μπιτόνια, κουτιά και παρόμοια δοχεία, από αργίλιο με 1,90 εκ. ευρώ και 7610 Φύλλα και ταινίες, λεπτά, από αργίλιο με πάχος που δεν υπερβαίνει τα 0,2 mm με 730 χιλ. ευρώ.

Τέλος, υποχώρηση κατά 38,82% σημείωσαν το 2019 οι ελληνικές εξαγωγές της κατηγορία **73 Είδη από σίδηρο ή χάλυβα** και διαμορφώθηκαν στα 9,84 εκ. ευρώ. Κυριότερη υποκατηγορία είναι η 7308 Κατασκευές και μέρη από χυτοσίδηρο, σίδηρο ή χάλυβα, Λαμαρίνες, ράβδοι, είδη με καθορισμένη μορφή, σωλήνες με 5,80 εκ. ευρώ, ενώ ακολουθεί η 7306 Άλλοι σωλήνες κάθε είδους από σίδηρο ή χάλυβα με 620 χιλ. ευρώ. Η Ιταλία με εξαγωγές αξίας 44 εκ. ευρώ ηγείται της συγκεκριμένης διψήφιας κατηγορίας, ακολουθεί η Κίνα με 33,51 εκ. ευρώ, στην τρίτη θέση η Τουρκία με 14,54 εκ. ευρώ και οι ελληνικές εξαγωγές βρίσκονται στην τέταρτη θέση.

Κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα (Κωδ. Σ.Ο 61, 62, 63)

Τα προϊόντα της κατηγορίας των κλωστοϋφαντουργικών (ΚΩΔ. Σ.Ο. 61, 62, 63) κατατάσσονται στις πρώτες 10 θέσεις ως προς την αξία των αλβανικών εισαγωγών, με συνολική αξία 297 εκατ., ευρώ που αντιστοιχεί σε περισσότερο από το 5%. Οι κυριότεροι προμηθευτές της Αλβανίας, εκτός από την Ελλάδα είναι η Ιταλία με 117,7 εκατ. ευρώ (39,65% των συνολικών εισαγωγών), η Τουρκία με 80,7 εκατ. ευρώ (27,19%) και η Κίνα με 42,3 εκατ. ευρώ (14,25%).

Ενδεχομένως, ελληνικές επιχειρήσεις έτοιμοι επώνυμοι ενδύματος, θα μπορούσαν να εξετάσουν τις δυνατότητες περαιτέρω συνεργασίας με αλβανικές επιχειρήσεις στον τομέα του φασόν, δεδομένου ότι η επεξεργασία ενδυμάτων για λογαριασμό τρίτων (φασόν) στην Αλβανία είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένη, λόγω χαμηλού εργατικού κόστους. Πρόκειται για έναν, παραδοσιακά, σημαντικό κλάδο της αλβανικής οικονομίας, με περισσότερο από 20 χρόνια εμπειρίας, καθώς μετά τον οικονομικό μετασχηματισμό, στις αρχές της δεκαετίας του 1990, επικεντρώθηκε στην παραγωγή φασόν για λογαριασμό σημαντικών εταιρειών παραγωγής ενδυμάτων της Δυτικής Ευρώπης, υπό το καθεστώς της ενεργητικής τελειοποίησης.

Λέβητες, μηχανές, συσκευές, εξαρτήματα κλπ. (Σ.Ο. 84 & 85)

Οι συνολικές αλβανικές εισαγωγές των κατηγοριών 2ψήφιας ανάλυσης Σ.Ο. 84 & 85, το 2019 ανήλθαν σε περίπου 780 εκατ. ευρώ. Οι εν λόγω εισαγωγές, οι οποίες κατατάσσονται στις τρεις πρώτες θέσεις των αλβανικών εισαγωγών, αντιστοιχούν στο 15% της συνολικής αξίας των εισαγωγών στην Αλβανία. Το 27% των εισαγωγών των δύο κατηγοριών προέρχεται από την Ιταλία, το 21% από την Κίνα, ενώ άλλοι κύριοι προμηθευτές είναι η Γερμανία (6%) και η Τουρκία (7%). Οι ΗΠΑ, η Ελλάδα και η Γαλλία ακολουθούν με μερίδιο 3%, περίπου η καθεμία. Παρά το χαμηλό μερίδιο της Ελλάδος σε αυτές τις κατηγορίες προϊόντων συγκριτικά με τους κυριότερους προμηθευτές της Αλβανίας, επισημαίνεται ότι ο κωδικός **Σ.Ο 84 λέβητες, μηχανές και συσκευές** κατατάσσεται στην 9^η θέση ως προς την συνολική αξία των ελληνικών εισαγόμενων προϊόντων στην Αλβανία με 16 εκ. ευρώ και μείωση κατά 3,43% έναντι του 2018. Σημαντικότερες υποκατηγορίες είναι η 8419 Συσκευές και διατάξεις, Θερμαντήρες νερού μη ηλεκτρικοί, στιγμιαίας θέρμανσης με 2,62 εκ. ευρώ, η 8424 με 1,50 εκ. ευρώ, η 8431 Μέρη που προορίζονται για τις μηχανές με 1,28 εκ. ευρώ, η 8415 Μηχανές τεχνητού κλίματος για μεταβολή της θερμοκρασίας και της υγρασίας, με 1,019 εκ. ευρώ και 8403 Λέβητες για την κεντρική θέρμανση με 980 χιλ. ευρώ.

3. Ελληνικές Επενδύσεις στην Αλβανία

Η Ελλάδα παρέμεινε για πολλά χρόνια στην πρώτη θέση μεταξύ των κυριότερων επενδυτριών χωρών στην Αλβανία, καθώς κατά την περίοδο 2000-2015 πραγματοποιήθηκαν σημαντικές επενδύσεις σε βασικούς τομείς της αλβανικής οικονομίας. Ωστόσο, στο τέλος του 2019 υποχώρησε στην όγδοη θέση, καθώς εντός του 2018-2019 αποχώρησαν από τη χώρα 5 σημαντικές ελληνικές επενδύσεις, δύο από τον τραπεζικό τομέα (Εθνική Τράπεζα, Τράπεζα Πειραιώς), από τον τομέα υγείας (Νοσοκομείο Υγεία), τον εκπαιδευτικό τομέα (New York College) και τον τομέα των τηλεπικοινωνιών (Όμιλος ΟΤΕ/Telekom Albania). Σε κάθε περίπτωση, οι επιχειρήσεις ελληνικών συμφερόντων παραμένουν ένα ζωτικό κομμάτι της αλβανικής οικονομίας, προσφέροντας θέσεις εργασίας και έσοδα στον κρατικό προϋπολογισμό.

Συνολικό Απόθεμα Ξένων Επενδύσεων και ελληνικές επενδύσεις 2011– 2019 (σε εκατ. €)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Αξία συνολικού επενδεδυμένου κεφαλαίου	3.400	3.893	4.113	4.563	4.981	5.677	6.453	7.661	8.542
Μεταβολή αποθέματος ΑΞΕ %	39,60%	14,50%	5,70%	11,00%	9,20%	14,00%	15,32%	18,72%	11,49%
Αξία συνολικού ελληνικού επενδεδυμένου κεφαλαίου	507	782	1.093	1.180	1.205	1.233	1.217	1.149	566
Μεταβολή αποθέματος ελληνικών επενδύσεων %	-15,60%	54,10%	39,80%	7,90%	2,10%	2,30%	-1,29%	-5,58%	-50,74%
ΜΕΡΙΔΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	14,90%	20,10%	26,60%	25,90%	24,20%	21,70%	19,54%	15%	6,63%

Πηγή: Τράπεζα της Αλβανίας

Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Τράπεζας της Αλβανίας, το συνολικό απόθεμα των ελληνικών επενδύσεων στο τέλος του 2019 αυξήθηκε κατά 50,74% σε σχέση με το 2018 και διαμορφώθηκε στα 566 εκ. ευρώ, με μερίδιο 6,63% επί του συνολικού αποθέματος ΑΞΕ στην Αλβανία.

Σύμφωνα με το Εθνικό Κέντρο Επιχειρήσεων και την Αλβανική Στατιστική Αρχή INSTAT, ο συνολικός αριθμός των ενεργών επιχειρήσεων με αμιγώς ελληνική ή μικτή συμμετοχή μειώθηκε από 675 το 2015 στις 453 επιχειρήσεις το 2018, εκ των οποίων οι 321 δραστηριοποιούνται στην παραγωγή προϊόντων και οι 132 στην παροχή υπηρεσιών. Μέρος αυτής της μείωσης οφείλεται στη λήψη φορολογικών και συναφών μέτρων από την αλβανική κυβέρνηση, γεγονός που ώθησε τις μη πραγματικά ενεργές επιχειρήσεις να παύσουν τη δραστηριότητά τους.

Τραπεζικός τομέας

Έως τις αρχές του 2018, στον τραπεζικό τομέα της Αλβανίας δραστηριοποιούνταν τρεις ελληνικές τράπεζες (Alpha Bank, Εθνική Τράπεζα Ελλάδας και Tirana Bank, του ομίλου Τράπεζας Πειραιώς). Σύμφωνα με τα στοιχεία της Αλβανικής Ένωσης Τραπεζών, το 2017 κατείχαν συνολικά το 13,79% της αξίας των συνολικών στοιχείων ενεργητικού της αλβανικής τραπεζικής αγοράς (1,6 δισ. € από σύνολο 10,05 δισ. €) και το 13,17% της συνολικής αξίας των καταθέσεων. Το 19,88% των τραπεζικών καταστημάτων που λειτουργούσαν στη χώρα, (περίπου 100), ανήκαν στις τρεις τράπεζες ελληνικών συμφερόντων, όπου και απασχολούταν το 16,65% του στελεχιακού δυναμικού του αλβανικού τραπεζικού τομέα (1.157). Αξίζει να σημειωθεί ότι οι μισοί και πλέον εργαζόμενοι στην NBG Albania προέρχονταν από την ελληνική μειονότητα.

Ωστόσο, το Φεβρουάριο 2018 ο Όμιλος της Εθνικής Τράπεζας προχώρησε στην πώληση της θυγατρικής της, Banka NBG Albania Sh.A. στην American Bank of Investments SA («ABI»). Η εν λόγω πώληση πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης της ΕΤΕ και σύμφωνα με τις σχετικές Δεσμεύσεις προς τη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η American Bank of Investments SA είναι 100% θυγατρική της Tranzit Sh.p.k., ενός αλβανικού μη τραπεζικού χρηματοπιστωτικού ιδρύματος που επικεντρώνεται στην παροχή ευέλικτων επιλογών χρηματοδότησης σε εταιρείες και ιδιώτες.

Παράλληλα, τον Αύγουστο 2018 η Τράπεζα Πειραιώς προχώρησε στη σύναψη συμφωνίας με τον Όμιλο Balfin και την Komercijalna Banka AD Skorje για την πώληση της θυγατρικής στην Αλβανία Tirana Bank, έναντι συνολικού τιμήματος 57,3 εκατ. ευρώ. Ο Όμιλος Balfin είναι ο μεγαλύτερος ιδιωτικός επενδυτικός Όμιλος στην Αλβανία και την Ν.Α Ευρώπη, δραστηριοποιείται σε 7 χώρες και απασχολεί πάνω από 3.000 εργαζομένους. Οι δραστηριότητές του περιλαμβάνουν πωλήσεις ακίνητων, πωλήσεις λιανικής (Supermarket SPAR (μέχρι πρότινος σε συνεργασία με τον πρώην Ελληνικό Όμιλο CARREFOUR MARINOPOULOS), διαχείριση εμπορικών και βιομηχανικών εγκαταστάσεων και υπηρεσιών, εξόρυξη και μεταλλουργία, χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες κ.α., ενώ ο Πρόεδρος και ιδιοκτήτης του Ομίλου Samir Mane θεωρείται ο πλουσιότερος Αλβανός επιχειρηματίας.

Τηλεπικοινωνίες

Στον τομέα των τηλεπικοινωνιών, οι επενδύσεις της Vodafone Albania (50% Panafon – 50% Vodafone) καθώς και της Telecom Albania (πρώην AMC του Ομίλου Cosmote, στον οποίο από το 2009 συμμετέχει η Deutsche Telekom) καταγράφονταν αρχικά ως ελληνικές. Ωστόσο, ο Όμιλος OTE ανακοίνωσε στις 16 Ιανουαρίου 2019 τη σύναψη συμφωνίας με την βουλγαρική εταιρεία Albania Telecom Invest AD για την πώληση του συνόλου των μετοχών που κατέχει στην Telekom Albania και πλέον αναμένεται η απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού για την ολοκλήρωση της εξαγοράς. Παράλληλα, η Vodafone Albania έχει παύσει προ πολλού να εκλαμβάνεται ως ελληνική επένδυση.

Τομέας Υγείας

Τον Ιούλιο 2018 η εταιρεία Υγεία Α.Ε, αποκλειστικός μέτοχος του Νοσοκομείου ΗΥΓΕΙΑ HOSPITAL TIRANA (HHT) των Τιράνων πώλησε το σύνολο των μετοχών της θυγατρικής της στην εταιρεία «American Hospital SH.A.», η οποία εδρεύει στα Τίρανα. Σύμφωνα με το αλβανικό εμπορικό μητρώο επιχειρήσεων (QKB) αποκλειστικός μέτοχος στο American Hospital είναι η εταιρεία Balkan Alliance Healthcare B.V, με έδρα την Ολλανδία, με μετοχικό κεφάλαιο περίπου 20 εκατ. ευρώ. Ο αγοραστής ανέλαβε υποχρεώσεις του ΗΗΤ συνολικού ύψους 29,5 εκατ. ευρώ (συμπεριλαμβανομένων των μακροπρόθεσμων δανειακών υποχρεώσεων συνολικού ύψους 19 εκατ. ευρώ περίπου, καθώς και υποχρεώσεων προς εταιρείες του Ομίλου Υγεία συνολικού ύψους 2,5 εκατ. ευρώ περίπου).

Τομέας Εκπαίδευσης

Μετά από πολύμηνες διαπραγματεύσεις, τον Αύγουστο 2018, ο τουρκικός εκπαιδευτικός οργανισμός MAARIF εξαγόρασε τις μετοχές του έλληνα εταίρου και του New York College της Πράγας, που αντιστοιχούσαν στο 65% και 10% του μετοχικού κεφαλαίου του University of New York των Τιράνων. Η εν λόγω πώληση ήταν αποτέλεσμα των δυσχερειών που αντιμετώπιζε η Εταιρεία στη δραστηριοποίησή της στην Αλβανία.

Σύμφωνα με διαθέσιμα στοιχεία της Τράπεζας της Αλβανίας, μέχρι και το 2013, οι κύριοι οικονομικοί τομείς στους οποίους κατευθύνονται οι ελληνικές επενδύσεις στην Αλβανία είναι ο τομέας των τηλεπικοινωνιών και ο τραπεζικός τομέας, όπως αποτυπώνεται στον παρακάτω πίνακα.

Οι επιχειρήσεις ελληνικών συμφερόντων στην Αλβανία συγκροτούν ένα αξιοσημείωτο τμήμα της εγχώριας επιχειρηματικής κοινότητας, συμβάλλοντας σημαντικά στην ανάπτυξη της αλβανικής οικονομίας, στα φορολογικά έσοδα, στην απασχόληση, στη μεταφορά τεχνογνωσίας, στην εκπαίδευση και στην ευημερία των Αλβανών πολιτών. Επίσης, μεγάλες ελληνικές επενδύσεις στην Αλβανία έχουν έντονη εξαγωγική δραστηριότητα (πχ. ANTEA/TITAN, ANDROMEDA, MICA-KORCA/Καπνική Μιχαηλίδης), συμβάλλοντας θετικά στο εμπορικό ισοζύγιο και στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών.

Οι κυριότεροι τομείς στους οποίους δραστηριοποιούνται οι ελληνικών και ομογενειακών συμφερόντων επιχειρήσεις είναι οι κατασκευές και δομικά υλικά, οι υπηρεσίες υγείας, το εμπόριο, η εκπαίδευση, καθώς και άλλες υπηρεσίες (μεταφορές, συμβουλευτικές, νομικές, μάρκετινγκ, εκπαίδευσης, εστίασης, κλπ.).

Πέρα από τον τραπεζικό τομέα και τις επιχειρήσεις ελληνικών και ομογενειακών συμφερόντων που δραστηριοποιούνται σήμερα στην Αλβανία, σημαντικός αριθμός αλβανικών εταιρειών αντιπροσωπεύουν ελληνικές εταιρείες, εισάγουν ελληνικά προϊόντα, διαθέτουν Έλληνες επικεφαλής και υψηλόβαθμα διοικητικά στελέχη και γενικότερα διατηρούν ισχυρή συνεργασία με τη χώρα μας.

Σημαντικές επιχειρήσεις ελληνικών συμφερόντων στην Αλβανία είναι:

- Πληροφορική: INTRACOM, ADPS (INFORM – ΛΥΚΟΣ)
- Μεταποίηση και εμπόριο δομικών υλικών: ANTEA Cement (TITAN), ALUMIL, SIDERAL (ΣΙΔΕΝΟΡ)
- Βιομηχανία τροφίμων: ATLAS, GJIROFARMA, PARTNER BALLKANIK, ELKA
- Εκπαιδευτικές υπηρεσίες: Αρσάκειο, Όμιλος Στρατηγάκη (διοργάνωση εξετάσεων γλωσσολογίας του Cambridge University)
- Νομικές υπηρεσίες: ΡΟΚΑΣ, ΝΑΥΡΙΔΗΣ, ΔΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ
- Λογιστικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες: KSP, Ernst & Young, EUROFAST
- Άλλες υπηρεσίες TUV AUSTRIA HELLAS - Αλβανίας, MSC - Mediterranean Shipping Company, Ogilvy & Mather ALBANIA, EPMC - Μηχανικών και Σύμβουλοι διαχείρισης Κινδύνων, Management Force
- Μεταφορές: NEOPLAN (οδικές), EUROPEAN SEAWAYS (θαλάσσιες)
- Διοργάνωση Εκθέσεων και εκδηλώσεων: NEW GENESIS, BIZZ (SMART PRESS)

Ελληνικές επιχειρήσεις, με παρουσία στην αλβανική αγορά μέσω δικαιοχρησίας (franchising) είναι οι εταιρείες JUMBO, GOODY'S, COFFEE ISLAND. Τέλος, υπάρχουν και άλλες ελληνικές επιχειρήσεις στον τομέα εμπορίου (BSB, Dromeas, Cocomat, MATI MATI, FRESH LINE), εστίασης, ένδυσης, υπόδησης κλπ.

Η εταιρεία ΑΚΤΩΡ έχει αναλάβει την κατασκευή του αυτοκινητοδρόμου Τιράνων - Ελμπασάν, από το 2011 (τμήμα II) και το 2012 (τμήμα I και III, σε κοινοπραξία με την COPRI). Έχουν παραδοθεί στην κυκλοφορία, από το 2013, τα τμήματα II και III, ενώ το τμήμα I αναμένεται να δοθεί σε κυκλοφορία εντός του 2019.

Η Κοινοπραξία ΕΓΝΑΤΙΑ ΟΔΟΣ Α.Ε. (Leader) – PLANET, ανέλαβε την επίβλεψη του έργου με τίτλο «Υπηρεσίες Συμβούλου επίβλεψης, κατασκευής της Παράκαμψης Αυλώννας», που προβλέπει την επίβλεψη της κατασκευής οδού μήκους 29 χλμ. και διάρκειας 30 μηνών.

Η Κοινοπραξία Εγνατία Οδός Α.Ε.» (Leader) και «EuroConsultants» (Partner), ανέλαβε (15/4/2015) την εκπόνηση μελέτης διάρκειας 6 μηνών, για το σχεδιασμό της στρατηγικής και του χάρτη για την οδική φορολογία (επιβολή διοδίων). Το "Roads Tolling Strategy", θα περιλαμβάνει ανάλυση σε

επίπεδο πολιτικής, καθορισμό της βέλτιστης χρήσης των οδικών διοδίων στο οδικό δίκτυο στην Αλβανία, καθώς και τον εντοπισμό των κατάλληλων δυνητικών τμημάτων του οδικού δικτύου για την επιβολή διοδίων.

Η Εταιρεία C & M Engineering, ανέλαβε από την αρχή του 2015, σε κοινοπραξία (Joint Venture) με την ASPROFOS Engineering, την εκπόνηση μελετών, για λογαριασμό της Γερμανικής εταιρείας E.ON Technologies GmbH, στο πλαίσιο του έργου εκπόνησης μελετών αδειοδότησης για την έγκριση και την άδεια κατασκευής του αγωγού διέλευσης και του σταθμού συμπίεσης του Διαδριατικού Αγωγού - TAP (Permit Engineering for the Construction Approval and the Construction Permit for the Trans Adriatic Pipeline and the Compressor Station).

Αρχές του 2015, η εταιρεία «JV RAILCON», η οποία αποτελεί σύμπραξη των ελληνικών εταιρειών μελετών: ΔΡΟΜΟΣ ΑΕ, ΔΟΜΗ Α.Ε, με εξειδίκευση σε γέφυρες, ΕΔΑΦΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΑΤΕ, με εξειδίκευση σε γεωτεχνικά έργα και ENVECO ΑΕ, με εξειδίκευση σε περιβαλλοντικά θέματα, ανέλαβε τη στρατηγική μελέτη και το σχεδιασμό του αλβανικού σιδηροδρομικού δικτύου.

Επίσης, η εταιρεία ΕΜΠΕΙΡΙΑ Α.Ε. με εξειδίκευση σε θέματα σήμανσης και σηματοδότησης, έχει αναλάβει ως υπεργολάβος. Ειδικότερα, η μελέτη περιλαμβάνει λεπτομερή σχεδιασμό της σιδηροδρομικής γραμμής Δυρραχίου-Τιράνων και την οικονομική αξιολόγησή του εν λόγω έργου, καθώς και την οικονομική μελέτη του συνόλου του σιδηροδρομικού δικτύου στην Αλβανία. Το έργο αποτελεί μέρος των δημοσιονομικών προβλέψεων και του σχεδιασμού του Υπουργείου Μεταφορών και Υποδομών για την περίοδο 2015-2017, και εντάσσεται στο πρόγραμμα «Σιδηροδρομικές Μεταφορές».

Η εταιρεία INTRAKAT ανέλαβε το έργο ανάπλασης παραλιακού τμήματος στη Ν. Αλβανία αποκαλούμενο ως «Αλβανική Riviera».

4. Τομείς συνεργασίας

Η αλβανική αγορά, αν και μικρή σε μέγεθος, αποτελεί μια γειτονική αγορά εύκολα προσβάσιμη, με νεανικό πληθυσμό, και με ένα ώριμο καταναλωτικό κοινό απέναντι στα ελληνικά προϊόντα, εξ αιτίας της εξοικείωσής του με τις ελληνικές καταναλωτικές και διατροφικές συνήθειες, είτε λόγω της μεγάλης μεταναστευτικής κινητικότητας, είτε λόγω της παρουσίας ελληνικής μειονότητας, καθώς και σημαντικού αριθμού Ελλήνων, που ζουν και εργάζονται, ως επί το πλείστον, στα Τίρανα.

Επίσης, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των Διεθνών Οργανισμών, η αλβανική οικονομία φαίνεται ότι θα συνεχίσει να αναπτύσσεται και κατά τα επόμενα χρόνια με ρυθμούς γύρω στο 3,5% του ΑΕΠ. Κατά την προσεχή περίοδο αναμένεται να υλοποιηθούν μεγάλα έργα υποδομής και διάφορα προγράμματα, με τη συγχρηματοδότηση τόσο της Ε.Ε. όσο και Διεθνών Οργανισμών, καθώς και λοιπών φορέων αναπτυξιακής συνεργασίας, δημιουργώντας, παράλληλα, αντίστοιχες επιχειρηματικές ευκαιρίες, σε τομείς, όπως: αγροτικό, κατασκευές, ενέργεια, τρόφιμα, ύδρευση, δίκτυα μεταφορών, τουρισμός, περιβάλλον, ψηφιακές τεχνολογίες κλπ.

Ειδικότερα, η α/Κυβέρνηση επιδιώκει την ανάπτυξη του αγροτικού τομέα και του τομέα του τουρισμού, οι οποίοι βρίσκονται ακόμα σε πρώιμο στάδιο, γεγονός που αναμένεται να δημιουργήσει προοπτικές ανάπτυξης νέων επιχειρηματικών συνεργασιών. Επίσης, στις προτεραιότητές της εντάσσεται και η ψηφιοποίηση των υπηρεσιών της Δημόσιας Διοίκησης. Η μεταφορά τεχνογνωσίας σε διάφορους τομείς, καθώς και η επαγγελματική κατάρτιση και επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού αποτελούν εκπεφρασμένες ανάγκες της α/πλευράς.

Τέλος, θα πρέπει να ενισχυθεί περαιτέρω η συνεργασία μεταξύ Επιμελητηρίων, Περιφερειών, ομόλογων επιχειρηματικών φορέων και να αξιοποιηθούν οι διαθέσιμοι κοινοτικοί πόροι για την προώθηση της διμερούς επιχειρηματικής συνεργασίας.

Στο πλαίσιο αυτό, ενδεικτικοί τομείς συνεργασίας είναι:

Κατασκευές

Μολονότι ο κατασκευαστικός τομέας στην Αλβανία σημείωσε πτώση τα τελευταία χρόνια, εξ' αιτίας της έλλειψης ρευστότητας, η οποία, εν πολλοίς, οφείλεται στη σταδιακή μείωση των μεταναστευτικών εμβασμάτων και στην ύφεση που βίωσαν οι γειτονικές χώρες και οι χώρες της ευρωζώνης, από το 2017 και μετά η οικοδομική δραστηριότητα ανακάμπτει και ο κλάδος αποκτά σταδιακά νέο δυναμισμό. Παράλληλα, υπάρχει ακόμη σημαντική έλλειψη υποδομών στη χώρα, γεγονός που αφήνει περιθώρια για την δραστηριοποίηση των ελληνικών κατασκευαστικών εταιρειών. Περιθώρια ανάπτυξης εκτιμάται ότι θα υπάρξουν στον τομέα οδικών δικτύων, σε δίκτυα ύδρευσης και επεξεργασίας αποβλήτων, στην κατασκευή λιμένων, αεροδρομίων, σιδηροδρομικού δικτύου κλπ.

Ενέργεια

Με τις χρηματοδοτήσεις από τους διεθνείς χρηματοδοτικούς οργανισμούς και τους διμερείς δωρητές στον τομέα της ενέργειας, έχουν δρομολογηθεί επενδύσεις για τη μείωση των απωλειών στο δίκτυο ενέργειας, που αποτελεί ένα μεγάλο πρόβλημα του τομέα ενέργειας στην Αλβανία, καθώς και για την κατασκευή νέων περιφερειακών διασυνδέσεων. Οι ενεργειακές ανάγκες της Αλβανίας είναι κατά βάση μεγαλύτερες από τις δυνατότητες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, οι οποίες εξαρτώνται από τις βροχοπτώσεις, δεδομένου ότι πάνω από 90% της συνολικής παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος παράγεται από υδροηλεκτρικά εργοστάσια. Υπάρχουν αρκετές προοπτικές για πιθανές επενδυτικές πρωτοβουλίες στον τομέα αυτό, όπως ακόμη και στην αξιοποίηση των λοιπών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, μόλις ολοκληρωθεί το απαραίτητο θεσμικό πλαίσιο. Ο αγωγός φυσικού αερίου Trans-Adriatic Pipeline (TAP) που διέρχεται από το έδαφος της Αλβανίας, ο αγωγός Αδριατικής - Ιονίου (IAP) και η σχεδιαζόμενη «αεριοποίηση» της χώρας, αναμένεται να συμβάλουν καθοριστικά στις προοπτικές ανάπτυξης της και στη διαφοροποίηση των πηγών ενέργειας.

Αγροτικός Τομέας

Το Εθνικό Σχέδιο για τον Αγροτικό Τομέα σε συνδυασμό με το χρηματοδοτικό Πρόγραμμα IPARD δημιουργεί ευνοϊκές συνθήκες για την ανάπτυξη της διμερούς συνεργασίας στον αγροτικό τομέα. Το Εθνικό Σχέδιο για τον Αγροτικό Τομέα είναι το σημαντικότερο των τελευταίων ετών και περιλαμβάνει τομεακές δράσεις για την γεωργία, την κτηνοτροφία, την αλιεία και τη γεωργική μεταποίηση. Εστιάζει στην αύξηση των εξαγωγών γεωργικών, κτηνοτροφικών και αγροδιατροφικών προϊόντων, τον περιορισμό των εισαγωγών και την υιοθέτηση προτύπων ασφάλειας τροφίμων.

Παράλληλα, Ευρωπαϊκή Επιτροπή ξεκίνησε την εφαρμογή του Προενταξιακού Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης IPA II στην Αλβανία, μέσω του οποίου θα διατεθούν πόροι ύψους 94 εκ. ευρώ σε παραγωγούς και γεωργικές μονάδες της χώρας για την υλοποίηση επενδυτικών προγραμμάτων κατά την περίοδο 2014-2020.

Υπενθυμίζεται ότι σκοπός του Προγράμματος IPA II είναι η παροχή βοήθειας κατά την εφαρμογή του κοινοτικού κεκτημένου, όσον αφορά στην Κοινή Αγροτική Πολιτική και στην ομαλή

προσαρμογή του αγροτικού τομέα και των γεωργικών περιοχών της υποψήφιας προς ένταξη χώρας. Από το συνολικό ποσό που θα διατεθεί, τα 71 εκ. ευρώ αποτελούν κοινοτικούς πόρους, ενώ τα 23 εκ. ευρώ θα προέλθουν από τον κρατικό Προϋπολογισμό.

Σημειώνεται, εν προκειμένω, ότι το Γραφείο μας έχει καταγράψει το έντονο ενδιαφέρον της αλβανικής πλευράς για διμερή συνεργασία, ιδίως σε θέματα μεταφοράς τεχνογνωσίας σε όλους τους παραπάνω τομείς, συμπεριλαμβανομένου του αγροτουρισμού, καθώς και τη δυνατότητα χρηματοδότησης των σχετικών προγραμμάτων μέσω του αλβανικού κρατικού προϋπολογισμού και του Ευρωπαϊκού Προγράμματος IPA II.

Επίσης, στο πλαίσιο των ανωτέρω εκτιμήσεων, έχουμε ήδη προσεγγίσει τους αρμόδιους αλβανικούς φορείς, ήτοι το α/Υπουργείο Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης και το Εθνικό Συμβούλιο Αγροβιομηχανίας (KASH), καθώς και ελληνικές επιχειρήσεις ιδίως του κλάδου συμβουλευτικών υπηρεσιών στον αγροτικό τομέα, ενώ παράλληλα έχουμε υλοποιήσει σχετικές προωθητικές και δράσεις και ενημερωτικές ημερίδες με σκοπό τη συνεργασία. (βλ. λεπτ. ανωτ. σχετ. σημείωμα Γραφείου ΟΕΥ Τιράνων στο σύνδεσμο: <http://agora.mfa.gr/ta-grafeia-oikonomikon-emporikon-upotheseon/grafeia-ana-xora/infofile/63031>).

Το α/Υπουργείο Γεωργίας και η Υπηρεσία Γεωργικής και Αγροτικής Ανάπτυξης έχουν δεχθεί αιτήσεις για την ένταξη στο Πρόγραμμα IPA II, στους εξής επιμέρους τομείς:

1. «επενδύσεις σε πάγιο εξοπλισμό γεωργικών εκμεταλλεύσεων»,
2. «επενδύσεις σε πάγιο εξοπλισμό που αφορά στην μεταποίηση και στην προώθηση αγροτικών και αλιευτικών προϊόντων» και
3. «διαφοροποίηση αγροτικών καλλιεργειών και επιχειρηματική ανάπτυξη».

Τουριστικός Τομέας

Ο τουρισμός τομέας αποτελεί επίσης προτεραιότητα για την α/Κυβέρνηση, η οποία προβαίνει στην παροχή φορολογικών κινήτρων για την κατασκευή καταλυμάτων πέντε αστέρων, με σκοπό την προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων. Παράλληλα, στο πλαίσιο του Προγράμματος «100 χωριά» προβλέπεται η ανάπτυξη της υπαίθρου μέσω επενδύσεων στον αγροτουρισμό.

Διαχείριση αποβλήτων

Ένα σημαντικό πρόβλημα για την Αλβανία αποτελεί η διαχείριση αποβλήτων, θέμα στο οποίο εστιάζει και η α/Κυβέρνηση. Στο πεδίο αυτό, ειδικότερα, ανάγκη υφίσταται για τη διαχείριση εξορυκτικών αποβλήτων, νοσοκομειακών αποβλήτων, αποθήκευση, ανακύκλωση κλπ.

Ψηφιακές τεχνολογίες

Η ηλεκτρονική διακυβέρνηση, αποτελεί προτεραιότητα της α/ Κυβέρνησης, σύμφωνα με σχετικές δηλώσεις του Α/Πρωθυπουργού, καθώς συμβάλλει στη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και στην προσέλκυση ξένων επενδυτών. Ήδη λειτουργούν οι πλατφόρμες «one stop shop» για την ίδρυση εταιρείας και «e-procurement» για τις δημόσιες προμήθειες. Επίσης, εγκαινιάστηκε στις 16.05.2016, ο Κόμβος Καινοτομίας, στα Τίρανα. Ο Κόμβος Καινοτομίας είναι το 1^ο δημόσιο κέντρο καινοτομίας στην Αλβανία, το οποίο παρέχει την κατάλληλη πλατφόρμα έκθεσης καινοτόμων ιδεών για τους νέους ανθρώπους που επιθυμούν να τις αναπτύξουν και να τις μετατρέψουν σε επιτυχείς επιχειρήσεις. Στον Κόμβο Καινοτομίας θα στεγασθούν διάφορες start-up επιχειρήσεις, στον τομέα της Πληροφορικής και της Επικοινωνίας, ενώ θα παρέχεται η δυνατότητα επιμόρφωσης από διακεκριμένους επαγγελματίες σε διάφορα πεδία, χρηματοδότησης έργων, παροχής πληροφόρησης για τα επιχειρηματικά δρώμενα και τις δυνατότητες συνεργασίας στην περιοχή. Στις επόμενες προτεραιότητες της α/Κυβέρνησης περιλαμβάνονται: η δημιουργία

συνεργατικών σχηματισμών (clusters), η ηλεκτρονική πληρωμή φορολογικών υποχρεώσεων, καθώς και η αύξηση της χρήσης νέων ψηφιακών προϊόντων και «έξυπνων» τεχνολογιών στη Δημόσια Διοίκηση, η δημιουργία σύγχρονης πλατφόρμας για την εκπαίδευση (e-education) και η εφαρμογή γεω-πληροφοριακών συστημάτων.

Ευρωπαϊκά Προγράμματα

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στις 30.07.2015, υιοθέτησε το νέο Διασυνοριακό Πρόγραμμα Ελλάδος - Αλβανίας (Interreg IPA), το οποίο στοχεύει στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των διασυνοριακών περιοχών. Το εν λόγω πρόγραμμα περιλαμβάνει 15 περιοχές, 11 στην Ελλάδα (Γρεβενά, Καστοριά, Φλώρινα, Άρτα, Θεσπρωτία, Ιωάννινα, Πρέβεζα, Ζάκυνθος, Κέρκυρα, Κεφαλλονιά και Λευκάδα) και 4 στην Αλβανία (Μπεράτι, Αργυρόκαστρο, Κορυτσά και Αυλώνα). Επικεντρώνεται σε δύο τομείς - προτεραιότητες: 1. Προστασία περιβάλλοντος, προώθηση βιώσιμων τρόπων μεταφοράς και δημοσίων υποδομών, και 2. Ώθηση της τοπικής οικονομίας. Ο συνολικός προϋπολογισμός του προγράμματος είναι 42.312.029 €, με τη συνεισφορά της ΕΕ, μέσω IPA, να ανέρχεται σε 35.965.222 €. Περισσότερες πληροφορίες είναι διαθέσιμες στον ακόλουθο σύνδεσμο: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/news/2015/07/adoption-of-a-new-eu-cross-border-programme-for-greece-and-albania-worth-eur42-million.

5. Δράσεις Οικονομικής Διπλωματίας/Δράσεις Γραφείου ΟΕΥ 2019

5ο Εργαστήριο για την Ασφάλεια των Αγωγών Φυσικού Αερίου (Τίρανα, 28.2.2019)

Το Εργαστήριο για την ασφάλεια των αγωγών φυσικού αερίου πραγματοποιήθηκε για πέμπτη φορά στο Ξενοδοχείο MAK ALBANIA των Τιράνων. Η εν λόγω εκδήλωση, η οποία είναι ενταταγμένη στο πλαίσιο των εξωστρεφών δράσεων του Γραφείου ΟΕΥ Τιράνων με τον γενικότερο τίτλο “Window to Greece”, διοργανώθηκε σε συνεργασία με τον ελληνικό όμιλο MANAGEMENT FORCE (κ. Γεώργιος Πανόπουλος) και υπό την αιγίδα του α/Υπουργείου Υποδομών και Ενέργειας με θέμα: “Oil and Gas Sector sharing HS experiences with other sectors and the Society”

Σημειώνεται, εν προκειμένω, ότι το εν λόγω Υπουργείο παρέχει σταθερά από το 2015 την ένθερμη υποστήριξή του στις εκδηλώσεις αυτές, οι οποίες έχουν πλέον καθιερωθεί ως πλατφόρμα διαλόγου για την ευαισθητοποίηση της αλβανικής κοινωνίας σε θέματα σχετικά με την υγεία και ασφάλεια των αγωγών φυσικού αερίου. Ειδικότερα δε, η εφετινή διοργάνωση εστιάστηκε στην περαιτέρω αξιοποίηση της μέχρι τούδε εμπειρίας και τεχνογνωσίας και σε άλλους παραγωγικούς τομείς (π.χ. ενέργεια, ορυχεία, υδρογονάνθρακες).

Στο Εργαστήριο συμμετέσχον ανώτεροι υπηρεσιακοί παράγοντες του α/Υπουργείου Ενέργειας και Υποδομών, διευθυντικά στελέχη του TAP, εμπειρογνώμονες από την EBRD, καθώς και εκπρόσωποι των επιχειρήσεων του κλάδου υγείας και ασφάλειας. Σημειώνεται δε και η συμμετοχή ομάδας φοιτητών από τη Σχολή Γεωλογίας και Ορυχείων του Πανεπιστημίου των Τιράνων.

Εν προκειμένω συγκρατούνται τα εξής:

- Ο TAP αποτελεί αναμφισβήτητα μια εξαιρετική ευκαιρία για την Αλβανία διότι πέρα από τα εμφανή οφέλη στον τομέα της οικονομίας και της απασχόλησης, συμβάλλει στην σταδιακή εξοικείωση με τα διεθνή πρότυπα ασφάλειας.
- Η εγγύτητα Ελλάδος - Αλβανίας, καθώς και η συμμετοχή των δυο χωρών στον TAP αποτελεί ένα πλεονέκτημα όσον αφορά στη μεταφορά τεχνογνωσίας και εμπειρίας και γι' αυτό το λόγο η πρωτοβουλία έχει τύχει θερμής υποδοχής σε πολιτικό, διοικητικό και επιχειρηματικό επίπεδο και υφίσταται έντονο ενδιαφέρον να συνεχιστεί με τη συμμετοχή περισσότερων ελληνικών εταιρειών.

- Στην παρούσα φάση η ασφάλεια στον τομέα του φυσικού αερίου βρίσκεται στο επίκεντρο των εκδηλώσεων, αλλά σταδιακά μπορεί να επεκταθεί και σε άλλους τομείς, αρχής γενομένης, βάσει του αλβανικού ενδιαφέροντος και στους τομείς του πετρελαίου (oil) και των ορυχείων (mining).
- Μακροπρόθεσμος στόχος παραμένει η ανάπτυξη ικανοτήτων και η καλλιέργεια κουλτούρας για την ασφάλεια στην Αλβανία, μέσα από την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης.

Από πλευράς μας, επισημαίνεται ευκαιρία προς δικτύωση και περαιτέρω αξιοποίηση, καθώς δεδομένου του ενδιαφέροντος της αλβανικής πλευράς για την θεματική της ασφάλειας, δημιουργούνται επιχειρηματικές ευκαιρίες για ελληνικές εταιρείες παροχής μηχανικών μελετών και εκπαίδευσης στον τομέα της υγείας και ασφάλειας.

Παρουσίαση δράσεως Προγράμματος SMART AL στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Τιράνων. Συνέργεια με Γραφείο ΟΕΥ Τιράνων για προώθηση συνεργασίας Ελλάδος-Αλβανίας στον αγροτικό τομέα (Τίρανα, 8.10.2019).

Η δεύτερη κατά σειρά εκπαιδευτική δράση του Προγράμματος SMART AL πραγματοποιήθηκε στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο των Τιράνων, με ειδικότερο θέμα την παρουσίαση του Προγράμματος 100+ Villages. Οι εν λόγω δράσεις χρηματοδοτούνται από το Πρόγραμμα ERASMUS + της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αφορά στην επαγγελματική κατάρτιση στελεχών με τη χορήγηση μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών MASTER στον αγροτικό τομέα στην Αλβανία.

Ειδικότερα, το μεταπτυχιακό πρόγραμμα SMART AL έχει ως θέμα την παροχή δεξιοτήτων για τη βιώσιμη ανάπτυξη του αγροτικού τομέα και ιδιαίτερα για τη διαχείριση αγροτικών γαιών στην Αλβανία και υλοποιείται με την υποστήριξη του Παντείου Πανεπιστημίου Αθηνών, του Μεσογειακού Αγρονομικού Ινστιτούτου Montpellier και του Γερμανικού Πανεπιστημίου Hohenheim, συνδιοργανώνεται από το Agricultural University των Τιράνων, το Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο των Τιράνων και το Πανεπιστήμιο Fan Noli της Κορυτσάς,

Σημειώνεται ότι το Γραφείο μας, αξιοποιώντας την ευκαιρία αυτή συμμετείχε μαζί με την Πρεσβεία της Γαλλίας στα Τίρανα σε σχετικό panel ομιλητών, με στόχο την προώθηση της διμερούς συνεργασίας με την Αλβανία στον αγροτικό τομέα για την μεταφορά της πολύτιμης ελληνικής εμπειρίας και τεχνογνωσίας (capacity building) στην κατάρτιση ευρωπαϊκών προγραμμάτων στον αγροτικό τομέα.

Εν προκειμένω, σημειώνεται, ότι η Αλβανία μέσω Ευρωπαϊκού Προγράμματος IPARD 2014-2020 λαμβάνει ευρωπαϊκά κονδύλια συνολικού ύψους 71 εκατ. ευρώ για την ανάπτυξη του αγροτικού τομέα.

Αξίζει τέλος να σημειωθεί ότι η ενεργός συμμετοχή του Γραφείου ΟΕΥ της Πρεσβείας και στην δεύτερη εκδήλωση του Προγράμματος SMART AL επαινέθηκε ιδιαίτερα από την υπεύθυνη του Προγράμματος SMART AL κα Magali Maire του Institut Agronomique Méditerranéen de Montpellier (IAMM).

Γενική Συνέλευση Ένωσης Βαλκανικών Επιμελητηρίων (Τίρανα, 17.12.2019).

Η Γενική Συνέλευση της Ένωσης Βαλκανικών Επιμελητηρίων έλαβε χώρα στο Κεντρικό Ξενοδοχείο Tirana International υπό την προεδρία της Ένωσης των Επιμελητηρίων Αλβανίας (U.C.C.I.AL.) (κα Ines Mucostepa, καθώς και με τη συμμετοχή εκπροσώπων των αντιστοίχων Ενώσεων Ελλάδος, Βοσνίας Ερζεγοβίνης, Βουλγαρίας, Μαυροβουνίου, Ρουμανίας, Σερβίας και

Βόρειας Μακεδονίας. Τη χώρα μας εκπροσώπησε ο Αντιπρόεδρος της Κεντρικής Ένωσης Επιμελητηρίων Ελλάδος κ. Στέφανος Γεωργιάδης.

Στην Εκδήλωση απηύθυναν χαιρετισμό η α/ Υπουργός Οικονομικών και Οικονομίας κα Anila Denaj καθώς και η Διευθύντρια της α/Υπηρεσίας για την Προώθηση των Επενδύσεων (AIDA) κα Milena Meksi, η οποία παρουσίασε την επενδυτική εικόνα των βαλκανικών χωρών στην Αλβανία, ενώ παράλληλα αναφέρθηκε και στην πορεία των μεταξύ τους εμπορικών και οικονομικών σχέσεων.

Τα θέματα στην ημερήσια διάταξη της Γενικής Συνέλευσης αφορούσαν στην ανταλλαγή απόψεων και υποβολή προτάσεων, όσον αφορά στην επιχειρηματική συνεργασία μεταξύ των βαλκανικών επιμελητηρίων, στην ψηφιοποίηση των παρεχομένων από αυτά υπηρεσιών, καθώς και στο θεσμό της διπλής εκπαίδευσης (dual education).

Επίσκεψη Επαγγελματικού Επιμελητηρίου Αθηνών στα Τίρανα: 4^ο Forum Δημάρχων στο πλαίσιο της Πρωτοβουλίας 17+1 (Τίρανα, 24.10.2019).

Το εν λόγω Forum πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της κινεζικής Πρωτοβουλίας 17+1 στο Κεντρικό Ξενοδοχείο PLAZA, με τη συμμετοχή του Δημάρχου των Τιράνων κ. Erion Veliaj, του Αντιδημάρχου του Πεκίνου κ. Lu Yan, καθώς και των Δημάρχων Σεράγεβο, Πονγκόριτσας, Σκοπίων και Βελιγραδίου, ενώ χαιρετισμό απηύθυνε ο α/ Πρωθυπουργός κ. Edi Rama. Κεντρικό θέμα του Forum ήταν η βιώσιμη ανάπτυξη του αστικού ιστού των χωρών μελών «Urban Sustainable Development», ενώ τα ειδικότερα θέματα τα οποία εξετάστηκαν αφορούσαν στην χάραξη πολιτικών σχετικά με το χωροταξικό σχεδιασμό, την αειφόρο αστική ανάπτυξη, την περιβαλλοντική προστασία, την τουριστική και πολιτιστική ανάπτυξη των πόλεων.

Παράλληλα διεξήχθη επιχειρηματικό Forum, καθώς και διμερείς επαφές (B2B), με σκοπό την ανάπτυξη των εμπορικών ανταλλαγών και των επενδύσεων μεταξύ των χωρών μελών της Πρωτοβουλίας 17+1. Τέλος έλαβε χώρα και Στρογγυλή Τράπεζα με θέμα την επαγγελματική κατάρτιση των στελεχών τουρισμού.

Σημειώνεται ότι στο Forum συμμετέσχε από ελληνικής πλευράς, το Επαγγελματικό Επιμελητήριο Αθηνών (ΕΕΑ), εκπροσωπούμενο από το Πρόεδρό του κ. Ι. Χατζηθεοδοσίου, καθώς και από μέλη του Δ.Σ. ΕΕΑ, οι οποίοι, με την ευκαιρία αυτή, πραγματοποίησαν, με την υποστήριξη του Γραφείου μας, επαφές με τον α/Υπουργό Επικρατείας για την Προστασία της Επιχειρηματικότητας κ. Eduard Shalsi, τον α/Υπουργό Επικρατείας για τη Διασπορά κ. Pandeli Majko και το Πρόεδρο του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Τιράνων κ. Nikolin Jaka.

Κατά τις εν λόγω επαφές, αλβανοί συνομιλητές μας, αφού αναφέρθηκαν στην πρόοδο της αλβανικής οικονομίας, ιδιαίτερα σε ό, τι αφορά την ηλεκτρονική διακυβέρνηση, εξέφρασαν την επιθυμία να ενισχυθεί περαιτέρω η συνεργασία μεταξύ των επιχειρηματικών κοινοτήτων των δύο χωρών. Εν προκειμένω, σημειώθηκαν, από πλευράς μας, ειδικότεροι τομείς ελληνικού ενδιαφέροντος, όπως ενεργειακός, τουριστικός, αγροτικός/τροφίμων και ναυτιλιακός, για την προώθηση των οποίων έχουν προγραμματισθεί κατά το προσεχές έτος επί μέρους δράσεις, για τις οποίες ο κ. Jaka εξέφρασε την ετοιμότητά του για συνεργασία.

Από πλευράς ΕΕΑ, ο κ. Χατζηθεοδοσίου σημείωσε ότι το Επιμελητήριο αριθμοί μεταξύ των μελών του 3.128 επιχειρήσεις ιδιοκτησίας αλβανών υπηκόων, τόσο από την ελληνική μειονότητα, όσο και αλβανών μεταναστών, οι οποίοι επιθυμούν τη συνεργασία με την εδώ επιχειρηματική κοινότητα (συμπεριλαμβανομένης και της Ένωσης Ελληνικών Επιχειρήσεων Αλβανίας) και μάλιστα σε θεσμικό επίπεδο, μέσω της δημιουργίας ενός μεικτού ελληνο-αλβανικού επιμελητηρίου αρχικά και ενός αλβανο-ελληνικού επιμελητηρίου στη συνέχεια. Εξέφρασε δε την πρόθεση του ΕΕΑ να

πραγματοποιήσει ημερίδα στην Αθήνα με τη συμμετοχή αλβανικών επιχειρήσεων σε τομείς όπου υπάρχει δυνατότητα δραστηριοποίησης ελληνικών επιχειρήσεων στην Αλβανία, αναλαμβάνοντας εξ ολοκλήρου τη δαπάνη της διοργάνωσης. Ενδεικτικά αναφέρθηκε σε ελληνικό ενδιαφέρον για την ίδρυση σχολών ξένων γλωσσών στην Αλβανία.

Τέλος, ο κ. Μαϊκο ενημέρωσε σχετικά με την επικείμενη ίδρυση του Επιμελητηρίου Αλβανικής Διασποράς, προσκαλώντας συγχρόνως το ΕΕΑ να συμβάλει στο εν λόγω εγχείρημα.

11η Έκθεση Γαστρονομίας Εταιρείας NERANXI στην Αλβανία (Τίρανα,13-14.4.2019).

Η εν λόγω Έκθεση έλαβε χώρα στους χώρους της εισαγωγικής Εταιρείας του επιχειρηματία Νικολάου Νεράντζη, ο οποίος τυγχάνει και μέλος της ελληνικής μειονότητας στην Αλβανία.

Σημειώνεται ότι ο ανωτέρω εισαγωγικός εμπορικός οίκος διαθέτει ευρύτατο δίκτυο διανομής προϊόντων κατανάλωσης στην Αλβανία, με έμφαση στα ελληνικά προϊόντα: τρόφιμα και ποτά, είδη συσκευασίας, χαρτικά, πλαστικά, ενώ συγχρόνως δραστηριοποιείται στην εκπαίδευση στελεχών γαστρονομίας (σχολή μαγειρών), καθώς και στις εκδόσεις βιβλίων μαγειρικής.

Στην Έκθεση συμμετέσχον από ελληνικής πλευράς η Λέσχη Αρχιμαγείρων Ελλάδος, η οποία παρουσίασε εδέσματα της ελληνικής γαστρονομίας, καθώς και οι εξαγωγικές επιχειρήσεις: Οινοποιητική Εταιρεία ΔΙΟΝΥΣΟΣ (κρασιά), Βιομηχανία Προϊόντων Ζύμης ΜΠΟΥΣΜΑΛΗΣ Α.Ε. (φύλλο κρούστας και συναφή προϊόντα πίτες, πίτσες) και ΒΙΑΛΚΟ (κονσέρβες ψαριών και θαλασσινών).

Εξάλλου συμμετείχαν επιχειρήσεις του κλάδου τροφίμων και ποτών από το Βέλγιο (σοκολάτες), την Ιταλία (πίτσες, ζυμαρικά, αρτοσκευάσματα και ζαχαροπλαστική), την Ισπανία (τρόφιμα και ποτά), καθώς και το Γερμανικό Εμπορικό Επιμελητήριο GIZ (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit). Παράλληλα παρευρέθησαν οι εδώ Πρέσβεις Σερβίας και Ισπανίας, μέλη των εδώ Πρεσβειών Ιταλίας, Ολλανδίας, Ρωσίας, Τουρκίας και ο υπογράφων. Σημειώνεται ότι υπήρχαν και αρκετοί εμπορικοί επισκέπτες, ιδίως από βαλκανικές χώρες και από τη χώρα μας, με σκοπό την διερεύνηση συνεργασιών με την Εταιρεία NERANXI.

Το Γραφείο μας παρέσχε τη συνδρομή του προς τις ανωτέρω εκθέτριες επιχειρήσεις, όσον αφορά την ενημέρωσή τους σχετικά με την αλβανική αγορά, τις προοπτικές της αλβανικής οικονομίας, καθώς και τα προβλήματα που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν κατά τη δραστηριοποίησή τους στη χώρα. Παράλληλα, εξετάσαμε τις δυνατότητες για περαιτέρω συνεργασία μας με την Εταιρεία NERANXI και μάλιστα με τη Λέσχη Αρχιμαγείρων Ελλάδος, στο πλαίσιο των καθιερωμένων πλέον εκδηλώσεων του Γραφείου μας GR-EAT για την προβολή της ελληνικής κουζίνας και γαστρονομίας στην Αλβανία.

Επιχειρηματικές Αποστολές

2η Αγροτική Έκθεση AGRO-TECH 2019 (Τίρανα- Expocity, 15-16.3.2019).

Η εν λόγω Διεθνής Έκθεση έλαβε χώρα στο Εκθεσιακό Κέντρο Expocity των Τιράνων κατά το διάστημα 15-16.3.2019. Στα εγκαίνια της Έκθεσης παρέστησαν ο α/Υπουργός Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης κ. Bledi Cuci, καθώς και ο Υπουργός Επικρατείας αρμόδιος για θέματα επιχειρηματικότητας κ. Eduard Shalsi, οι οποίοι στις ομιλίες τους εξήραν τη καθοριστική συμβολή του αγροτικού τομέα στην οικονομική ανάπτυξη της Αλβανίας και στην επίτευξη διμερών συνεργασιών με τρίτες χώρες.

Πρόκειται για ανερχόμενη έκθεση που αφορά στον ευρύτερο αγροτικό κλάδο (γεωργική παραγωγή, αγροτικά μηχανήματα και εξοπλισμός, επεξεργασία, πιστοποίηση αγροτικών

προϊόντων και νέες τεχνολογίες παραγωγής), η οποία επικεντρώνεται στην ανάπτυξη των αγροτικών επιχειρήσεων (agrobusiness) στην Αλβανία, καθώς και στη χρήση των τεχνολογιών αιχμής στο αγροτικό τομέα (agrotechnology)

Ειδικότερα, στη διοργάνωση συμμετείχαν με περίπτερα επιχειρήσεις από διάφορες χώρες (Ελβετία, Ελλάδα, Ιταλία, Αυστρία, Ολλανδία, και Τουρκία), ενώ αρκετοί ήταν και οι εμπορικοί επισκέπτες μεταξύ των οποίων και η ελληνική Εταιρεία TIMAC AGRO, η οποία δραστηριοποιείται ήδη στην Αλβανία. Κατά τη διάρκεια της Έκθεσης διοργανώθηκαν, παράλληλα, ημερίδες πληροφόρησης για αγροτικά θέματα, όπως για την πιστοποίηση των αγροτικών προϊόντων, συστήματα αυτόματης καλλιέργειας, βιολογική γεωργία, εμπορική προώθηση των νωπών προϊόντων κ.α.

Ειδικότερα από την Ελλάδα συμμετείχαν με ιδιωτικά περίπτερα οι κατωτέρω δύο επιχειρήσεις:

- Greek Farm SH.P.K. (λιπάσματα, σπόροι και πολλαπλασιαστικό υλικό), η οποία δραστηριοποιείται στην Κορυτσά και
- Hellagro A.E. (βιομηχανική συσκευασία, συσκευασία τροφίμων, γεωργικές εφαρμογές, χαρτοδεσία και γεωργικός εξοπλισμός) από τη Θεσσαλονίκη

Το Γραφείο μας παρέσχε τη συνδρομή του προς τις ανωτέρω εκθέτριες επιχειρήσεις, όσον αφορά την ενημέρωσή τους σχετικά με την αλβανική αγορά, τις προοπτικές της αλβανικής οικονομίας, καθώς και τα προβλήματα που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν κατά τη δραστηριοποίησή τους στη χώρα.

Παράλληλα επιμελήθηκε την διοργάνωση επιχειρηματικών συναντήσεων (B2B) με αλβανικές επιχειρήσεις του αγροτικού κλάδου, καθώς και με εκπροσώπους επιχειρηματικών φορέων, τα αποτελέσματα των οποίων κρίθηκαν πολύ ενθαρρυντικά για μελλοντικές συνεργασίες.

Επίσης, σε συνεργασία με την υπεύθυνη της διοργάνωσης κα Aida Lutaj, διερευνήσαμε τις δυνατότητες για την περαιτέρω διεύρυνση της συνεργασίας της Exrocity Albania με αντίστοιχες διοργανώτριες εταιρείες εκθέσεων στην Ελλάδα, με ελληνικές εταιρείες που έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον για δραστηριοποίηση στην Αλβανία, καθώς και για άλλες μορφές συνεργασίας.

Αξίζει, εν προκειμένω, να σημειωθεί η δραστηριοποίηση του Γραφείου μας για την προώθηση της διμερούς συνεργασίας μας με τη χώρα, όσον αφορά στην κατάρτιση προγραμμάτων του αγροτικού τομέα στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Προγράμματος IPARD 2014-2020, ιδίως σε θέματα παροχής τεχνολογίας (π.χ. πιστοποίηση αγροτικών προϊόντων, κατάρτιση και πιστοποίηση ευρωπαϊκών προγραμμάτων κ.τ.λ.).

Διοργάνωση 6ης Διεθνούς Εκθέσεως HoReCa (Τίρανα, 7-9 Μαρτίου 2019).

Η εν λόγω Διεθνής Έκθεση έλαβε χώρα στο Εκθεσιακό Κέντρο Pallati I Kongresseve των Τιράνων με διοργανώτρια Εταιρεία την Event Market. Πρόκειται για έκθεση που αφορά στην τροφοδοσία και τον εξοπλισμό των ξενοδοχείων, καθώς και των μονάδων μαζικής εστίασης. Συγκεκριμένα, οι επισκέπτες της έκθεσης προέρχονται κυρίως από τους κλάδους όπως ξενοδοχεία, καφετέριες – μπαρ, αγροτουριστικές επιχειρήσεις, αλυσίδες εστίασης, εταιρείες catering, εστιατόρια, χώροι διασκέδασης – ψυχαγωγίας, εργαστήρια ζαχαροπλαστικής, εμπόριο εξοπλισμού.

Στην διοργάνωση συμμετείχαν περίπου 100 εκθέτες, αντιπροσωπεύοντας 6 χώρες (Ελλάδα, Ιταλία, Βέλγιο, Σερβία, Τουρκία, Κόσοβο, ενώ την έκθεση επισκέφτηκαν περισσότερα από 5.000 άτομα, μεταξύ των οποίων αρκετοί εμπορικοί επισκέπτες. Σημειώνεται ότι από την Ελλάδα συμμετείχαν τέσσερις επιχειρήσεις με ιδιωτικά περίπτερα:

- GloChem (επαγγελματικά χημικά και επιφανειοδραστικά)

- Salvini (εφοδιασμός ξενοδοχείων και επιχειρήσεων εστίασης)
- Τσολογιάννης (ταπέτα εισόδου)
- Μπίλια (αυτόματα μηχανήματα για ξενοδοχεία και χώρους ψυχαγωγίας)

Το Γραφείο μας παρέσχε τη συνδρομή του προς τις ανωτέρω εκθέτριες επιχειρήσεις για την ενημέρωσή τους σχετικά με την αλβανική αγορά, τις προοπτικές της αλβανικής οικονομίας, καθώς και για τα προβλήματα που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν κατά τη δραστηριοποίησή τους στη χώρα. Παράλληλα επιμελήθηκε την διοργάνωση επιχειρηματικών συναντήσεων (B2B) με αλβανικές επιχειρήσεις του εν λόγω κλάδου, καθώς και με εκπροσώπους επιχειρηματικών φορέων, τα αποτελέσματα των οποίων κρίθηκαν πολύ ενθαρρυντικά για μελλοντικές συνεργασίες.

Επίσης, σε συνεργασία με τον Πρόεδρο της διοργανώτριας Εταιρείας Event Market κ. Stefan Strazimiri, διερευνήσαμε τις δυνατότητες για την περαιτέρω διεύρυνση της συνεργασίας της Εταιρείας του με αντίστοιχες διοργανώτριες εταιρείες εκθέσεων στην Ελλάδα, με ελληνικές εταιρείες που έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον για δραστηριοποίηση στην Αλβανία, καθώς και για άλλες μορφές συνεργασίας.

6. ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ

Σημαντική είναι η συμβολή της ελληνικής ομογένειας στην εικόνα της Ελλάδας στην Αλβανία, η οποία, λόγω της εσωτερικής μετανάστευσης δεν ζει πλέον μόνο στη Νότιο Αλβανία, αλλά και στα μεγάλα αστικά κέντρα. Επίσης, ομογενείς συμμετέχουν στην Κυβέρνηση και σε κόμματα της αντιπολίτευσης, καθώς, βεβαίως και στα κόμματα της ομογένειας. Κατά συνέπεια, υπάρχει μία σημαντική μερίδα του πληθυσμού, η οποία πρόσκειται θετικά απέναντι στην Ελλάδα και σε καθετί ελληνικό.

Στον υπόλοιπο πληθυσμό, η άποψη για την Ελλάδα επηρεάζεται έντονα από την εκάστοτε συγκυρία στις διμερείς σχέσεις των δύο χωρών και από τα αλβανικά μέσα μαζικής ενημέρωσης, τα οποία, κατά καιρούς, εκφράζονται αρνητικά για την Ελλάδα εξυπηρετώντας συμφέροντα της εσωτερικής πολιτικής σκηνής.

Παρόλα αυτά, το μεγάλο μεταναστευτικό ρεύμα των προηγούμενων ετών προς την Ελλάδα, έχει δημιουργήσει ένα πληθυσμό μεγαλύτερο του ενός εκατομμυρίου, ο οποίος, έχει κατά καιρούς, ζήσει, εργασθεί ή σπουδάσει στην Ελλάδα και ως εκ τούτου έχει εξοικειωθεί με τις ελληνικές καταναλωτικές και διατροφικές συνήθειες και γενικότερα με τα ελληνικά προϊόντα και υπηρεσίες. Πρόκειται για ένα δυνητικό καταναλωτικό κοινό για τις ελληνικές επιχειρήσεις που επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν στην Αλβανία.

Επίσης, η χρήση της ελληνικής γλώσσας είναι πολύ διαδεδομένη, ιδίως στην Νότια Αλβανία και αυτό βοηθάει στην επικοινωνία και εξοικείωση με τον δυνητικό συνεργάτη.

Όσον αφορά στο προφίλ του Αλβανού καταναλωτή, θα πρέπει να αναφερθεί ότι τα τελευταία χρόνια έχει σημειωθεί μια δραματική αλλαγή στην καταναλωτική συμπεριφορά και του τρόπου ζωής στην Αλβανία, λόγω της οικονομικής ανάπτυξης, της βελτίωσης του βιοτικού επιπέδου και της εντατικής αστικοποίησης, παράγοντες που συνέβαλαν στη δημιουργία καταναλωτών αστικής τάξης μεσαίου εισοδήματος. Ειδικότερα, η σταδιακή ανάπτυξη του λιανικού εμπορίου, η εμφάνιση μεγάλων αλυσίδων σουπερμάρκετ και εμπορικών κέντρων, συνέβαλαν στην αλλαγή των καταναλωτικών προτιμήσεων με κριτήριο την ποιότητα και τη μόδα για τα μεσαία εισοδήματα και τη χαμηλή τιμή για τα χαμηλά εισοδήματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ: ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η Αλβανία αποτελεί αναπτυσσόμενη χώρα της Ευρώπης η οποία, παρά την παγκόσμια οικονομική επιβράδυνση των τελευταίων ετών, έχει κατορθώσει να διατηρήσει σχετική μακροοικονομική σταθερότητα. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των Διεθνών Οργανισμών (Παγκόσμια Τράπεζα, ΔΝΤ) για την πορεία της αλβανικής οικονομίας πριν την έκρηξη της πανδημίας του ιού COVID 19, προβλεπόταν και κατά την επόμενη διετία συνεχής ανοδική πορεία με ρυθμούς άνω του 3,5%.

Επειδή η χώρα διαθέτει χαμηλή παραγωγική βάση και σχετικά σταθερό υψηλό ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης, οι ανάγκες για εισαγωγές βαίνουν ολοένα διευρυνόμενες. Εξάλλου, η εγγύτητα με τη χώρα μας, καθώς και η εξοικείωση του αλβανικού καταναλωτικού κοινού με τα ελληνικά προϊόντα αποτελούν ευνοϊκές προϋποθέσεις για εντατική εξαγωγική δραστηριότητα από μέρους των ελληνικών επιχειρήσεων.

Πράγματι, παρά το μικρό μέγεθος της αλβανικής αγοράς (2,8 εκατ. κάτοικοι), η Αλβανία αποτελεί τον πρώτο προορισμό των ελληνικών εξαγωγών (εκτός πετρελαιοειδών), μεταξύ των Δ. Βαλκανίων, ενώ τα ελληνικά προϊόντα καταλαμβάνουν σημαντικό μερίδιο των αλβανικών εισαγωγών.

Μεταξύ των ευνοϊκών παραγόντων είναι και η εν γένει έλλειψη προστατευτικών μέτρων στην αλβανική αγορά, εφ' όσον, κατά κανόνα, δεν τίθενται σοβαρά δασμολογικά ή μη, εμπόδια στο εξωτερικό εμπόριο. Ειδικότερα, τα απαιτούμενα για τις εισαγωγές στη χώρα φυτοϋγειονομικά και κτηνιατρικά πιστοποιητικά είναι συμβατά με τα αντίστοιχα ευρωπαϊκά και ως εκ τούτου οι εισαγωγές των αγροτικών προϊόντων στη χώρα πραγματοποιούνται χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα. Επίσης δεν υφίστανται ιδιαίτερες προδιαγραφές για τις ετικέτες ή τη συσκευασία προϊόντων, ενώ οι δασμοί που επιβάλλονται στα εισαγόμενα προϊόντα είναι χαμηλοί της τάξης του 2%, 5%, 6%, 10% και 15%.

Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της Συμφωνίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης Αλβανίας – Ε.Ε. (1.4.2009), οι εισαγωγικοί δασμοί ως προς τα περισσότερα προϊόντα προέλευσης Ε.Ε. έχουν καταργηθεί ή μειώνονται σταδιακά μέχρι την οριστική κατάργησή τους. Ως εκ τούτου, δεν επιβάλλονται εισαγωγικοί δασμοί στα βιομηχανικά προϊόντα (κεφ. 25 – 97 Σ.Ο.) προέλευσης Ε.Ε. παρά μόνο σε ορισμένα αγροτικά προϊόντα. Επισημαίνεται ότι για την Τουρκία, η οποία αποτελεί έναν από τους κυριότερους εμπορικούς εταίρους της Αλβανίας, ισχύει προτιμησιακό καθεστώς βάσει ειδικής συμφωνίας

Στην Αλβανία λειτουργούν οργανωμένα δίκτυα διανομής αν και λιγότερο εξειδικευμένα από ότι στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, ενώ στο λιανικό εμπόριο δραστηριοποιείται μεγάλος αριθμός εμπόρων με μικρά καταστήματα λιανικής πώλησης, μεγάλες αλυσίδες σουπερμάρκετ και εμπορικά κέντρα, ανάλογα με τον κλάδο επιχειρηματικής δραστηριότητας. Σε κάποιες περιπτώσεις υπάρχουν μεγάλοι εισαγωγείς – διανομείς, ενώ σε άλλες η εισαγωγή των προϊόντων γίνεται, είτε μέσω μικρών ανεξάρτητων διανομέων, είτε απ' ευθείας από την ενδιαφερόμενη επιχείρηση. Σε γενικές γραμμές, η αγορά είναι ακόμη ανώριμη ως προς την υποστήριξη πωλήσεων, την εξυπηρέτηση των πελατών κατά και μετά την πώληση.

Τα δίκτυα διανομής στην Αλβανία είναι αρκετά συγκεντρωτικά, οι εμπορικές συνεργασίες είναι κατά κανόνα εδραιωμένες, με αποτέλεσμα η είσοδος νέων προϊόντων στην αγορά να χρειάζεται ιδιαίτερη προσπάθεια και κυρίως συστηματική προσέγγιση. Επίσης απαραίτητες είναι η προσεκτική έρευνα της αγοράς και η προσωπική επαφή με τους δυνητικούς συνεργάτες, καθώς δεν είναι εύκολη υπόθεση η εξεύρεση συνεργατών.

Τα Τίρανα και το γειτονικό Δυρράχιο συγκεντρώνουν το 37,7% του συνολικού πληθυσμού της Αλβανίας (ο οποίος σύμφωνα με τα επίσημα στατιστικά στοιχεία αριθμοί 2,8 εκατ. άτομα περίπου) και πάνω από το ήμισυ της επιχειρηματικής δραστηριότητας (52,28%). Επίσης, σε αυτές τις δυο πόλεις είναι κυρίως εγκατεστημένες οι αλλοδαπές επιχειρήσεις, μεταξύ των οποίων ελληνικές και ελληνο-αλβανικές, ενώ σημαντική παρουσία έχουν και οι επιχειρήσεις συμφερόντων της Ελληνικής Εθνικής Μειονότητας.

Σημειώνεται ότι δεν υφίσταται επίσημος φορέας για την άντληση πληροφοριών ως προς την οικονομική κατάσταση και τη φερεγγυότητα των αλβανικών εταιρειών, δεδομένου ότι δεν επιβάλλεται η υποχρέωση δημοσίευσης των ισολογισμών μιας εταιρείας. Τα Εμπορικά και Βιομηχανικά Επιμελητήρια δεν διαθέτουν επαρκείς βάσεις δεδομένων, καθώς, μέχρι πρότινος, δεν ήταν υποχρεωτική η εγγραφή των επιχειρήσεων σε αυτά. Επίσης, είναι σύνηθες το φαινόμενο να περιγράφεται με ιδιαίτερη ευρύτητα το αντικείμενο της εμπορικής δραστηριότητας των αλβανικών επιχειρήσεων στο Εμπορικό Μητρώο. Επίσης, αρκετές αλβανικές επιχειρήσεις εισάγουν και εμπορεύονται ευρεία γκάμα προϊόντων, τα οποία ενδέχεται να μην εντάσσονται στην ίδια γενική κατηγορία, γεγονός που δυσχεραίνει ακόμη περισσότερο τον εντοπισμό των κατάλληλων εταιρειών. Διαπιστώνονται επίσης συχνές αλλαγές στα στοιχεία επιχειρήσεων (δ/νσεις, αριθμούς τηλεφώνων, ιδιοκτήτες – αρμόδιους κ.λπ.), για τις οποίες οι εταιρείες δεν ενημερώνουν το Εθνικό Κέντρο Εγγραφής (QKR).

Στην Αλβανία δεν εκδίδονται αξιόπιστοι επαγγελματικοί – επιχειρηματικοί οδηγοί, ενώ η χρήση του διαδικτύου και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου παραμένει περιορισμένη εκτός των μεγάλων αστικών κέντρων. Για την επικοινωνία χρησιμοποιείται σχεδόν αποκλειστικά η κινητή τηλεφωνία (κατά 90%, έναντι 10% της σταθερής τηλεφωνίας), ενώ ο αριθμός των ενεργών συνδρομητών κινητών τηλεφώνων στη χώρα ανέρχεται σε 3,4 εκατ.

Επίσης οι κλαδικές εμπορικές εκθέσεις είναι ακόμη πολύ περιορισμένες, καθώς άρχισαν να αναπτύσσονται μόλις τα τελευταία χρόνια στην Αλβανία. Ως εκ τούτου, συνιστάται, σε κάθε περίπτωση, η επιτόπια επίσκεψη και γνωριμία με τους εισαγωγείς και δυνητικούς συνεργάτες, αφού προηγηθεί τηλεφωνική επικοινωνία κατά προτίμηση στην αλβανική γλώσσα.

Εξάλλου, η συμμετοχή των εξαγωγικών επιχειρήσεων σε στοχευμένες εκδηλώσεις δικτύωσης, επιχειρηματικές αποστολές, ημερίδες, εργαστήρια και εμπορικές εκθέσεις, αποτελούν αναμφισβήτητο το πρώτο βήμα για την εξεύρεση συνεργατών, ωστόσο χρειάζεται follow-up των επαφών, έρευνα αγοράς και κατάλληλο marketing.

Γενικότερα θεωρείται ότι υφίστανται δυνατότητες διεύρυνσης του μεριδίου αγοράς για τα ελληνικά προϊόντα στην Αλβανία με την τοποθέτηση νέων καινοτόμων προϊόντων ή την ενίσχυση των ήδη εξαγομένων με στοχευμένες δράσεις προβολής και προώθησης.

Αναμφισβήτητο σημαντικό κίνητρο για την δραστηριοποίηση των επιχειρήσεων στην Αλβανία είναι η επιβολή χαμηλού φορολογικού συντελεστή κερδών (μέχρι 15%). Ωστόσο για την πραγματοποίηση παραγωγικής επένδυσης υπεισέρχονται και άλλοι παράγοντες που αφορούν στο γενικότερο επιχειρηματικό περιβάλλον, το θεσμικό πλαίσιο, τον τρόπο λειτουργίας της αγοράς και της Δημόσιας Διοίκησης, τις δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού κ.ά. Σε κάθε περίπτωση, στην πλάστιγγα υπέρ της δραστηριοποίησης στην αλβανική αγορά βαρύνουσας σημασίας είναι η εγγύτητα των δύο χωρών, η χαμηλή φορολογία το φθηνό εργατικό δυναμικό, καθώς και η ευρωπαϊκή προοπτική της χώρας.

Η Ελλάδα υποστήριξε την Αλβανία για την απόκτηση του καθεστώτος της υποψήφιας προς ένταξη στην Ε.Ε. χώρας, το οποίο αποτελεί ορόσημο στη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και

αναμένεται να επιταχύνει την υλοποίηση σημαντικών μεταρρυθμίσεων για τη βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος στη χώρα.

Το θεσμικό πλαίσιο μεταξύ Ελλάδος και Αλβανίας καλύπτει ένα σημαντικό εύρος τομέων για οικονομική και εμπορική δραστηριότητα, γεγονός που διευκολύνει περαιτέρω την ανάπτυξη επιχειρηματικών συνεργασιών. Όσον αφορά στην εκπροσώπηση της ελληνικής επιχειρηματικής κοινότητας στην Αλβανία, σημειώνεται η αναστολή λειτουργίας του Ελληνο-Αλβανικού Επιμελητηρίου το 2012. Επίσης η Ένωση Ελληνικών Επιχειρήσεων στην Αλβανία (Hellenic Business Association of Albania – HBAA) αριθμεί σήμερα 25 μέλη.

Παρά τη σημαντικότερη αποεπένδυση που παρατηρήθηκε, κατά το 2018 στην Αλβανία, από μεγάλες ελληνικές επιχειρήσεις κλάδων αιχμής (τραπεζικός, υγείας, τηλεπικοινωνίες και εκπαίδευσης), ωστόσο οι εμπορικές ανταλλαγές εξακολουθούν να εμφανίζουν μία δυναμική, ενώ παράλληλα παρατηρείται ενδιαφέρον από μέρους των ελληνικών επιχειρήσεων να ανακάμψουν και επενδύσουν στη χώρα.

Επίσης, η ελληνική επιχειρηματική κοινότητα κρίνει θετικά τις προσπάθειες που γίνονται με στόχο τη βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος και την ενίσχυση του διαλόγου ανάμεσα στην κυβέρνηση και τις επιχειρήσεις. Προσεχώς αναμένεται να υλοποιηθούν μεγάλα έργα υποδομής, τα οποία αναμένεται να καλύψουν σε μεγάλο βαθμό το έλλειμμα υποδομών της χώρας, καθώς και προγράμματα με χρηματοδότηση της ΕΕ και άλλων διεθνών οργανισμών, καθώς και φορέων αναπτυξιακής συνεργασίας. Ως εκ τούτου, διανοίγονται επιχειρηματικές ευκαιρίες, σε τομείς, όπως: κατασκευές, ενέργεια, αγροτικός τομέας, μεταποίηση τροφίμων, ύδρευση, δίκτυα μεταφορών, τουρισμός, περιβάλλον, ψηφιακές τεχνολογίες, εκπαίδευση κλπ.

Ειδικότερα, η αλβανική Κυβέρνηση εστιάζει στην ανάπτυξη του αγροτικού τομέα, καθώς και του τομέα του τουρισμού, καθώς βρίσκονται ακόμη σε πρώιμο στάδιο, γεγονός που αναμένεται να δημιουργήσει προοπτικές ανάπτυξης νέων επιχειρηματικών συνεργασιών. Επίσης, στις προτεραιότητές της εντάσσεται και η ψηφιοποίηση των υπηρεσιών της Δημόσιας Διοίκησης.

Επίσης, σταδιακά, μέσα στα επόμενα έτη, η Αλβανία αναμένεται να εναρμονίσει το θεσμικό της πλαίσιο με το ευρωπαϊκό κεκτημένο, τους ευρωπαϊκούς κανόνες και προδιαγραφές, γεγονός που θα ωθήσει περαιτέρω την ανάπτυξη επιχειρηματικών συνεργασιών. Εξάλλου, η ανάπτυξη υποδομών (οδικό δίκτυο, λιμένες, σιδηροδρομικό δίκτυο κλπ), θα δημιουργήσει νέα δεδομένα, με θετική επίδραση στην εικόνα της χώρας, για την προσέλκυση των άμεσων ξένων επενδύσεων και τουριστών. Μια βασική πρόκληση είναι η εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού (capacity building of human resources) της χώρας, όσον αφορά στις δεξιότητες, τις ικανότητες και τα προσόντα σύμφωνα με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, γεγονός που δημιουργεί επιχειρηματικές ευκαιρίες στον τομέα της παροχής εκπαιδευτικών υπηρεσιών.

Η επιτάχυνση των μεταρρυθμίσεων σε βασικούς τομείς θεωρείται επίσης απαραίτητη προϋπόθεση για την προσέλκυση ξένων επενδυτών στην Αλβανία. Προς αυτή την κατεύθυνση κινείται το νέο νομοθετικό πλαίσιο για τον τουρισμό, τις ζώνες οικονομικής ανάπτυξης, τις συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, καθώς και ο νόμος περί στρατηγικών επενδύσεων. Επίσης, η θεσμοθέτηση του Εθνικού Οικονομικού Συμβουλίου και του Συμβουλίου Επενδύσεων, αποσκοπεί, μεταξύ άλλων στην ενίσχυση του διαλόγου κράτους και επιχειρήσεων.

Παράλληλα, η σύσταση ειδικής θέσεως Υπουργού για την Προστασία των Επιχειρήσεων, δημιουργεί προσδοκίες στην επιχειρηματική κοινότητα για την αποτελεσματικότητα του συντονισμού μεταξύ των υπουργείων, την ανάληψη συγκεκριμένων μέτρων για την επιτάχυνση σημαντικών μεταρρυθμίσεων, την ανάπτυξη αποτελεσματικών μηχανισμών κρατικού ελέγχου και

την ενίσχυση της ικανότητας της Δημόσιας Διοίκησης, ως προς την εξάλειψη των συνθηκών αθέμιτου ανταγωνισμού και την εδραίωση του κράτους δικαίου.

Τα τελευταία χρόνια, στο πλαίσιο της εναρμόνισης της εθνικής νομοθεσίας με το ευρωπαϊκό κεκτημένο άμεσης προτεραιότητας είναι οι μεταρρυθμίσεις για τη βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος, χωρίς ωστόσο να αποδίδουν τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Οι αδυναμίες της αλβανικής αγοράς αφορούν φαινόμενα αθέμιτου ανταγωνισμού, διαφθοράς και άτυπης οικονομίας, έλλειψη προστασίας δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, έλλειψη επαρκών οργανωτικών και θεσμικών δομών και χαμηλή αποδοτικότητα της διοίκησης, της δικαιοσύνης, καθώς και μειωμένη πρόσβαση σε χρηματοδότηση κ.α.

Συγκριμένα, σύμφωνα με την ΕΕ, σημαντικές μεταρρυθμίσεις στις οποίες η α/Κυβέρνηση θα πρέπει να εστιάσει κατά το επόμενο διάστημα είναι η επίλυση του ιδιοκτησιακού καθεστώτος, η ανάπτυξη φυσικού και οικονομικού κτηματολογίου, η εξυγίανση των δημοσιονομικών μεγεθών, η ανάπτυξη των υποδομών στους τομείς ενέργειας και μεταφορών, καθώς και η απελευθέρωση της αγοράς ενέργειας. Ιδιαίτερα σημαντική είναι η περαιτέρω εξάλειψη των επιχειρηματικών εμποδίων και η βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος στην Αλβανία, γεγονός που θα συμβάλλει στην προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων, στην απασχόληση και την ανάπτυξη της οικονομίας. Εξάλλου, η εκπαίδευση και επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού (capacity building of human resources) θα πρέπει να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της αγοράς, προκειμένου να διασφαλισθεί η κοινωνική συνοχή και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας.

Υπό το φως των ανωτέρω, το Πρόγραμμα Οικονομικής Μεταρρύθμισης της Αλβανίας (ERP) για την περίοδο 2018-2020, εστιάζεται στη συνέχιση των υπό εξέλιξη μεταρρυθμίσεων, καθώς και την εισαγωγή νέων, μέσω των οποίων επιδιώκεται η δημιουργία επιχειρηματικών ευκαιριών, η διατήρηση θετικών ρυθμών ανάπτυξης και η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των πολιτών.

Συγκεκριμένα, στον τομέα της ενέργειας, κύρια προτεραιότητα είναι η απελευθέρωση της αγοράς ενέργειας και η διαφοροποίηση των πηγών, ενώ στον τομέα των μεταφορών, προβλέπεται η εκπόνηση μελέτης σκοπιμότητας για τον Διάδρομο Αδριατικής - Ιονίου.

Η κατάρτιση κτηματολογίου, με σκοπό τη φορολόγηση της ακίνητης περιουσίας, αποτελεί μεταρρύθμιση, που εισάγεται για πρώτη φορά στο εν λόγω σχέδιο Προγράμματος, σύμφωνα με σχετικές συστάσεις του ΔΝΤ. Σημαντική νέα μεταρρύθμιση αποτελεί και η βελτίωση των υποδομών ύδρευσης και αποχέτευσης, η οποία αναμένεται να συμβάλει στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των πολιτών.

Τέλος, στο πεδίο της βελτίωσης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και της καταπολέμησης της άτυπης οικονομίας, η α/Κυβέρνηση εστιάζει στην απλούστευση των διαδικασιών και την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας με τον περιορισμό διοικητικών εμποδίων. Παράλληλα, οι μεταρρυθμίσεις για την βελτίωση της ποιότητας των εκπαιδευτικών και επιμορφωτικών προγραμμάτων σε σχέση με τις ανάγκες της αγοράς, αναμένεται να συμβάλουν στην καταπολέμηση της φτώχειας και την κοινωνική ένταξη των νέων, γυναικών και ευάλωτων ομάδων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ: ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

Ελληνικές Αρχές		
Πρεσβεία της Ελλάδας	00355 4 2274668-9, 2274670	gremb.tir@mfa.gr
Γραφείο ΟΕΥ	00355 4 2228980, 2247323, 2247324	ecocom-tirana@mfa.gr
Προξενικό Γραφείο Τιράνων	003554 2274644-5	grcon.tir@mfa.gr
Γενικό Προξενείο στο Αργυρόκαστρο	00355 8 4263804, 4263091, 4262010	grgencon.arg@mfa.gr
Γενικό Προξενείο στην Κορυτσά	00355 8 2252888-9	grgencon.kor@mfa.gr
Αρχιεπισκοπή Τιράνων, Δυρραχίου & πάσης Αλβανίας	00355 4 2234 117, 2235095	orthchal@orthodoxalbania.org
Αστυνομικό Τμήμα Κακκαβιάς	003 026570 51202, 51230	
Τελωνειακός Σταθμός Κακκαβιάς	003 026570 51100, 51102	
Αστυνομικό Τμήμα Κρυσταλλοπηγής	003 023850 45894, 45809	
Τελωνειακός Σταθμός Κρυσταλλοπηγής	003 023850 45923, 45898	
Άμεση Δράση	129	
Πυροσβεστική Υπηρεσία	00355 4 2222333	
Κέντρο Άμεσης Βοήθειας	127, +355 4 2222235	
Αστυνομικό Τμήμα Κακκαβιάς	003 026570 51202, 51230	

Κυβέρνηση της Αλβανικής Δημοκρατίας		
ΒΟΥΛΗ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ	00355 4 2228333, 2227673,	www.parlament.al
ΥΠΟΥΡΓΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ	00355 4 2277444, 2228399	info@kryeministria.al
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΥΡΩΠΗΣ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ		info@mfa.gov.al
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ		http://www.mb.gov.al/al/newsroom/lajme
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΜΥΝΑΣ	00355 4 2226601/ (04) 2226602	informimi_mm@mod.gov.al
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ	00355 4 2228405, 2267654	info@financa.gov.al ;
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ	00355 4 2 259 388/89/90/91/92	info@drejtesia.gov.al
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΗΣ	00355 4 22222 45 ext.74111	sekretaria@infrastruktura.gov.al
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	00355 4 2232796	info@bujqesia.gov.al
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ	00355 4 2376 178	info@shendetesia.gov.al
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ &	00355 4 22 30289/2222260	info@arsimi.gov.al

ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ		
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	00355 4 2271324, 2222508	info@kultura.gov.al
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ		kabineti@mjedisi.gov.al ;
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ	00355 422 77455	info@diaspora.gov.al
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	00355 42277403	info@sipermarrja.gov.al

Δημόσιες Υπηρεσίες και Οργανισμοί Αλβανίας		
Γενική Διεύθυνση Τελωνείων	00355 4 2243920, 2234499	drejtoripergjithshem@dogana.gov.al ;
Εθνικός Οργανισμός Τουρισμού	00355 4 2260224	info@albaniantourism.com
Οργανισμός Οδοποιίας Αλβανίας	00355 4 2234789, 4 223 09 26	info@arrsh.gov.al
Γ.Δ. Ύδρευσης και Αποχέτευσης	00355 4 2256091	dpuk@dpuk.gov.al
Διεύθυνση Μετρολογίας	00355 4 2271678	metrology@dpm.gov.al
Γ. Δ. Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας		mailinf@alpto.gov.al
Εθνικό Κέντρο Επιχειρήσεων	00355 4 2250066, 2259057	info@qkb.gov.al
Εθνικός Οργανισμός Φυσικών Πόρων	00355 4 2257117	info@akbn.gov.al
Αλβανική Ρυθμιστική Αρχή Ηλεκτρικής Ενέργειας	00355 4 2258112	erealb@ere.gov.al
Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων & Ιατρικού Εξοπλισμού	00355 4 2376045	kontakt@qkkb.gov.al
Ινστιτούτο Ασφάλειας Ιατρικής Περίθαλψης	00355 4 2230984, 2232810	info@isksh.com.al

ΛΟΙΠΟΙ ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ κ.ά. ΦΟΡΕΙΣ		
Κεντρική Τράπεζα Αλβανίας	00355 4 2419301 – 3, 2419409 – 11	public@bankofalbania.org
Στατιστική Υπηρεσία	00355 4 2233358, 2222411, 2233356	info@instat.gov.al ;
Οργανισμός Δημοσίων Προμηθειών	00355 4 2277510	infoapp@app.gov.al
Αλβανικός Οργανισμός Ανάπτυξης Επενδύσεων	00355 4 2251001	info@aida.gov.al
Αλβανικό Ταμείο Ανάπτυξης	00355 4 235597/8	adf@albianandf.org
Αλβανικά Ταχυδρομεία Α.Ε.	00355 42258828, 2222315	posta@postashqiptare.al
Εθνικός Οργανισμός Εναέριας Κυκλοφορίας Α.Ε.	00355 4 2375805	anta@anta.com.al
Αρχή Ηλεκτρονικής Πιστοποίησης	00355 4 2221039	shoti@akce.gov.al
Επιχείρηση Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας	00355 4 2259729	mail@kesh.al

Οργανισμός Κοινωνίας Πληροφορικής	00355 4 2277750, 4 2277764	info@akshi.gov.al
Αρχεία Κράτους	00355 4 2225944, 2253324	dpa@albarchive.gov.al
Αρχή Εποπτείας – Ελέγχου Ασφαλιστικής Αγοράς	00355 4 2251355/6	amf@amf.gov.al
Οργανισμός Έρευνας, Τεχνολογίας και Καινοτομίας	00355 4 2222409	info@akti.gov.al
Αρχή Διασφάλισης Καταθέσεων	00355 4 2362989, 2347298	info@dia.org.al
Ρυθμιστική Αρχή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων	055 4 2259571	info@akep.al
Συνήγορος του Πολίτη	00355 4 2380300/302, 2380333	ap@avokatipopullit.gov.al
Αρχή Λιμένα Δυρραχίου	00355 52222028	info@apdurre.com.al

Σημαντικότερες Επιχ. Ενώσεις – Κλαδικοί Φορείς Αλβανίας		
ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΛΒΑΝΙΑΣ	00355 4 22 59 000	contact@hbaa.al
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΤΩΝ ΣΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ	00355 4 2225553	fiaalb@albaniaonline.net
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΩΝ ΑΛΒΑΝΙΑΣ	00355 4 2272290	
BIZNES ALBANIA	00355 4 2280222, 2235237	info@biznesalbania.com
ΑΛΒΑΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	00355 4 2280371-2	secretariat@aab-al.org
ΕΝΩΣΗ ΑΛΒΑΝΩΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΩΝ	00355 4 2269956-7	info.shnsh@gmail.com ;
ΕΝΩΣΗ ΑΛΒΑΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ	00355 4 2225650	info@aace.al
ΑΛΒΑΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	00355 4 4517260	info@aea-al.org
ΑΛΒΑΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	00355 4 2400433	ata@ata.org.al
ΕΝΩΣΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΑΛΒΑΝΙΑΣ	00355 4 22254033, 22267221	bshs@insurers-al.org
ΕΝΩΣΗ ΜΕΤΑΦΟΡΕΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΟΔΙΚΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	00355 4 2230503	info@analtir.org.al
ΕΝΩΣΗ - ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	00355 4 2229445	info@kash.org.al ;
ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΕΝΩΣΕΩΝ	00355 4 2259195	abmc@abmc.org.al
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΟΠΩΡΟΛΑΧΑΝΙΚΩΝ	00355 4 2253798, 2248210	director@dinamo-sha.com
ΕΝΩΣΗ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΛΒΑΝΙΑΣ	00355 4 2252732	lea@albmail.com
ΕΝΩΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΩΝ	00355 4 2235726	info.shgpaz@yahoo.com ;

Εμπορικά & Βιομηχανικά Επιμελητήρια		
ΕΝΩΣΗ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΩΝ ΑΛΒΑΝΙΑΣ	00355 4 22 22 934	info@uccial.al ;
ΕΜΠΟΡΙΚΟ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΤΙΡΑΝΩΝ	00355 (0)45 800 932	info@cci.al ;
ΕΜΠΟΡΙΚΟ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΔΥΡΡΑΧΙΟΥ	00355 52 22 44 40, 22 199	info@ccidr.al ;
ΕΜΠΟΡΙΚΟ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΦΙΕΡΙ	00355 34505512, 38821596	cci.fier@yahoo.com ;
ΕΜΠΟΡΙΚΟ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΣΚΟΔΡΑΣ	00355 22 242460	info@cci-shkodra.org ;
ΕΜΠΟΡΙΚΟ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΑΥΛΩΝΑΣ	00355 33225737/222111	ccivlore@gmail.com ;
ΕΜΠΟΡΙΚΟ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΜΠΑΣΑΝ	00355 54255490/2477	info@ccielb.org ; cciel@albmail.com ;
ΕΜΠΟΡΙΚΟ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΜΠΕΡΑΤΙΟΥ	00355 32232249	cciberat@yahoo.com ;
ΕΜΠΟΡΙΚΟ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΚΟΡΥΤΣΑΣ	00355 82242457	nexhmitorra@yahoo.com ;
ΕΜΠΟΡΙΚΟ&ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΑΡΓΥΡΟΚΑΣΤΡΟΥ	00355 84 263707	info@ccigjirokaster.al
ΕΜΠΟΡΙΚΟ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΛΕΖΑΣ	00355 21252332	dhti_lezhe@yahoo.com ;
ΕΜΠΟΡΙΚΟ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΚΟΥΚΕΣ	00355 24222792	beqirbasha@yahoo.com ;
ΕΜΠΟΡΙΚΟ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΝΤΙΜΠΕΡ	00355 2184240	camimond@yahoo.com ;

Διμερή – Ξένα Εμπορικά & Βιομηχανικά Επιμελητήρια στην Αλβανία		
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΤΩΝ ΣΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ	00355 4 2225553	contact@fiaalbania.al ;
ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΛΒΑΝΙΑΣ	00355 4 22 59 000	contact@hbaa.al
ΑΛΒΑΝΟ-ΒΡΕΤΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ	00355 4231020	info@abcci.com ;
ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ	00355 42259779	info@amchamal.com.al ;
ΓΕΡΜΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΑΛΒΑΝΙΑΣ	00355 42227146	info@diha.al ;
ΙΤΑΛΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ	00355 4 2251051	tirana@ice.it

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. Εξωτερικές σχέσεις

1.1 Αλβανία – Ευρωπαϊκή Ένωση

Η Αλβανία απέκτησε το καθεστώς της υποψήφιας προς ένταξη χώρας στην Ε.Ε. στις 27 Ιουνίου 2014, έντεκα χρόνια μετά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Θεσσαλονίκης του Ιουνίου του 2003, όπου είχε λάβει το καθεστώς της εν δυνάμει υποψήφιας χώρας προς ένταξη.

Υπενθυμίζεται ότι ήδη από τις 28 Απριλίου 2009, η Αλβανία είχε υποβάλει αίτηση για την απόκτηση της ιδιότητας του Κράτους Μέλους στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ στις 10 Οκτωβρίου 2012, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εισηγήθηκε τη χορήγηση καθεστώτος υποψήφιας χώρας προς ένταξη στην ΕΕ, με την προϋπόθεση της ολοκλήρωσης βασικών μέτρων σε συγκεκριμένους τομείς. Στη συνέχεια στις 12 Ιουνίου 2006, υπεγράφη **Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΣΣΣ)** με την Αλβανία, η οποία τέθηκε **σε ισχύ την 1^η Απριλίου 2009**. Βασικός στόχος της ΣΣΣ είναι η διασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των αγαθών.

Ειδικότερα, στο πλαίσιο της ΣΣΣ, προωθείται η δημιουργία ζώνης ελεύθερου εμπορίου της Αλβανίας με την ΕΕ, σύμφωνα με τις ρυθμίσεις της GATT και του ΠΟΕ, η κατάργηση όλων των ποσοτικών περιορισμών και μέτρων ισοδυνάμου αποτελέσματος και σταδιακά των δασμών στις εμπορικές ανταλλαγές με την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Υπό το φως των ανωτέρω, η Αλβανία χρησιμοποιεί τη συνδυασμένη ονοματολογία (CN) για την κατάταξη των εμπορευμάτων στις διεθνείς συναλλαγές, ενώ παράλληλα απαγορεύεται, κατ' αρχήν, η επιβολή νέων τελών, περιορισμών ή μέτρων ισοδυνάμου αποτελέσματος στις συναλλαγές της με τα κράτη μέλη της ΕΕ. Παράλληλα, προβλέπεται η κατάργηση στην εσωτερική νομοθεσία της χώρας κάθε φορολογικού μέτρου ή πρακτικής, η οποία εισάγει διακρίσεις, άμεσα ή έμμεσα, εις βάρος των προϊόντων της ΕΕ. Εξάλλου, οι εμπορικές συμφωνίες της Αλβανίας με τρίτα κράτη, πρέπει να ρυθμίζονται με τέτοιο τρόπο, ώστε να μην δημιουργούνται διακρίσεις εις βάρος της ΕΕ.

Η ΣΣΣ προβλέπει ότι η Αλβανία θα εξασφαλίζει μη διακριτική μεταχείριση όσον αφορά τους όρους εργασίας, αμοιβής και απόλυσης έναντι των εργαζομένων της ΕΕ, που είναι εγκατεστημένοι νόμιμα στην επικράτειά της. Τα μέλη της οικογενείας των εργαζομένων της ΕΕ που κατοικούν και απασχολούνται νόμιμα στην Αλβανία έχουν πρόσβαση στην αγορά εργασίας. Η Αλβανία επιφύλασσε αντίστοιχη μεταχείριση με εκείνη των πολιτών της ΕΕ, οι οποίοι απασχολούνται νομίμως στην Αλβανία και στα μέλη των οικογενειών τους που διαμένουν μαζί τους.

Σύμφωνα με τη ΣΣΣ, οι επιχειρήσεις της ΕΕ έχουν δικαίωμα εγκατάστασης στην Αλβανία, ενώ τους επιφυλάσσεται για αυτές, είτε εθνική μεταχείριση ή του μάλλον ευνοούμενου κράτους, ανάλογα με τί είναι το ευνοϊκότερο.

Επιπλέον, η ΣΣΣ προβλέπει τη σταδιακή και αμοιβαία απελευθέρωση των συναλλαγών στον τομέα των υπηρεσιών, σύμφωνα με τους σχετικούς κανονισμούς του ΠΟΕ (Άρθρο V της GATS). Οι επιχειρήσεις της ΕΕ που δεν είναι εγκατεστημένες στην Αλβανία θα αποκτήσουν σταδιακά το δικαίωμα παροχής υπηρεσιών στη χώρα, σύμφωνα με τις διατάξεις της GATS, λαμβάνοντας υπόψη, ιδίως, την πρόοδο όσον αφορά στην εναρμόνιση των νομοθεσιών τους ως προς τους επιμέρους τομείς.

Στο πλαίσιο της ΣΣΣ, η Αλβανία έχει δεσμευθεί για την σταδιακή απελευθέρωση της εσωτερικής και εξωτερικής κίνησης των κεφαλαίων, ιδίως όσον αφορά τις άμεσες επενδύσεις. Εξασφαλίζεται, επίσης, η προστασία των επενδυτών, ως προς την εκκαθάριση και τον επαναπατρισμό των επενδύσεων και των κερδών.

Τέλος, η ΣΣΣ περιλαμβάνει διατάξεις σχετικά με τη σταδιακή εναρμόνιση της ισχύουσας και μελλοντικής νομοθεσίας της Αλβανίας με αυτήν της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Αλβανία εναρμονίζει σταδιακά τη νομοθεσία της σύμφωνα με το κοινοτικό κεκτημένο (acquis communautaire), ιδίως σε ότι αφορά τη νομοθεσία για την Εσωτερική Αγορά, ενώ παράλληλα έχει συμφωνηθεί, εντός συγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος, η εναρμόνιση της αλβανικής νομοθεσίας σε τομείς όπως ο ανταγωνισμός, η πνευματική, βιομηχανική και εμπορική ιδιοκτησία, οι δημόσιες συμβάσεις, τα πρότυπα και η πιστοποίηση, οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, οι χερσαίες μεταφορές, το εταιρικό δίκαιο, η λογιστική, η προστασία των καταναλωτών, η προστασία των δεδομένων, η υγεία και η ασφάλεια στην εργασία και η ισότητα των ευκαιριών.

Τον Ιανουάριο του 2008 τέθηκε σε ισχύ η Συμφωνία της ΕΕ με την Αλβανία για την απλούστευση της έκδοσης θεωρήσεων. Στις 8 Νοεμβρίου 2010, το Συμβούλιο της ΕΕ αποφάσισε να άρει τις προϋποθέσεις θεώρησης εισόδου (visa) για τους Αλβανούς πολίτες για μικρής διάρκειας ταξίδια στο χώρο Σένγκεν. Η απελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων τέθηκε σε ισχύ στις 15 Δεκεμβρίου 2010.

Επίσης από την 1.3.2018 καταργήθηκε η διαδικασία επικύρωσης αλβανικών δημοσίων εγγράφων από τις προξενικές αρχές της Ελλάδας στην Αλβανία και έκτοτε εφαρμόζεται η σφραγίδα της Χάγης, από τις αρμόδιες αλβανικές υπηρεσίες, για την επικύρωση αλβανικών δημοσίων εγγράφων (apostille).

Εξάλλου, τον Ιούνιο του 2018, το Συμβούλιο της ΕΕ αποφάσισε να ανταποκριθεί θετικά στην πρόοδο που πραγματοποίησε η Αλβανία, επιβεβαιώνοντας τη δέσμευση ως προς τη διαδικασία διεύρυνσης και την ευρωπαϊκή προοπτική των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων, ενώ δρομολόγησε την έναρξη των διαπραγματεύσεων προσχώρησης κατά τον Ιούνιο του 2019.

Η ιστοσελίδα της Αντιπροσωπείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Αλβανία: http://eeas.europa.eu/delegations/albania/index_en.htm, μεταξύ άλλων, μπορούν να αναζητηθούν και οι Εκθέσεις Προόδου της ΕΕ για την Αλβανία.

Το πρόγραμμα χρηματοδοτικής υποστήριξης IPA II της ΕΕ για την περίοδο 2014-2020, το οποίο ανέρχεται σε 649,4 εκατ. ευρώ, αφορά την υποστήριξη του προγράμματος μεταρρυθμίσεων της Αλβανίας και περιλαμβάνει τις παρακάτω προτεραιότητες:

- προώθηση της χρηστής διακυβέρνησης, του κράτους δικαίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων (καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της διαφθοράς, κανονιστική μεταρρύθμιση, μεταρρύθμιση της Δημόσιας Διοίκησης και ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας, ορθή διαχείριση των δημόσιων οικονομικών, ανάπτυξη της κοινωνίας των πολιτών)
- μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματος
- οικονομική ανάπτυξη, μέσω της βελτίωσης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και της ανάπτυξης των υποδομών (μεταφορές, περιβάλλον), γεωργίας και αγροτικής παραγωγής, ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας και καινοτομιών, εκπαίδευσης και απασχόλησης, καθώς και περιφερειακή και εδαφική συνεργασία.

Η χρηματοδότηση της ΕΕ για έργα στην Αλβανία παρέχεται με τη μορφή επιχορηγήσεων, συμβάσεων και όλο και περισσότερο με τη στήριξη του προϋπολογισμού. Περισσότερες πληροφορίες για το IPA II στην ιστοσελίδα:

http://ec.europa.eu/enlargement/instruments/funding-by-country/albania/index_en.htm

1.2 Συμπεράσματα οικονομικού διαλόγου ΕΕ - Αλβανίας

Η Αλβανία υλοποίησε μερικώς τους στόχους, που επαναλαμβάνονται στα κοινά συμπεράσματα του οικονομικού και χρηματοοικονομικού διαλόγου κατά τα τελευταία έτη. Ωστόσο, διαθρωτικά εμπόδια εξακολουθούν να παραμένουν, όπως η ασαφής ιδιοκτησία γης, η περιορισμένη πρόσβαση στη χρηματοδότηση, το υψηλό επίπεδο ανεπίσημης οικονομίας και διαφθοράς και οι παθογένειες του δικαστικού συστήματος, που αποθαρρύνει τόσο τις ξένες όσο και τις εγχώριες επενδύσεις. Θετικά αποτιμώνται τα μέτρα για την αντιμετώπιση της άτυπης οικονομίας, την ενίσχυση της οικονομικής βιωσιμότητας του τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς και η εισαγωγή ηλεκτρονικού συστήματος για τις οικοδομικές άδειες.

Σε γενικές γραμμές, εξακολουθούν να ισχύουν οι συστάσεις της ΕΕ του περασμένου έτους. Οι συμφωνημένες συστάσεις του φετινού διαλόγου ΕΕ - Αλβανίας περιλαμβάνουν τις εξής κατηγορίες μέτρων:

- Δημοσιονομικά: συνέχιση της δημοσιονομικής εξυγίανσης, με στόχο τη μείωση του δημόσιου χρέους, μεσοπρόθεσμα ως ποσοστό του ΑΕΠ και τη θέσπιση περαιτέρω μέτρων σε περίπτωση απόκλισης από το στόχο,
- Φορολογικά: ενίσχυση της φορολογικής διοίκησης, διεύρυνση της φορολογικής βάσης εισαγωγή φόρου περιουσίας,
- Νομισματοπιστωτικά: εφαρμογή μέτρων στρατηγικής επίλυσης των μη εξυπηρετούμενων δανείων, ενίσχυση της χρήσης του εθνικού νομίσματος, ενίσχυση της εποπτείας του μη τραπεζικού χρηματοπιστωτικού τομέα,
- Ενέργεια: Πλήρης διαχωρισμός των δραστηριοτήτων μεταφοράς και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου και θέσπιση κανόνων για την παρακολούθηση μέτρων για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, σύμφωνα με τη συνθήκη της Ενεργειακής Κοινότητας,
- Ιδιοκτησία: συνέχιση των διαδικασιών για την διασάφηση της ιδιοκτησίας αγροτικής γης, καταχώρισης περιουσιακών στοιχείων και δημιουργίας ενός λειτουργικού κτηματολογίου και ενός ηλεκτρονικού κτηματολογίου έως το 2019.
- Απασχόληση: ενίσχυση της ικανότητας των υπηρεσιών απασχόλησης και βελτίωση της μέριμνας για την παροχή μέτρων στους ανέργους και τους ανενεργούς, σαφή περιγραφή σχεδίων για την αντιμετώπιση της αδήλωτης εργασίας, μέχρι το τέλος του 2017, εντατικοποίηση της κατάρτισης των εκπαιδευτικών για τη βελτίωση της ποιότητας της διδασκαλίας και τη στήριξη της μεταρρύθμισης των προγραμμάτων σπουδών.

1.3 Συμμετοχή Αλβανίας σε Διεθνείς Οργανισμούς

Η Αλβανία είναι μέλος των ακόλουθων Διεθνών Οργανισμών: BSEC, CD, CE, CEI, EAPC, EBRD, EITI (υποψήφια χώρα), FAO, IAEA, IBRD, ICAO, ICC (εθνικές επιτροπές), ICRM, IDA, IDB, IFAD, IFC, IFRCS, ILO, IMF, IMO, Interpol, IOC, IOM, IPU, ISO (ανταποκριτής), ITU, ITUC, MIGA, MINURCAT, NATO, OIC, OIF, OPCW, OSCE, PCA, SELEC, SECI, UN, UNCTAD, UNESCO, UNIDO, UNWTO, UPU, WCO, WFTU, WHO, WIPO, WMO, WTO.

1.4 Διεθνείς Συμφωνίες

Ενδεικτικός κατάλογος με τις πολυμερείς συμφωνίες, τις οποίες έχει υπογράψει η Αλβανία είναι διαθέσιμος στη βάση δεδομένων της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης, στον ακόλουθο σύνδεσμο:

<http://ec.europa.eu/world/agreements/searchByCountryAndContinent.do?countryId=3825&countryName=Albania&countryFlag=treaties>

1.5 Διμερείς συμφωνίες (οικονομικού περιεχομένου)

Η Αλβανία έχει υπογράψει **41 Συμφωνίες Αποφυγής Διπλής Φορολογίας**, με τις χώρες: Αυστρία, Αίγυπτο, Βέλγιο, Βοσνία – Ερζεγοβίνη, Βουλγαρία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ελβετία, Εσθονία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, Ινδία, Ισλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Ιρλανδία, Κατάρ, Κίνα, Κόσσοβο, Κουβέιτ, Κροατία, Λετονία, Μαλαισία, Μάλτα, Μαυροβούνιο, Μολδαβία, Ν. Κορέα, Νορβηγία, Ολλανδία, Ουγγαρία, πΓΔΜ, Πολωνία, Ρουμανία, Ρωσική Ομοσπονδία, Σερβία, Σιγκαπούρη, Σλοβενία, Σουηδία, Τουρκία και Τσεχία. Με την Ελλάδα η Συμφωνία αυτή υπεγράφη στην Αθήνα, στις 14.07.1995 και είναι σε ισχύ από 01.01.2001. Αναλυτικά για κάθε συμφωνία στην ιστοσελίδα της Γενικής Διεύθυνσης Φορολογίας:

<https://www.tatime.gov.al/eng/c/6/125/international-agreements>

Η Αλβανία έχει υπογράψει **44 Συμφωνίες Αμοιβαίας Προώθησης και Προστασίας Επενδύσεων**, εκ των οποίων 8 δεν έχουν τεθεί ακόμη σε ισχύ, με τις χώρες Αυστρία, Αζερμπαϊτζάν, Βέλγιο-Λουξεμβούργο, Βοσνία και Ερζεγοβίνη, Βουλγαρία, Κίνα, Κροατία, Κύπρος, Τσεχία, Δανία Αίγυπτο, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα (σε ισχύ από 04/01/199), Ουγγαρία, Ιράν, Ισραήλ, Ιταλία, Ν. Κορέα, Κουβέιτ, Λιθουανία, ΠΓΔΜ, Μαλαισία, Μάλτα, Μολδαβία, Ολλανδία, Πολωνία, Πορτογαλία, Κατάρ, Ρουμανία, Ρωσική Ομοσπονδία, Σαν Μαρίνο, Σερβία, Σλοβενία, Ισπανία, Σουηδία, Ελβετία, Τυνησία, Τουρκία, Ουκρανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Με την Ελλάδα η Συμφωνία αυτή υπεγράφη στα Τίρανα, την 01.08.1991 και τέθηκε σε ισχύ από 04.01.1995. Αναλυτικά για κάθε συμφωνία στην ιστοσελίδα της UNCTAD: <http://investmentpolicyhub.unctad.org/IIA/CountryBits/2>

Επίσης, η Αλβανία έχει υπογράψει **38 Διμερείς Συμφωνίες Οικονομικής, Εμπορικής και Τεχνικής Συνεργασίας** με τις χώρες: Αίγυπτος, Αργεντινή, Αυστρία, Βουλγαρία, Κίνα, Κροατία, Τσεχία, Φινλανδία, Γαλλία, πΓΔΜ, Γερμανία, Ουγγαρία, Ιταλία, Ισραήλ, Ν. Κορέα, Κουβέιτ, Λιθουανία, Λίβανο, Μαλαισία, Μάλτα, Μαυροβούνιο, Ολλανδία, Πολωνία, Κατάρ, Ρουμανία, Ρωσία, Σαουδική Αραβία, Σερβία, Σλοβενία, Ισπανία, Σουηδία, Ελβετία, Τυνησία, Τουρκία, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, Ουκρανία, Ηνωμένο Βασίλειο και Ουρουγουάη.

Η Αλβανία έχει συνάψει **Συμφωνίες Ελευθέρου Εμπορίου** (Free Trade Agreements) με τις χώρες:

- της ΕΕ μέσω της Συμφωνίας Σύνδεσης και Σταθεροποίησης
- της Ευρώπης, που δεν είναι μέλη της ΕΕ (CEFTA): Αλβανία, Βοσνία και Ερζεγοβίνη, ΠΓΔΜ, Μολδαβία, Μαυροβούνιο, Σερβία και την Αποστολή Προσωρινής Διοίκησης των Ηνωμένων Εθνών στο Κοσσυφοπέδιο (UNMIK) για λογαριασμό του Κοσσυφοπεδίου.
- της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελευθέρων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ / ΕFΤΑ): Ελβετία, Νορβηγία, Ισλανδία, Λιχτενστάιν
- την Τουρκία και
- τις ΗΠΑ, στο πλαίσιο του συστήματος γενικευμένων προτιμήσεων (ΣΓΠ).

Η Αλβανία είναι μέλος του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου από το 2000.

Το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο διμερούς συνεργασίας Ελλάδας – Αλβανίας καλύπτει ένα ευρύτατο πεδίο θεμάτων. Ενδεικτικά, αναφέρονται οι παρακάτω Συμφωνίες οικονομικής συνεργασίας Ελλάδος – Αλβανίας:

- ▶ Συμφωνία Οικονομικής, Βιομηχανικής, Τεχνικής και Επιστημονικής Συνεργασίας (Ν. 1973/91, ΦΕΚ 173 Α΄/20.11.91)
- ▶ Συμφωνία Αμοιβαίας Προώθησης και Προστασίας των Επενδύσεων (Ν. 2069/92, ισχύει από 4.1.1995)

- ▶ Συμφωνία Αποφυγής Διπλής Φορολογίας Εισοδήματος (Ν. 2755/99, ΦΕΚ 252/99, ισχύει 16.12.2000)
- ▶ Συμφωνία Συνεργασίας στον Ενεργειακό Τομέα (Ν. 3541/2007, ΦΕΚ 47 Α' / 23.02.2007)
- ▶ Συμφωνία Διεθνών Οδικών Επιβατικών και Εμπορευματικών Μεταφορών (κυρώθηκε με το Ν. 2649/ΦΕΚ Α'246/3-11-1998)
- ▶ Συμφωνία Συνεργασίας επί Τελωνειακών Θεμάτων (κυρ. Ν.2180/1994, ισχύει από 28.08.1994)
- ▶ Συμφωνία Εμπορικής Ναυτιλίας (κυρ. Ν.1980/1991, ΦΕΚ 186/Α/09.12.1991, ισχύει 13.05.1992)
- ▶ Πενταετής Συμφωνία Αναπτυξιακής Συνεργασίας (Ν. 3098/2003, ΦΕΚ 18Α/29.01.03, Ν.2996/2002, ΦΕΚ 62 Α' /28.03.2002 και Ν. 3530/2007, ΦΕΚ 36 Α' /23.02.2007 - αφορούν στο ΕΣΟΑΒ και στη χρονική επέκτασή του)

2. ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ (ΟΕΥ) ΤΗΣ ΠΡΕΣΒΕΙΑΣ ΤΙΡΑΝΩΝ

Η λειτουργία των Γραφείων ΟΕΥ διέπεται από τον Οργανισμό του Υπουργείου Εξωτερικών (Ν. 3566/05.06.2007 ΦΕΚ Α' 117), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει. Τα στελέχη των Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων (ΟΕΥ) είναι απόφοιτοι του Τμήματος Οικονομικών και Εμπορικών Ακολουθών της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης.

Στο Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων (ΟΕΥ) Τιράνων, το οποίο λειτουργεί σύμφωνα με το Σύστημα Διαχείρισης Ποιότητας ISO 9001:2000, προβλέπεται μία (1) θέση Συμβούλου ΟΕΥ, δύο (2) θέσεις Γραμματέων ΟΕΥ, καθώς και μία (1) θέση επιτόπιου συνεργάτη (ΠΔ. 102/22.05.2006 (ΦΕΚ Α' 101).

Προϊστάμενος Γραφείου ΟΕΥ

κ.Σαραντής Μοσχόβης, Σύμβουλος ΟΕΥ Α' (από 03.10.2017– σήμερα)

Στελέχη Γραφείου ΟΕΥ

κ.Χρήστος Γρίμπας Γραμματέας ΟΕΥ Α' (από 21.09.2018 - σήμερα)

Επιτόπια συνεργάτης

κα Άλμα Μάρκο

Στοιχεία Επικοινωνίας:

**Πρεσβεία της Ελλάδος
στα Τίρανα**

Δ/ση: Rr. Skenderbej, Nr. 88, T.K. 1023 Tirana
Τηλ.: +355 4 2274668
Φαξ: +355 4 2234290
E-mail: gremb.tir@mfa.gr
Ιστοσελίδα: www.mfa.gr/tirana

**Γραφείο Οικονομικών & Εμπορικών Υποθέσεων
Πρεσβείας της Ελλάδος στα Τίρανα**

Δ/ση: Rr. Skenderbej, Nr. 88, T.K. 1023 Tirana
Τηλ.: +355 4 2228980, 2247323
Φαξ: +355 4 2228979
E-mail: ecocom-tirana@mfa.gr
Ιστοσελίδα: <http://agora.mfa.gr/ta-grafeia-oikonomikon-emporikon-upotheseon/grafeia-anaxora/office/805>